

DAPHNE DU MAURIER

Țiborul șoimului

*Romantism, mister,
intrigă... Depozitul de
desene în cartea de
- Sunday Times -*

5

DAPHNE DU MAURIER

Născută în 1907, este cea de-a doua fiică a celebrului actor și producător de teatru, Sir Gerald du Maurier și nepoata îndrăgitului artist de la revista Punch, George du Maurier, autorul neuitatelor *Trilby* și *Peter Ibbetson*. După studii în Anglia, este trimisă să-și desăvârșească educația la Paris. Își începe cariera literară în 1928, cu o serie de nuvele, pentru ca, în 1931, să-și publice primul roman, „*Spiritul iubirii*”, urmat curând de altele două. Se face cunoscută prin biografia tatălui ei, „*Gerald, portret*”, și prin romanul „*Hanul Jamaica*”, inspirat din viața din Cornwall. Dar surpriza cea mai mare vine odată cu publicarea romanului „*Rebecca*” în 1938, când ajun ge pe neașteptate cea mai îndrăgită romancieră contemporană. În următorii douăzeci de ani cartea se va bucura de un enorm succes, fiind publicată în 39 ediții consecutive. Romanciera este autoare a încă 14 romane, aproape toate best-sellers, dintre care amintim: „*Golful francezului*”(1941), „*Muntele flămând*” (1943), „*Verișoara mea Rachel*” (1951), „*Mary Anne*” (1954), „*Țapul ispășitor*” (1957), „*Sticlarii*” (1963), „*Zborul șoimului*” (1965), „*Casa de pe țărm*” (1969). A publicat de asemenea un mare număr de volume de nuvele.

Multe din cărțile scriitoarei s-au pretat perfect pentru ecranizare. Printre acestea amintim: „*Rebecca*”.

Scriitoarea se stinge din viață în 1989 în Cornwall. Margaret Foster scria despre ea: „*Nici un alt romancier celebru' nu a reușit să depășească cu atât succes limitele oricărei*

clasificări ca Daphne du Maurier, care satisface nu numai gusturile discutabile ale amatorilor de literaturi, încadrându-se în același timp în canoanele literaturii adevărate”.

Coperta de: DOINA BOTEZ

Daphne du Maurier
THE FLIGHT OF THE FALCON
First published by Victor Gollanez 1965
Published in Penguin Books 1969
© Copyright Daphne du Maurier 1965 •
© Copyright Editura DOINA 1994
pentru prezenta versiune românească

ISBN 973-96301-8-9

Zborul șoimului

Traducere de :
EUGENIA PĂNESCU

EDITURA DOINA

*„Zborul Șoimului” este un roman bazat în întregime pe ficțiune. Excep-
tând descrierea orașului Ruffano,*

inspirată de un oraș italian real, toate întâmplările și personajele - locuitorii și membrii corpului universitar - sunt pur imaginare.

■ Nota autorului

1

Ne încadrasem perfect în timp. Conform programului anunțat în pliantele agenției Sunshine Tours, autocarul trebuia să ajungă la hotelul Splendido din Roma în jurul orelor optsprezece. M-am uitat la ceas. În următoarele trei minute aveam să ajungem la destinație.

— îmi datorezi cinci sute de lire, i-am spus eu lui Beppo.

— O să mai discutăm despre asta la Neapole, când o să-ți pun sub nas o chitanță de mai mult de 2000 de lire, îmi răspunse șoferul rânjind.

Ne ținusem de pariuri tot timpul drumului și ne făcusem fiecare câte un carnet în care notam cu grijă orele și kilometrii parcurși, ca să știm când ne vine rândul la plată. De plătit însă tot eu plăteam aproape întotdeauna, indiferent cine câștiga pariul, căci ca ghid, primeam, firește, cele mai consistente bacșișuri.

M-am întors zâmbind spre grupul de turiști din autocar.

— Doamnelor și domnilor, am început eu, bine ați venit la Roma, cetatea papilor și a creștinilor aruncați pradă leilor și... bineînțeles, a celor mai celebre stele de cinema.

Toată lumea izbucni în râs. Cineva din fundul autocarului începu chiar să bată din palme.

Le plăcea de obicei acest gen de observații, care

înlesneau într-un fel comunicarea dintre noi. Dacă șoferul Beppo nu trebuia decât să-i ducă teferi la destinație, eu în schimb, în caii-

tate de conducător al grupului, le eram și un fel de păstor sufletesc, ținându-le, cum s-ar zice, soarta în mâini. De altfel, e lucru îndeobște cunoscut că succesul unei excursii depinde în mare măsură de ghid. Asemenea unui dirijor, el trebuie să se priceapă să-și facă grupul să cânte la unison, să-i domolească pe năbădăioși, să-i încurajeze pe timizi, să conspire cu tinerii și să le cânte în strună celor vârstnici.

M-am ridicat de pe scaun și am deschis larg ușa autocarului. În aceeași clipă, un grup de hamali năvăli pe ușile batante ale hotelului și se năpusti spre noi. Nu m-am clintit din loc, continuând să-i supraveghez pe turiști, care coborau în ordine, într-un șir ce părea ca nu se mai termină. Erau cu totul cincizeci. Cum nu ne oprisem nicăieri între Assisi și Roma, n-avea rost să-i mai număr.

Am intrat în holul hotelului, m-am îndreptat spre biroul de recepție și i-am strâns mâna funcționarului, o veche cunoștință încă de pe vremea când începusem să conduc turiști pe ruta aceea, cu vreo doi ani în urmă.

— Agenția Sunshine Tours a Ligii Prieteniei Anglo-Ame-ricane are onoarea să vă salute, am zis eu cu emfază.

— Cum a fost excursia? se interesă el zâmbind.

— Destul de plăcută. Cu excepția vremii, bineînțeles. Ieri, când am ajuns la Florența, era frig și ninge.

— Nici nu-i de mirare. Suntem abia în martie. V-ați început cam devreme excursiile anul ăsta.

— Asta să le-o spui celor de la agenția din Genova, am replicat eu.

Totul era în ordine. Sezonul turistic fiind abia la început, patronul ne pusese la dispoziție întregul etaj doi al hotelului. Cum de obicei în toiul sezonului trebuia să ne mulțumim cu niște camere înghesuite în fundul clădirii, undeva pe la etajul cinci, speram că toată lumea avea să fie încântată.

— Și cam ce ne-ai adus de data asta? Cumva Sfânta Alianță? mă întrebă recepționarul privind spre turiștii care intrau în hol.

— Cam așa ceva, am spus eu, ridicând din umeri. Marți, când s-au întâlnit la Genova, au format un fel de club. Toți, unul și unul, numai „vite” și „barbari”... Cinăm tot la șapte și jumătate.

— Da, ca de obicei. Și, apropo, v-am comandat autocarul pentru ora nouă. Vă urez distracție plăcută.

Ne obișnuisem să folosim un anumit cod când vorbeam despre turiștii străini. Englezilor le spunem „vite”, iar americanilor, „barbari”. Poate că nu eram prea condescendenți, dar, la urma urmei, erau niște nume destul de potrivite, dacă ne gândim că pe vremea când romanii stăpâneau aproape întreaga lume, ei nu erau decât niște sălbatici care se mutau de pe o pășune pe alta. Nu vedem prin urmare nici un motiv ca să se simtă jigniți.

M-am întors la grupul meu de anglo-americani.

— E-n ordine, i-am anunțat eu. Toată lumea e cazată la etajul doi. Există telefoane în fiecare cameră și, dacă doriți ceva, e suficient să sunați la recepție pentru a fi puși în legătură cu mine. Cina se servește la șapte și jumătate. Ne întâlnim în hol. Și acum veți fi conduși în camerele dumneavoastră. Să sperăm că totul va fi O.K.

Teoretic, odată ajunși la hotel, aveam la dispoziție o jumătate de oră, timp suficient ca să fac un duș și să mă odihnesc puțin. Dar asta numai teoretic, pentru că în practică nu se întâmpla niciodată așa. Nici de data aceasta nu am avut noroc. N-apucasem încă să scot haina, când sună telefonul.

— Mr.Fabbio ?

— Da.

— Sunt Mrs.Taylor. S-a întâmplat o adevărată nenorocire. Mi-am uitat la hotelul din Perugia toate

pachetele cu cumpărăturile pe care le-am făcut în Florența.

Ar fi trebuit să-mi închipui. La Genova doamna Taylor își uitase o haină și o pereche de șoșoni și insistase să le recupereze, deși n-avea nici o nevoie de ele în sudul Italiei. Fusesem nevoit să telefonez ca să-i fie trimise la Neapole.

— ' cr pare rău, Mrs.Taylor. Ce aveți în pachete?

— Mai ales obiecte fragile! Mai aveam și două picturi... o statueta a lui David de Michelangelo... niște cutii cu țigări...

— Nu vă faceți probleme. O să rezolv eu totul. Voi tele- fona chiar acum la Perugia ca pachetele să fie trimise la sediul nostru din Geneva, unde le veți găsi la întoarcere.

Mă întrebam dacă era mai bine să-i cer funcționarului de la recepție să mă ajute, sau să telefonez chiar eu. N-avea nici un rost să pierd timpul. Hotărâi deci să mă ocup personal de pachetele doamnei și cerui legătura cu hotelul din Perugia.

Îmi dădusem înqă de la început seama că cucoana asta își uită cam peste tot lucrurile. Uita sau pierdea mereu câte ceva. Ochelari, baticuri, ilustrate îi cădeau tot timpul din poșeta prea mare, plină cu de toate. Se pare că neatenția e o caracteristică a englezilor ca specie. În alte privințe, nu-mi dădeau totuși prea mare bătaie de cap, deși, dornici ca nimeni altul de soare, erau primii care făceau arsuri și bășici pe piele. Îmbrăcați doar în șorturi de bumbac care le lăsau brațele și picioarele descoperite, se apucau de plajă chiar din prima zi, făcându-se roșii ca racii și obligându-mă să alerg prin farmacia după tot felul de pomezi și loțiuni.

Telefonul începu să sune din nou. Nu era însă convorbirea cu Perugia, ci unul dintre „barbari”. Și, bineînțeles, tot o femeie. Bărbații nu mă deranjau

niciodată.

— Mr.Fabbio?

— Da

— Ia ghicește ce ni s-a născut! Un băiat!

Încercăi să-mi dau seama despre ce era vorba. „Barbarii” îmi împuiau capul cu povești despre familiile lor, de cum puneau piciorul în Genova. Oare care dintre cucoane îmi spusese că așteaptă să i se nască primul nepot undeva în Denver, statul Colorado? A, da, îmi aminteam. Era doamna Hiram Bloom. .

— Felicitări, Mr.Bloom, am zis eu, încercând să par cât mai politicos. Trebuie să sărbătorim neapărat evenimentul.

— Bineînțeles.. Sunt atât de emoționată, că nici nu mai știu ce să fac, țipă ea din toate puterile, cât pe-ací să-mi spargă timpanul. Eu și soțul meu te invităm la bar înainte de cină împreună cu alte câteva persoane, ca să ciocnim un pahar în sănătatea micuțului. Ai putea coborî pe la șapte și un sfert?

Mă vedeam obligat să-mi reduc ^timpul de odihnă la mai puțin de o jumătate de oră și încă nu obținusem legătura cu hotelul din Perugia.N-aveam însă încotro. Trebuia să fiu politicos.

— Vă mulțumesc pentru invitație, Mrs.Bloom. Bineînțeles că voi veni. Cum se simte hora dumneavoastră?

— E bine. Totul e cum nu se poate mai bine.

Am pus repede receptorul în furcă. N-aveam nici un chef ca doamna Bloom să-și dea seama de adevăratele mele sentimente. Mai aveam timp să mă bărbieresc și, poate, dacă mă grăbeam să fac și un duș.

Nu era deloc indicat să refuzi invitațiile turiștilor străini, mai ales când era vorba de sărbătorirea zilei de naștere, de aniversarea căsătoriei sau de nașterea unui nepot. Nimic nu-i supăra mai tare și un refuz putea să-ți distrugă tot restul turului. Totuși, trebuia

să am grijă cât beau. Indiferent de ce fac turiștii, ghidul trebuie să rămână mereu treaz. La fel și șoferul. Și vă asigur că nu-i totdeauna prea ușor.

Abia ieșit de sub duș, am vorbit cu hotelul din Perugia și am alergat la parter, încheindu-mi din mers nasturii de la cămașă. Doream să mă conving mai întâi dacă totul era pregătit pentru cină la restaurantul hotelului. În sală fuseseră așezate două mese lungi, pentru douăzeci și cinci de persoane fiecare. În mijloc, printre flori, tronau nelipsitele steaguri ale celor două națiuni, căci după cum se știe asta dă un aspect festiv deosebit mesei, contribuind la buna dispoziție a turiștilor.

L-am căutat pe chelnerul șef și i-am explicat că grupul meu va coborî în sala de mese exact la șapte și jumătate, deoarece turiștii doreau să li se servească desertul înainte ca ceilalți consumatori să-și ocupe locurile la mesele din jur. În plus, respectarea orei de masă era de o importanță majoră pentru noi, căci la nouă fix urma să plecăm pentru a face turul Romei noaptea, conform programului.

Îmi consultai din nou ceasul și mă grăbii să intru în bar, de unde răsunau glasurile vesele ale celor câteva persoane care sărbătoreau venirea pe lume a mezinului familiei Bloom. Englezii – excluși de la petrecere – se adunaseră în holul de la intrare în grupuri răzlețe și adoptaseră o atitudine rezervată și disprețuitoare. Stăteau cu nasurile vârâte în ziarele britanice de seară, prefăcându-se absorbiți de lectură. Se părea că exteriorizarea prea puternică a sentimentelor „barbarilor” îi amuțise definitiv pe rigizii anglo-saxoni.

Doamna Bloom se îndreptă spre mine ca o fregată cu toate pânzele sus.

— Mr.Fabbio, mi se adresă ea, sper că o să acceptați un pahar cu șampanie.

— Numai o jumătate de pahar, Mrs.Bloom. Doar atât cât să-i pot ura viață fericită nepoțelului

dumneavoastră.

Fericirea ei mă impresionează și copleșea pe cei din jur cu atenții, într-un exces de generozitate. Mă luă de braț și mă conduse spre masă. Toți se arătară foarte amabili. Și, doamne, cât păreau de fericiți! Căldura lor sufletească întruchipa parcă toată foamea de dragoste a „barbarului”. Sufocat de atâta efuziune, am manifestat la început o oarecare rezervă, dar puțin după aceea, mă simții cuprins de rușine și mă lăsați purtat de valul de bucurie generală. Acasă, la Genova, aveam o grămadă de semne de simpatie din partea compatrioților doamnei Bloom. Zeci de ilustrate de Crăciun, scrisori și felicitări. Mă întrebau dacă-mi mai amintesc de excursia pe care o făcusem împreună, și mă invitau să-i vizitez în Statele Unite. Îmi scriau că se gândesc adesea la mine sau că îi dăduseră ultimului născut numele meu, Armino. Amintindu-mi de sinceritatea acelor mesaje venite de peste ocean, mă simții și mai jenat. Nu le răspunseseam niciodată.

— Îmi pare nespuse de rău că vă stric petrecerea, Mrs. Bloom, spusei eu. Dar s-a făcut șapte și jumătate.

— Cum zici dumneata, Mr. Fabbio. Doar dumneata ești șeful.

Cele două naționalități se reuniră din nou în hol, oprindu-se o clipă să se salute, iar femeile nu pierdură, bineînțeles, ocazia să-și aprecieze din ochi toaletele. Apoi, „turma de cincizeci de capete” se îndreaptă spre sala de mese, discutând și comentând cu voci scăzute, iar eu, ca un adevărat păstor, rămăsei ultimul, supraveghindu-i. Steagurile de pe mese declanșară o adevărată explozie de bucurie. Nu m-ar fi surprins să aud cele două imnuri naționale.

„Star-spangled Banner^{1 2} și God Save the Queen³ izbucnind automat din toate piepturile, așa cum se mai întâmplase de câteva ori până atunci. Reușii să-i fac un semn șefului de sală, care-i luă în primire și-i conduse spre locurile lor, înainte de a apuca să-și manifeste sentimentele patriotice. M-am așezat apoi singur la masa din colț care-mi fusese rezervată. Remarcați un bărbat de vârstă mijlocie care se retrăsese în capătul uneia din mesele lungi, de unde mă urmărea cu ochi tulburi. Cunoșteam genul. De altfel, deși mă străduiesem să-mi organizez cât mai bine grupul, fusese cât pe-acți să dăm de bucluc din cauza lui la Neapole.

În timp ce măneam, mă apucau ca de obicei să-mi fac socotelile, făcând abstracție de zgomotul vocilor și de zăngăni-tul farfuriilor. Dacă nu reușeai să-ți ții socotelile la zi, puteai avea probleme cu conducerea Agenției. Mie nu mi se părea însă prea greu să-mi țin contabilitatea, ba dimpotrivă îmi făcea chiar plăcere, mă relaxa. Când terminam în sfârșit de adunat cifrele, dădeam carnetul de o parte, așteptam să se strângă farfuriile de pe masă și mă rezemam mai bine de spătarul scaunului, sorbindu-mi în liniște vinul și fumându-mi țigara. Aveam însă și niște motive personale care mă făceau să-mi țin la zi socotelile. Îmi puneam mereu întrebarea cât o să mai rămân la agenție. Cât mai aveam s-o țin așa? Ce anume mă îndemna să colind veșnic și fără rost prin țară?

„De ce te plângi? Primit doar salariu pentru munca noastră și mai câștigăm și o sumă destul de frumușică pe deasupra”, susținea Beppo. Beppo avea nevastă și trei copii la Genova. Pentru el nu conta că

1_____.

2Star-spangled Banner – Stindardul înstelat, imnul național al SUA

3 God Save the Queen – Dumnezeu s-o aibă în pază pe regină – imnul național britanic

era toată ziua pe drumuri, la Milano, Florența, Roma sau Neapole. Slujba era slujbă. Și când își termina turul, îl așteptau trei zile libere pe care le petrecea de obicei acasă, cu familia. Era cât se poate de mulțumit. Nici un demon nu-i tulbura somnul și nu-l făcea să-și pună întrebări.

Vocile comesenilor deveneau din ce în ce mai puternice, amestecându-se într-un fel de muget, dominat de hohotele de râs ale „barbarilor”. Mica mea turmă se distra de minune. Se simțeau liberi și fără griji și băutura le dezlegase tuturor limbile. Așteptau probabil cu nerăbdare noaptea cu tot ce-și imaginau că le va aduce. Dar ce altceva le putea aduce decât un somn adânc alături de tovarășii de viață, după care vor fi admirat prin geamurile aburite ale autocarului toate acele clădiri vechi, luminate a giomo în timpul nopții pentru a atrage turiștii, dar care pentru ei nu însemnau mare lucru? Pentru scurt timp își permitau să-și reverse bucuria, eliberați de grijile vieții cotidiene. Își pierduseră individualitatea, contopindu-se într-un singur tot. Scăpaseră de lanțurile care-i țineau legați de obicei, dar Ia ce bun?

Chelnerul se apropie de masa mea.

— A venit autocarul, spuse el, aplecându-se spre mine.

Mai erau zece minute până la ora nouă. Sosise clipa când toată lume trebuia să-și strângă lucrurile și să se pregătească de drum. Femeile mai aveau timp să meargă la toaletă și să-și refacă machiajul. Mi-am dat seama că erau numai patruzeci și opt abia la nouă și un minut, când i-am numărat la urcarea în autocar. Lipseau două persoane.

L-am întrebat pe șoferul care adusesese autocarul. Nu era Beppo, care era liber în seara aceea, ci un om de prin partea locului.

— Am văzut două doamne care au plecat înaintea celorlalți. Au luat-o amândouă în direcția aceea, zise el, arătând în josul străzii.

M-am întors și am privit spre via Veneto. Hotelul Splendid de afla undeva în spate, pe o stradă mai liniștită. În fața mea se desfășura un bulevard mare cu trafic intens. Mașinile zburau pe lângă noi una după alta, îndreptându-se în goană spre Porta Pinciana. De o parte și de alta a bulevardului se înșirau magazine cu Vitrine puternic luminate și, desigur, strălucirea vitrinelor exercita asupra majorității femeilor o atracție mult mai puternică decât Colosseumul pe care urma să-l vizităm.

— Nu într-acolo au luat-o, ci pe cealaltă stradă, spuse șoferul, arătând spre stânga. Chiar în clipa aceea, două siluete apărură alergând de după colțul unui bloc de pe via Sicilia. Acum știam cine sunt cele două absente. Erau două învățătoare pensionare de pe undeva din sudul Londrei, care își manifestau veșnic curiozitatea, adoptând o atitudine critică în orice ocazie. O dată mă puseseră să opresc autocarul în drum spre Siena, pentru că, ziceau ele, un țăran își maltrata boii. Altă dată, la Florența, culeseră de pe stradă o pisică răătăcită și mă făcuseră să pierd o prețioasă jumătate de oră ca să-i găsesc stăpânii. La Perugia admonestaseră o mamă care-și certa copilul. Iar acum, colac peste pupăză, se năpustiră amândouă, asupra mea, răcnind cât le ținea gura.

— Mr.Fabbio!... trebuie să faceți neapărat ceva! O femeie bătrână și sărmană zace în ușa bisericii de după colț.

Am reușit cu greu să mă stăpânesc. Se știe doar că pe lângă bisericile din Roma se aciuiesc toți bețivanii și cerșetorii care își petrec noaptea întinși pe treptele de la intrare, până când îi alungă poliția.

— Nu vă îngrijați, doamnelor, am spus eu calm. Asemenea lucruri se petrec frecvent la Roma. Vă asigur că poliția e singura în măsură să rezolve problema. Și acum, vă rog să vă grăbiți. Ne așteaptă

autocarul.

— Dar e absolut scandalos... în Anglia... noi...

Le-am luat ferm de braț, pe amândouă și le-am împins spre autocar.

— Aici nu sunteți în Anglia, doamnelor, ci la Roma. În cetatea împăraților, boii, pisicile, copiii și bătrânii sunt tratați, fiecare așa cum merită. Bătrâna aceea are chiar noroc că nu mai poate servi drept hrană leilor.

Învățătoarele încă mai clocoteau de indignare, când autocarul o luă la stânga, trecând pe lângă biserica pe treptele căreia zăcea femeia.

— Uitați-vă, Mr.Fabbio! E acolo! strigară ele în cor.

Îi făcui semn șoferului să micșoreze viteza și mă aplecai spre fereastră ca să văd mai bine. Pasagerii de pe partea dreaptă a autocarului se grăbiră să privească și ei pe fereastră. Silueta femeii se vedea cât se poate de clar în lumina lămpii de pe stradă.

Cu toții trecem uneori în viață prin momente în care un clopoțel ne sună parcă în minte, amintindu-ne de lucruri de mult uitate. Aveam acum acea senzație de lucru „dèjà vu”, cùm spun francezii. Mi se părea că undeva, de mult, Dumnezeu știe când, mai văzusem acea siluetă chircită, cu brațele încrucișate pe piept și cu capul plecat sub povara șalurilor care-l acopereau. Dar parcă nu la Roma, ci în altă parte. Imaginea femeii venea de undeva din adâncul copilăriei, încețoșată de anii care trecuseră între timp.

Autocarul prinsese din nou viteză, îndreptându-se spre bulevardele intens luminate de-a lungul cărora se înșirau obiectivele turistice iluzorii. Un pasager din fundul autocarului își scoase armonica și începu să cânte „Arivederci Roma”. O melodie care nouă, italienilor, ni se părea vetustă dar care se bucura încă de mare popularitate printre anglo-saxoni și „barbari”.

Trecuse de miezul nopții când autocarul se întoarse la hotelul Splendido. Cei cincizeci de turiști coborâră în ordine, întirfzându-se și căscând, dar, după cât se părea, mulțumiți, de turul pe care-l făcuseră în jurul Romei și intrară pe rând pe ușile batante ale hotelului. Gesturile automate îi făceau să-și piardă complet individualitatea și să aducă tot mai mult cu niște mașini fabricate în serie.

Eram frânt de oboseală și nu-mi mai doream decât un pat în care să mă întind. I-am informat despre programul zilei următoare și, după ce le-am spus tuturor noapte bună, am așteptat ca ușile liftului să se închidă după ultimul grup, ca să mă pot în sfârșit retrage în camera mea. Unde aveam să mă scufund într-o uitare timp de șapte ore. Am oftat și mi-am aprins o țigară. Pentru mine era cel mai plăcut moment al zilei. .

Deodată, din spatele unei coloane unde stătuse ascuns până atunci, își făcu apariția „barbarul” singuratic de vârstă mijlocie. Se îndreptă spre mine legănându-și șoldurile, așa cum fac în mod inconștient toți cei de teapa lui, făcându-te să-i identifici pe loc.

— N-ai vrea să urci puțin în camera mea? mă întrebă el.

— Scuzați-mă, răspunsei eu scurt, dar e împotriva regulamentului.

— Ei, lasă, acum suntem după orele de program spuse omul și, după ce aruncă o privire peste umăr, îmi strecură o bancnotă în mână. Camera 244, mai șopti el, înainte de a se îndepărta.

Am împins ușile batante și am ieșit în stradă. Asemenea lucruri mi se mai întâmplaseră în trecut și n-aveam nici un motiv să cred că nu se vor repeta în viitor. Trebuia să țin seama de consecințele pe care le putea avea refuzul meu și eventuala reacție ostilă a „barbarului” pentru tot restul drumului. Regulile

unei politeți elementare față de patronii mei îmi interziceau să mă plâng agenției din Genova pentru astfel de fleacuri. Pe de altă parte, însă, Sunshine Tours nu mă angajase ca să satisfac poftele clienților, sau să le țin companie în timpul nopții.

Am mers încet până la capătul blocului. M-am oprit o clipă și am tras în piept aerul rece al nopții. Câteva mașini trecură în goană pe lângă mine. În spatele meu auzeam zgomotul înfundat al circulației de pe via Veneto. Aruncai o privire spre biserica ce se înălța pe cealaltă parte a străzii. Femeia zăcea nemișcată în aceeași poziție, întinsă pe trepte.

Mă uitai la bancnota pe care o țineam încă în mână, o aluzie – desigur – la favorurile pe care le aștepta „barbarul” de la mine. Am traversat strada și m-am aplecat asupra femeii adormite. Un miros greu de vin stătut și haine ponosite îmi umplu nările. Îi căutai mâna printre șalurile vechi cu care se acoperise și îi vârâi bancnota în ea. Deodată, femeia se mișcă și își ridică capul. Avea o față cu trăsături acviline nobile, iar ochii, mari odinioară, îi erau acum înfunc ați în orbite. Părul cărunt îi cădea în șuvițe pe umeri. Părea să fi venit de departe, căci lângă ea se aflau două coșuri cu pâine și vin acoperite cu un șal de lână. Am avut încă o dată strania senzație că o mai văzusem cândva în copilărie, o senzație pe care nu mi-o puteam explica. Mi se părea că recunosc până și mâna caldă, cu tot frigul de afară, care o strângea pe a mea într-un gest involuntar de recunoștință. Mă privi în ochi și buzele i se mișcară.

Mă întorsei și o rupsei la fugă spre hotelul Splendide. Chiar dacă mă striga – și aș putea juracă mă strigase – n-o mai puteam auzi. Cu cele zece mii de lire putea să-și găsească un adăpost și să-și cumpere ceva de mâncare a doua zi dimineața. Nu voiam însă să am nimic de a face cu ea. Fața aceea rugătoare, învăluită în șalurile negre ca într-un vâl de

doliu, era cu siguranță o creație a minții mele obosite și n-avea nici o legătură cu țărâna bătrână și beată lungită în ușa bisericii. Trebuia să mă duc neapărat la culcare. A doua zi urma să vizităm catedrala San Pietro, Vaticanul, Capela Sixtină, San Angelo...

Un ghid, asemenea conducătorului unui car de luptă, n-are niciodată destul timp.

2

Am tresărit și m-am trezit brusc din somn. Auzisem oare pe cineva strigându-mă Beo? Am aprins lumina, m-am dat jos din pat și am băut un pahar cu apă. Ceasul arăta ora două dimineața. M-am trântit din nou în pat, dar nu mă puteam smulge încă din mrejele visului. Camera impersonală de hotel, aproape goală, hainele aruncate pe scaun, carnetul de socoteli și pliantul cu itinerariul turului de pe noptieră, ce făceau parte din existența mea de zi cu zi, aparțineau parcă unei alte lumi decât cea în care mă azvârlise visul într-un mod atât de neașteptat. Șeo... îl Beato, binecuvântatul. Un nume pe care *mi-l dăduseră în copilărie părinții și Marta, fiindcă apărusem mult mai târziu în familie, atunci când fratele meu mai mare, Aldo, împlinise deja opt ani.

Beo... Beo... Strigătul continua să-mi răsună în urechi la fel de clar ca în vis și, oricât mă străduiam, nu puteam scăpa de senzația de teamă și spaimă. În vis, mă întorsesem cu mult în timp, nu mai eram tânărul de acum, ci copilu^ care stătea alături de Aldo în capela bisericii San Cipriano din Ruffano, privind cu ochi mari la altarul pictat din fața lui. Pictura reprezenta învierea din morți a lui Lazăr. Din adâncul unui mormânt ieșea umbra înfricoșătoare a

unui mort încă învăluit în giulgiul din care nu i se vedea decât fața, cu ochii care tocmai i se deschiseseră și priveau spre Domnul cu groază. Isus, în profil, îl chema spre el, făcându-i semn cu degetul. În fața mormântului, zăcea cu mâinile împreunate și cu veșmintele atârând în dezordine, o femeie, probabil Maria din Betania, confundată adesea cu Maria Magdalena, care îl adora pe învățător. În mintea mea de copil însă, ea semăna cu Marta, doica mea, femeia care mă crescuse, mă purtase în brațe și mă legănase pe genunchi încă de mic. Ea îmi spunea Beo.

Pictura aceea mă obseda, apărându-mi mereu noaptea în vis. Aldo era singurul care știa despre asta. Și nu știu cum se făcea că, duminică și în zilele de sărbătoare, când ne duceam împreună cu părinții și cu Marta la biserică, nu mergeam niciodată în dom, ci în partea stângă a navei, foarte aproape de altar. Așa cum se întâmplă de obicei, părinții nu știau nimic despre spaimile care-mi tulburau somnul și nu observaseră că fratele meu, care mă ținea de mână mă trăgea întotdeauna cât mai aproape de ușa larg deschisă a altarului. Privirile îmi erau fără voie atrase de pictura aceea, de care nu-mi mai puteam dezlipi ochii.

— Abia aștept să ne întoarcem acasă, îmi șoptea Aldo. O să-ți pun un giulgiu ca al lui Lazăr, iar eu voi fi Hristos și te voi chema la mine.

Tocmai asta era partea cea mai îngrozitoare din tot ce mi se întâmpla, care mă înspăimânta mai tare chiar decât ușa pictată a altarului. Căci odată ajunși acasă, Aldo scotocea prin coșul cu rufe murdare și scotea cămașa-de noapte a tatei pe care mi-o trăgea peste cap. În mintea mea de copil, asta însemna un fel de degradare, iar mirosul cămășii murdare îmi întorcea pur și simplu stomacul pe' dos. Eram cuprins* de un val de greață, dar Aldo nu-mi lăsa timp să mă împotrivesc. Mă azvârlea în debaraua de

la capătul scărilor și încuia ușa după mine. În mocf destul de ciudat, nu-mi era frică în debaraua spațioasă, pe ale cărei rafturi se aliniau rufele curate și proaspăt călcate, cu miros de lavandă. Dimpotrivă, închis acolo mă simțeam în siguranță. Nu pentru mult timp însă. Curând, vedeam clanța întorcându-se și ușa se deschidea încet.

— Lazăr, vino la mine! striga Aldo.

Eram atât de înspăimântat și atât de obișnuit să mă supun, încât nu manifestam nici o împotrivire. Ieșeam din debara la chemarea lui. Lucrul cel mai cumplit era faptul că n-aveam de unde ști dacă cel care mă chema era Isus sau diavolul. Ingeniosul Aldo născocise o teorie potrivit căreia cei doi erau de fapt unul singur care-și schimba mereu personalitatea într-un mod pe care nu mi-l explicase niciodată.

Uneori, fratele meu, înfășurat într-un prosop și purtând în mână bastonul tatei drept toiag, îl întruchipa pe Hristos și mă chema la el zâmbind. Îmi înconjura umerii cu brațele, îmi dădea bomboane și se arăta plin de dragoste. Alteori însă era întruchiparea Satanei și, îmbrăcat în cămașa neagră a Organizației Tineretului Fascist, din care făcea parte, se înarma cu o furculiță și se arunca asupra mea, împungându-mă. Nu-mi închipuiam cum de era posibil ca sărmanul Lazăr, cel ridicat din morți, să stârnească o asemenea ură diavolului și nici de ce prietenul său Isus, îl părăsise, dar Aldo cel isteț îmi spunea că lupta dintre Satana și Dumnezeu nu se sfârșește niciodată și că cei doi se bat pentru câștigarea sufletelor celor morți, întocmai ca bărbații care joacă zaruri în cafeneaua din Ruffano. Acest gen de filosofie mă arunca într-o stare de confuzie totală.

Stăteam întins în patul din camera de hotel, fumând o țigară și întrebându-mă cum de mă purtase coșmarul acela îngrozitor înapoi în copilărie, într-o lume dominată de Aldo. Îmi spuneam că poate, după ce băusem im pahar în sănătatea micului „barbar”

nou născut, în subconștientul meu, îi luasem locul devenind din nou Beato cel timid din copilărie, iar mai apoi, imaginea femeii care zăcea pe treptele bisericii îmi readusese în minte cu putere viziunea altarului din capela San Cipriano, cu pictura lui ce o înfățișa pe Maria, femeia care-l iubise atât de mult pe Isus și pe L[^]zăr prosternată în fața mormântului deschis. Oricare ar fi fost explicația, coșmarul mă tulburase îngrozitor.

Într-un târziu, am reușit în sfârșit să adorm, dar abia închisesem ochii, că am căzut din nou pradă aceluiasi coșmar. De data aceasta, alături de pictura de pe ușa altarului, în vis îmi apăru și o alta, pe care o văzusem în copilărie de nenumărate ori în palatul ducal din Ruffano, unde tatăl meu ocupa postul de superintendent, slujbă ce se bucura de mare respect pe vremea aceea. Era un tablou care împodobește dormitorul ducelui și pe care cunoscătorii îl considerau drept o capodoperă. Fusesse pictat pe la începutul secolului al cincisprezecelea de un elev al lui Pierro della Francesca și avea tot un subiect biblic. Ispita – înfățișându-l pe Isus în pinacul Templului. În realizarea Templului, artistul se inspirase din arhitectura celor două tumuri gemene care împodobeau fațada palatului ducal ce domină cetatea Ruffano, conferindu-i o deosebită grandoare. Pentru chipul lui Isus, cu privirea pierdută spre dealurile din depărtare, îndrăznețul artist îl luase ca model pe Claudio, ducele nebun, supranumit Șoimul, care, în toiul unei crize, se aruncase într-o bună zi din turn, crezându-se după cum se spunea, fiul Domnului.

Timp de secole portretul zăcuse acoperit de praf în pivnițele palatului. Fusesse descoperit relativ recent, în timpul lucrărilor de renovare a palatului ducal și de atunci putea fi văzut mereu în apartamentul ducal, atrăgând oprobiul public, după cum susțineau scandalizați unii dintre locuitorii

vechii cetăți. Pictura aceasta, ca și cea de pe ușa altarului din capela San Cipriano exercita o puternică atracție asupra mea. O. priveam ore întregi fascinat. Aldo intuise îndată ce se petrece cu mine și, fără știrea tatei, mă obliga uneori să urc împreună cu el scările în spirală care duceau la turn. Deschidea apoi ușa veche ce dădea în turelă și, cu o putere aproape supraomenească mă ridica în brațe și mă urca pe balustradă.

„Aici stătea Șoimul”, zicea el. Chiar ăsta-i locul unde l-a ispitit diavolul. „Dacă ești Fiul Domnului, i-a zis el, aruncă-te, căci așa îți este scris. El le va porunti îngerilor să te aibă în pază și să te poarte pe aripile lor, iar picioarele nu-ți vor atinge pământul”.

La sute de metri sub turn se întindea orașul Ruffano cu piața Mercato care, văzută de sus, părea foarte mică și foarte îndepărtată. Oamenii și mașinile de pe străzi semănau cu niște furnici care alergau undeva sub noi, pe o câmpie înecată în praf.

Tremurând, mă agățam strâns de balustradă. Câți ani să fi avut pe atunci? Șase, sau cel mult șapte.

— Vrei să-ți spun ce a făcut Șoimul atunci?

- — Nu, te rog nu! îl imploram eu.

— Și-a întins brațele, zicea Aldo și a zburat. Nu mai avea brațe, ci aripi. Se transformase în pasăre. Și-a luat zborul peste case de parcă toată lumea era a lui, iar oamenii ieșiseră pe stradă și îl priveau cu uimire.

— Nu-i adevărat! strigam eu. Nu putea să zboare. Nu era pasăre, nu era șoim. Era om ca toți oamenii și s-a prăbușit. A căzut și a murit. Așa mi-a spus tata.

— Ba nu, insista Aldo. Era șoim. Era șoim și a zburat.

Scena aceea de goază îmi apăru pentru a doua

oară în vis. Mă țineam strâns de balustradă, iar Aldo era în spatele meu. Deodată, cu o putere neobișnuită pentru un copil, m-am aruncat înapoi și smulgându-mă din mâinile fratelui meu, am alergat cât mă țineau picioarele pe scările înguste în spirală, până jos, unde mă aștepta Marta, care mă striga: Beo... Beo... M-a primit în brațele-larg deschise și m-a strâns-la piept cu dragoste, mângâindu-mă. Marta, scumpa mea doică, Marta. De ce simțeam totuși în vis mirosul acela de haine vechi și uzate? De unde venea mirosul de vin?

M-am trezit din nou brusc. Eram lac de apă și inima îmi bătea să-mi spargă pieptul. Coșmarul fusese atât de îngrozitor, încât mi-era teamă să mai adorm, ca nu cumva să-mi revină. Am aprins lumina, m-am ridicat în capul oaselor și luându-mi carnetul de pe noptieră, m-am apucat de socoteli. În cele din urmă, epuizat de oboseală, am început să moțai, pentru ca mai apoi să cad într-un somn fără vise până a doua zi dimineața. M-a trezit bătaia în ușă a chelnerului care îmi aducea cafeaua.

Începea o nouă zi în care mă așteptau treburile obișnuite. Noaptea cu spaimile ei rămăsese undeva în urmă. Telefonul începu să sune ca de obicei și în zece minute mă și ocupam de problemele grupului. Unii doreau să meargă la cumpărături dimineața, urmând să ni se alăture abia la masa de prânz, alții voiau să viziteze catedrala San Pietro, dar n-aveau chef să colinde în lung și-n lat galeriile Vaticanului... Am coborât în stradă, unde ne-aștepta autocarul condus acum de Beppo care, spre deosebire de mine, petrecuse o noapte liniștită în hotelul la care stătea întotdeauna când veneam la Roma.

— Știi ce? îmi zise el, Ar trebui să schimbăm rolurile. Să conduci tu autocarul și să mă lași pe mine să mă ocup de clienți.

Era desigur o aluzie la fața mea trasă și obosită

din cauza lipsei de odihnă din timpul nopții. I-am răspuns că aş face-o cu dragă inimă. ;

S-au urcat toți în autocar, nerăbdători să pornească în „turul Romei ziua” de data aceasta. Ochii mi s-au oprit fără voie pe „barbarul” singuratic, cel cu propunerea din seara trecută. Stătea tot retras și mă sfredelea cu privirile.

Autocarul întoarse spre stânga și trecu din nou pe lângă biserica ce-mi declanșase coșmarul din noaptea trecută. Nu mai era nimeni pe trepte. Bătrâna țărancă dispăruse. Mă gândii că se dusesese să bea și poate să mânânce ceva cu cele zece mii de lire pe care i le dădusem. Aruncai o privire spre învățătoarele pensionare care răsfoiau preocupate ghidul turistic, citindu-le celor din jur despre Viila Borghese, unde aveam să ne oprim și care, după părerea lor, trebuia neapărat vizitată. Păreau să fi uitat cu totul de existența bătrânei. N-am fost deloc surprins când, peste vreo douăzeci de minute, le-am văzut trecând grăbite pe lângă grupurile statuare convenționale, pentru a se opri să privească cu ochi avizi statuia ce reprezenta un hermafrodit.

Lăsând în urmă liniștita stradă Pincio, am coborât în Piazza del Popolo și, după ce am traversat Tibrul, am vizitat biserica San Angelo și catedrala San Pietro și am ajuns în sfârșit la Vatican. Iar de acolo, slavă Domnului, am plecat la restaurant să ne luăm masa de prânz.

Înțeleptul Beppo, după ce a mâncat în autocar și a citit ziarul, s-a culcat. Din nefericire, nu-l puteam imita. A trebuit să-mi însoțesc grupul la restaurantul de lângă San Pietro, aglomerat și plin de zgomot. Nici vorbă de relaxare. Doamna Taylor își pierduse acum umbrela, pe care bănuia c-o uitase în garderoba Vaticanului și mă rugă să i-o aduc înapoi cât mai repede. La ora două urma să plecăm la Băile Caracalla, de unde aveam să ne întoarcem în Forum și să ne petrecem toată după amiaza printre ruine.

Acolo îi lăsam de obicei pe turiști să se descurce singuri.

În după amiaza aceea însă, lucrurile s-au petrecut cu totul altfel. Găsisem în cele din urmă umbrela doamnei Taylor, și tocmai traversam vila della Conciliazione îndreptându-mă spre turiștii aflați pe celălalt trotuar, când am observat că vreo câțiva se desprinseseră de grup și se strânseseră în jurul lui Beppo, care le citea ceva dintr-un ziar. Șoferul își ridică privirile spre mine și îmi făcu cu ochiul, vrând să-mi dea de înțeles că nu-i displace să-mi țină locul. Cei strânși în jurul lui păreau impresionați. Printre ei, le-am remarcat, fără nici o plăcere, pe cele două învățătoare.

— Ce-i cu zarva asta? l-am întrebat eu pe Beppo.

— A avut loc o crimă pe via Sicilia, doar la vreo sută de ' metri de hotelul Splendide, iar aceste doamne susțin că au văzut victima, zise el, arătând spre învățătoarele din Londra.

— Cred că e femeia aceea sărmană de la ușa bisericii! Cu siguranță că ea e! strigă cea mai îndrăzneată dintre cele două femei, întorcându-se spre mine. Șoferul zice că a fost înjunghiată pe trepte azi dimineață la ora cinci. Am fi putut s-o salvăm. îngrozitor! Atât de îngrozitor, încât nici nu poate fi redat prin cuvinte!

Am amuțit de uimire. Fără să-mi mai pese de ce ar fi putut crede străinii aceia despre mine, m-am repezit și am smuls ziarul din mâinile lui Beppo. Nu era decât o scurtă notiță.

•
„Azi dimineață, la ora cinci, pe treptele bisericii din via Sicilia a fost găsit cadavrul unei femei înjunghiate. Se pare că e vorba de o vagaboandă care se îmbătase înainte de a veni să-și caute adăpost în fața sfântului lăcaș. După toate probabilitățile, crima n-are nici un mobil, asupra femeii găsindu-se doar câteva monede fără valoare. Toți cei care au văzut-o

pe această femeie, sau au remarcat ceva neobișnuit în apropierea bisericii după căderea nopții, sunt rugați să informeze poliția”.

l-am înapoiat ziarul lui Beppo. Simțeam ochii tuturor îndreptați asupra mea.

— Este cât se poate de regretabil, am zis eu, dar nu-i ceva cu totul neobișnuit. Mai în fiecare oraș au loc crime și acte de violență. Nu putem decât să sperăm că asasinul va fi prins cât mai curând.

— Dar am văzut-o! strigă una dintre învățătoare. Eu și Hilda am încercat chiar să-i vorbim aseară, în jurul orei nouă. Atunci nu era moartă. Era adormită și respira greu. Ai văzut-o doar și dumneata când am trecut cu autocarul pe lângă biserică. Toată lumea a văzut-o. Trebuie să faci neapărat ceva!

Beppo se uită la mine și ridică din umeri. Se îndreaptă apoi încet spre autocar și se urcă la volan. Pe el nu-l priveau astfel de lucruri. N-aveam decât să mă descurc cum știam.

— Doamnă, am zis eu, n-aș vrea să mă credeți lipsit de inimă, dar în ceea ce ne privește, consider incidentul încheiat. Dacă aseară n-am putut face prea mare lucru pentru biata femeie, acum chiar că nu mai putem face nimic. De cazul ei se va ocupa poliția. Și acum vă rog să plecăm, suntem deja în întârziere.

Totuși, discuțiile continuară în stradă, atrăgând și pe ceilalți membri ai grupului care veniră să ne întrebe ce s-a întâmplat. Trecătorii se opriseră și ei și ne priveau uimiți.

— Urcați-vă în autocar cu toții, vă rog, le cerni eu pe un ton hotărât. Împiedicăm circulația.

Odată așezați pe locurile lor, discuțiile reîncepură cu și mai multă vigoare. Doamna Hiram, vorbind din partea „barbarilor”, era de părere că n-are rost să ne amestecăm în treburi care nu ne privesc. Nu iese niciodată nimic bun din asta. Anglo-saxonii însă se opuneau vehement, în frunte - bineîn-

teles — cu cele două învățătoare. O femeie murise pe treptele unei biserici doar la câteva sute de yarzi de reședința papei din cetatea Vaticanului și în proxima vecinătate a turiștilor britanici care-și petreceau noaptea la hotelul Splendido și dacă poliția din Roma nu era în stare să-și facă datoria, era cu siguranță momentul ca un polițist din Loricra să vină să-i dea lecții.

— Și acum încotro o luăm? mă întrebă Beppo în șoaptă.- Spre poliție sau spre Băile Caracalla?

Beppo era un tip norocos. Nu era deloc implicat în această poveste. Cu totul altfel stăteau însă lucrurile cu mine. Fusesse o crimă fără mobil susținea ziarul, care nu cunoștea adevărul. Eu însă știam prea bine că femeia nu fusese omorâtă pentru cele câteva monede găsite asupra ei, ci pentru cele zece mii de lire pe care i le vârasem eu în mână. Explicația era cât se poate de simplă. Probabil că vreun cerșetor lihnit de foame dăduse întâmplător peste ea în timpul nopții și o trezise din somn pe când încerca să-i fure banii. Temându-se să nu fie dat pe mâna poliției, se hotărâse pe loc s-o amuțească pentru totdeauna. Pentru asemenea criminali, o viață nu face nici cât o ceapă degerată. La urma urmei, cui i-ar fi păsat de o cerșetoare bețivă ca ea? Probabil fără să stea prea mult pe gânduri, îi astupase gura cu mâna, o înjunghiasse, și-și luase repede tălpășița.

— Insist, repetă una dintre învățătoare, pe un ton de-a dreptul isteric, să anunțăm poliția. E datoria mea să le spun tot ce știu. S-ar putea să-l găsească mai ușor pe asasin dacă vor afla că femeia era încă în viață aseară la ora nouă. Dacă Mr.Fabbio refuză să ne însoțească la postul de poliție, o să mă duc singură.

— La ce ar putea duce toate astea? mă întrebă domnul Bloom, punându-mi mâna pe umăr. Nu cumva vom avea toți de suferit anumite neplăceri?

Poate că totuși o declarație de rutină dată de dumneata în numele acestor două doamne ar pune capăt conflictului.

— Nu știu, am răspuns. Totul este posibil când ajungi pe mâna poliției, care își bagă de obicei nasul peste tot.

L-am spus lui Beppo să-și continue drumul. Zgomotul surd și impersonal al traficului de pe străzi se amesteca cu glasurile turiștilor care vociferau în spatele meu, fără să poată ajunge la o înțelegere. Trebuia să iau neîntârziat o hotărâre, bună sau rea. Era suficientă o singură mișcare greșită din partea mea, pentru a strica armonia grupului și a trezi tot felul de resentimente, ceea ce ar fi fost fatal pentru tot restul turului.

Mi-am scos agenda din buzunar și i-am întins-o domnului Bloom.

— Vă rog să aveți amabilitatea de a conduce dumneavoastră grupul atât la Băile Caracalla, cât și în Forum. În ambele locuri există ghizi care vorbesc englezește, iar dacă veți întâmpina dificultăți, Beppo vă poate servi foarte bine de interpret. Ne vom întâlni din nou după amiază la Ceainăria Engleză din Piazza dei Spagnoli, unde urmează să ajungeți pe la ora patru și jumătate.

— Ce aveți de gând să faceți? mă întrebă învățătoarea cea limbută aplecându-se spre mine.

— Să vă conduc la secția de poliție pe dumneavoastră și pe prietena dumneavoastră, am răspuns.

Apucasem pe calea aceasta și nu mai puteam da înapoi. I-am cerut șoferului să ne lase la prima stație de taximetre. Am coborât împreună cu cele două semaritence și am rămas o clipă în loc, urmărind cu privirea autocarul care se îndrepta în direcția Băilor Caracalla. Nu cred să fi regretat vreodată în viață o despărțire mai mult decât pe aceea.

În chip cu totul surprinzător, însoțitoarele mele

rămaseră tăcute tot timpul drumului în taxiul care ne duse la sediul poliției. Probabil că nu se așteptaseră să fiu atât de ușor de acord cu propunerea lor.

— Polițiștii dumneavoastră vorbesc englezește? mă întrebă în sfârșit cea mai nervoasă dintre ele.

— Mă cam îndoiesc, doamnă, replicai eu. De altfel, cred că nici polițiștii britanici nu vorbesc italiana.

Schimbară priviri pline de subînțeleles între ele. Stăteau pe bancheta din spate a. mașinii într-o atitudine înghețată, și cstilă, în care se simțea profunda neîncredere în justiția italiană. Nu le făcea desigur plăcere să meargă la poliție, iar mie și mai puțin decât lor. Pentru ele, întâmplarea putea trece drept un simplu incident din timpul unei excursii. Pe mine însă, numai simpla vedere a unei uniforme mă face să doresc s-o iau la sănătoasa. Tropăitul cizmelor, ordinele lătrate scurt, privirea rece și bănuitoare care te măsoară, îmi trezesc toate asociații neplăcute, readucându-mi cu pregnanță în minte anii de mult uitați ai copilăriei.

Am ajuns în scurt timp la destinație. Coborâi din taxi, cerându-i șoferului să ne aștepte. Nu uitai, bineînțeles, să-i atrag atenția pe un ton răspicat, ca să fiu sigur că cele două englezoaice vor înțelege, că s-ar putea să fim reținuți acolo ore întregi.

Am traversat curtea alături de ele, ascultând în tăcere zgomotul cavernos al pașilor pe pietrele pavajului. De la biroul de informații am fost trimiși într-o sală de așteptare și de acolo într-un birou, unde ofițerul- de serviciu ne ceru numele și adresa și ne întrebă ce anume ne aduce la poliție. Polițistul mă privi în ochi uimit, când îi spusei că englezoaicele doreau să dea o declarație în legătură cu femeia asasinată pe treptele bisericii de pe via Sicilia. Apăsă apoi pe butonul soneriei și îi dădu un ordin scurt omului care intră aproape imediat în birou. Rămăsesem tăcuți într-o atmosferă de gheață. Peste

câteva clipe în încăpere intrară alți doi polițiști cu carnetele în mână, gata să consemneze declarațiile învățătoarelor, care păreau să-și fi pierdut tot aplombul. I-am explicat ofițerului din spatele biroului că erau turiste britanice, că nici una din ele nu cunoștea limba italiană, și că de aceea eu, care lucram ca ghid la agenția Sunshine Tours, le însoțisem la poliție.

— Dacă aveți de făcut vreo declarație în legătură cu crima din noaptea trecută, vă rog să vă grăbiți, zise el scurt. N-avem timp de pierdut.

Cea mai vârstnică dintre englezoaice începu să vorbească făcând pauze între propoziții și așteptând să-i traduc ofițerului spusele ei. Încercai să-i redau declarația, oarecum incoerentă, cât mai concis, pmițând cu bună știință unele observații, ca de pildă uimirea ei și a prietenei sale că mai era posibil în timpurile noastre ca într-o capitală ca Roma să nu existe un spital sau un azil unde să-și poată găsi adăpost o femeie bătrână și moartă de foame. Eram sigur de altfel că aceste lucruri nu prezentau nici un interes pentru poliție.

, — Ați atins cumva femeia? întrebă ofițerul.

— Da, răspunse învățătoarea. I-am pus mâna pe umăr și i-am vorbit. A gemut doar, iar eu și prietena mea ne-am închipuit că este probabil bolnavă, așa că ne-am întors în grabă la autocar și i-am cerut lui Mr. Fabbio să facă ceva ca s-o ajute. El însă, a spus că nu-i treaba noastră și că nu putem să ținem autocarul pe loc și să încurcăm circulația.

Ofițerul îmi aruncă o privire întrebătoare. Am recunoscut că era adevărat, adăugând că eram deja în întârziere, căci trecuse de ora nouă.

— Femeia era tot acolo când v-ați întors din turul Romei? o întrebă din nou polițistul pe învățătoare.

— Nu știu, răspunse ea. Autocarul n-a mai trecut pe strada aceea, iar noi eram toți foarte obosiți.

— Ați mai discutat cu ceilalți despre întâmplare

după aceea?

— Nu. De fapt, am mai discutat despre asta doar cu prietena mea, în timp ce ne pregăteam de culcare. I-am spus că nu-mi plăcuse deloc atitudinea lui Mr.Fabbio, care refuzase să cheme o ambulanță sau să informeze poliția despre cele întâmplate.

Polițistul mă privi din nou> întrebător. Mi se părea că descifrez o urmă de înțelegere în privirea lui.

— Vă rog să le mulțumiți acestor doamne pentru informații îmi spuse el. Depozițiile lor ne sunt de un real folos. Și acum, întrebați-le' dacă pot identifica îmbrăcămintea femeii asasinate.

Nu mă așteptam la una ca asta. Le-am privit pe învățătoare. După fețele lor, devenite brusc palide, se vedea că erau neplăcut surprinse de această cerere.

— E neapărat necesar? îndrăzni să întrebe cea mai tânără..

— Se pare că da, zisei eu.

Un polițist ne conduse de-a lungul unui coridor până în- tr-o încăpere mică, unde ne întâmpină un infirmier îmbrăcat într-un halat alb. După ce discută în șoaptă cu ofițerul care ne însoțea, omul scoase dintr-o anexă o legătură de haine și două coșuri. Englezoaicele se făcură și mai palide.

— Da, zise repede cea mai vârstnică^întorcând capul, da, sunt sigură că sunt hainele ei. Dar e înfiorător...

Infirmierul întrebă pe un ton oficial dacă doamnele doreau să vadă cadavrul.

— Nu, am zis eu. Nu este nevoie. E suficient că au identificat hainele. Aș putea însă să-l văd eu, dacă credeți că aceasta ar ajuta cercetările poliției, adăugai, privind spre polițist.

Polițistul ridică din umeri. Puteam face cum doream. En- • glezoaicele mă priveau mirate, neînțelegând nimic din discuția noastră. Am intrat însoțit de infirmier în morga poliției și m-am apropiat

ca fascinat de masa pe care zăcea cadavrul. Infirmierul trase cearceaful de o parte, descoperindu-i fața. În moarte, trăsăturile își recăpătaseră noblețea, făcând-o să arate mai tânără decât mi se păruse noaptea trecută.

— Mulțumesc, i-am spus eu infirmierului, întorcându-mă și ieșind din încăpere.

Ne-am întors în biroul ofițerului care ne interogase și i-am spus că cele două doamne identificaseră îmbrăcămintea victimei. Le mulțumi din nou politicos.

— Presupun, am intervenit eu, că doamnele nu vor mai fi chemate pentru a da și alte informații. Urmează să plecăm la Neapole mâine după-amiază.

Ofițerul notă faptul în raportul pe care-l întocmise. .

— Nu pot preciza încă nimic, zise el. Oricum, avem numele și adresele a catorci doamne și știu unde le putem găsi la nevoie. Vă urez petrecere frumoasă în continuare.

Se înclină respectuos în fața femeilor, apoi se întoarse spre mine. Aș fi putut jura că-mi făcuse cu ochiul.

— Ați aflat cumva identitatea victimei? îl întrebai eu.

— Nu, zise el ridicând din umeri. De altfel[^] există sute de astfel de femei care vin la Roma din diferite părți ale țării. Sunt foarte greu de identificat. N-avea nici un obiect de valoare asupra ei. Se poate ca asasinul să fi fost tot vreun vagabond, care o fi vrut să se răzbune, sau care a făcut-o fără nici un motiv. Sunt convins că-l vom prinde. _z

Ni s-a permis să plecăm. Am traversat din nou curtea și ne-am urcat în taxiul care ne aștepta.

— La Ceainăria Engleză, i-am cerut eu șoferului.

Mi-am privit ceasul. Apreciasem corect timpul. Cele două doamne puteau să-și ia liniștite ceaiul

până la sosirea grupului.

Odată ajunși, i-am plătit șoferului și am intrat în magazin. Le condusei pe doamne la o masă din colț.

— în sfârșit, acum vă puteți relaxa, doamnelor, zisei eu, afișând un zâmbet de circumstanță.

îmi răspunseră doar printr-o înclinare rigidă a capetelor.

Am ieșit din ceainărie și am luat-o în jos pe via Condotti, oprindu-mă la un bar. Simțeam nevoia să fiu singur, ca să mă pot gândi în liniște. în fața ochilor îmi apărea mereu chipul împietrit, cu trăsături acviline al femeii asasinată. Fusesse asasinată doar pentru că îi dădusem eu cele zece mii de lire.

Acum eram sigur că nu mă înșelasem. Noaptea trecută, femeia mă recunoscuse și mă strigase pe nume - Beo - în timp ce o rupsesem la fugă pe stradă.

Deși n-o văzusem de mai bine de douăzeci de ani, o recunoscusem. Era Marta.

3

Ar fi trebuit să spun adevărul atunci când ofițerul de poliție le interogase pe cele două femei.

Era cea mai bună ocazie. Fuseseră întrebate dacă femeia se mai afla la ușa bisericii când ne întorsesem din turul Romei. Atunci era momentul să vorbesc.

„Da”, ar fi trebuit să spun da”. M-am dus până în colțul străzii și am văzut-o zăcând în același loc. Atunci am traversat strada și i-am pus o bancnotă de zece mii de lire în mână.

îmi imaginam uimirea polițistului la auzul acestei declarații.

— O bancnotă de zece mii de lire?

- Da.
- Cât era ceasul?
- Puțin după miezul nopții.
- V-a mai văzut cineva din grup?
- Nu.
- Erau banii dumneavoastră, sau ai agenției?
- Îmi fuseseră dați de un turist. în semn de

simpatie.

- Era deci un bacșiș?

— Da.

— Din partea unuia dintre clienții
dumneavoastră?

— Da. Dar dacă l-ați. interoga, ar refuza să
recunoască.

Probabil că ofițerul le-ar fi cerut atunci celor
două învățătoare să plece și ar fi continuat să mă
interogheze mult mai strâns. Iar eu, nu numai că nu
aveam nici un martor că * „barbarul” cel singuratic
îmi dăduse banii și mă invitase în camera lui, dar nu
aveam nici vreun niotiv plauzibil pentru care să-i fi
dat banii acelei femei. Atitudinea mea ar fi părut cu
totul lipsită de sens.

— Susțineți că înfățișarea femeii v-a reamintit
de o pictură veche de pe ușa unui altar, care vă
însălmânta în copilărie? - ar fi continuat polițistul.

— Da.

— Și din acest motiv v-ați hotărât să-i dați zece
mii de lire unei femei necunoscute?

— Totul s-a întâmplat pe neașteptate. N-am mai
avut timp să mă gândesc.

— Sunt convins că nu ați avut nici o bancnotă de
zece mii < de lire și că ați inventat toată povestea
doar ca să' vă servească drept alibi.

— Pentru ce aș avea nevoie de un alibi?

— Pentru crima pe care ați comis-o.

Mi-am plătit consumația și am ieșit din bar.
Începuse să plouă și strada se umpluse de umbrele
care semănau cu pălăriile divers colorate ale unor

ciuperci uriașe. Mă ciocneam mereu de fete cu picioarele stropite cu noroi. Turiștii surprinși de ploaie se refugiaseră în ușile clădirilor din jur. Cele două englezoaice se aflau la adăpost în ceainărie și probabil că din

cauza vremii, domnul Hiram Bloom îi condusesese pe ceilalți turiști înapoi la autocar.

Mi-am ridicat gulerul hainei, mi-am tras pălăria pe frunte și am apucat-o pe străzi cât mai lăturalnice, îndreptându-mă spre sediul din Roma al agenției Sunshine Tours. Era aproape patru și, cu puțin noroc, îl mai puteam găsi acolo pe colegul meu Giovanni, căruia îi plăcea să colinde uneori prin oraș în timpul pauzei de după-amiază. Am avut într-adevăr noroc. Giovanni era ca de obicei la biroul lui din colțul cel mai îndepărtat al agenției și, tot ca de obicei, vorbea la telefon. Mă văzu, îmi făcu semn cu mâna în chip de salut și-mi arătă din ochi un scaun din apropiere. În birou nu mai era nimeni în afara unui grup de turiști, care-și așteptau răbdători rândul în fața ghișeului.

Giovanni puse receptorul în furcă și îmi strânse mâna zâmbind.

— Parcă trebuia să fi la Neapole astăzi, zise el. Adică nu, ce tot spun', la Neapole o să mergeți mâine, din fericire pentru tine și pentru turiștii tăi. Roma devine din ce în ce mai insuportabilă. Ia spune, ați avut o călătorie plăcută?

— Potrivită, răspunsei eu. N-am de ce să mă plâng. În grupul meu nu sunt decât „vite: și „barbari”, toți foarte cumsecade.

— Dar ceva fete frumoase n-ai?

— Nimic deosebit. Și acum, dacă ai puțin timp liber, aș vrea să te rog ceva.

— Bineînțeles. Despre ce e vorba? mă întrebă el râzând și înclinându-și capul.

— Giovanni... Trebuie să mă ajuți. A n necazuri.

Giovanni mă privi cu simpatie.

— Te rog să-mi găsești un înlocuitor care să însoțească grupul la Neapole, zisei eu.

— Imposibil! explodă el. E absolut imposibil pe moment. N-am pe nimeni liber la Roma acum. Și, în afară de asta, conducerea agenției...

— Conducerea agenției nu trebuie să știe nimic despre asta. Cel puțin nu acum. Giovanni, chiar crezi că e imposibil să găsești pe cineva? Dacă m-aș îmbolnăvi brusc, ce-ai face? Să zicem că aș avea apendicită...

— Ai într-adevăr apendicită?

— Nu, dar la nevoie aș putea inventa eu ceva.

— N-are rost. Crede-mă, Armino, n-am cum să te ajut. Crezi că avem pe-aici o grămadă de înlocuitori care așteaptă să-ți țină locul când ai chef de vacanță?

— Ascultă-mă, Giovanni. Nu e vorba de nici o vacanță. Vreau doar să mă schimb pe o rută din nord. Nu se poate să nu găsești ceva. Doar pentru un timp. Trebuie neapărat să merg în nord.

— Vrei cumva să mergi la Milano?

— Nu neapărat. Aș însoți, orice grup care merge spre Marea Adriatică.

— Doar știi și tu că-i prea devreme pentru Adriatica acum. Sezonul începe abia în mai.

— Dar nu țin neapărat să fie un autocar. La nevoie pot însoți și un turist particular care dorește să viziteze Ravenna, sau poate Veneția.

— Și pentru Veneția e încă prea devreme deocamdată.

— Niciodată nu-i prea devreme pentru Veneția. Zău, Giovanni, te rog.

Giovanni începu să răscolească prin hârtiile de pe birou.

— Nu-ți pot promite nimic sigur, zise el. S-ar putea totuși să apară ceva până mâine, deși timpul e cam scurt. Dacă nu reușesc însă să aranjez ceva, va trebui ca mâine la două după amiază să pleci la Neapole.

— Știu și tocmai de aceea te rog să încerci.

— E cumva o femeie la mijloc? mă întrebă el.

— Da, e vorba de o femeie, am recunoscut.

— Și e chiar atât de urgent?

----Să zicem că da.

Giovanni oftă și ridică receptorul.

— Dacă apare ceva, o să-ți las vorbă la hotelul Splendido, să mă suni. Câte nu facem noi pentru prieteni...

Am ieșit din agenție și m-am îndreptat spre Ceainăria Engleză. Ploaia se oprise între timp și oamenii umpluseră din nou străzile inundate de soare. Dacă Giovanni nu reușea să mă transfere pe o altă rută, n-aveam încotro, trebuia să plec mai departe cu grupul. Îmi simțeam sufletul apăsător de o povară. Povara femeii moarte, probabil. Sau a propriei mele conștiințe. Dar dacă greșeam, dacă femeia aceea nu era Marta. Chiar și așa, tot eu eram vinovat de moartea ei, fiindcă îi dădusem banii aceia. În cazul acesta aș fi fost totuși parcă mai puțin vinovat. Pe când dacă era Marta și mă strigase într-adevăr pe nume, eram la fel de vinovat ca asasinul care-i înfipsese cuțitul în inimă.

—

Când am ajuns în Piazza di Spagnia, turiștii își luaseră ceaiul și se pregăteau să urce în autocar. După felul în care se umflau în pene învățătoarele, mi-am dat seama că le povestiseră celorlalți totul și că acum erau eroinele zilei.

N-am primit nici o veste de la Giovanni în seara aceea. După cină, o replică exactă a celei din ajun, cu deosebire că de data aceasta s-au ținut și toasturi, ne îmbarcăm din nou în autocar, îndreptându-ne spre Trastevere pentru ca străinii să aibă astfel prilejul de a cunoaște viața de cafenea, pe care o considerau specifică Romei.

— Asta-i Roma cea adevărată, zisese doamnelor Hiram Bloom, așezându-se la una din mesele de pe trotuar din fața unei cafenele puternic luminate.

Şase muzicanţi purtând ciorapi lungi, pantaloni bufanţi şi berete napolitane, apărură ca din pământ în faţa noastră şi începură să-şi cânte canţonetele la chitară spre veselia generală a grupului care prinse să se legene în ritmul muzicii. Se bucurau ca nişte copii şi bucuria lor inocentă mă impresionează profund. Aproape că mă întrista gândul că a doua zi poate nu-i voi mai însoţi la Neapole. Ca orice păstor, aveam anumite momente când deveneam foarte sentimental.

Peste câteva ore ne-am întors la hotel. Nici o veste de la Giovanni încă. Totuşi în noaptea aceea am reuşit să adorm şi, slavă Domnului, somnul nu mi-a fost tulburat de vise.

A doua zi dimineaţa abia trecuse de nouă, când, în sfârşit mă sună Giovanni.

— Ascultă, Armino, zise el repede, cred că ţi-am găsit ceva. E vorba de doi nemţi care călătoresc spre nord, într-un Volkswagen. Au nevoie de traducător. Ştii nemţeşte, nu-i aşa?

— Da, răspunsei eu. •

— Atunci, ia-i în primire. Sunt o familie, Heir Trumann şi soţia. Urâţi ca păcatul şi înarmaţi cu tot felul de hărţi şi ghiduri turistice. Par ahtiaţi după turism. N-are importanţă unde-i duci, atâta timp cât mergeţi spre nord.

— Şi cu înlocuitorul meu ce se-aude?

— Am aranjat totul. Îl ştii pe cumnată-meu?

— Păi, ai o grămadă. .

— Ăsta-i cel care lucrează la American Express. Cunoaşte traseul şi moare de nerăbdare să meargă la Neapole. E un om de nădejde. Putem avea încredere în el.

Am avut un moment de îndoială. Dacă cumnatul lui Giovanni avea să facă o treabă de mântuială? Dacă nu ştia să se poarte cu oamenii? Şi chiar dacă totul decurgea în ordine, ce aveau să zică cei de la

Genova când vor afla de transferul meu? Dacă îmi pierdeam slujba?

— Ești sigur că totu-i în ordine. Giovanni? îl întrebai eu.

— Uite ce-i Armino, zise el pierzându-și răbdarea. 4ar-i pe cei doi nemți, ori lasă-mă în pace. La urma urmei, tu m-ai rugat, nu? Și nu mă privește ce hotărăști. Oricum, cumnatul meu s-a pregătit și e în drum spre tine, așa că poți să-i spui chiar lui. În ceea ce-l privește pe Herr Trumann însă, trebuie să-l anunț imediat. Vrea să plece până la zece și jumătate.

Aveam, deci doar o oră și jumătate la dispoziție ca să-i dau totul în primire Înlocuitorului meu și să mă duc la agenție. Pentru a mă întâlni cu noii clienți. N-aveam vreme de pierdut.

— Bine, Giovanni s-a făcut, am zis eu și am închis telefonul.

Am mai băut o ceașcă cu cafea și mi-am azvârlit la repezeală lucrurile în valiză. La zece fără douăzeci, cumnatul lui Giovanni bătea la ușă. Mi l-am amintit imediat. Era un tip veșnic grăbit, care se pricepea să orbească. Nu-l prea vedeam . eu alergând prin farmacii după doctorii pentru stomacurile sensibile ale anglo-saxonilor, sau interesându-se de nepoțelul nou născut al doamnei Bloom, dar ce mai conta! Nu-i poți cere unui ghid să aibă toate calitățile. Ne-am așezat amândoi pe patul cu așternutul în dezordine și i-am prezentat itinerariul turului și lista pasagerilor, la care am adăugat și o scurtă prezentare a idiosincrasilor de care suferea fiecare.

Am ieșit împreună din cameră și, după ce i-am strâns mâna și i-am urat călătorie plăcută, l-am trimis la recepție să-și decline noua calitate.

M-am îndreptat spre ușile batante ale hotelului și am ieșit grăbit în stradă. Mă simțeam ca o doică ce-și părăsește pe furiș copilul dat în grijă. Era o senzație ciudată. Nu-mi mai părăsisem niciodată grupurile de

turiști până atunci.

Am luat un taxi până în via Tritoné, unde se afla sediul agenției. L-am găsit pe Giovanni discutând cu două persoane, mai mult ca sigur noii mei clienți. Adoptase obișnuita atitudine oficială, tot numai zâmbete și politețe. Cei doi turiști erau oameni de vârstă mijlocie, a căror înfățișare le trăda pe loc naționalitatea. Amândoi aveau camere de luat vederi atârinate pe umeri. Bărbatul, un tip solid, cu umeri pătrați și păr țepos ca o perie, purta ochelari cu rame de aur. Însoțitoarea lui, o femeie bon-doacă, își strânsese părul sub o pălărie mult prea mică și purta o pereche de șosete albe și lungi care contrastau cu paltonul de culoare neagră. M-am îndreptat spre ei și le-am strâns mâna.

— Atât eu, cât și soția mea suntem pasionați de fotografii amatori, mă anunță Herr Trumann, îndată ce Giovanni făcu prezentările. Ne place să luăm vederi în mișcare, din mașină. Am înțeles că știți să conduceți.

— Bineînțeles. O să conduc eu, dacă doriți.

— Excelent. Putem pleca deci imediat, spuse el.

Giovanni se înclină spre ei cu același zâmbet profesional.

— Vă doresc călătorie plăcută, ne ură el, făcându-mi cu ochiul.

Am luat un taxi până la locul în care-și parcaseră nemții mașina. Acoperișul era plin de valize și o altă grămadă de bagaje zăcea de-a valma pe bancheta din spate. Nemții nu călătoresc niciodată fără bagaje, ba, dimpotrivă, mai adaugă câte ceva pe parcurs.

— O • să conduceți dumneavoastră, îmi ordonă Herr

Trumann. Vrem să luăm câteva fotografii îndată ce ieșim din Roma. Aveți de asemenea latitudinea să alegeți traseul, dar vă rog să aveți grijă să trecem prin Spoleto. Catedrala de acolo e însemnată cu două stele în ghid.

M-am așezat la volan, iar Herr Trumann a ocupat locul de ' lângă mine. Soția lui se înghesui pe bancheta din spate, printre bagaje. De cum trecurăm Ribrul, amândoi își potriviră camerele de luat vederi la ochi și începură să le manevreze încet ca pe niște mitraliere cu care măturau un câmp de luptă.

Din când în când își încetau filmările, doar ca să se îndoape cu sandvișurile pe care le scoteau din niște pungi de hârtie și să bea cafea dintr-un termos uriaș. Nu erau prea comunicativi și asta îmi convenea de minune, căci trebuia să-mi concentrez toată atenția ca să depășesc camioanele de pe șosea, mai ales că mai aveam de parcurs încă vreo două sute șaizeci de kilometri până la localitatea unde aveam de gând să mă opresc.

— Și ce-o să facem la noapte? mă întrebă deodată Herr Trumann. Unde o să dormim?

— La Ruffano, răspunsei eu.

Răsfoi la repezeală paginile ghidului de pe genunchi.

— Sunt câteva monumente însemnate cu trei stele acolo, Gerda, îi strigă peste umăr soției, o să le fotografiem pe toate. E-n ordine, Ruffano ne convine de minune, zise apoi, întor- cându-se spre mine.

Ironia soartei făcea ca, după ce-mi părăsisem orașul natal în care-mi petrecusem unsprezece ani din viață, însoțit de un neamț, să mă întorc acum peste mai bine de douăzeci de ani, însoțit de un altul.

Eram abia în martie și câmpia care se întindea de o parte și de alta a drumului era de un verde roșiatic, uscată și stearpă sub cerul mohorât pe care se adunaseră nori negri, prevestitori de zăpadă. Mi-aminteam că în ziua aceea toridă de iulie 44 șoseaua de la nord de Ruffano era învăluită în praf. Camioanele armatei ca și toate celelalte vehicule dădeau prioritate Merce- desului comandantului în care călătoream și pe care flutura steagul german.

La vederea steagului, șoferii de pe camioane încremeneau în spatele volanului, salutându-l pe comandant, care uneori binevoia să le răspundă. Cel mai adesea însă, îi salutam eu în locul lui. Mi se părea că astfel timpul trece mai repede și reușeam să-mi înving senzația de greață care mă cuprindea ori de câte ori îmi vedeam frumoasa dar ușuratică mamă vorbind și râzând cu comandantul. Râsul acela prostesc care se amesteca cu al neamțului mă făcea să mă rușinez pentru lipsa ei de demnitate, pe care, cu mintea mea de copil, o consideram incompatibilă cu comportamentul unui adult.

— Ia te uită! în palatul ducal din Ruffano se mai află încă „Ispitirea lui Hristos” - un portret remarcabil, considerat până nu de mult o blasfemie, îi spuse Herr Trumann soției sale. Eram aproape sigur că tabloul acesta a fost transportat în Germania în timpul războiului.

Abia m-am abținut să nu le spun că tatăl meu, superintendentul palatului pe atunci, ajutat de câțiva oameni de încredere, îl împachetaseră cu grijă și îl ascuseseră în pivnițele palatului, împreună cu alte picturi, tocmai pentru a împiedica o asemenea eventualitate.

Clienții mei se lăsară conduși la un mic bar din Spoleto unde luară o gustare frugală și după ce fotografiară fațada Domului, ne continuarăm în grabă drumul, lăsând în urmă Foligno și luând-o pe șoseaua care se pierdea printre dealuri. Curând, în fața noastră apărură munții acoperiți cu zăpadă, semn că în orașul meu natal, situat la o altitudine de vreo cinci sute de metri, domnea încă iama. De altfel, nu mult după aceea, ne întâmpinară primii fulgi de zăpadă. Ninsese, probabil toată ziua, căci în jur totul era acoperit cu un strat gros de zăpadă, sub cerul învăluit în nori cenușii. Râurile, umflate de torențele care-și purtau apele din munți, mugeau vijeliose în fundul prăpăstiilor pe lângă care treceam în goană.

Se făcuse aproape șapte, când orașul îmi apăru în sfârșit în fața ochilor. Călătorul care vine dinspre Roma rămâne întotdeauna uimit de apariția neașteptată a acestui vechi oraș, ce se întinde pe culmile a doi munți nu prea înalți, pierzându-se apoi în văile de dedesupt. Nu-l mai văzusem niciodată acoperit de zăpadă. Era o priveliște grandioasă. Îți tăia pur și simplu respirația, prevestind parcă apropierea unui pericol iminent. Și, Doamne, cât de puțin se schimbase!

Sfidând ninsoarea, Herr Trumann și soția sa deschiseseră ferestrele mașinii și își plimbau camerele de luat vederi de jur împrejur, nevrând să scape nimic. Mândru de orașul în care mă născusem, le-am oferit un peisaj de neuitat, înconjurând valea de la poalele munților și intrând prin poarta de vest - Porta del Sangue - Poarta sângelui.

„Un nume cum nu se poate mai potrivit” - spunea adesea tatăl meu, „căci pe aici își mâna Claudio, primul duce al cetății, prizonierii la moarte”.

De o parte și de alta a șoselei care șerpuia printre munți se înălțau nămeți de zăpadă. Zăpada se așezase în straturi groase pe acoperișurile caselor, pe minaretele celor două turnuri ale palatului, pe Dom și pe clopotnița din spatele lui și îmbrăcase în hlamidă argintie copacii din jur, împrumutându-le un aspect fantomatic și transformând vechea cetate într-o legendă, într-un peisaj de vis. Nu-mi închipuisem niciodată că există atâta frumusețe în natură.

Am luat-o pe via dei Martiri și m-am oprit în Piazza della Vitta din centrul orașului, care-și păstrase intactă vechea înfățișare. Atâta doar că părea acum amortit sub vălul ninsorii care alungase oamenii de pe străzi. Simetria pieții, înconjurată de clădiri vopsite în ocru și roz, era întreruptă doar de cele cinci străzi convergând spre ea. Ferestrele întunecate, cu obloanele trase, de deasupra

colonadelor, semănau cu niște ochi orbi care se holbau la pietrele pavajului din piață. Magazinele erau închise. Recunoscui îndată vechile firme. Librăria și farmacia erau așa cum mi le aminteam. Iar ceva mai departe, dominând piața, se înălța clădirea dărăpănată a hotelului dei Duchi, unde ne luam de obicei prânzul duminica pe vremea copilăriei mele. Mai târziu, acolo se instalase cartierul general al comandantului și accesul publicului fusese interzis. Mi-a-minteam de santinelele care tropăiau pe caldarâm, făcând de pază în fața intrării și de mașinile ofițerilor și motocicletele curierilor care opreau întotdeauna pe locul unde parcasem Volkswagenul lui Herr Trumann. Amintirile învăluite în ceața celor douăzeci de ani care se scurseseră de atunci, mă asaltau de pretutindeni, iar eu mă lăsam purtat fără voie de valul lor.

Am împins ușa hotelului și am privit în jur, neștiind încă ce imagine îmi va evoca - poate biroul comandantului cu țacănitul mașinilor de scris, sau poate holul hotelului cu scaunele lui cu spătare înalte, pe care se așezau tata și prietenii lui ca să-și bea paharul de Cinzano după liturgie. Aducea mai degrabă cu vechiul hol, care fusese între timp modernizat și transformat într-un fel de bar pentru turiști. Peste tot vedeai standuri cu ilustrate, pe mese se aflau la îndemână diferite reviste» iar într-un colț îndepărtat, un televizor.

Era o liniște desăvârșită. Atinsei clopoțelul care răsună strident în toată casa. Pe vremuri, Signor Langhi, proprietarul și soția sa apăreau îndată împreună ca să-l întâmpine pe tata. Signor Langhi era un om bun, cu ochi strălucitori, care, după câte-mi aminteam, șchiopăta puțin. Fusese rănit în timpul primului război mondial. Soția lui, Roșa, era o femeie plinuță și veselă, cu părul roșu. Flecărea adesea vrute și nevrute cu mama, iar în lipsa ei, flirta uneori cu impunătorul meu tată.

Acuțn, la chemarea mea veni doar o fetișcană stângace, care-mi spuse că s-ar putea să aibă camere libere, dar că trebuie mai întâi s-o întrebe pe „padrona”. În aceeași clipă, se auzi o voce strigând de undeva de sus și în sfârșit, „padrona” în persoană își făcu apariția în capul scărilor, pe care începu să le coboare încet, abia respirând din cauza grăsimii excesive. Tresării, recunoscând în femeia aceea cu fălcile căzute, cu părul prost vopsit și cu pungi-negre sub ochi, pe Signora Longhi, mai bătrână cu douăzeci de ani.

— Doriți să rămâneți la noi peste noapte? mă întrebă ea, aruncându-mi o privire indiferentă.

Îi explicai că doream camere atât pentru mine, cât și pentru familia de nemți pe care o însoțeam și mă grăbii să ies în stradă, dezamăgit. Îmi găsii clienții așteptându-mă afară, în zăpadă și îi ajutai să-și aducă bagajele în hol. În afară de fata cea stângace, care mă urmă cu bagajele la etaj, nu părea să mai existe alt ajutor în hotel. E adevărat că nu începuse încă sezonul, dar vizita mea după atâta timp în orașul în care mă născusem nu începea sub auspicii prea buie. Nemții, care nu păreau prea impresionați de această primire, o apucară pe scări împiedicându-sela tot pasul, urmăriți de privirea „padronei”, care căsca plictisită. Evident, nu mă recunoscuse. Din minte i se ștersese probabil cu totul amintirea băiețandruului căruia îi dădea bonboane cu atâția ani în urmă. •

Nemții, care își ocupară camera de la etajul doi, nu mai aveau nevoie de mine. Mă îndreptai deci spre camera mea, o încăpere mică, ale cărei ferestre dădeau în piață. Deși continua să ningă, ridicai obloanele și deschisei larg fereastra, inspirând adânc aerul tare de munte.

Mă simțeam ca o fantomă care se reîntoarce printre cei vii după moarte. Clădirile din jur erau cufundate în întuneric. Nici un zgomot nu tulbura

liniștea nopții. Deodată, clopotul de lângă Dom începu să bată. Într-o clipă, sunetului aceleia profund îi răspunseseră ca un ecou clopotele celorlalte biserici. Recunoscu pe rând clopotele bisericilor San Cipriano, San Michele, San Martino și Sânt Agata bătând pe tonuri variate pentru a sfârși cu nota cea mai înaltă a clopotului de la San Donato, biserica din apropierea palatului ducal.

Era clipa când, în copilărie, îmi spuneam rugăciunile alături de Marta. Am închis fereastra, am tras obloanele și am coborât în sufrageria de la parter.

4

I-am găsit pe Herr Trumann și pe soția lui luându-și cina. Cum nu mă invitară la masa lor, mă așezai singur la o măsuță din apropierea paravanului care despărțea sufrageria de oficiul din care ni se aducea mâncarea. Eram serviți de o fată mai puțin stângace decât camerista care ne ajutase la bagaje, iar „padrona” o supraveghea cu atenție, făcându-și din când în când apariția de după paravan și dându-i ordine, după ce ne măsura cu privirea. Cuprins de nostalgie, abia mă atingeam de mâncare. Felurile servite, ca și vinul roșu din carafa de pe masă îmi trezeau amintiri din zilele de mult trecute ale copilăriei. În centrul sufrageriei, se afla aceeași masă de douăsprezece persoane, la care își sărbătorise Aldo cea de a cincisprezecea aniversare a zilei de naștere. Parcă-l vedeam, frumos ca un zeu tânăr, ridicând paharul și mulțumindu-le părinților pentru minunata sărbătoare pe care i-o ofereau, în aplauzele oaspeților. Tata, care avea să moară curând de pneumonie într-un lagăr de concentrare al aliaților,

ridicase zâmbind paharul la rândul lui, făcându-i urări de fericire primului său născut, în timp ce mama, îmbrăcată într-o superbă rochie verde, îl privea plină de mândrie, primind felicitările tuturor. Pe atunci, comandantul încă nu apăruse în viața ei.

Îmi turnasem tocmai ultimul rest de vin din carafa în pahar, când, ca un ecou al gândurilor mele, din spatele paravanului, apăru șchiopătând un omuleț cu par alb. Ținea în mână o revistă ilustrată pe care le-o întinse nemților, arătându-le cu mândrie titlul unui articol despre Ruffano și fotografia sa - a lui Signor Longhi - proprietarul hotelului. Se îndreptă apoi cu același mers șchiopătat spre masa mea:

— Bună seara, signore, mă salută el. Sper că vă simțiți bine în hotelul nostru, adăugă apăsând; ascunzându-și repede la spate mâna care-i tremura nervos. Bătrânețea cu suferințele ei îl marcase vizibil. Veselul Signor Longhi cel cu ochi strălucitori din copilăria mea dispăruse pentru totdeauna. I-am mulțumit pentru deranj, iar el s-a înclinat scurt și a dipăruit după paravan. Își oprise privirile asupra mea fără să mă recunoască. Era firesc, de altfel. Ce legătură putea fi între ghidul insignifiant din fața lui și fiul cel mai mic al lui Signor Donati. - „Il Beato” - pe care-l -mângâiasse adesea pe cap. Trecutul rămăsese undeva în urmă, îngropat în suferințele prin care trecusem cu toții.

Nemții își sfârșiseră cina și fură conduși în camera lor. Îmi îmbrăcai haina, deschisei ușa de la intrare și ieșii în piață. Totul era alb și nemișcat, învăluit în tăcere. Pe zăpadă nu se vedeau decât câteva urme de pași care se pierdeau undeva prin nămeți. Aerul înghețat mă făcu să tremur în haina subțire de primăvară. Ca pe toți turiștii, acea neașteptată răbufnire a iernii mă surprinsese nepregătit.

Am privit în jur. După atâta timp, uitasem că

strada principală se despărțea în două în dreptul pieții, fiecare ramificație continuând apoi aproape perpendicular spre o culme de munte. Am luat-o la stânga și am trecut pe lângă clădirea masivă a bisericii San Cipriano, acoperită de zăpadă. Mi-am dat imediat seama că nu eram pe drumul cel bun. Strada aceea abruptă și largă ducea spre nord-vest, până în dreptul statuii ducelui Carlo. Carlo cel Bun fusese fratele mai mic al lui Claudio Nebunul și domnise timp de patruzeci de ani la Ruffano, respectat și iubit de locuitorii cetății, pe care o reconstruise, aducându-i celebritatea. M-am întors în piață și am apucat-o spre sud, de-a lungul unei străzi înguste, ce se termina brusc în Piazza Maggiore și deodată, prin perdeaua fulgilor de nea, în fața ochilor îmi apărură palatul ducal al copilăriei mele în toată măreția lui, așa cum îl visasem.

Ochii mi se umplură de lacrimi. Lacrimi fără rost – îmi ziceam eu. Eram profund mișcat, întocmai ca un turist care se emoționează în fața unei ilustrate reprezentând o operă de artă, înaintai ca în vis și pipăii zidurile pe care le cunoșteam atât de bine. Iată Oșa de lă intrare, care dădea în curtea interioară și pe care nu intrau niciodată vizitatorii. N-o foloseam decât noi – tata, eu și Aldo. Iată și treptele pe care saream când eram copil, iar dincolo de ele, clădirea masivă a Domului, reconstruită în secolul al optsprezecelea. Pe fântâna din piață se formaseră turțuri de gheață care atârnavă ca niște cristale de pe buzele îngerilor de bronz. În copilărie, băusem adesea apă din fântâna aceea, crezând în poveștile lui Aldo, care susținea că apele ei limpezi poartă în ele întreaga puritate a lumii și că bând din ea, poți afla secrete neștiute de nimeni. N-am aflat, se înțelege, niciodată vreun secret.

Îmi ridicai privirea spre acoperiș și văzui acolo, chiar deasupra ușii de la intrare, blazonul ducilor de Malebranche, marele Soim de bronz, cu capul

acoperit de zăpadă și aripile uriașe larg întinse. Am plecat de la palat și mi-am continuat drumul, trecând pe lângă universitate și apucând apoi la stânga, pe via dei Sogni - strada Viselor. Totul era alb și nemișcat în jur. Nu era nici un suflet pe stradă, nici măcar o pisică vagaboandă. Doar urmele pașilor mei se vedeau pe zăpada proaspăt căzută. Ajunsei la vechea casă a tatei, cu grădinița înconjurată de ziduri înalte în care creștea un singur copac, începuse să sufle un vânt aspru care îmi tăia respirația, învolburând fulgii de zăpadă, ce continuau să se cearnă din cer.

Am avut încă o dată senzația ciudată că sunt o fantomă întoarsă pe pământ, sau mai degrabă un spirit de mult desprins de trup și că, undeva în casa cufundată în întuneric eu și Aldo, care împărțisem o vreme același dormitor, dormeam liniștiți în paturile noastre. Prin obloanele trase nu răzbătea nici o rază de lumină. Oare mai locuia cineva în vechea noastră casă acum? Arăta atât de jalnic, încât am simțit că mi se strânge inima. Până și zidul care odinioară mi se părea atât de înalt, se micșorase parcă. Mă furișai pe lângă zidurile bisericii San Martino și o luai pe trepte în jos, coborând din nou în Piazza della Vita. Spre marea mea mulțumire nu întâlnii pe nimeni în cale.

Am intrat în hotel și am urcat în camera mea. M-am dezbrăcat și m-am întins în pat. Sute de imagini mă asaltau, învălmășindu-mi-se prin minte, unele vii, altele îndepărtate și șterse. Prezentul se amesteca cu trecutul, chipul tatei se contopea cu al lui Aldo și nu mai reușeam să deslușesc uniforme pe care le purtau când îi văzusem ultima oară. Uniforma de pilot pe care o îmbrăcase Aldo când împlinise nouăsprezece ani se confunda cu cele purtate de adoratorii mamei - comandantul neamț și brigadierul american cu care locuisem timp de doi ani la Frankfurt. Chiar și șeful de sală de la hotelul Splendido, pe care-l văzusem de zeci de ori, dar la care nu

mă gândisem niciodată până atunci, împrumutase chipul directorului de bancă Enrico Fabbio din Torino, cu care mama se căsătorise în cele din urmă și care mă adoptase și se ocupase de educația mea. Întâlnisem în viață nenumărate chipuri străine și indiferente, locuisem în nenumărate camere reci de hotel și apartamente închiriate, fără să am nimic al meu, nici un loc pe care să-l pot numi cămin. Viața mea semăna cu o călătorie fără sfârșit și fără nici un țel... .

Mă trezii sunetul strident al unei sonerii de pe coridor. Abia când am aprins lumina și m-am uitat la ceas, mi-am dat seama că se făcuse ziuă. Era ora opt dimineața. Ridicai obloanele. Ninsoarea încetase de mult și acum strălucea soarele. Piazza della Vita de dedesupt se trezise la viață. Era plină de oameni grăbiți care se îndreptau spre slujbă. Majoritatea magazinelor se deschiseseră și vânzătorii ieșiseră să măture zăpada de pe trotoare. În Ruffano începea o nouă zi și mirosul proaspăt al pieței cu animația ei îmi trezi amintiri de mult uitate. O femeie scutura un preș pe un balcon, un grup de bărbați discutau veseli sub fereastra mea, iar un câine alerga după o pisică ce fugise speriată din fața unei mașini gata-gata s-o calce. Circulația era acum mult mai intensă decât odinioară, poate și pentru că în timp de război nu circulau decât mașinile armatei. Nu-mi aminteam că pe atunci traficul să fi fost dirijat de poliție. Acum, un polițist stătea chiar în centru și cu mâna întinsă dirija toate mașinile ce intrau în piață spre via Rossini și spre palatul ducal. Pretutindeni vedeai o mulțime de tineri îndreptându-se spre sud pe jos sau pe motociclete. Se părea că mica universitate din vremea copilăriei mele luase amploare și se dezvoltase, contribuind la prosperitatea orașului și umbrind în același timp supremația palatului ducal, odinioară mândria cetății.

Mă desprinsei de la fereastră, mă îmbrăcai și

coborâi în sufragerie să-mi iau micul dejun. Signor Longhi apăru curând purtând o tavă în mâinile tremurătoare și îmi puse ceașca cu cafea în față.

— Vă rog să mă scuzați, signore, zise el. Nu avem suficient personal în hotel în această perioadă, când ne ocupăm ca de obicei, de unele reparații înaintea deschiderii sezonului.

Într-adevăr, hotelul răsuna de bocănelile și glasurile muncitorilor. care-și începuseră lucrul în bucătărie, iar mirosul de mortar și de vopsea proaspătă se răspândise în întreaga clădire.

— Aveți de multă vreme hotelul? l-am întrebat.

— O, da, spuse el, recăpătându-și parcă ceva din vioiciunea tinereții, de mai bine de treizeci de ani., Nu l-am închis decât în timpul ocupației, când nemții și-au stabilit aici pen-

%

tru o perioadă cartierul general. Atunci am plecat cu soția la Ancona. „Hotelul dei Duchi” a fost frecventat în trecut de mulți oameni de seamă, scriitori, politicieni. Vă pot arăta dacă vreți...

Se îndreptă schiopătând spre un dulap cu cărți din celălalt colț al sufrageriei și se întoarse strângând la piept cu dragoste, ca pe un copil iubit, o carte a vizitatorilor pe care o puse pe masă. Observai că se deschidea automat la anumite pagini.

— După cum vedeți, ministrul englez Stanley Baldwin ne-a făcut cândva cinstea de a locui la hotelul nostru, zise el, arătându-mi o semnătură din carte. N-a stat decât o noapte, dar și-a exprimat regretul că nu mai poate rămâne. Iar pe pagina următoare se află semnătura actorului de film american Gary Cooper, care intenționa chiar să facă un film aici’

întorcea paginile pe rând, arătându-mi cu mândrie semnăturile din anii 36, 37, 38, 39, 40, anii copilăriei mele. Mă simțeam îndemnat să-l întreb: „Dar pe Signor Donati, super- intendentul palatului și

pe signora, soția lui, ml vi-i amintiți? îl mai țineți minte pe Aldo, când a împlinit cincisprezece ani? Dar pe micul Beo - Il Beato - cel atât de mic pentru vârsta lui, încât toată lumea îi dădea patru ani în loc de șapte? Ei bine, îl aveți acum în față. Tot mic și tot neînsemnat”.

Îmi stăpânii cu greu acel prim impuls și continuai să-mi beau cafeaua, în timp ce Signor Longhi răsfoia paginile, omițând, după cum observai, acei ani ai rușinii din timpul ocupației naziste și trecând repede peste anii cincizeci și șaizeci, când la hotelul lui nu mai trăseseră miniștri și vedete de cinema, « ci doar turiști englezi, americani, germani și elvețieni veniți în grupuri asemenea celor pe care le conduceam eu la Sunshine Tours și care semnaseră cu sutele în paginile cărții.

Vocea tăioasă a soției sale se auzi strigându-l de după paravan și Signor Longhi se îndepărtă schiopătând. Uitându-mă pe furiș spre paravan, deschisei repede cartea la pagina patruzeci și patru. Semnătura înflorată a comandantului din lunile când transformase hotelul în cartierul său general era acolo. Restul paginii era gol. Familia Longhi se mutase la Ancona.

Închisei cartea și mă dusei s-o pun la loc în dulap. Acolo era locul Humbrelor din trecut. Acolo trebuia ținut sub lacăt comandantul cu ținuta lui arogantă și cu vocea lui aspră, care-mi făcea chiar și acum, după atâția ani, silă. Dacă n-ar fi fost el, acel simbol al cuceritorului, poate că mama, după ce tata își sfârșise zilele în lagăr și Aldo se prăbușise cu vionul în flăoări, ar fi plecat la Ancona cu familia Longhi. Mi-aminteam că discutaseră atunci despre asta. Și ce s-ar fi întâmplat după aceea? N-avea rost să mai fac speculații. Probabil că și-ar fi găsit un alt amant pe coasta Adriaticii, și l-ar fi urmat, târându-l pe micul „Beato” pretutindeni după ea.

— Ești gata? se auzi o voce în spatele meu.

întorsei capul. Herr Trumann și soția lui stăteau în ușa, înfodoliți în paltoane, purtând cizme și cu camerele de luat vederi atâmate pe umăr.

— La dispoziția dumneavoastră, Herr Trumann, zisei eu.

Intenționau să viziteze palatul ducal din Ruffano înainte de a-și continua drumul spre nord. I-am ajutat la bagaje și Herr Trumann mi-a dat bani ca să achit nota de plată. Signora Longhi a numărat bancnotele și mi-a înapoiat restul căscând. Dacă mama n-ar fi murit în 1956 din cauza unui cancer al uterului, ar fi arătat cu siguranță la fel ca Rosa Longhi. Și ea se îngrășase și își vopsea părul. Și, în ultimul timp, fie din cauza deziluziilor din viață, fie din cauza bolii, îl cicălea mereu "pe tatăl meu vitreg, Enrico Fabbio, cu aceeași voce tăioasă cu care își chemase „padrona” soțul la ordine.

— Aveți, mulți concurenți în Ruffano? am întrebat-o, împăturind nota de plată a lui Herr Trumann.

— Doar hotelul Panorama, răspunse ea, ridicând din umeri. A fost construit acum trei ani. Totul e modern la ei. E pe celălalt versant, lângă Piazza del Duca Carlo. Nu știu cum o să putem supraviețui în aceste condiții. Soțul meu este bătrân, iar eu am obosit. N-o să mai putem face față.

Parcă-și rostise epitaful. O lăsai în spatele tejghelei și ieși în piață, îndreptându-mă spre mașina în care mă așteptau nemții. Aveam sentimentul că se încheiase un alt capitol din copilăria mea.

Ieșirăm din Piazza della Vita și o luarăm în sus pe via Rossini, o stradă îngustă, oprindu-ne în fața palatului ducal. • Odată cu venirea dimineții, se spulberase și lymea mea de vis de peste noapte. Totul era cât se poate de real, de palpabil, între palat și Dom erau parcate o mulțime de mașini, strada era plină de lume și motocicletele treceau în goană pe

lângă noi, îndreptându-se spre universitate.

La intrare, ne întâmpină un paznic în uniformă.

— Aveți nevoie de ghid? ne întrebă el.

— Nu, răspunsei eu, dând din cap. Cunoscut palatul.

Pașii noștri răsunau puternic pe pardoseala de piatră. Îi condusei pe cei doi spre curtea interioară și brusc mă simții din nou ca o fantomă ce rătăcește în timp. Ajunsesem în locul în care obișnuiam să strig, ascultând apoi ecoul reverberându-se printre colonade.

„Aldo? Aldo? Așteaptă-mă!”

„Sunt aici. Urmează-mă...” îmi răspundea tot printr-un ecou, glasul fratelui meu.

Am urcat pe scara cea mare, până la galeria de la etaj, ale cărei nișe purtau toate blazonul ducilor de Malebranche - șoimul cu aripile întinse - și literele C.M. - inițialele celor doi duci, Claudio și Carlo. Nemții veneau tropăind după mine. Ajunși sus, s-au oprit o clipă să-și tragă răsuflarea și atunci am privit în jur și am recunoscut banca pe care se așeza de obicei Marta ca să tricoteze, în timp ce eu alergam încolo și înapoi prin fața ei. Uneori, când Aldo nu era de față, prindeam mai mult curaj, și mă avântam prin întreaga galerie, oprindu-mă din când în când să privesc prin ferestrele uriașe care dădeau în curtea interioară.

— Ei și acum? încotro o luăm? mă întrebă Herr Trumann, întorcându-se spre mine. Mi-am desprins cu greu ochii de la banca goală și i-am condus spre stânga, în sala tronului, învăluită în mirosul acela de vechi, atât de familiar în copilărie, care mă ducea cu gândul la ducii și ducesele de odinioară, înconjurați cu fast de curteni și de paji. Parfumul unor vremuri de mult apuse te învăluia parcă, izvorând din înaltul tavanului, din zidurile străvechi din tapiseria prăfuită.

Toate fantomele trecutului îmi reînviară în

minte, când pașii în sala pe care o cunoșteam atât de bine. Prin fața ochilor mi se perindară într-o clipă spectrele celor a căror istorie o învățasem – ducele Claudio cel Nebun și ,mult iubitul Carlo, frumoasa ducesă cu doamnele ei de onoare, alături de care îi vedeam pe cei dragi din familia mea – pe tatăl meu, la fel de mândru ca un duce, care-i conducea prin palat pe istoricii sosiți de la Roma și Florența, pe Marta, care îmi făcea semn să tac, dacă ridicam cumva vocea, ca să nu-i deranjez pe distinșii oaspeți și mai ales pe Aldo, care se îndrepta spre mine în vârful picioarelor, cu degetul pe buze, șoptindu-mi: „Te • așteaptă?” „Cine mă așteaptă”? întrebam eu. „Șoimul... Ca să te înșface în gheare și să te ducă hăt, departe...”

Un zvon de glasuri venind din spatele meu mă făcu să tresar din visare. În sală intrase un grup de tineri, studenți probabil, conduși de o femeie. Discutau cu voce tare și într-o clipă sala răsună de vocile lor vesele. Le făcui semn celor doi nemți, nemulțumiți, după cum mi se părea de această invazie neașteptată, să mă urmeze în sala de recepție de alături. Un ' ghid în uniformă se ridică îndată de pe un scaun și, înăbușindu-și cu greu un căscat, se apropie de clienții mei pe care-i luase drept „barbari”, în speranța unui bacșiș gras.

% — Priviți a... ă... vă rog tavanul, începu el, într-o engleză

aproximativă. Tavan de o excepțională frumusețe. Restaurat de Tolmeo.

I-am lăsat în compania lui și am ieșit din sală. Am trecut pe lângă apartamentul ducesei și am intrat în Sala îngerilor și apoi în dormitorul ducelui. Amândouă erau goale. Doar un paznic moțăia pe u i scaun în colțul de lângă fereastră.

Totul era aproape neschimbat. Spre deosebire de oameni, palatele rămân neclintite, înfruntând vitregia vremurilor. Tablourile, care în timpul

ocupației fuseseră ascunse în pivniță, împodobeau din nou încăperile. Trebuia să recunoscut cu oarecare ciudă că de data aceasta fuseseră plasate într-o lumină mai bună care le scotea în evidență valoarea. „Madonna cu Isus - copie - pictură preferată a mamei, stătea acum pe un șevalet, primind lumina în plin, în loc de a mai atârna pe perete. Toate busturile de marmură aparținând unor epoci mai târzii fuseseră scoase din cameră, astfel încât acum, nimic nu mai umbrea splendoarea acestui tablou unic.

Mă îndreptai spre paznic, care deschise un ochi, privin- du-mă buimac.

— Cine este superintendentul palatului? îl întrebai eu.

— Nu mai avem de mult superintendent, zise el. Palatul se află acum în grija Consiliului Artelor din Ruffano - mă refer bineînțeles la apartamentele ducale, la tablouri, tapiserii și la încăperile de la etaj. Biblioteca de la parter a fost repartizată universității.

— Mulțumesc, spusei eu și mă îndepărtai repede, nelăsân- du-i timp să-mi arate dansul îngerilor pictați pe cămin, pe care îi cunoșteam atât de bine din copilărie, când le dădusem fiecareia câte un nume. Am intrat îri dormitorul ducelui, căutând din priviri tabloul „Ispitirea lui Hristos”, despre care îl auzisem pe Herr Trumann vorbindu-i soției. Era la locul lui. Consiliul Artelor nici nu i-ar fi putut găsi unul mai bun.

Nefericitul Crist, așa cum îl pictase cu candoare artistul... sau mai bine zis, nefericitul Claudio... stătea în picioare în veșmintele lui lungi, cu un deget pe buze și cu privirea pierdută în gol, sau poate ațintită undeva departe, asupra unei lumi vizionare, care i-ar fi putut aparține, dacă s-ar fi lăsat dus în ispită. Diavolul, înfățișat de pictor drept sfetnic și prieten al lui Hristos, îi șoptea ceva la ureche. într-un plan mai îndepărtat, undeva în spatele lui, cerul

ușor împurpurat prevestea triumful zorilor deasupra cetății Ruffano, încă adormite.

„Al tău va fi tot ce se vede în jur, dacă te vei pleca în fața mea și mă vei adora”, îi spune diavolul.

Acum îi recunoșteam ochii spălăciți, care aveau aproape aceeași nuanță cu părul auriu ce-i încadra fața palidă, asemenea unor ghimpi.

Auzii din nou sunetul vocilor, venind din spatele meu. Cei doi nemți însoțiți de ghidul de la palat și studenții conduși de lectoră mă' ajunseseră din urmă. Mă strecurai neobservat în sala de audiență. Știam că vizitatorii se vor opri îndelung în fața acelei picturi și că vor intra apoi în biroul ducelui și în capelă. Doar pentru câteva sute de lire în plus, ghidul le-ar fi permis cu siguranță nemților să arunce chiar și o privire asupra scării în^spirală care ducea spre turnul palatului.

Intrarea secretă spre cel de al doilea turn se afla în sala de audiență în care tocmai pășisem. Deși copie fidelă a celeilalte, scara în spirală care ducea spre turn, era considerată ca foarte periculoasă pe vremea când era tata superintendent. Turiștii mai curajoși, care se arătau gata să înfrunte amețea înălțimilor, erau de obicei conduși în tumul din dreapta, a cărei intrare se afla în cabinetul de toaletă al ducelui.

Mă apropiai de perete și ridicai tapiseria care ascundea ușa secretă. Cheia era în broască. O întorsei și ușa se deschise îndată. În fața mea se afla scara îngustă care se încolăcea venind din abisul aflat cu vreo trei sute de trepte mai jos și își continua urcușul abrupt, spre turn. Oare cât timp să fi fost decând- nu mai urcase nimeni pe treptele acelea? Micile ferestruici erau acoperite cu pânze de păianjen în care se vedeau grămezi de muște moarte. Vechea teamă din copilărie puse din nou stăpânire pe mine. Și totuși, ca fascinat, pusei mâna pe piatra rece, gata să urc spre înălțimea turnului.

— Cine-i acolo? strigă o voce în spatele meu. Este interzis să urcați scările!

M-am uitat repede peste umăr. Ghidul pe care-l lăsasem moțâind în Sala îngerilor, venise după mine și acum mă pironia cu privirile ochilor îngustați.

— Ce faceți aici? Și cum de ați ajuns la ușa aceea? mă întrebă el bănuitor.

Mă simții la fel de vinovat ca în copilărie. Pentru o asemenea faptă, tata m-ar fi trimis imediat în camera mea. Și probabil că m-aș fi dus la culcare flămând în seara aceea, dacă n-ar fi fost Marta, care să-mi aducă ceva pe furiș.

— Scuzați-mă, îngânai eu. Am vrut doar să examinez puțin tapiseria și am dat din întâmplare peste ușă.

Așteptă să mă îndepărtiez, apoi închise ușa, întoarse cheia în broască și potrivi la loc tapiseria. I-am întins o bancnotă de cinci sute de lire.

— Puteți vizita Sala Papilor, zise el brusc înmuiat, arătând spre încăperea din față. Este extrem de interesantă. Se află acolo busturile a douăzeci de papi.

I-am mulțumit și am intrat în Sala papilor, care nu mi se păruse niciodată prea impunătoare.

Am trecut repede prin restul încăperilor, în care se găseau vase de ceramică și reliefuri uriașe săpate în piatră. În vasele acelea mă ascundeam când eram copil, căci ecoul se auzea mult mai bine din ele. Am coborât scara principală și, traversând curtea interioară și gangul de la intrare, am ieșit în stradă. Mi-am aprins o țigară și m-am rezemat de coloanele Domului, fumând și așteptându-mi clienții. Un vânzător de cărți poștale ilustrate se apropie de mine. Îi făcui semn cu mâna că nu doresc să cumpăr nimic.

— Când începe sezonul turistic? îl întrebai..

— Cât de curând, dacă se încălzește, zise el, ridicând din umeri. Municipality din Ruffano se

străduiește să-i atragă pe turiști tot timpul anului. Nu prea reușește însă, din cauza poziției geografice a orașului. Turiștii care se îndreaptă spre coastă preferă de obicei să meargă acolo direct. Așa că ne vindem marfa mai ales studenților, încheie el, arătând spre ilustratele și stegulețele purtând blazonul ducilor de Malebranche.

— Și sunt mulți studenți?

— Se spune că ar fi peste cinci mii. Nici nu pot rămâne toți în oraș. Majoritatea locuiesc în împrejurimi și vin zilnic la cursuri. Asta se întâmplă însă doar de vreo trei ani, iar vechii locuitori își exprimă mereu nemulțumirea, susținând că studenții nu păstrează curățenia orașului și stârnesc mereu scandaluri. Ei, așa sunt tinerii. Pe noi nu ne deranjează, ba, dimpotrivă, ne aduc Chiar profituri.

Se părea că numărul studenților se dublase, sau chiar se triplase în răstimp de douăzeci de ani. După câte îmi aminteam, în trecut, studenții nu dădeau nimănui bătaie de cap. Poate tocmai de aceea avusesem întotdeauna impresia că universitatea pregătește doar viitori profesori.

Vânzătorul se îndepărtă și curând îl pierdui din vedere. Rămas singur, mi-am dat deodată seama că, pentru prima oară de luni, sau poate chiar de ani de zile, nu eram presat de timp.

Nu trebuia să mă încadrez în nici un program și în piață nu mă aștepta un autocar.

M-am întors și am privit în jur. Soarele se înălțase pe cer și zăpada se topea repede. Câțiva copii se alergau unul pe altul în jurul fântânii. O bătrână ieșise în ușa brutăriei de peste drum cu o împletitură în mâini. Grupuri din ce în ce mai numeroase de tineri intrau în palatul ducal.

Îmi înălțai ochii spre Șoimul de deasupra intrării palatului, cu aripile lui de bronz întinse, gata de zbor. Noaptea trecută, acoperit cum era de zăpadă și proiectat pe cerul întunecat, mi se păruse

amenințător, pregătit parcă să se repeadă asupra oricui ar fi încercat să pătrundă în palat. Acum, la lumina zilei, părea să străjuiască zidurile vechiului palat simbolizând zborul spre libertate.

Clopotul de lângă Dom bătuse ora unsprezece. Ascultam încă vibrațiile lui puternice, când îi văzui deodată pe cei doi nemți gesticulând și trântind ușile mașinii. Probabil că ieșiseră mai de mult din palat și acum erau nerăbdători să pornească mai departe.

— Am văzut tot ce era de văzut, lătră Herr Trumann, când mă apropiai de ei. Acum propun să luăm pe lângă versantul opus ca să fotografiem statuia ducelui Carlo și apoi să ne continuăm drumul. În felul acesta o să putem rămâne mai mult timp la Ravenna.

— Cum doriți, am spus eu.

" . M-am urcat la volan, ca și în ziua precedentă. Am ieșit din Piazza Maggiore și am urcat spre Piazza della Vita, traversând centrul orașului și apucând-o spre Piazza dell Duca Carlo, de pe versantul nordic. Acum înțelegeam de ce nu mai mergeau afacerile familiei Longhi. Noul hotel Panorama, care domina orașul și împrejurimile, strălucind în soare cu balcoanele lui viu colorate, înecat în verdeață și înconjurat de o livadă de lămâi, devenise cu siguranță punctul de atracție al turiștilor, lăsând mult în umbră bietul hotel dei Duchi.

— Uite unde ar fi trebuit să stăm! strigă Herr Trumann, întorcându-se furios spre mine.

Te-ai trezit cam târziu, amice, murmurai eu în italiană.

— Ce? Ce-ai spus? se răsti el.

— Hotelul Panorama este închis până la Paște, spusei eu calm.

Am oprit mașina și amândoi s-au grăbit să coboare ca să filmeze statuia ducelui Carlo și peisajul din jur. Acesta era locul obișnuit de promenadă duminică. Mărimile orașului, ieșeau la plimbare cu

nevestele și copiii, ba chiar și cu căteii, pe platoul plantat cu copaci și arbuști care deborda de flori în zeci de culori în timpul verii. Dacă până acum orașul mi se păruse neschimbat, aici atenția îmi fu atrasă de casele noi care apăruseră pe culme. Orfelinatul care se înălța odinioară trist și singuratic pe acest versant, era acum înconjurat de vile elegante. Era, după cum îmi dădeam seama, cel mai populat cartier din Ruffano, un fel de replică modernă a vechiului cartier din sud.

Îi văzui pe nemți, care-și sfârșiseră filmările, îndreptându-se spre mașină. Îmi strânsei la repezeală lucrurile și coborâi.

— Herr Trumann, zisei eu întinzându-i mâna, aici va trebui să ne despărțim. Ieșiți din piață și luați-o pe drumul din dreapta care duce la PoKta Malebranche și apoi mai departe spre nord. Luați-o pe șoseaua de pe coastă. Veți ajunge îndată la Revenna.

. O clipă se holbară amândoi la mine, fără să scoată un cuvânt.

— Ne-ați fost repartizat ca ghid și șofer pentru tot traseul, zise în sfârșit Herr Trumann, clipind din ochi în spatele ochelarilor cu rame de aur. Cel puțin așa am stabilit cu agenția din Roma.

— A fost o regretabilă neînțelegere, zisei eu, înclinându-mă. M-am angajat să vă conduc doar până la Ruffano, nu și mai departe. Îmi pare nespus de rău.

Nemții își dau întotdeauna seama când sunt înfrânți și tocmai de aceea se bucură de un anumit respect din partea mea. Dacă clientul meu ar fi fost vreun compatriot sau vreun francez, ar fi izbucnit într-o adevărată ploaie de insulte și amenințări. Herr Trumann însă se mulțumi să mă privească fix, cu buzele strânse, apoi îi ordonă soției sale să se urce imediat în mașină.

— Cum doriți, zise el. Am plătit agenției pentru serviciile dumneavoastră și va trebui să-mi înapoieze

banii.

Se urcă în mașină, trânti ușa și pomi motorul. Într-o clipă, Volkswagenul traversă piața și dispăru din vedere. Dispăruse și din viața mea pentru totdeauna. Nu mai eram ghid și șofer, nu mai eram angajatul agenției de turism. Mă întorsei cu spatele spre statuia ducelui Carlo, neclintită pe pedestalul înalt și privi în față, spre versantul de sud. Palatul ducilor de Malebranche, cu cele două turnuri gemene, se înălța pe culme, strălucind în soare în toată măreția lui. Începui să cobor încet, îndreptându-mă din nou spre oraș.

5

La'amiază, Piazza della Vita își merită cu adevărat numele. Femeile și-au terminat atunci de mult cumpărăturile și s-au întors acasă ca să pregătească prânzul. Locul lor în piață este luat de bărbați.

Când am ajuns în centru, piața părea într-adevăr invadată de □ mulțime pestriță alcătuită din patroni de magazine, funcționari, vagabonzi, tineri, oameni de afaceri, care se agitau și discutau între ei, sau pur și simplu asistau la tot ce se petrecea în jur fără să facă nimic. Era tradiția orașului, așa se petrecuseră lucrurile întotdeauna. Un străin i-ar fi luat pe cei strânși acolo drept membrii vreunei organizații, gata să pornească la asediul orașului. Nici vorbă însă de așa ceva. Oamenii aceștia alcătuiau orașul, erau sufletul vechii reședințe a ducilor, Ruffano.

Mi-am cumpărat un ziar și am început să-l răsfoiesc, rezemat de unul din stâlpii colonadelor. La rubrica știrilor din Roma ,era înserată o notă de câteva rânduri despre crima din via Sicilia.

„Identitatea femeii asasinate în urmă cu două zile în via Sicilia nu a fost încă descoperită. Se bănuiește totuși că ar fi venit din provincie la Roma în aceeași zi. Potrivit declarațiilor unui șofer de camion, semnalmentele victimei corespund celor ale unei femei pe care a luat-o în cabină la ieșirea din Temi. Cercetările poliției continuă”.

Trecusem prin Temi ieri, înainte de a ne îndrepta spre Spoleto. Probabil că, ajunsă la sud de Ruffano, femeia avusese șansa nesperată de a-și continua drumul până la Roma cu camionul. Cu siguranță că poliția îi ceruse șoferului să identifice cadavrul și că în clipa de față, toate secțiile de poliție din țară o căutau pe lista persoanelor dispărute. Dar dacă victima nu se afla pe o asemenea listă? Dacă, apucată brusc de dorul de ducă, cum se spune, o fi plecat pur și simplu de acasă? Nu-mi aminteam dacă Marta avea rude. Aproape sigur însă, că nu. Fusesp angajată de părinții mei îndată după nașterea lui Aldo și de atunci rămăsese la noi. Nu o auzisem niciodată spunând că ar avea frați sau surori... Trăise mereu în casa noastră, slujindu-ne cu credință toată viața.

Împături ziarul și aruncai o privire în jur. Ciudat, nu recunoșteam pe nimeni, nici chiar dintre bătrâni, deși aveam unsprezece ani când plecasem din Ruffano. În ziua când părăsisem orașul în mașina comandantului, Martadéra la biserică.. Nu lipsea niciodată de la liturghia de dimineață, iar mama, care-i cunoștea obiceiul, hotărâse în mod deliberat să plecăm tocmai la ora aceea.

— O să-i las un bilet Martéi, îmi spusese ea, ca să vină mai târziu cu lucrurile. N-avem cum să le luăm pe toate acum. Comandantul trebuie să plece imediat”.

Atunci nu prea înțelegeam ce se petrece. Ofițerii și sol- dații veneau și plecau mereu. Deși aparent

războiul se sfîrșise, în Ruffano erau parcă mai mulți soldați ca oricând. Și toți erau germani, bineînțeles. Nu mai pricepeam nimic.

— Unde o să ne ducem cu comandantul? o întrebam eu pe mama.

— Ce importanță are unde ne ducem? răspunsese' ea nervoasă. Oriunde, numai să plecăm din u ano. O să aibă el grijă de noi.

Eram sigur că Marta o să se sperie când se va întoarce de la slujbă. Poate că nu avea să mai vină niciodată după noi. Știam că-l urăște pe comandant

— Ești sigură că o să vină și Marta? o întrebam din nou pe mama.

— Da, bineînțeles.

Călătorind în mașina comandantului, privisem mereu pe fereastră la locurile prin care treceam, salutasem șoferii întâlniți în cale și uitasem de Marta. În zilele următoare, mă gândisem din ce în ce mai puțin la ea. De câte ori o întrebam pe mama, primeam doar răspunsuri evazive. Uneori mă mințea că o ș-o văd în curând. Și uite așa, zilele se scurseseră una după alta și în cele din urmă sfârșiseră prin a o uita cu totul. Până acum două zile...

Am traversat strada, îndreptându-mă spre biserica San Cipriano. Era închisă. Cum de uitasem? Toate bisericile se închid la amiază. Cât lucrasem ca ghid, avusesem de multe ori de furcă până să-i fac pe turiști să înțeleagă că nu le putem vizita decât în orele după amiezii.

Deodată, văzui în mulțime un bărbat pe care îl cunoșteam. Se afla în mijlocul unui grup, în toiul unei discuții aprinse. Era un tip șasiu, cu o față lungă și slabă, care avea vreo patruzeci și cinci de ani când plecasem noi din Ruffano și care nu se schimbase aproape deloc între timp. Pe atunci avea un atelier de cizmărie pe via Rossini, unde ne reparam întotdeauna încălțăminte. Sora lui, Maria, fusese

bucătăreasa noastră o vreme și era prietenă cu Marta. Omul ăsta și mai ales sora lui, dacă mai trăia, trebuiau să știe cu siguranță ce se întâmplase cu ea. Dar cum puteam să-l întreb fără să mă' trădez? Îmi mai aprinsei o țigară și rămăsei pe loc, încercând să nu-l pierd din ochi.

Discuția se termină brusc și omul plecă spre casă. Nu o luă însă în sus pe via Rossini, ci spre stânga, traversând via. dei Martiri și intrând pe o străduță îngustă, care dădea în ea. L-am urmărit, întocmai ca un detectiv dintr-un roman polițist. Nu era prea ușor, căci omul se oprea mereu ca să schimbe o vorbă cu vreun cunoscut și eram obligat să mă aplec și să mă prefac că-mi leg șjretul de la pantof, sau să privesc dezorientat în jur ca un turist rătăcit într-un oraș necunoscut. Ce bine mi-ar fi prins o cameră de luat vederi ca a soților Trumann, în spatele căreia aș fi putut să-mi ascund fața!

Omul își continuă drumul până la capătul străzii, unde o luă din nou la stânga. Îl ajunsei din urmă în capul treptelor abrupte ce coborau aproape vertical pe lângă oratoriul Ognissanti, ducând spre via dei Martiri. Se dădu în lături, făcându-mi loc să trec.

— Scuzați-mă, signore, zise el.

— Eu trebuie să-mi cer scuze, am spus la rândul meu. Nu cunosc orașul și mă plimbam pe străzi la întâmplare.

Privirea ochilor lui șasii mă deconceretă. Nu-mi dădeam seama dacă se uită sau nu la mine. • •

— Astea-s scările de la Ognisaanti, zise el arătând spre trepte. Ați auzit poate de oratoriu. ■ *

— Da, bineînțeles, zisei eu.

— Vreți cumva să-l vizitați, signore? Cheile se află la vecina mea.

— Poate altă dată, răspunsei. N-aș vrea să vă deranjez.

— Nu-i nici un deranj. Cred că-i acasă acum. În timpul sezonului turistic se respectă un anumit

program. Dar în perioada asta nu prea sunt vizitatori și...

Înainte de a apuca să-l împiedic, se apropie de fereastra unei căsuțe de lângă capelă și strigă un nume. O femeie în vîrstă scoase aproape imediat capul pe fereastră.

— Ce s-a întîmplat, Signor Ghigi? îl întrebă ea.

Acum îmi aminteam. Ghigi, așa-l chema. Numele lui se afla scris și pe firma atelierului de cizmărie, iar pe sora lui, bucătăreasa noastră, o chema Maria Ghigi.

— Cineva dorește să viziteze oratoriul, zise el.

Femeia trînti fereastra, iar noi așteptarăm să coboare. Nu mă simțeam deloc în largul meu.

— îmi pare sincer rău că v-am dat atîta bătaie de cap, repetai eu.

— Mi-a făcut plăcere să vă pot fi de folos, signore, răspunse omul.

Simțeam privirea ochilor șasii ațintită cu curiozitate asupra mea. Am întors capul.

Peste câteva clipe, ușa se deschise și femeia ieși în stradă, scotocindu-se prin buzunare după chei. Deschise ușa oratoriului și așteptă să intru. Mă uitai în jur, prefăcându-mă interesat de tot ce vedeam. Principala atracție a oratoriului o constituia un grup de figurine de ceară care reprezentau niște sfinți martirizați. Îmi aminteam că, atunci când vizitasem oratoriul în copilărie, fusesem admonestat de paznic pentru că încercasem să ating figurinele.

— Foarte frumoase, într-adevăr, am remarcat, adresându-mă celor doi care nu mă slăbeau din ochi.

— O operă cu adevărat unică, zise cizmarul. Parcă ziceați că nu sunteți din Ruffano, adăugă el după o clipă.

— Nu, nu sunt de pe aici, spusei eu. Sunt din Torino. Pronunțasem instinctiv numele orașului în

care locuisem cu tatăl meu vitreg și unde murise mama.

— O, din Torino, zise omul, cumva[^]dezamăgit. Nu cred că aveți așa ceva pe acolo.

— Nu, dar în schimb aveam giulgiul în care a fost înfășurat Mântuitorul și pe care se mai văd încă urmele trupului său.

— Da? se miră el. Nu știam.

Am rămas tăcuți. Liniștea sfântului lăcaș nu era tulburată decât de zgomotul cheilor pe care le agita femeia. Simții din nou privirea cizmarului ațintită asupra mea și mă cuprinse un fel de neliniște.

— Vă mulțumesc mult, le spusei eu. Cred că am văzut tot ce era de văzut.

I-am întins două sute de lire femeii, care se grăbi să le ascundă în buzunarul enorm al fustei ei largi și am dat mâna cu cizmarul, mulțumindu-i pentru amabilitate. Am luat-o apoi în jos pe scări, simțind că mă urmăresc cu privirea. Poate că figura mea li se păruse cumva cunoscută, însă ce legătură puteau face între un băiejaș de zece ani și un străin oarecare venit din Torino?

/

Mi-am îndreptat din nou pașii spre Piazza della Vita și am intrat într-un mic restaurant din Via San Cipriano, nu departe de biserică. M-am așezat la o masă și am fumat o țigară, gândindu-mă mereu cum să procedez. Era un restaurant destul de bun și curând se umplu de lume, iar consumatorii se văzură obligați să folosească mesele în comun. Mi-am scos ziarul și l-am proptit de carafa cu vin din fața mea, prefăcându-mă că citesc. ♦

— Scuzați-mă, signore, locul de lângă dumneavoastră este liber? întrebă aproape imediat vocea unei femei.

— Bineînțeles, signorina, răspunsei, ridicându-mi privirile.

I-am făcut loc să se așeze lângă mine, nemulțumit că-mi întrerupsese șirul gândurilor.

— Cred că v-am văzut azi dimineață vizitând palatul ducal, spuse ea.

Am privit-o mai atent și mi-am cerut scuze. O recunoșteam acum. Era lectora care condusesese grupul de studenți prin palate - —<

— Mi s-a părut că încercați să ne evitați, zise ea. E și normal, de altfel, adăugă zâmbind.

Avea un zâmbet plăcut, deși gura îi era ceva cam prea mare. Părul lung, despărțit în creștet de o cărare, îi cădea pe umeri, iar sub ochiul stâng avea o aluniță, semn de frumusețe, care - spun unii - ar spori farmecul feminin. Dar, de gustibus... Părea să aibă în jur de treizeci și doi de ani.

— Nu pe dumneavoastră vă evitam, ci pe însoțitorii dumneavoastră, am spus, întorcându-i zâmbetul.

Avusesem atât de multă vreme de-a face cu străinii, mai ales cu anglo-saxoni și americani și eram atât de obișnuit să le stau mereu la dispoziție, încât aproape că uitasem cum trebuie să mă port cu femeile din propria-mi țară, pentru care flirtul ușor nu este decât un semn de politețe.

— Ar fi trebuit totuși să veniți cu noi, dacă

doreați să aflați câte ceva despre picturile din palat,'zise ea.

— Nu sunt student și nici nu îmi face plăcere să mă amestec printre neznămoșii

NEZNĂMOȘILOR

69

— Ei, atunci poate că ar fi fost mai bine să apălați la un ghid.

Mi-am sfârșit masa, încercând să mă port cât mai amabil, în cele din urmă, plictisit, mi-am consultat ceasul și mi-am cerut scuze, pregătindu-mă să plec.

— Orice bărbat v-ar fi însoțit cu plăcere, i-am spus eu zâmbind. De altfel cred că știți asta destul de bine.

Îi dădu comanda chelnerului care se apropiase de masa noastră, apoi îmi zâmbi conspirativ.

— Se poate, zise ea. Ca lector la universitatea din localitate, am însă datoria să mă fac agreată de toți tinerii, atât băieți cât și fete și să mă străduiesc să-i fac să înțeleagă și lucruri pe care uneori nu le prea place să le învețe.

— E o sarcină grea?

— În majoritatea cazurilor, da, spuse ea.

Privirile îmi căzură asupra mâinilor ei mici. Mi-au plăcut întotdeauna femeile cu mâini mici. Nu purta nici un inel.

— Și ce îndatoriri aveți în calitate de lector?

— Lucrez la Facultatea de arte frumoase și țin prelegeri despre artă de două-trei ori pe săptămână studenților din anii doi și trei, iar pe cei din anul întâi îi însoțesc la palat sau în alte locuri de interes artistic. Sunt aici de doi ani și mi se pare o muncă interesantă.

Chelnerul îi aduse felurile comandate și timp de câteva minute mâncă în tăcere.

— Și dumneavoastră? mă întrebă ea în sfârșit, ridicându-și privirea spre mine. Ați venit să vizitați orașul? Nu prea seamă- nați a turist.

— Sunt ghid, mă simții eu obligat să-i explic. Îmi conduc turiștii întocmai cum îndrumați dumneavoastră pe studenți.

— Ați venit cumva cu un grup de turiști în Ruffano? mă întrebă ea cu o grimasă.

— Nu. Tocmai m-am despărțit de ultimii azi dimineață.

— Și acum?

— Acum încerc să-mi găsesc o altă slujbă.

— Ce fel de slujbă v-ar interesa? mă întrebă ea.

— Nu m-am decis încă. Poate că m-ați putea ajuta. Mă cântări din priviri.

— Ce limbi străine cunoașteți?

— Engleza, germana și franceza. Dar n-am ținut în viața mea o prelegere, mă grăbii eu să adaug.

— Nici nu-mi imaginam una ca asta. Aveți studii universitare?

— Da, am absolvit facultatea de limbi modeme din Torino.

— Și atunci de ce ați lucrat ca ghid?— Doar așa am avut ocazia să cunosc țara. Și apoi, bacșișurile sunt destul de consistente.

Am mai comandat o cafea. Conversația cu lectora nu mă angaja în nici un fel.

— Acum sunteți deci în vacanță? reluă ea.

— Un fel de vacanță autoimpusă. Am nevoie de câteva săptămâni de odihnă. Și, cum vă spuneam, sunt gata să accept orice altă ofertă.

Îți terminase salata. Îi oferii o țigară, pe care o acceptă cu plăcere.

— Aș putea să vă ajut, se offeri ea. În momentul de față se caută personal pentru biblioteca universității. Jumătate din angajați lucrează acum într-o încăpere a palatului. Mai târziu, biblioteca va fi mutată într-o clădire nouă care se află între universitate și căminul studenților, dar care va fi terminată abia după Paște. Pentru moment, domnește haosul și bibliotecarul, care-mi este prieten apropiat, s-ar bucura să mai aibă câteva ajutoare. Cum spuneți că ați studiat limbile modeme... își lăsă fraza neterminată, dar gestul pe care-l făcu cu mâna arăta clar că restul se înțelege de la sine.

— Cred că m-ar interesa propunerea dumneavoastră.

— Nu pot însă să vă spun nimic despre salariu, adăugă ea repede. Iar slujba este doar temporară.

Totuși, dacă credeți că vă convine...

— Da, cred că mi-ar conveni.

Chemă chelnerul și își comandă și ea o cafea. Scoase apoi o carte de vizită din poșetă și mi-o întinse. Citii dintr-o privire numele și adresa: „Caria Raspa, via San Michele nr.5, Ruffano.”

Îi dădui și eu cartea de vizită, pe care stătea scris: „Armino Fabbio, Sunshine Tours, Torino”.

O studie o clipă, apoi o puse în poșetă.

— Sunshine Tours, murmură ea, ridicându-și sprâncenele și aruncându-mi o privire ironică. Zău că m-ar interesa și pe mine. La Ruffano nu prea ai ce face după orele de program. Cât își bău cafeaua, nu mă slăbi din ochi.

— Acum trebuie să plec, spuse ea, am un curs îa ora trei. Mai gândiți-vă.. După patru, voi fi la bibliotecă și, clacă vă hotărâți să acceptați slujbă, vă pot prezenta bibliotecarul, Giuseppe Fossi, care nu-mi refuză niciodată nimic. Îmi mănâncă din palmă, cum se spune.

Îmi aruncă o privire plină de înțeles, pe care i-o întorsei, încercând să mă conformez regulilor galanteriei.

— Aveți acte la dumneavoastră?, mă întrebă ea, ridicându-se de la masă.

— Bineînțeles, am spus, bătându-mi cu palma buzunarul de la piept. Le port pretutindeni cu mine.

— E-n ordine atunci. Și acum, la revedere.,

— La revedere, signorina. Și vă mulțumesc.

Se îndreptă spre ușa restaurantului și dispăru în stradă. M-am mai uitat o dată la cartea de vizită. Caria Raspa. Numele i se potrivea. Aspru, zgâriindu-ți auzul, și totuși, având și ceva delicat în el. Ca o înghețată napolitană care se topește începând din mijloc. Îl compătimeam pe bibliotecarul Giuseppe Fossi. Găsisem însă o slujbă pentru următoarele săptămâni. Nu-mi rămânea decât să fiu atent și să știu

cum să mă port.

Mi-am plătit consumația și am ieșit în stradă simțindu-mă ca un melc care duce în spate nu propria-i casă, ci provara întregii lumi. Traversai strada și încercai din nou ușa bisericii San Cipriano. De data aceasta era deschisă. O împinsei și intrai în biserică îndreptându-mă spre altar..

Mirosul care mă învălui -dintr-o dată îmi trezi din nou amintirile, așa cum se întâmplase și atunci când intrasem în palatul ducal. Acum însă, amintirile, deși mai puțin intense, erau parcă mai sumbre, legate de duminicile și zilele de sărbătoare ale copilăriei, de tăcerea impusă de sfântul lăcaș și de o stare de neliniște interioară, care mă făcea să doresc să ies cât mai repede la aer. În mintea mea, biserica San Cipriano nu se asocia cu sentimentul devoțiunii, sau cu rugăciunea, mă făcea doar să-mi amintesc cât mă simțeam de mic și de pierdut printre oamenii mari care ascultau predicile impersonale ale preotului în fumul de tămâie, în timp ce Aldo mă strângea de mână.

Biserica era goală. Doar un îngrijitor își făcea de lucru cu lumânările din altarul cel mare. Am intrat în naosul din stânga, pășind instinctiv în vârful picioarelor și am urcat singura treapta care ducea la capelă. Din altarul cel mare, unde se afla îngrijitorul, se auzeau zgomote ce răsunau în toată biserica. Am căutat întrerupătorul și am aprins lumina în capelă. Ușa altarului se luminase brusc. Nu era de mirare că Silueta învăluită în giulgiu, cu vâlul de pe cap atârnându-i în dezordine și cu ochii îngroziți îndreptați asupra Mântuitorului mă înspăimântase în copilărie. Acum îmi dădeam seama că nici nu era o capodoperă. Executată într-o perioadă când expresia chinuită a feții și exagerarea formei făcea vogă, pictura care-l înfățișa pe Lazăr ridi- cându-se din mormânt mi se părea acum, privită cu ochii adultului, grotescă. Și

totuși, femeia care se pleca în fața mormântului deschis, Maria, semăna într-adevăr cu Marta, cu bătrâna pe care o văzusem zăcând pe treptele bisericii din Roma.

Am stins lumina și am ieșit din capelă. În visul pe care-l avusesem cu două nopți în urmă, redevenisem copil, cu o imaginație vie. Acum, vraja se risipise. Lazăr cel ridicat din morți își pierduse puterea.

Când mă întorșei în naos, îngrijitorul îmi ieși în întâmpinare. Deodată îmi veni o idee.

— Scuzați-mă, am spus, apropiindu-mă de el. Mai păstrați registrele de botez în biserică?

— Da, signore, zise omul. Se află în sacristie. În ele sunt înregistrate însă doar nașterile de la începutul secolului și până în prezent. Pentru o perioadă anterioară, există un alt registru care se află în presbiter.

— Credeți că aș putea arunca o privire asupra paginii în care sunt trecute nașterile din 1933.

Ezită un moment, îndrugând ceva despre preotul care avea în păstrare registrele și care nu se afla atunci la biserică. I-am strecurat o bancnotă în mână și i-am spus că sunt în trecere prin Ruffano, undo probbail că nu voi avea ocazia să mă întorc prea curând și că fusesem rugat de o rudă să-i verific data nașterii în registre. Mă conduse fără să protesteze în sacristie.

Cât timp a căutat registrul, m-am plimbat prin sacristie învăluită în mirosul lucrurilor sfinte. Potcapuri și odăjdii atârnau în cuiere, iar mirosul de tămâie amestecat cu cel al podelelor proaspăt ceruite îmi umple nările. Curând, îngrijitorul se apropie de mine cu registrul în mâini.

— În acest registru sunt înscrise toate nașterile dintre 1931 și 1935. Dacă ruda dumnevoastră a fost botezată la San Cipriano, îi veți găsi cu siguranță numele în el.

I-am luat registrul din mână și l-am deschis. Parcă aș fi răsfoit paginile trecutului. Mulți dintre contemporanii mei își aveau probabil numele trecute în coloanele acelea, copii născuți și botezați în Ruffano, ajunși acum oameni în toată firea, risipiți prin lume, sau locuind încă în oraș, patroni de magazine sau funcționari, pe atunci în vârstă de numai câteva zile...

Am întors câteva pagini și am ajuns la data de 13 iulie - ziua nașterii mele. Fusesem botezat într-o zi de duminică. „Armino - fiul lui Aldo Donati și al Francescăi Rossi. Nași - Aldo Donato, frate, Federico Ponenti și Eda Ponenti”. Uitasem că Aldo, pe atunci în vârstă de doar nouă ani, îmi fusese naș. Își scrisese numele cu litere rotunde, copilărești, care trădau totuși un caracter mai ferm decât măzgăliturile verilor de-al doilea cu care împărțise această responsabilitate. Aceștia din urmă locuiau, dacă-mi aduceam bine aminte, la Ancona. Deodată, totul îmi reveni clar în minte. Prima comuniune și Aldo care nu ma slăbeșea din ochi, amenințându-mă cu pedeapsa eternă, dacă aș fi scăpat sfânta anafură din gură.

— Ați găsit data care va interesa? mă întrebă îngrijitorul.

— Da, răspunsei, este într-adevăr aici.

Am închis registrul și i l-am înapoiat. Îl luă din mâinile mele și îl puse la loc în dulapul în care se aliniau un șir de alte tomuri asemănătoare.

— Așteptați puțin. Aveți și registrul cu nașterile din anii 20?

— Anii 20, signore? Ce an anume?

— O clipă... 1925, cred.

Scoase un alt volum.

— Acesta-i din 21 până în 25.

Luai registrul și îl deschisei la luna noiembrie, 17 noiembrie. Data aceea avusese întotdeauna o semnificație deosebită pentru mine. Era ziua de

naștere a lui Aldo. Chiar și pe vreme când mă aflam la Genova, tresăream când îmi cădeau ochii pe numărul 17 scris sub numele lunii noiembrie în calendarul din biroul meu.

Ciudat... Aldo trebuie să fi fost un copil bolnăvicios, căci fusese botezat când era abia în vârstă de o zi. În registru fusese trecut doar: „Aldo - fiul lui Aldo Donati și al Francescăi Rossi” Nu era menționat numele nici unui naș.

Întorsei pagina și spre surprinderea mea, găsii nașterea înregistrată din nou, la distanță de câteva zile: „Aldo - fiul lui Aldo Donati și al Francescăi Rossi. Nași - Aldo Donati, tată, Luigi Specca și Francesca Rossi.

Cine era Luigi Specca? N-auzisem niciodată de el și mai mult ca sigur că nici Aldo nu-l cunoștea. Și de ce fusese Aldo înregistrat de două ori?

— Spuneți-mi, îl întrebai eu pe îngrijitor, s-a întâmplat vreodată ca un copil să fie botezat de două ori?

— Nu, signore, răspunse omul, clătinând din cap. S-a întâmplat totuși ca un copil bolnav să fie botezat chiar în ziua nașterii și ca slujba să se repete mai târziu, când se simțea mai bine. Ați terminat cu registrul, signore?

— Da, am terminat. Îl puteți lua.

Luă registrul și îl puse printre celelalte în dulap, apoi întoarse cheia. M-am întors în strada plină de soare și, traversând piața, am urcat pe via Rossini. Gândul că Aldo fusese botezat de două ori nu-mi dădea pace. Dacă ar fi știut despre iista, cu siguranță că s-ar fi lăudat. Parcă-l auzeam spunându-irii: „Am primit de două ori binecuvântarea Domnului.

Probabil că Marta știa despre botez... Tot gândindu-mă, îmi amintii deodată de cizmarul cu ochi șășii, și-i căutai din priviri atelierul care, după cum îmi amipeam, era pe undeva, pe partea stângă a

străzii. În sfârșit, îl găsii. Era acum mai mare, mai elegant și avea șiruri întregi de pantofi expuși în vitrină. Nu se mai ocupa de reparații, iar pe firma de deasupra ușii era un cu totul alt nume. Probabil că Signor Ghigi se retrăsese din afaceri și trăia acum liniștit în căsuța de lângă oratoriu. Era singurul om care avea o legătură directă cu Marta, în afară de sora lui, despre care nu știam nimic. Nu puteam însă să-i cer nici o informație fără a-i spune cine sunt.

La fel stăteau lucrurile și în cazul soților Longhi, patronii hotelului dei Duchi. Ar fi fost foarte simplu să mă întorc la hotel și să-le explic: „Am vrut să vă spun încă de aseară. Sunt fiul cel mic al lui Aldo Donati, fostul superintendent al palatului ducal. După primul șoc, până și fața întunecată a Signorei Longhi s-ar fi încrețit probabil într-un zâmbet. Apoi i-aș fi întrebat: „V-o mai amintiți pe Marta? Ce s-a întâmplat cu ea?” Dar nu, nu era bine. N-avea rost. Cineva care se întorcea din trecut ca mine, trebuia să-și păstreze anonimatul. Altfel, mi-aș fi creat neplăceri inutile. Trebuia să nu-mi dezvălui identitatea și să-mi continui singur, în secret, cercetările pentru a dezlega ȋtele încâlcite ale trecutului.

Am trecut din nou prin fața palatului și am luat-o spre stânga, pe via dei Sogni. Voiam să-mi revăd casa părintească la lumina zilei. Zăpada se topise, ca de altfel pretutindeni în oraș și probabil că soarele bătuse tpată dimineața în ferestre. Printre ramurile copacilor, văzui o fereastră deschisă la primul etaj. Era fereastră de la vechiul dormitor al părinților mei, pe care în copilărie îl consideram un fel de sanctuar.

Cineva cânta la pian. Pe vremea mea, nu era nici un pian acolo. După cascada de sunete care se revărsa în stradă, interpretul părea lin profesionist. Era o melodie pe care o mai auzisem cândva la radio, sau por^e în sala de muzică a universității din Torino, unde îmi petreceam de cele mai multe ori timpul după

cursuri. Buzele mi se mișcară fără voie, într-un fel de ecou al acelei melodii fără vârstă.

Îl recunoscui în sfârșit pe Debussy. Da, era vechea „Arabescă” de Debussy, în interpretarea unui maestru.

Am rămas nemișcat sub zidul grădinii, ascultând. Muzica se revărsa, când veselă, când tristă, când solemnă, pentru ca în cele din urmă să se dizolve și să dispară. Părea să-mi spună: „Totul s-a sfârșit. Nu mai urmează nimic”. Inocența tinereții, veselia copilăriei, când saream fericit din pat, gata să întâmpin o nouă zi... s-au dus pentru totdeauna... nu se vor mai întoarce nicicând: Repetarea aceleiași fraze muzicale era ca un ecou al întâmplărilor de demult. Timpul trecuse ireversibil, fără să poată fi oprit în loc.

Muzica încetă brusc. Un telefon se auzi sunând undeva în casă. Cel care cânta* la pian se dusesese desigur să răspundă. Fereastra fu închisă și casa fu învăluită în tăcere.

Telefonul se afla în holul de la parter și, când mama era la etaj, trebuia să alerge pe scări ca să răspundă și ajungea de obicei jos cu respirația tăiată. Mă întrebam dacă și pianistul de acum făcuse la fel. Îmi înălțai privirile spre copacul care își pleca ramurile, acoperind mica grădiniță ca un baldachin. Pe undeva, printre ramurile acelea, trebuia să se mai afle și acum o minge de cauciuc care îmi plăcuse mult și pe care o aruncasem într-o zi în el și uitasem s-o mai iau. Mă întrebam dacă mai era acolo și odată cu această întrebare mă simții cuprins de un resentiment, de o ciudată ură pentru actualul stăpân al casei. El avea acum dreptul să colinde prin încăperi, să deschidă și să închidă ferestrele, să răspundă la telefon. Eu nu eram decât un străin care rămăsesem cu privirea pierdută asupra zidului grădinii.

Pianul se auzi din nou. De data aceasta era „Preludiul” de Chopin, trist și pasionat. Starea de spirit a pianistului se schimbase după ce se întorsese de la telefon. Devenise de o sumbră melacolie. Dar asta nu mă interesa.

Mi-am continuat drumul în sus pe via dei Sogni și am luat-o apoi pe via dell 8 Settembre, oprindu-mă în fața universității. Parcă aș fi pășit într-o altă lume. Pretutindenii în jur erau numai tineri, ieșind în valuri din amfiteatre, râzând și discutând între ei, urcându-se pe motociclete. Vechilor clădiri pe care le știam din copilărie li se adăugaseră noi aripi, care străluceau în soare cu ferestrele lor proaspăt vopsite, părând să debordeze de vitalitate. Mai erau niște clădiri noi și peste drum, iar una dintre ele – biblioteca, probabil – era încă în construcție. Nu mai era nici urmă din universitatea mică și lipsită de strălucire pe care mi-o aminteam din copilărie. Austeritatea dispăruse cu totul. Tinerii, cu disprețul lor pentru tot ce-i învechit și prăfuit, luaseră în stăpânire clădirea. Muzica tranzistoarelor răsuna pretutindenii.

Am rămas remișcat, privind în jur ca un rătăcitor la răspântia de drumuri dintre două lumi. Una, cea din via dei Sogni, a trecutului meu cu toate amintirile lui, care însă nu-mi mai aparținea și cealaltă, cea pe care o aveam în față, activă, zgomotoasă, dar la fel de indiferentă. Morții nu mai pot fi întorși din morminte. Lazăr avusese cu siguranță acest sentiment. Prins cum era, între trecut și prezent, voise să evadeze din amândouă, îngrozit, încercând să se piardă într-un mor-piânt anonim, dar totul fusese în zadar.

— Hello, strigă o voce în spatele meu. V-ați hotărât?

Mă întorsei. În fața mea stătea Caria Raspa. Rece, sigură de sine și stăpânită. Nu părea să se

îndoiască de nimic.

— Da, signorina. Intenționam să adaug că-i mulțumesc pentru deranj, dar că mă hotărâsem să plec din Ruffano. Nu apucaî însă să-mi rostesc gândul. Un tânăr pe o motocicletă trecu în goană pe lângă noi. Pe motocicletă flutura un steag asemenea celui care fluturase cu ani în urmă pe mașina comandantului în care părăsisem orașul împreună cu mama. Spre deosebire de emblema nazistă atât de urâtă de mine de pe stegul acela, pe steagul studentului, cumpărat probabil pentru câteva sute de lire din piazza Maggiore, se afla Șoimul, blazonul ducilor de Malebranche, un simbol ce-mi trezea amintiri nostalgice.

Adoptând obișnuita atitudine politicoasă a ghidului, m-am înclinat în fața domnișoarei, învăluind-o într-o privire mângâietoare, lipsită, după cum prea bine știam amândoi de orice , ¹ semnificație.

— Eram tocmai în drum spre palat. Dacă sunteți liberă, am putea merge împreună.

Ajunsesem într-un punct din care nu mai era cale de întoarcere.

6

Biblioteca universității se afla la parterul palatului, în fosta sală a banchetelor. Manuscrisele și documentele vechi care se păstrau aici pe vremea tatălui meu fuseseră îngrămădite pe câteva rafturi, restul fiind împrumutate temporar universității. Am înaintat, urmând-o timid și stângaci, ca orice străin, pe noua mea cunoștință care se comporta cu dezinvoltura unui obișnuit al casei.

Sala era vastă, mult mai mare decât mi-o aminteam și impregnată de puternicul miros al cărților care zăceau în stive pe podea. Pretutindeni domnea dezordinea. Într-un colț, un funcționar îngenunchease lângă o grămadă de cărți și introducea cartonașe cu numere de ordine în volumele stivuite. Un al doilea se cocoțase pe o scară și aranja cărțile pe rafturile de sus. O femeie nota cu atenție tot ce-i dicta un bărbat tânăr, probabil bibliotecarul, Giuseppe Fossi. Era un tânăr scund și îndesat, cu o față măslinie și cu niște ochi bulbucați care-i alergau încolo și încoace. Se repezi în întâmpinarea însoțitoarei mele, lăsându-și dictarea neterminată.

— Ți-am găsit un ajutor, Giuseppe, zise Caria Raspa.

- Signor Fabbio a absolvit o facultate de limbi modeme și ar dori să se angajeze temporar la bibliotecă.

Ochii bulbucați ai lui Giuseppe Fossi se opriră

asupra mea, cântărindu-mă cu o oarecare ostilitate. Evident, vedea în mine un eventual rival. Își întoarse apoi privirile asupra obiectului admirației sale, încercând să câștige timp.

— Signor Fabbio este prietenul dumitale?

— O, nu, este prietenul unui prieten, răspunse ea prompt. A lucrat până acum la o agenție de turism din Genova, al cărei director este o cunoștință comună.

Minciuna îl liniști definitiv pe bibliotecar.

— Bineînțeles că am nevoie de ajutor, zise el, întorcându-se spre mine, și o persoană cu cunoștințe de limbi străine îmi este indispensabilă pentru catalogarea cărților pe care le-am preluat. Vedeți și dumneavoastră ce dezordine domnește aici, adăugă el, arătând cu mâna în jur. Dar vă previn că salariul este destul de mic și chiar și așa va trebui să insist pe lângă administrator ca să vă plătească.

Am dat din cap în semn că accept orice salariu mi se oferea.

Bibliotecarul se întoarse spre Carla Raspa. În ochii ei se citea același răspuns pe care mi-l dăduse și mie la restaurant. Atâta doar că de data aceasta, expresia lor era mult mai imperativă, îndemnându-l să treacă imediat la acțiune.

— Bine, zise el. Să văd cum mă descurc cu administratorul. Oricum, aș mai avea și eu puțin timp liber. Și, serile... adăugă el, schiipbând o privire plină de subînțeles cu Caria.

Se îndreptă spre telefon și ridică receptorul. Mi-amintii ce-mi spusese Caria Raspa despre serile când, după orele de muncă, nu aveau ce face la Ruffano. Probabil însă că ea nu era prea pretențioasă.

Ne-am prefăcut că nu auzim scurta convorbire a lui Giuseppe Fossi cu administratoul. Într-o clipă puse receptorul ' în furcă.

— S-a făcut, zise el. De altfel cam așa se petrec lucrurile

peste tot în universitate în momentul de față. Nimeni n-are timp să se ocupe de problemele altora, așa că ni se dă mână liberă.

I-am mulțumit, mirându-mă totuși că o angajare la universitate, fie chiar și temporară, se poate face atât de ușor.

— Rectorul este bolnav și e plecat din localitate, îmi explică Giuseppe Fossi. Iar fără el, autoritatea este aproape inexistentă. El este totul în universitatea noastră.

— Iubitul nostru rector, interveni domnișoara, pe un ton în care mi se păru că detectez o ușoară ironie, a suferit o tromboză acum câteva săptămâni, după ce a participat la o conferință la Roma și de atunci se află internat în spital.

— Și nu-i ține nimeni locul? mă interesai eu.

— Ba da. Profesorul Rizzio, prorectorul, răspunse ea ridicând din umeri. Întâmplător însă, el este decanul Facultății ~ de pedagogie și își petrece mai tot timpul în discuții contradictorii cu profesorul Elia, decanul Facultății de comerț și economie.

— Ei, hai, Caria, zise bibliotecarul pe un ton muștrător, încercând s-o tempereze. Știi că bârfa și fumatul sunt interzise în bibliotecă, adăugă el, strângându-i ușor brațul. Se întoarse apoi spre mine și mă privi clătinând din cap, vrând să-mi dea astfel de înțeles că se disociază de opiniile ei, deși continua să strângă brațul.

Am zâmbit doar, fără să scot o vorbă.

— Ei și acum trebuie să vă părăsesc, zise Caria, fără să fie prea clar căruia dintre noi i se adresează. Am un alt curs la ora cinci. Pe curând, își luă ea rămas bun de la mine, întirizându-mi mâna.

Se îndreptă repede spre ușă, iar Signor Fossi alergă după ea.

— O clipă, Caria, strigă el.

Am rămas în picioare așteptându-i instrucțiunile. Unul dintre funcționari își ridică privirile spre mine, zâmbind și îmi făcu cu ochiul. După ce schimbă câteva cuvinte în șoaptă cu domnișoara, Giuseppe Fossi se întoarse spre mine.

— Ne-ați fi de mare ajutor, dacă ați vrea să începeți lucrul chiar acum, zise el repede.

Mi-am petrecut următoarele două ore încercând să deprind subtilitățile noii mele meserii sub îndrumarea bibliotecarului. Trebuia să acord o atenție deosebită cărților care aparțineau universității și care se amestecaseră cu cele din biblioteca palatului ducal, aflată în grija Consiliului Artelor din Ruffano.

— Toate astea s-au întâmplat înainte de venirea mea la universitate, îmi spuse Giuseppe Fossi și se datorează unei regretabile neglijențe. Vom pune însă cu siguranță capăt acestei stări de lucruri când ne vom mutat în noua clădire și vom avea propriul nostru personal. Ați văzut construcția? Este aproape gata. Și asta numai datorită rectorului nostru, profesorul Butali. A făcut adevărate qununi pentru universitate, adăugă el cu voce scăzută, aruncând o privire furișă spre funcționarul care lucra în apropierea noastră. Și a avut de înfruntat destule opoziții, continuă el. O situație oarecum explicabilă, într-un centru universitar atât de mic ca al nostru – ținând seama de rivalitatea dintre diferitele facultăți, pe de o parte și de cea dintre universitate și Consiliul Artelor, pe de alta. Unii vor una, alții – alta, iar rectorului îi revine sarcina ingrată de a-i împăca pe toți.

— Credeți că asta e cauza atacului de inimă pe care l-a suferit? l-am întrebat.

— E foarte posibil, zise el. Dar știți, are și o soție frumoasă, cu câțiva ani buni mai tânără decât el, și... O flacăra se aprinse brusc în ochii lui bulbucăți arătând că știe mult mai multe decât e dispus să

spună.

Am continuat să sortez cărți până puțin după ora șase.

— Am o întâlnire la șapte, exclamă brusc Giuseppe, privindu-și ceasul de mână. Puteți să mai rămâneți o oră? mă întrebă el, pur retoric. Și nu uitați să treceți pe la secretariat și să semnați în registrul de prezență la plecare. Veți găsi acolo și o listă cu adresele unor locuințe de închiriat. Știți, universitatea are prioritate la unele pensiuni din oraș. Signorina Catti vă va da de altfel toate lămuririle necesare.

Se repezi spreiișă, urându-ne grăbit noapte bună. Funcționara de lângă mine, o femeie trecută de cincizeci de ani, se întoarse spre mine și mă măsură cu o privire aspră prin lentilele ochelarilor. Se apucă apoi din nou de lucru, cu aceeași mutră acră. Cel mai tânăr din cei doi funcționari, pe care toți îl strigau Toni, veni să se așeze lângă mine ca să mă ajute.

— O să aibă ocazia să mai slăbească nițel în seara asta, murmură el.

— Vrei să zici în compania domnișoarei care tocmai a plecat? întrebai eu la fel de încet.

— Bineînțeles. Se zice că n-are astâmpăr. Eu însă nu mi-am încercat niciodată norocul.

Signorina Catti își ridică ochii din hârtoage și-i ordonă pe un ton autoritar să strângă grămada de cărți de pe biroul ei. Îmi ascunsei fața într-un registru enorm și mă prefăcu absor-

bit de muncă. Timpul se țâra parcă. Se făcu în sfârșit șapte și mă apropiai de biroul signorei Catti, care fu și ea de acord – deși fără nici o plăcere – că nu mai avem nimic de făcut în seara aceea și-mi permise să plec. Am ieșit din bibliotecă și am pornit spre secretariat. Tânărul Toni mă ajunse din urmă și traversarăm împreună curtea interioară, pustie la ora aceea, îndreptându-ne spre ieșire.

M-am oprit lângă scara enormă ce ducea spre

apartamentele ducale de la etajul întâi. Luminile erau aprinse și se auzea zvon de glasuri.

— Ce se-ntâmplă la etaj? îl întrebai eu pe Toni. Parcă am înțeles că palatul se închide la ora patru după amiază în afara sezonului turistic.

— Doar pentru public, zise el. Nu și pentru directorul Consiliului Artelor care vine și pleacă la orice oră, ca la el acasă, mai ales acum, când se fac pregătiri pentru serbare.

Trecurăm pe lângă paznicul din fața ușii de la intrarea din spate și ieșirăm în Piazza Maggiore.

— Despre ce serbare e vorba? îl întrebai.

— Cum, n-ați auzit încă despre marea noastră sărbătoare? A fost ideea profesorului Butali, rectorul universității, ca să sporească atracția turistică a orașului. Iar acum participă la ea întregul Ruffano, ca să nu mai vorbim de mii de spectatori * care vin din împrejurimi. Studenții pregătesc spectacole destul de atrăgătoare. Anul trecut, spectacolul a avut loc chiar aici, în palat.

Se îndreptă spre o motocicletă sprijinită de zidul palatului și își înfășură un șal în jurul gâtului.

— Aveți vreo întâlnire astă seară? mă iscodi el. Dacă nu, atunci veniți cu mine și o să vă aranjeze prietena mea, Didi, ceva. Lucrează la fabrica de ceramică și cunoaște o grămadă de-studente de la C.E., toate, fete de viață.

— C.E.? mă mirai eu.

— Da, facultatea de comerț și economic. S-a înființat abia acum trei ani, dar în curând va depăși în număr toate celelalte facultăți. Majoritatea studenților de la comerț și Economie locuiesc în oraș, sau vin zilnic din împrejurimi. Nu prea stau în cămin ca ceilalți, așa că se pot distra cum le place, rânji el în timp ce-și pornea motorul.

Îi strigai că trebuie să mă duc la secretariat ca să semnez condica și să-mi găsesc o locuință, iar el

demară în viteză, făcându-mi un semn cu mâna. Rămăsei câțva timp pe loc, privind în urma lui. Mă simțeam de parcă aș fi avut o sută de ani, deși n-ar fi trebuit să mă șocheze atitudinea lui. Se știe doar că orice persoană trecută de treizeci de ani trece drept un hodorog în ochii tinerilor.

Mă îndreptai spre clădirea universității și intrai în hol. Pe ușa din stânga scria: Secretariat - Intrarea persoanelor particulare interzisă, iar alături se afla un ghișeu cu geam, în spatele căruia stătea un funcționar.

— Mă numesc Fabbio, zisei eu, scoțându-mi actele și împingându-le prin ferestruică. Signor Fossi, bibliotecarul, mi-a spus să trec pe la dumneavoastră.

— Da, da, răspunse funcționarul care părea la curent cu angajarea mea.

Mâzgăli câteva cuvinte într-un registru și îmi întinse un formular, cerându-mi să-l semnez.

— încercați să vă găsiți o cameră dintre cele trecute pe a- ceastă listă, îmi ceru el, punându-mi în față o foaie de hârtie cu mai multe adrese. La'aceste pensiuni avem reduceri de prețuri.

Îi mulțumii și mă îndreptai spre ieșire, când, brusc, îmi amintii de ceva. Mă întorsei din nou spre el.

— Mi-ați putea spune cine locuiește) în via dei Sogni, numărul 8? îl întrebai.

— Numărul 8? repetă el.

— Da, în casa aceea înconjurată de un zid înalt, în a cărei grădiniță nu crește decât un copac.

— E casa rectorului, zise omul, privindu-mă mirat. Profesorul Butali, rectorul nu este însă în prezent în oraș. E bolnav și se află internat într-un spital din Roma.

— Am auzit că e bolnav. Dar nu știam că locuiește în via dei Sogni.

— O, dar rectorul și soția sa, .Signora Butali,

locuiesc acolo de câțiva ani.

— Știți cumva cine cântă la pian în casa aceea?

— Doamna. Preda muzica. Dar nu cred că este acasă acum.' în ultimele săptămâni a stat mai mult la Roma cu profesorul.

— Mi s-a părut totuși că aud pianul astăzi după amiază, când am trecut pe stradă, insistai eu.

— E posibil să se fi întors, răspunse omul. N-am cum să știu exact.

I-am mulțumit încă o dată și am plecat. Deci vechea noastră casă era acum reședința rectorului. Pe vremea copilăriei mele, rectorul universității locuia într-o clădire de lângă căminul studenților. Avea dreptate vânzătorul de ilustrate. Se făcuseră o grămadă de schimbări și cu siguranță că datorită tinerilor care studiau comerțul și economia, liniștitul Ruffano avea să rivalizeze în curând cu centre universitare aglomerate ca Perugia și Torino.

Am coborât strada, trecând din nou pe lângă palat. în dreptul unei lămpi, m-am oprit și am început să studiez lista cu adrese. Via Rossini, via dell 8 Settembre, via Lambetta... nu, erau toate mult prea aproape de universitate și de căminul studentesc. Via San Cipriano... poate Via San Michele... Am zâmbit fără voie. Nu acolo îmi spusese Signorina Caria Raspa că locuiește? Scosei din buzunar cartea de vizită pe care mi-o dăduse și o examinai. Locuia într-adevăr pe strada aceea la numărul 5, iar adresa de pe lista mea era la numărul 24. Merita să încerc. îmi luai valiza și începui să cobor spre Piazza della Vita.

în seara precedentă piața era pustie. Zăpada îi luase probabil pe neașteptate pe locuitorii orașului, alungându-i în case. Acum însă, deși era frig, străluceau stelele și piața era plină de lume. Spre deosebire de vremurile de demult, când aici se strâneau mai ales bărbați trecuți de prima tinerețe, acum predominau tinerii.

Zeci de fete tinere se plimbau printre colonade, discutând vesele și ținându-se de braț, iar băieții se strânseseră în grupuri și le urmăreau cu privirea, râzând sau fluierând admirativ. Alte grupuri se strânseseră. În fața cinematografului din spatele colonadelor, unde avea să înceapă curând filmul. Un afiș mare anunța cu litere de-o șchioapă subiectul – o mare pasiune sub cerul strălucitor al Caraibelor. Hotelul dei Duchi de peste drum mi se părea acum prăpădit și demodat.

Traversai piața, ignorând privirile insistente ale unei frumuseți roșcate – tot studentă la Comerț, probabil – și o luai la dreapta, pe via San Michele. Căutai numărul 5. Era o casă destul de retrasă, iar în față era parcată o mașină, probabil a lui Fossi. Prin storurile trase de la etajul întâi răzbăteau câteva raze de lumină. Se părea că bibliotecarul avusese noroc în seara aceea. Mi-am continuat drumul uitându-mă la numerele caselor. Numărul 24 era pe partea opusă, dar de la ferestrele casei se putea vedea foarte bine tot ce se petrece la numărul 5. Mă simțeam ca un școlar răutăcios pus pe șotii și hotărâi să intru. Ușa era deschisă și holul era inundat de lumină. Am parcurs la repezeală numele de pe listă... Signora Silvani. Pășii în hol și privii în jur. Era curat și proaspăt zugrăvit, iar de undeva, din bucătărie, venea o aromă de salvie. O fată cobora în grabă scările, strigând ceva peste umăr. Era o tânără de vreo douăzeci de ani, vioaie ca un spiriduș și cu niște ochi enormi.

— O căutați pe Signora Silvani? mă întrebă ea. E în bucătărie. Mă duc s-o anunț.

— Nu încă, o oprii eu. Așteptați o clipă.

Îmi plăcea atmosfera și îmi plăcuse și fata. Mă gândii că nu strica să încerc să aflu mai întâi de la ea unele lucruri.

— Am luat adresa aceasta de la universitate, unde

am fost angajat ca ajutor de bibliotecar, i-am spus. Am nevoie de o cameră pentru câteva săptămâni. Aveți yreuna liberă aici?

— Știu că este o cameră liberă la ultimul etaj, răspunse fata, dar s-ar putea să fie rezervată pentru altcineva. Trebuie să vorbiți cu Signora Silvani. Eu nu sunt decât o locatară, studentă. . - ■ -•

— Cumva la Comerț și Economie?

— Da, dar de unde știți?

— Am aflat că acolo sunt admise numai fete frumoase, spusei eu zîmbind.

Fata izbucni'în rîs și coborî în hol, oprindu-se lângă mine.

Mă simt întotdeauna bine când o fată e mai scundă decât mine. Iar cea din fața mea părea aproape un copil.

— Zău? zise ea. Nu știam despre una ca asta. în orice caz, noi, cei de la Comerț suntem cei mai importanți, asta-i clar, nu-i așa Paolo?

Un băiat, la fel de frumos ca ea, coborâse scările și mă privea acum cu curiozitate.

— E fratele meu, spuse fata. Suntem din San Marino și suntem amândoi studenți la Comerț și Economie.

— Armino Fabbio, mă prezetai eu, strângându-le mâna. Sunt din Torino, dar de obicei lucrez la Genova.

— Caterina și Paolo Pasquale, răspunseră ei într-un glas.

— Ce ziceți, mă sfătuiți să închiriz o cameră aici?

— Bineînțeles, zise băiatul. E curat și confortabil și mâncarea e bună. în plus, adăugă el, făcând un gest spre bucătărie, proprietăreasa nu-ți pretinde să fii acasă la ore fixe. Venim și plecăm când avem chef.

— Nouă nu prea ne place să ne amestecăm cu cei de la cămin, interveni fata. Când avem de învățat, învățăm, iar când nu, ne permitem să ne și distrăm un pic. Eu și Paolo știm să le împăcăm pe amândouă. Eu

zic că n-ar fi rău să luați camera aceea, încheie ea, cu un zâmbet prietenos.

Zâmbi și fratele ei.

Fără să mai aștepte răspunsul meu, fata se apropie de ușa bucătăriei, strigând-o pe proprietăreașă. Ușa se deschise și Signora Silvani apărură în prag. Era o femeie de vârstă mijlocie, cu piept și șolduri enorme și cu o privire blândă.

— Ați venit pentru cameră? mă întrebă ea. Haideți sus, să v-o arăt.

O luă înainte, trecând pe lângă noi și începu să urce scara.

— Vedeți? spuse Caterina râzând. Totul e cât se poate de simplu. Sper să luați camera. Acum, eu și Paolo trebuie să plecăm. Avem bilete la cinema. Pe curând.

Ieșiră împreună din casă, discutând și râzând, iar eu o urmaș pe Signora Silvani pe scări.

Ajunsă la ultimul etaj, proprietăreașă deschise ușa unei

camere ale cărei ferestre dădeau în stradă. Aprinse lumina, iar eu mă apropiai de ferestre și ridicai storurile. Doream ca întotdeauna să știu unde sunt și ce se află în jurul meu. Aruncai o privire în stradă. Mașina se afla încă parcată în fața intrării de la numărul 5. M-am întors și am privit în jurul meu prin cameră. Nu era prea mare, dar avea tot ce trebuie.

— îmi convine, am zis.

— Prea bine, răspunse proprietăreasa. Nu sunteți obligat să luați masa la noi. Dacă doriți să mâncați în oraș, mă puteți anunța mâine dimineață, iar dacă vreți cumva să luați cina, vă putem servi imediat. -

Primirea puțin protocolară, atmosfera amiabilă și lipsa de curiozitate a proprietăresei, care nu-mi pusese nici o întrebare sâcâitoare, îmi conveneau de minune. Mi-am despachetat lucrurile, m-am spălat, m-am bărbierit și am coborât la parter. Am găsit îndată sufrageria după zvonul de glasuri care veneau dintr-acolo. Signora Silvani se așezase pe scaunul din capul mesei, și servea supa. În jurul mesei se aflau doar patru persoane, un bărbt robust de vârstă mijlocie, la fel de bine hrănit ca și ea, pe care de altfel mi-l prezentă îndată drept soțul ei și - trei studenți cu o înfățișare ștearsă și inofensivă, care n-aveau nimic din strălucirea lui Paolo.

— Noul nostru chiriaș, Signor Fabbio, mă prezentă gazda. Iar aceștia sunt Gino, Mario și Gerardo. Și acum, vă rog să luați loc și să vă simțiți ca acasă, .adăugă ea, întorcându-se spre mine. x

— V-aș ruga să nu fim chiar atât de protocolari. Mă numesc Armino și nu de mult am fost și eu student la Torino, unde mi-am luat diploma.

— • Ați studiat literele, nu-i așa?

— Da, limbile străine. Dar de unde ați dedus? Cumva după înfățișarea mea?-

îmi răspunseră imediat în cor „da” și izbucniră cu toții în râs. După ce se mai potoli puțin, Gino, care

stătea lângă mine, îmi explică încă zâmbind, că orice nou venit în pensiune era imediat acuzat că ar fi student la filologie.

— Ei bine, eu nu-s student, ci gliid și lucrez la o agenție de turism de obicei. Dar, cum m-am angajat temporar ca ajutor de bibliotecar la universitate, bănuiesc că o să mă treceți automat în categoria filologilor.

Urmă un nou hohot de râs general și strigăte de dezaprobare.

— Nu le dați atenție, signore, zise gazda mea zâmbind. Flăcăii ăștia își închipuie că dacă studiază comerțul, au și ajuns stăpâni în Ruffano.

— Păi așa și este, se amestecă unul din ei - Gerardo - dacă-mi amintesc bine - în discuție. Noi suntem singurii care contăm cu adevărat în universitatea ăsta. Ceilalți sunt ca și inexistenți.

— Așa ziceți voi, spuse Signora Silvani, punându-mi farfuria cu supă în față. Dar eu am auzit cu totul altceva. Studenții de la Litere și nu numai ei, vă consideră pe toți niște huligani.

Corul celor patru studenți se înalță din nou dezaprobator. Signora Silvani îmi făcu cu ochiul și zâmbi malițios, în timp ce discuțiile contradictorii continuau în jurul nostru. Mi se părea amuzant, mai ales că avem astfel ocazia să cunosc o latură a vieții din Ruffano pe care nici n-o bănuisem până atunci.

Gino, vecinul meu de masă, se apucă să-mi explice că noua facultate de comerț și economie se dezvoltase rapid și că numai datorită taxelor suplimentare pe care le plăteau studenții acestei facultăți fusese posibilă construirea unor anexe și a unei biblioteci.

— Dacă n-am fi fost noi, n-ar fi avut cu ce să ridice toate aceste construcții, zise el. Și, în loc să r e fie recunoscători, studenții de la celelalte facultăți își țin nasul pe sus și ne tratează ca pe niște intruși. Nu-i nimic. I-am și întrecut în număr, iar anul viitor cred că

o să reușim să scăpăm cu totul de ei.

— Ascultă-mă pe mine, se amestecă Mariô în vorbă. Zilele-astea o să se ajungă la bătaie și pot să-ți spun de .pe acum cine o să câștige.

Tânărul Toni de la bibliotecă îmi spusese că studenții de la Comerț sunt niște tipi plini de viață. începeam să-i dau dreptate.

— Cred că toate astea se întâmplă pentru, că tinerii de azi n-au cunoscut ororile războiului, remarcă Signor Silvani, în timp ce studenții își continuau discuția aprigă. Trebuie să-și consume într-un fel energia și această rivalitate între facultăți. pare să le ofere cea mai bună ocazie.

— Se poate, zisei eu, dar oare nu-i vorba și de o lipsă de tact din partea profesorilor?

~ Rectorul este un om extraordinar, spuse el, clătinând din cap. Nu cred că există mulți oameni care să se bucure de atâta respect în Ruffano ca profesorul Butali. Din păcate este bolnav.

— Da, am auzit vorbindu-se despre boala sa la bibliotecă.

— Se spunea la un moment dat că e pe moarte, dar acum se simte mai bine. Iar soția sa, Signora Butali, este o doamnă foarte distinsă și la fel de respectată în oraș. Rivalitatea asta prostească a luat amploare de când s-a îmbolnăvit rectorul, dar sunt sigur că se va sfârși odată cu întoarcerea sa la universitate. Sunt totuși de acord cu dumneavoastră în privința altor profesori care au o atitudine condamabilă. Și nu numai eu spun asta, ci și colegii mei de la prefectură, unde lucrez. Profesorul Rizzio, decanul Facultății de pedagogie de pildă, și sora lui, care administrează căminul de studenți, sunt amândoi porniți împotriva profesorului Elia, decanul Facultății de comerț și economie, un intrus, susțin ei, care, deși abia venit din Milano, își permite să afișeze o cam prea mare siguranță de sine.

Am continuat să savurez felurile excelente pregătite de Signora Silvani, gândindu-mă că responsabilitatea unui ghid care are în grijă dcar un autocar cu turiști străini e floare la ureche pe lângă cea a cadrelor didactice care trebuie să mențină ordinea unor grupuri de studenți atât de rebeli. Nu-mi aminteam ca la Torino să fi existat astfel de conflicte pe vremea studenției mele.

Cina se termină și studenții pleacă în Piazza della Vita. Am refuzat politicos amabila invitație a gazdelor de a-i însoți în salon la cafea și m-am urcat în camera mea, sătul de atâta conversație despre studenți și problemele lor.

' Mi-am îmbrăcat haina și am plecat în oraș. Mașina tot nu se urnise din fața casei cu numărul 5.

Piazza della Vita era mai puțin animată decât în urmă cu câteva ore. Numărul tinerilor scăzuse considerabil. Mulți dintre ei intraseră probabil în cinematograful, iar alții plecaseră acasă sau se retrăseseră prin colțuri mai întunecate. Am trecut pe lângă hotelul dei Duchi și am coborât în Piazza del Mercato. Deasupra, în stânga, se înălța abia zărită, fațada de vest a palatului cu turnurile ei gemene avântate spre cer. În copilărie, eram de mult în pat la ora aceea și nu văzusem niciodată turnurile noaptea. Nu realizasem până în clipa aceea ce imagine grațioasă alcătuiau pe fondul întunecat al cerului nopții. O cortină parcă se ridicase brusc, dezvăluind un decor fantastic ascuns până atunci privirilor mele. Fragile, aproape eterice la prima vedere, erau totuși atât de reale și de puternice, o adevărată fortăreață. Turelele de deasupra balustradelor străpungeau întunericul ca niște lame ascuțite. Frumusețea lor supremă părea să ascundă o permanentă amenințare.

În fața mea se întindea via della Mura, șerpuind lin în jurul întregului oraș, iar în stânga, chiar lângă mine, se aflau treptele care duceau spre palat și spre

partea de sus a oraşului. Hotărâi să le urc. Tocmai pusesem piciorul pe prima treaptă, când auzii zgomotul unor paşi alergând pe scări. Cineva cobora treptele în goană îndreptându-se spre mine, ca şi când ar fi fost fugărit.

— Atenţie! am strigat, gândindu-mă că goana pe nişte scări atât de abrupte ar fi putut avea un sfârşit tragic. Poţi să-ţi frâng gâtul!

În aceeaşi clipă, cel care alerga apăru brusc din întuneric şi se împletici. Întinsei braţul şi reuşii să-i împiedic căderea. Era un tânăr, student probabil. Se zbătu, încercând să scape din mâinile mele şi privindu-mă cu ochi în care se citea groaza.

— Nu:., bâigui el. Nu... Dă-mi drumul.

Surprins, îmi retrăsei mâna. Băiatul o rupse din nou la fugă pe trepte, suspinând. Rămăsei pe loc, ascultând zgomotul paşilor lui alergând pe pietre.

Am privit în jur cu atenţie, apoi mi-am continuat drumul. *

Treptele erau într-un întuneric complet. Doar la capătul lor lucea stins lumina unei lămpi. Văzui o umbră retrăgându-se în întuneric.

— E cineva acolo? strigai eu.

Nu-mi răspunse nimeni. Îmi continuai precaut drumul și când ajunsei în capul scărilor, mă oprii și privii din nou în jur. Clădirea palatului era în dreapta mea, iar tumul din apropiere se proiecta amenințător în întuneric. Observai că ușa care ducea spre porticul dintre turnuri, încuiată de obicei, era acum deschisă și o umbră stătea în cadrul ei. La apropierea mea, umbra se retrase și ușa se închise încet.

Mi-am urmat drumul pe lângă palatul învăluit în întuneric și am ajuns în sfârșit în aleea care ducea la Dom și se deschidea în Piazza Maggiore. Întâmplarea mă tulburase. În fața ochilor îmi apărea mereu imaginea băiatului înspăimântat de moarte. Era o adevărată minune că nu-și frânsese gâtul... iar ușa aceea deschisă și umbra nemișcată din cadrul ei mi se păruseră de-a dreptul sinistre. Traversai piața în care se așternuse liniștea nopții. Cuprins din nou de dorința de a-mi revedea casa părintească, o luai pe o străduță ce dădea în via dei Sogni.

Strada era plustie. Rămăsei nemișcat pe trotuar, cu privirile ațintite spre casă. Prin jaluzelele ferestrelor de la etaj răzbăteau câteva raze slabe de lumină, dar pianul amuțise. Deodată, auzii zgomotul unor pași ce coborau strada, venind dinspre palat. Mă retrăsei instinctiv în umbra zidului și așteptai. Pașii se apropiau hotărâți de casă. Omul nu părea că ar vrea să se ascundă.

Undeva, în spatele meu, orologiul Domului bătuse ora zece, iar clopotele celorlalte biserici îi răspunseră pe rând din depărtare. Pașii se opriră în fața porții din zidul grădinii. M-am aplecat puțin și am reușit să văd siluetat unui bărbat. Privea spre casă, așa cum făcusem și eu cu câteva clipe în urmă. Se apropie apoi

de poartă și apăsă mânerul. Soția rectorului încerca probabil, ca și m~ma mea, stăpâna de acum douăzeci de ani a casei, să-și alunge plictiseala în absența soțului. Bărbatul se opri în fața porții deschise și aruncă o privire în jur. Îi văzui fața strălucind în lumina lămpii din stradă și rămăsei înlemnit, vlăguit brusc de putere, incapabil să mai gândesc. Îl recunoscusem pe fratele meu, Aldo.

7

În fața casei cu numărul 24, un grup de tineri discutau însuflețiți cu frații Pasquale. Am trecut grăbit pe lângă ei și am urcat în camera mea. M-am așezat pe pat și am rămas nemișcat, privind fix în fața mea. Fusese desigur o iluzie, mă înșelase lumina slabă a lămpii. Sau nu fusese decât o creație a subconștientului meu care asociase involuntar silueta aceea cu vechea'casă în care ne petrecusem împreună copilăria.

Aldo piersise în timpul războiului prăbușindu-se cu avionul în flăcări. Mai păstram încă vie în amintire imaginea mamei când primise telegrama. Rămăsese împietrită cu ochii ațintiți asupra ei, neîndrăznind s-o deschidă, presimțind parcă vestea îngrozitoare pe care i-o aducea. O strigase apoi pe Marta și intraseră în bucătărie unde stătuseră multă vreme de vorbă în spatele ușii închise.

Cu instinctul meu de copil, ghicisem că telegrama ne adusese o veste proastă. Încremenisem pe treptele scării, în așteptare. Când ieșise din bucătărie, mama nu plângea. Avea doar privirea aceea răvășită a oamenilor mari când sunt loviți -de o nenorocire.

— A murit Aldo, îmi spusese ea. A fost doborât de

artileria Aliaților în timpul zborului. Se întorsese apoi brusc și intrase în camera ei.

Mă strecurasem în bucătărie și o găsisem pe Marta stând neclintită pe un scaun, cu mâinile în poală. Își întinsese brațele spre mine cu lacrimile curgându-i pe obraz, iar eu izbucnisem în plâns și alergasem la pieptul ei. Stătusem multă vreme așa, legănat de brațele ei și amestecându-ne lacrimile.

— Micuțul meu Beato, zicea ea, mieluşelul meu. Cât de mult îți iubeai fratele...

■— Nu-i adevărat, repetam eu printre suspine, nu-i adevărat. Nu se poate să-l fi omorât pe Aldo. Pe el nu-l poate omorî nimeni.

— Ba da, e adevărat, spusese Marta, strângându-mă și mai tare la piept. A avut parte de moartea pe care și-ar fi dorit-o. I-a fost scris să zboare și să se prăbușească. Aldo, bietul tău frate, Aldo...

Timpul trecuse, aducând uitarea. După prima zi de durere urmasse o perioadă despre care aveam doar amintiri vagi. Zilele se scurseseră una după alta și eu continuasem să mă duc la școală cu copiii de seama mea, purtând o bandă neagră în jurul brațului și spunându-le tuturor cu mândrie: Fratele meu a murit în luptă ca un erou. S-a prăbușit cu avionul în flăcări și a murit". Continuasem să mă joc și să alerg pe scări toată ziua. Cam pe atunci aruncasem mingea în copacul din grădină, întâmplări izolate din perioada aceea îmi reveneau acum în minte, amestecându-se cu altele, mult mai importante, pe care pe atunci nu le înțelesesem – capitularea, armistițiul, sosirea nemților în Ruffano și... comandantul. Viața noastră liniștită de până atunci se sfârșise pentru totdeauna.

Acum, stând pe patul din pensiunea Signorei Silvani, retrăiam acele prime momente de după moartea lui Aldo cu aceeași intensitate, spunându-mi că cel pe care îl văzusem trebuie să fi fost o cu totul altă persoană pe care o luasem drept fratele meu

mort cu atâta timp în urmă. Fusese desigur doar o halucinație, asemănătoare întrucâtva celei pe care o avuseseră apostolii lui Isus, atunci când crezuseră că îl văd pe învățător, care se ridicase la ceruri, coborând din nou pe pământ.

Cineva bătu tare în ușă.

— Cine-i acolo? strigai eu, tresărind speriat. Aproape că nu m-aș fi mirat să văd apărându-mi în fața ochilor fantoma necunoscutului întâlnit pe stradă. Cei de afară luaseră strigătul meu drept invitație, căci în clipa următoare ușa se deschise și frații Pasquale intrară împreună în cameră.

— Scuzați-ne, spuse fata cu o voce îngrijorată, dar arătați atât de palid când ați trecut pe lângă noi acum câteva clipe, încât ne-am gândit că poate aveți nevoie de ajutor.

— O, n-am nimic, zisei, ridicându-mă în capul oaselor. Absolut nimic, repetai, străduindu-mă să par cât mai calm. Am mers puțin cam prea repede și am obosit.

Mă priviră fără să scoată o vorbă, dar era evident că abia își stăpâneau curiozitatea.

— Și de ce ați mers atât de repede? mă întrebă Paolo.

Întrebarea lui mi se păru ciudată. Parcă ar fi ghicit... Dar cum să ghicească? Nu mă cunoștea. Pentru ei nu eram decât un străin.

— Nu știu cum s-a întâmplat. M-am plimbat pe lângă palat și pe străzile învecinate și când să mă întorc, mi-am dat seama că ajunseseam mult mai departe de cât intenționasem.

Se uitară unul la altul. Și din nou avusei sentimentul că ghiciseră, că știau ce se întâmplase.

— Să nu credeți cumva că vrem să fim indiscreți, zise Paolo, dar nu cumva ați fost urmărit?

— Urmărit? repetai eu. A... nu. Cine să mă urmărească?

Adoptasem fără să vreau o atitudine defensivă. Era oare posibil ca acești copii să știe ceva despre mine și despre trecutul meu? Sau despre fratele meu mort, Aldo?

— Ascultați-mă, spuse Caterina cu voce scăzută, închizând ușa. În ultimul timp, prin oraș circulă tot felul de zvonuri ciudate despre oameni care sunt uneori urmăriți dacă se apropie de palat în timpul nopții. Celor care merg în grup nu li se întâmplă nimic. Doar dacă ești singur...

Îmi aminti de băiatul care alerga pe scări... de umbra din capul treptelor... de ușa care se închisese încet...

— Se prea poate să fi fost urmărit, zisei eu cu jumătate de glas, mai mult pentru mine. Se prea poate...

— De ce? Ce s-a întâmplat? mă întrebă nerăbdătoare Caterina.

Le-am povestit despre băiatul care coborâse în goană treptele, venind dinspre palat și despre umbra din prag care închisese încet ușa. N-am suflat însă nici o vorbă despre plimbarea mea în via dei Sogni și despre omul pe care-l văzusem acolo. Se uitară din nou unul la altul dând din cap.

— Asta-i deci, spuse Paolo. Au ieșit iar la vânatoare.

— Cine? întrebai eu.

— Sunteți nou venit în Ruffano, așa că n-aveți de unde să știți, zise Caterina. În universitate există o organizație secretă pe ai cărei membri nu-i cunoaște nimeni. E posibil să fie studenții de la Litere, de la Pedagogie, de la Comerț sau de la Drept. Sau, s-ar putea la fel de bine să fie studenți din toate facultățile. Au făcut jurământ să nu se divulge unii pe alții.

Îmi recăpătasem buna dispoziție. Am zâmbit și le-am oferit țigări. Mă întorsesem din nou în lumea

plină de viață a universității, lăsându-mi trecutul undeva, în urmă.

— Nu zâmbiți. Cu ăștia nu-i de glumit, spuse Paolo. La început, am crezut și noi, ca și dumneavoastră, că e o distracție nevinovată. Dar nu-i deloc așa. Unii dintre studenți au fost răniți. Și nu numai studenți, ci și copii din oraș. Au fost prinși și legați la ochi, ba chiar torturați uneori, după câte am auzit. Se zvonesc multe, dar nimeni nu știe nimic sigur. Victimele nu vorbesc. Din când în când, câte un student nu vine la cursuri pretextând că este bolnav. Și atunci toată lumea șoptește că trebuie să fie mâna organizației.

Se așezară amândoi pe pat lângă mine și mă priviră cu atenție, nerăbdători să-mi afle părerea. Mă bucuram că au încredere în mine.

— Dar conducerea universității de ce nu intervine? întrebai eu. Ar fi cea mai indicată să ia măsuri.

— N-are cum, spuse Caterina. Nu vă dați seama încă ce putere au oamenii ăștia. Nu e vorba de o organizație obișnuită de tineret. E secretă. Și cu atât mai periculoasă, cu cât nu se știe cine anume face parte din ea.

— Tot ce știm, interveni Paolo, este că din ea fac parte și profesori, pe lângă studenți. Și, deși se pare că toate activitățile lor sunt îndreptate împotriva noastră, a celor de la 'Comerț, am auzit că ar exista spioni chiar și printre noi.

— Acum cred că înțelegeți de ce am fost îngrijorați când v-ați întors din oraș. Probabil că a încăput pe mâna „lor”, i-am zis eu imediat lui Paolo.

Îi bătui priteneste pe umăr și mă ridicai de pe pat.

— Nu. Chiar dacă au ieșit în seara asta la vânătoare, nu pe mine mă căutau.

M-am dus la fereastră și am ridicat storurile.

Mașina dispăruse din fața casei cu numărul 5.

— Uneori, le spusei eu, ni se mai întâmplă să averri și halucinații. Credem că vedem ceva de pe altă lume, pentru ca apoi totul să-și găsească o explicație cât se poate de simplă. N-ar fi exclus ca organizația aceasta secretă, a cărei existență nu poate - evident - fi negată, să nu fie nici pe departe atât de importantă și periculoasă cum vi se pare.

— Eram sigur că o să ne luați peste picior, zise Paolo, ridicându-se la rândul lui îp picioare. Dar să știți că n-aveți deloc dreptate. O să vă convingeți în curând. Să mergem, Caterina, se întoarce el spre sora lui.

Caterina ridică din umeri și se îndreptă spre ușă.

— Știu că vi se pare un fleac, o poveste bună doar de speriat copiii, dar vă asigur că eu una, n-aș îndrăzni să ies seara în oraș, decât împreună cu cel puțin o jumătate de duzină de colegi. Și asta numai prin apropiere și prin Piazza della Vita. Nu m-aș avânta însă nici în ruptul capului sus, pe munte, sau în jurul palatului.

— Mulțumesc. Am să țin seamă de acest avertisment.

Îmi terminai țigara, mă dezbrăcai și mă întinsei în pat. Povestea despre „organizația secretă” se dovedise un bun antidot pentru șocul din seara aceea.

Bunul simț îmi spune că întâlnirea cu tânărul de pe trepte și umbra care dispăruse în spatele ușii palatului îmi stimulasera imaginația deja tensionată de năvala amintirilor, așa că, odată ajuns în fața casei părintești nu fusese deloc greu să-mi închipui că-l văd apărând din întuneric pe fratele meu mort, Aldo. Era de fapt a doua experiență de acest fel pe care o trăiam. Prima fusese cea de la Roma, când mi se păruse că recunosc în femeia de pe treptele bisericii din via Sicilia pe Marta. N-aveam nici o dovadă. Totul era pură halucinație. Reușii să mă calmez și, simțindu-mă

în mod ciudat absolvit de orice vihă, căzui într-un somn adânc.

A doua zi dimineața, m-am trezit odihnit și bine dispus.

Mintea mi se limpezise și abia așteptam să încep o nouă zi de lucru. Mi-am spus că sosise timpul să abandonez fantomele trecutului și umbrele care nu-mi dăduseră pace până acum. Hotărâi să-l caut pe cizmarul cel șasiu și să-l întreb dacă Marta mai trăiește. Aveam de asemenea de gând să sun la ușa vechii noastre case din Via dei Sogni și s-o întreb pe Signora Butali, soția rectorului, cine era vizitatorul ei din noaptea trecută. Mă așteptam, bineînțeles, ca doamna să mă admonesteze și chiar să se plîngă conducerii universității, ceea ce ar fi dus la demiterea mea din slujba temporară de la bibliotecă. Nu-mi păsa însă. Numai așa mă puteam elibera complet de toate acele stafii.

Noii mei prieteni, frații Pasquale și ceilalți studenți plecaseră de mult la cursuri, când, pe la nouă fără un sfert, am ieșit din casă și am apucat pe via Rossini, îndreptându-mă spre palat. Orașul se trezise și străzile inundate de soare clocoteau de viață. Nici urmă de umbre care să se retragă în cadrul ușilor și să-i sperie pe trecători. Începui să mă întreb dacă „povestea” studenților era adevărată sau dacă nu cumva era un simplu mit, rezultat al unei isterii colective. Se știe doar că zvonurile se răspândesc la fel de repede ca și bolile molipsitoare.

Am intrat în clădirea palatului chiar în clipa când orologiul Domului bătea ora nouă și am ajuns în birou cu trei minute înaintea șefului. Giuseppe Fossi arăta rău în dimineața aceea – ca urmare a activității epuizante din timpul nopții – gândii eu, nu fără răutate. După ce ne salută fără nici un chef, îmi ceru să mă apuc îndată de sortarea cărților. Trebuia să aleg toate volumele în limba germană și să le separ pe

cele care aparțineau universității de cele ale bibliotecii palatului, cu care se amestecaseră din greșeală. Sătul cum eram de verificat itinerarii și cifre la agenție, mi se păru o muncă interesantă, care începu chiar să mă pasioneze când dădui din întâmplare peste o lucrare în patru volume purtând titlul: „Istoria ducilor de Ruffano”, scrisă pe la începutul secolului al nouăsprezecelea de un istoric german și care, după cum îmi spuse Giuseppe Fossi, era extrem de rară.

— E o carte pe care și-au disputat-o încă de la început Consiliul Artelor și Universitatea, îmi atrase el atenția. Așa că e mai bine să n-o amestecați cu restul volumelor. Lăsați-o de o parte până voi discuta cu rectorul.

Luai volumele și hotărâi să le pun separat pe un raft. Paginile lor aproape lipite mă făceau, să mă îndoiesc că fuseseră citite vreodată. Probabil că arhiepiscopul de Ruffano, căruia îi aparținuseră înainte de Restaurație, nu cunoștea limba germană sau considerase lucrarea mult prea șocantă ca să merite osteneala de a fi citită.

„Claudio Malebranche, primul duce al cetății Ruffano era cunoscut sub numele de Șoimul”, citii eu. „Scurta lui viață este învăluită în mister, mai ales datorită faptului că nu există informații exacte care să confirme legenda populară despre nenumăratele vicii ce-i întinează memoria. Tânăr extrem de dotat, dispunând de o avere imensă, ducele pare să fi uitat disciplina severă în care fusese crescut și să se fi înconjurat de o mică bandă de tineri desfrânați care înspăimântau pe pașnicii locuitori ai cetății prin acte imorale și violente de o cruzime revoltătoare. Oamenii nu mai îndrăzneau să iasă din casă după lăsarea întinericului, datorită atacurilor Șoimului care, însoțit de tovarășii săi, năvălea în cetate, devastând-o”.

Glasul bibliotecarului mă smulse din lectură, făcându-mă să tresar.

— Signor Fabbio, zise el, ocupați-vă de înregistrarea acestor cărți. Dacă doriți să faceți lectură, maveți decât s-o faceți în timpul liber, nu pe banii noștri.

Mă scuzați și închisei cu părere de rău volumul care promitea dezvoltarea unor întâmplări fascinante.

Signor Fossi trecu cu ușurință peste incident și ne reluă lucrul. Evident, nu se simțea deloc în apele lui. Se părea că vizita nocturnă la Signorina Raspa îl extenuase. M-am prefăcut că nu-l văd pe tânărul Toni, care-l maimuțărea pe la spate, culcându-și capul pe brațe.

Cu puțin înainte de amiază, bibliotecarul se ridică de la birou, spunându-ne că nu se simte bine.

— Probabil că am mâncat ceva care nu mi-a priit aseară, zise el. Trebuie să mă duc acasă și să mă odihnesc puțin. O să mă întorc după amiază, dacă mă voi simți mai bine. Între timp, vă rog să vă continuați lucrul.

Ieși repede din bibliotecă, ducându-și batista la gură, iar Signorina Catti nu pierdu ocazia să remarce că, deși, după cum se știe, Signor Fossi suferă de stomac, nu se cruță deloc, lucrând ore întregi după program. Toni, pe de altă parte, repetă aceleași gesturi, însoțite de o mimică expresivă. Mă făcui, bineînțeles, din nou că nu-l văd.

Telefonul sună și cum aparatul era pe birou, lângă mine, ridicai receptorul. O voce plăcută de femeie ceru să vorbească cu Signor Fossi.

— Îmi pare rău, răspunsei eu, tocmai a plecat. N-ați putea să-mi spuneți mie despre ce este vorba.

Mă întrebă cât timp avea să lipsească, iar eu îi explicai că știam doar că nu se simțise bine și că plecase acasă. Interlocutoarea nu era în mod sigur

Caria Raspa - avea o voce mult mai joasă.

— Cu cine vorbesc? mă întrebă ea.

— Cu Armino Fabbio, ajutorul său temporar. Aș putea să știu cine îl caută?

— Signora Butali, sună răspunsul. 'Trebuie să-i comunic ceva din partea rectorului în legătură cu niște cărți.

Devenii mai atent. Vorbeam cu soția rectorului în persoană, așa că-mi adusei aminte de vechile maniere de ghid.

— Dacă vă pot fi de folos cu ceva, signora, vă stau cu plăcere la dispoziție, spusei politicoș. În lipsa bibliotecarului șef, eu și Signorina Catti răspundem de bibliotecă. Ați putea eventual să-mi spuneți ce trebuie să-i trimit?

— Rectorul este internat în spital, după cum știți probabil, răspunse ea după o scurtă ezitare. Mi-a telefonat azi dimineață și mi-a cerut să-l rog pe Signor Fossi să-i împrumute câteva volume vechi pe care și le dispută Consiliul Artelor cu Universitatea. Ar dori să le examineze puțin, cu aprobarea lui Signor Fossi, bineînțeles. Aș vrea să i le duc când voi merge să-l vizitez la Roma.

— • Desigur, signora, mă grăbii eu să-i răspund. Sunt convins că Signor Fossi n-are nimic împotrivă. Despre ce cărți anume este vorba?

— „Istoria ducilor din Ruffano” în limba germană, răspunse ea.

Enervată, secretara îmi făcu semn să termin convorbirea. Am acoperit receptorul cu mâna și i-am explicat că vorbeam cu soția rectorului. Enervarea îi dispăru ca prin farmec și se repezi să-mi smulgă receptorul din mână.

— Bună dimineață, signora, exclamă ea cu voce mieroasă. Nu știam că v-ați întors de la Roma. Cum se mai simte domnul rector? Zâmbi și dădu din cap, făcându-mi semn să n-o întrerup. O desigur, îi vom

pune la dispoziție domnului rector orice carte dorește, continuă ea. Voi avea grijă ca volumele să vă fie trimise acasă chiar astăzi. O să-l trimit pe noul nostru ajutor, sau îmi voi face timp să vi le aduc chiar eu.

Urmară noi asigurări, însoțite de explicația că Signor Fossi era ca de obicei epuizat de muncă, de noi zâmbete, și aprobări din cap. închise în sfârșit telefonul și se întoarse spre mine.

— Îi voi duce eu cărțile Signorei Butali, astăzi după amiază, mă oferii eu pe loc.

— Nu-i nevoie să te duci dumneata, îmi replică ea. Împachetează-mi cărțile și o să trec eu să le las, în drum spre casă. E cel mai bine, mai ales că Signora Butali mă cunoaște.

— Dar Signor Fossi mi-a cerut să nu permit nimănui să ia cărțile. Și apoi, la bibliotecă nu-i atâta nevoie de mine ca de dumneavoastră.

Furioasă, Signorina Catti cedă în cele din urmă și se întoarse fără o vorbă la biroul ei.

Un fals acces de tuse venind din vârful scării pe care era cocoțat Toni mă avertiză că tânărul își ținuse tot timpul urechile ciulite. Zâmbi fără voie și-mi reluai lucrul. Îmi asigurasem intrarea în casa din via dei Sogni. Pentru moment, altceva nici nu mai conta.

Nu mă mai întorsei la pensiune pentru masa de prânz.

Intrai într-un mic restaurant din via Rossini, plin de studenți la ora aceea și reușii să comand un dejun frugal. Când am ajuns la bibliotecă, ceilalți funcționari nu se întorseseră încă din pauza de prânz. Trebuia să împachetez cărțile pe care mi le ceruse soția rectorului și să mă pregătesc de plecare. Mi se părea totuși ciudat că rectorul ceruse de pe patul spitalului tocmai cărțile care-mi suscitaseră interesul. Regretam că nu mai am timp să citesc povestea vieții Șoimului, mai ales că aș fi vrut să aflu mai multe amănunte despre nebunia și moartea lui, de care îmi aminteam

că-mi vorbise tatăl meu în copilărie. Erau lucruri despre care ghidurile turistice și pliantele puse la dispoziția vizitatorilor muzeului nu suflau o vorbă. Am mai răsfoit totuși în grabă câteva pagini.

„... Excesele la care se deda ducele erau atât de îngrozitoare, încât numai diavolul însuși le putea inspira. Când locuitorii cetății se revoltaseră și îi ceruseră socoteală, ducele răspunse că fusese alese de pronia divină pentru a-i pedepsi pe fiecare în parte după cum meritau. Cei mândri trebuiau să fie îngenunchiați, cei trufași, căleați în picioare, iar clevetitorii trebuiau să fie amuțiți pentru totdeauna. într-un cuvânt, vipera trebuia să piară de otrava propriului venin, căci numai așa, zicea el, se va face dreptatea divină”.

Povestea continua în același fel pe mai multe file. Acum tabloul „Ispitirea lui Isus” din dormitorul ducal de deasupra bibliotecii căpăta o nouă semnificație pentru mine.

„Ducele Claudio era fără îndoială nebun. Așa încercase să-l scuze, după îngrozitoarea-i moarte prea bunul și blândul său frate, marele duce Carlo, care-l urmase pe tronul cetății. Nu aceleași circumstanțe le puteau fi acordate însă și tovarășilor Șoimului. Această bandă de nemernici nu se credeau nicidecum trimișii Domnului pe pământ. Singurul lor țel era să murdărească și să distrugă totul în cale. Semănaseră atâta ură și groază printre locuitorii cetății, încât totul s-a terminat cu un masacru îngrozitor, în care au fost cu toții uciși, iar sălile palatului au fost înecate în sângele victimelor, asupra cărora s-au comis atrocități de nedescris”.

Mă gândii că paginile aceste aveau cu siguranță

să-i alunge plictiseala profesorului Butali.

Am împachetat cărțile și am plecat îndată ce cel de-al doilea ajutor al bibliotecarului s-a întors de la masă. Pe măsură ce mă apropiam de zidul grădinii eram din ce în ce mai emoționat. De data aceasta nu mai eram obligat să mă ascund în umbră. Mă întorceam în sfârșit acasă. De la ataj se auzea, ca și ieri, pianul. Tot Chopin - „Improvizație”. Notele se revărsau într-o cascadă de o intensitate aproape sălbatică, avântându-se ca și când ar fi vrut să măture totul în cale și apoi topindu-se brusc într-un zvon slab. Nu era o melodie care să aline suferințele unui bolnav. Dar, la urma urmei, rectorul se afla la Roma, la câteva sute de kilometri distanță.

Am deschis poarta grădinii și am intrat. Nimic nu se schimbase în jur. Copacul domina grădinița ca și pe vremea copilăriei mele. Doar iarba fusese tunsă ceva mai scurt. Pășii pe scurta alee pietruită și sunai la ușă. Pianul se opri brusc. Cuprins de panică, asemenea unui școlar, aproape că scăpai cărțile din mână. Îmi venea s-o rup la fugă. Auzii, așa cum auzisem de sute, sau poate de mii de ori în copilărie, zgomotul pașilor ce coborau scara. Ușa se deschise.

— Signora Butali?

— Da.

— Scuzați-mă că vă deranjez, signora. V-am adus cărțile pe care le-ați cerut de la bibliotecă.

Femeia care stătea în fața mea îmi amintea de un vechi tablou din sala de audiență a palatului ducal, intitulat „Portretul unei doamne” și pe care tata îl numise „Femeia tăcută”. Chipul femeii din tablou era grav, iar ochii întunecați priveau spre artistul care o pictase cu indiferență sau mai degrabă cu dezaprobare. Aldo era însă de cu totul altă părere. Îmi amintesc că îl contrazicea pe tata, susținând că privirea ei ascunde o inimă înflăcărată și că gura ei cu buzele strânse îl înșela pe privitor. Signora Butali ar fi

putut po'za cu succes pentru tabloul acela. Frumusețea ei părea desprinsă dintr-un tablou din secolul al șaisprezecelea.

— Cu dumneavoastră am vorbit la telefon, nu-i așa? zise ea. Vă mulțumesc că ați venit atât de repede.

Întinse mâna să ia cărțile, iar eu privii peste umărul ei în hol. Doar pereții rămăseseră cum îi știam. Acum, acolo se aflau cu totul alte scaune și o oglindă înaltă schimba perspectiva încăperii. Tata, admirator al tablourilor de la palat, comandase o serie de reproduceri, pe care le atârname potrivit modei timpului, pe pereții holului. Așa ajunsesem să-i cunoaștem pe marii pictori și să-i îndrăgim. Acum în hol nu mai era decât o pictură, și aceea contemporană, înfățișând niște fructe alături de o partitură muzicală. Peretele casei scărilor zugrăvit în alb pe vremea noastră, era acum de un cenușiu deschis. Am cuprins toate aceste lucruri într-o singură privire, suficient însă ca să cad din nou pradă vechiului resentiment împotriva celor care îndrăzniseră să ne profaneze casa, s-o adapteze propriilor lor gusturi, ștergându-ne pentru totdeauna urmele. Cum putuseră oare îndura pereții aceia vechi toate astea? Și ce-ar fi spus, dacă ar fi putut să vorbească?

— Scuzați-mă signora, zisei eu. N-am venit doar pentru că trebuia „să vă aduc cărțile, ci și pentru că mă simt întrucâtva atras de „această” casă. Ieri, când am trecut întâmplător pe stradă, am auzit pe cineva cântând la pian. îmi place enorm pianul și am rămas pe loc să-l ascult. Nu știam atunci că aceasta e casa domnului rector... Am aflat abia azi la bibliotecă. Iar când ați cerut cărțile acestea, m-am gândit că...

Ca și femeia din tablou, cea din fața mea nu schiță nici un zâmbet. Doar ochii i se luminaseră.

— V-ați gândit că n-ar strica sa vă încercați

norocul, mă întrerupse ea.

— Ca să fiu sincer, da, recunoscui eu.

I-am întins cărțile, privind lung spre scări. În ultima zi a șederii noastre acolo, le coborâsem în goană, răspunzând chemării mamei, care se oprise în curte cu valiza în mână. I-o dăduse ordonanței comandantului și ne îndreptasem amândoi spre mașina care ne aștepta în stradă.

— Cântați și dumneavoastră la pian? mă întrebă doamna.

— Nu. Din păcate, n-am talent. Dar ieri... ieri, v-am ascultat cântând „Arabesca” de Debussy pe care o auzim aproape în fiecare zi la radio. Interpretată de dumneavoastră, mi s-a părut cu totul altfel. M-a purtat parcă pe aripi nevăzute înapoi, spre zilele de mult uitate ale copilăriei. De ce, n-aș putea spune... Nimeni nu cânta la pian în casa noastră.

Mă privi cu gravitatea profesorului care-și cântărește din ochi un posibil elev.

— Dacă aveți puțin timp liber, am putea merge în camera de muzică și am să vă mai cânt o dată „Arabesca” lui Debussy.

— Dacă am timp liber? Timpul nici nu mai contează, dacă vă pot asculta din nou. Doar dacă nu vă deranjez.

Ochii i se luminară din nou și pe buze îi apărură umbra unui zâmbet.

— Nu v-aș invita, dacă m-ați deranja, spuse ea. Oricum, e încă devreme. Primul elev vine abia la ora trei.

Puse cărțile pe un scaun și mă conduse la etaj, în fostul dormitor al mamei, transformat în sală de muzică. Nu mai semăna deloc cu încăperea în deZbrdine, cu patul nefăcut, din ziua plecării noastre, a cărei imagine îmi stăruia în minte. Parcă vedeam lucrurile răvășite, dulapul cu ușile deschise și rafturile golite, hârtiile răspândite pe podea și tava cu

ceștile de cafea, rămasă de la micul dejun.

— îmi place mult camera aceasta, îmi spuse Signora Butali. Mi se pare o oază de liniște. Îndată ce ne-am mutat aici, i-am spus soțului meu: „Aici o să-mi aduc pianul”.

Pereții verzi contrastau plăcut cu sca anele capitonate cu un material în dungi și cu podeaua ce strălucea ca oglinda. O altă pictură contemporană, înfățișând o floare a soarelui uriașă, atârna pe perete. Doamna se îndrepta spre pianul care se găsea acolo unde odinioară se aflase patul mamei.

— Puteți fuma, dacă doriți, spuse ea. Și acum, ascultați „Arabesca”.

M-am îndreptat spre fereastră și am rămas în picioare, privind grădina ce se întrezărea printre ramurile copacului, care crescuseră și se întinseseră asemenea unor aripi, aproape atingând zidul casei. Printre ramurile acelea bogate se mai ascundea poate și acum mingea pe care o pierdusem în copilărie.

Muzica patetică a lui Debussy îmi readuse din nou în minte imagini dureroase, de mult uitate. Soarele fierbinte de iulie încingea pietrele aleii pe care auzeam răsunând pașii sacadați ai ordonanței care ne căra bagajele. Marta nu se întorsese încă de la biserică. „Grăbește-te... grăbește-te” îmi strigase mama, „comandantul n-are timp să ne aștepte”. Dar eu nu voiam să plec până nu găseam fotografia lui Aldo, în uniformă de pilot. „Să mergem fără ea, o să ne-o trimită Marta”, spusese din nou mama. „Nu, răspunsesem eu. Trebuie s-o gălesc. O s-o port în buzunar. Și alergasem pe scări.

Alegasem pe scări, așa cum alergau acum degetele Signorei Butali pe clapele pianului, scoțând note tot mai înalte pentru ca apoi să coboare, să repete întreaga frază, iarăși și iarăși, într-o cascadă de sunete vesele și nepăsătoare. Nu găseai nimic emoționant în această „Arabescă”, dacă nu erai ca

mine, un rătăcitor care zboară mai departe, tot mai departe din prezent spre trecut.

— Cântam Chopin când ați sunat dumneavoastră, îmi spuse Signora Butali.

Poate că fiecare dintre noi avem parte doar de moartea pe care o merităm. Poate că mama plătise, murind de cancer, pentru îndoielnicele plăceri ale nopților petrecute în patul acela dublu din dormitor și, la fel, comandantul și tata pieriseră prin înfometare, unul în Rusia, celălalt într-un lagăr al aliaților, ca pedeapsă pentru ceea ce săvârșiseră cândva în viață. Dar Marta? De ce trebuise să-și găsească sfârșitul înjunghiată cu un cuțit?

Mă așezai pe un scaun și îmi îndreptai privirile spre Signora Butali. Muzica o însufletea aducându-i culoare în obraji palizi. Cântând la pian, reușea probabil să ^vadeze din viața de toate zilele, să uite de soțul bolnav. O studieai cu atenție. Avea cam aceeași vârstă ca mine, poate cu câțiva ani mai mult. Treizeci și cinci sau treizeci și șase de ani. Vârsta regretelor, a pasiunilor dezlănțuite brusc, a dramelor. Vârsta când deschizi ușa vizitatorilor după ora zece noaptea.

Muzica fu întreruptă ca și în ziua precedentă de sunetul strident al telefonului. Signora Butali se ridică de la pian, se scuză și se duse să răspundă. Telefonul era acum în sala de muzică și ea nu trebuia să alerge îfii hol cu sufletul la gură, așa cum făcea mama.

— Da, spuse ea, vorbind în receptor, da, le-am primit.

Am bănuț că se referea la cărți, pe care rectorul le aștepta desigur cu nerăbdare. Probabil că o întrebasese dacă era singură, căci o auzii răspunzând: „Nu, nu acum. Sună-mă mai târziu” și se grăbi să închidă telefonul.

Dând glas gândurilor din clipa aceea, o întrebai prosteste dacă profesorul Butali se simte mai bine.

Mă privi surprinsă, dar își reveni îndată.

— O, da, zise ea, mult mai bine. Totuși, nu l-aș fi lăsat singur la Roma, dacă n-aș fi avut atâtea treburi acasă.

Credea oare c-o acuz că-și neglijează soțul? Posibil. Atitudinea ei mă făcea în orice caz să bănuiesc că telefonul pe care-l primise nu era de la Roma.

Vraja se rupsesse și Signora Butali nu-și mai reluă locul la pian. Mă ridicasem când sunase telefonul, iar acum mă uitai la ceas.

— Vă mulțumesc pentru amabilitate, signora, am spus. Cântați minunat și muzica a fost pentru mine o delectare. N-aș vrea însă să abuzez de bunăvoința dumneavoastră și să vă răpesc prea mult din prețiosul dumneavoastră timp.

— Și nici din al dumneavoastră, răspunse ea. Veți mai trece poate și altă dată pe aci. Cum spuneți că vă numiți?

— Fabbio, spusei eu. Armino Fabbio. Sunt abia de câteva zile ajutor de bibliotecar la universitate.

— Sunt sigură că cei de la bibliotecă sunt încântați de colaborarea cu dumneavoastră. Sper că Signor Fossi se va însănătoși în curând și vă rog să le transmiteți mulțumirile mele atât domniei sale cât și Signorinei Catti.

Se îndreptă spre ușă și eu o urmaș, smulgându-mă cu greu din lumea amintirilor. Ieșirăm pe spalier. Bănuiam că trebuie să-și fi instalat dormitorul în fosta noastră cameră de oaspeți care dădea spre vechea mănăstire, transformată între timp în spital. Camera mea se afla ceva mai în spate, dincolo de ea.

— Vă mulțumesc încă o dată, signora, zisei, înclinându-mă.

— Mi-a făcut plăcere, spuse ea, cu un zâmbet mecanic, îmi place să cânt pentru cei care iubesc cu adevărat muzica.

Am urmat-o la parter. Ajunsă în hol, luă cărțile de pe scaun, intenționând probabil să le ducă la etaj după plecarea mea.

— O să fie o lectură interesantă, am remarcat eu. Dacă, bineînțeles, cunoașteți limba germană.

— N-o cunosc, răspunse ea scurt. •

Nu mai aveam nici un motiv să-mi întârziu plecarea. Pentru că nu eram decât un străin și își pierduse destul de mult timp cu mine. Iar casa, casa copilăriei mele, mi se părea străină, rece și indiferentă. M-am aplecat zâmbind asupra mâinii pe care mi-o întinsese și mi-am luat rămas' bun.

Ușa s-a închis în urma mea. Am luat-o pe aleea pietruită și am ieșit în stradă. O bătrână încovoiată sub povara anilor care trecea ceva mai departe pe stradă, haina lungă a unui preot, un câine care mârâie dincolo de o poartă și însăși ziua aceea strălucitoare de început de primăvară, erau toate imagini ale unui Ruffano prezent, care nu-mi mai aparținea.

Se făcuse târziu, dar nu m-am întors la palatul ducal. Mi-am zis că n-ar strica să încerc, cum spune proverbul, să prind doi iepuri dintr-o dată și am coborât strada care ducea la oratoriul Ognisanti. Aveam de gând să vorbesc cu cizmarul cu ochi șășii pe care speram să-l găsesc acasă. În colțul străzii se adunaseră o mulțime de oameni, iar alții, printre care și îngrijitoarea oratoriului, își scosese capetele pe ferestrele deschise. Un bărbat și o femeie erau ufcați într-o mașină a poliției care staționa lângă trepte. M-am tras după colț și am așteptat să se îndepărteze. Nu putusem să-i vău pe cei dinăuntru din cauza mulțimii din fața mea. Curând însă oamenii se împrăștiară, continuând să vorbească tare și să gesticuleze. M-am apropiat de o femei tânără cu ochi rotunzi care purta un copil în brațe.

— Au arestat pe cineva? am întrebat-o.

Se întoarse repede spre mine, de parcă abia

aștepta să vorbească cu cineva.

— Nu, zise ea, doamne ferește. N-au arestat pe nimeni. Au venit doar să-i ia pe Signor Ghigi și pe sora lui ca să identifice un cadavru. Se zice că e vorba de femeia aceea bătrână care a fost omorâtă la Roma și despre care s-a scris și în ziare. Poliția crede că ar putea fi chiriașa fraților Ghigi, care locuia la ei de câteva luni. Trăgea la măsă și acum câteva zile a dispărut de acasă fără să le spună nimic. Iar acum, toată lumea se întreabă dacă nu cumva cadavrul de la Roma n-o fi al acestei biete femei, Marta Zampini - așa o chema.

Mă îndepărtai repede, fără să mai aștept să-și termine povestea. Rămăsese pe loc cu copilul care începuse să plângă în brațe și încă mai vorbea, când traversai în fugă strada, cu inima bătându-mi nebunește.

8

Am cumpărat un ziar din Piazza della Vita și m-am oprit sub colonade să-l răsfoiesc. Nu scria nicăieri nimic despre femeia asasinată. Poliția își continuase cu siguranță cercetările în provincie și așa ajunsese la frații Ghigi, pe care-i luaseră la Roma pentru identificare. Sau poate că nici nu-i duseseră la Roma, ci doar la sediul poliției unde-i fuseseră probabil trimise hainele și cele două coșuri. Ajungea și atât.

Și după aceea? Ce avea să mai urmeze? Identificarea cadavrului nu-i apropia de soluționarea cazului. Nu existase nici- un motiv de jaf. Poliția n-avea să afle niciodată că, puțin după miezul nopții, cineva pusese o bancnotă de zece mii de lire în mâna victimei. Până acum, banii fuseseră probabil cheltuiți,

trecând din mâna criminalului prin alte zeci de mâini. Criminalul care-i furase n-avea să fie prins niciodată, la fel cum n-avea să se afle niciodată că cineva îi dăduse acei bani. Și totuși cei doi oameni erau la fel de vinovați. Amândoi aveau să poarte toată viața povara acelei crime.

Când am ajuns în sfârșit la bibliotecă, era târziu după a- miază și ceilalți funcționari se întorseseră de mult de la masă. Am simțit ochii tuturor ațintindu-se asupra mea, ca și când ar fi știut că vin de la oratoriul Ognisanti și ce anume căutasem acolo.

M-am prefăcut că nu observ privirile lor curioase și mi-am reluat locul la birou, apucându-mă să sortez cărțile în limba germană care-mi mai rămăseseră. Lucram fără nici o tragere de inimă. Chipul Martei, pe care aproape că-l dădusem uitării în ultimele trei zile, îmi apărură din nou în fața ochilor. Nu Marta cea din copilărie era cea care mă tulbura, ci femeia „ aceea bătrână care zăcea în zdrențe pe treptele bisericii. De unde venea oare mirosul acela acru, stătut? Marta pe care mi-o aminteam eu fusese atât de curată, pedantă chiar, spălând mereu și călcând lenjeria pe care o aranja cu grijă pe rafturi. Răspunsul la această*întrebare nu-l puteam afla decât de la două persoane – cizmarul și sora lui, fosta noastră bucătăreasă. Ei cunoșteau cu siguranță adevărul și ar fi putut să-mi povestească fiecare amănunt al prăbușirii ei de-a lungul anilor.

Fusese, bineînțeles, vina noastră – mai întâi a mamei și apoi a mea. Trăisem atât de aproape de ea, la Torino. Am fi putut să-i scriem, sau cel puțin eu ar fi trebuit s-o fac. Aș fi putut să mă interesez ce se întâmplase cu ea. Sau, mai târziu, când lucrasem la Genova, aș fi putut telefona oricând la Ruffano, dar n-o făcusem. Așa se scurseseră douăzeci de ani. Douăzeci de ani în care Marta decăzuse din ce în ce mai mult, pentru ca în cele din urmă să sfârșească

atât de jalnic.

Ceva mai târziu în cursul după amiezii, telefonul sună din nou. Signorina Catti ridică receptorul și o auzii' răspunzând cu aceeași voce mieroasă. Peste câteva clipe se întoarse spre noi.

— Signor Fossi se simte încă rău, ne anunță ea. Nu mai poate veni azi la birou, dar ne roagă să ne continuăm lucrul până la ora șapte.

Primul care protestă fu Toni.

— Azi e sâmbătă, zise el. Sâmbăta, Signor Fossi ne permite întotdeauna să plecăm la ora șase.

— Așa e, replică secretara. Dar asta se întâmplă când este la serviciu. Ori astăzi, așa cum v-am spus, este bolnav și nu mai poate veni.

și reulă lucrul fără să mai scoată o vorbă, în timp ce Toni se luă cu mâinile de stomac, mimând suferința.

— Un om trecut de patruzeci de ani, murmură el, ar trebui să știe să-și înfrâneze apetitul sexual.

— Iar unul care n-a împlinit douăzeci și trei, se răsti se-cretara la el, ar trebui să știe să-și respecte superiorii. r

Avea auzul mai ascuțit decât credeam și poate că nici prea proastă nu era. Ne apucarăm din nou de treabă. Spre uimirea noastră, cu puțin înainte de șapte, ușa se deschise și Caria Raspa - „cauza” bolii bibliotecarului, păși înăuntru în persoană. Purta un costum roșu care o prindea de minune, iar în urechi avea niște cercei mici de aur. O haină neagră îi cădea în falduri de pe umeri. O salută cu o înclinare neglijentă a capului pe secretară și ignorându-i pe ceilalți doi funcționari, se îndreptă spre mine.

— Hello, zise ea.

— Hello, răspunsei.

— Cum te descurci?

— Destul de bine, mulțumesc, zisei eu.

— îți place noua dumitale muncă?

— E altceva decât făceam la agenția de turism și asta înseamnă mult pentru mine.

— E și normal. Oricum nu le putem avea pe toate în viață.

Vorbea încet, privind spre rafturile de cărți din față, în timp ce secretara încremenise aplecată asupra hârtiilor de pe birou, ca o statuie de alabastru.

— Ce faci astă seară? mă întrebă Caria Raspa.

— Ce fac...?

— Exact.

Ochii ei, ca niște migdale amare, se ațintiră asupra mea, cântărindu-mă din cap până-n picioare. Privirea aceea mă făcu să-mi amintesc că citisem undeva despre femelele unei specii - nu mai știam dacă era vorba de păsări sau de animale - care-și devorau partenerul după consumarea actului sexual.

— Am o întâlnire cu câțiva studenți care stau la aceeași pensiune cu mine, încercăi eu o scuză. Le-am promis că merg cu ei la cinema după cină, adăugai repede.

— La ce pensiune locuiești?

— La Signora Silvani, zisei eu după o scurtă ezitare.

— A! Pe via San Michele, 24? exclamă ea. Înseamnă că suntem vecini.

— într-adevăr.

Mă privi cu un zâmbet plin de înțeles, ca și când am fi fost amândoi complici în cine știe ce conspirație.

— Și te simți bine acolo?

— Cât se poate de bine. Ceilalți pensionari sunt toți studenți la Comerț - niște tineri foarte drăguți.

— La Comerț, zici? Te compățimesc atunci. Cred că nici nu poți închide ochii din cauza lor. Am auzit că-s niște scandalagii.

— Azi noapte nu s-au manifestat deloc așa. Au fost foarte liniștiți.

Mă cântări din nou cu privirea. îl văzui pe Toni

zâmbind pe sub mustață, semn că nu pierduse o vorbă din conversația noastră.

— Și unde îți iei masa? mă întrebă ea din nou.

— În pensiune, spusei. Mâncarea e foarte bună. Și mi-am făcut prieteni acolo. Pe frații Pasquale, Paolo și Caterina Pasquale, adăugai eu, dorind să par cât mai convingător.

— Nu mă interesează, zise ea. Nici nu-i cunosc pe studenții de la Comerț.

— Ați spus cumva frații Pasquale? interveni Toni în discuție.

— Da, am bâiguit eu.

— Atunci probabil că nu cu ei trebuie să vă întâlniți astă seară. Se duc acasă, la San Marino, în fiecare sâmbătă. Chiar azi, când mă întorceam de la masă, i-am văzut plecând. Așa că aveți ghinion, zise el și se duse să-și ia haina din cuier, convins că mi-a făcut un serviciu.

— E-n regulă, zise domnișoara. înseamnă că ești liber.

Brusc în fața ochilor îmi apăru imaginea lui Giuseppe Fossi pe patul de suferință. Îmi amintii totuși că era cu câțiva ani buni mai vârstnic decât mine. Și, poate că la urma urmei, mâncarea fusese de vină.

— Da, sunt liber, am recunoscut străduindu-mă să arborez obișnuitul zâmbet profesional. Am putea lua masa la hotelul dei Duchi.

— De ce să-ți cheltuiești banii? mă întrebă ea mirată. Și apoi, până când vom ajunge noi acolo, va fi mai mult ca sigur închis.

Observația semăna a amenințare. N-aveam nici un chef să petrec câteva ore cu ea, fără să iau măcar un aperitiv. Iar dacă glumea cumva, ei bine, nu mi se părea deloc momentul potrivit pentru astfel de glume.

— Ce vom face deci? o întrebai eu.

— Am să-ți spun imediat, zise ea aproape în

șoaptă, plim- bându-și privirea asupra funcționarilor care se pregăteau) de plecare și întârziind mai ales asupra Signorinei Catti, care rămăsese în urmă făcându-și de lucru pe lângă ușă.

Ne îndreptarăm împreună spre ieșire. Signorina Catti încuie ușa după noi și ne ură cu ochii plecați noapte bună, însoțitoarea mea așteptă până ce sunetul pașilor ei pe pavaj se stinse, apoi se întoarse, zâmbind spre mine. Ochii îi străluceau și o stare de puternică excitație părea să fi pus stăpânire pe întreaga ei ființă.

— Avem noroc, spuse ea. Am obținut două invitații pentru apartamentele ducale astă seară. Aproape că le-am cerșit de la Directorul Consiliului Artelor. Este o mare onoare, pe care nu o acordă oricui.

Am privit-o uimit. Nu mai înțelegeam nimic. Nici prin cap nu-mi trecuse c-o să-mi petrec seara într-un asemenea mod.

— Pentru apartamentele ducale? repetai eu. Dar dumneata ai tot timpul acces la palat. Doar conduci zilnic acolo grupuri de studenți.

Râse și-mi făcu semn să-i dau o țigră. Îi oferii una și i-o aprinsei cu bricheta.

— Seara e cu totul altfel, zise ea. Nici urmă de public. Nu vin decât invitații personali ai directorului Consiliului Artelor. Așa cum ți-am spus, e o deosebită cinste să fii invitat de el.

Am zâmbit. Ceea ce i se părea o ocazie nemaipomenită, era pe vremea tatălui meu ceva cât se poate de obișnuit. Eram încântat că cel puțin una din acele vechi tradiții era astfel continuată. Când eram copil mă duceam uneori la palat însoțit de mama sau de Aldo, ca să-l ascultăm pe tata prezentând prietenilor istoricul unei încăperi sau al unui tablou.

— Și ce faceți acolo? mă interesai eu. Vă adunați ca să-l ascultați cu toții pe director expunându-și teoriile?

— Drept să-ți spun, nu știu. Asta-s și eu curioasă să aflu. Cred că astă seară va fi un fel de avanpremieră a spectacolului ce va avea loc în scurt timp. Văd că pe invitații scrie ora șapte și jumătate. Am putea totuși să urcăm și să așteptăm în galerie până la deschiderea ușilor.

Faptul că o invitație din partea directorului Consiliului Artelor producea o astfel de impresie asupra unei lectore de la universitate, mai ales că nu era vorba de una oarecare, ci de sofisticata domnișoară Caria Raspa, mă amuza teribil. Probabil că funcția ei nu era chiar atât de importantă cum crezusem la început. Emoția ei mă ducea cu gândul la acei turiști care reușeau să obțină bilete de audiență la Vatican. Nu-i lipsea decât vâlul.

Urcarăm scările ce duceau spre galeria de la etaj.

— Ai putea să-mi spui ce fel de serbare se pregătește? o întrebai eu curios.

— A fost inițiată de rector cu câțiva ani în urmă, zise ea. Cum secția de artă din cadrul universității este destul de mică și nu are un șef de catedră, el este cel care se ocupă de ea. Și tot el organizează aceste serbări împreună cu directorul Consiliului Artelor. Anul trecut au avut un succes enorm. În fiecare an este ales un subiect istoric, care este interpretat de studenți în apartamentele ducale, în curtea interioară, sau în vechea sală de teatru a palatului. Anul acesta însă, datorită bolii rectorului, sarcina organizării serbării îi revine exclusiv directorului Consiliului Artelor.

Ajunseserăm în galerie, unde se strânsese deja un mic grup de studenți care așteptau în fața ușilor închise ce duceau spre sala tronului. Erau mai ales băieți tineri – fără îndoială, studenți. Adoptaseră o atitudine sobră, vorbind între ei aproape în șoaptă, fără să manifeste nimic din veselia caracteristică vârstei. Caria Raspa se amestecă printre ei și dădu

mâna cu câțiva, apoi mă chemă și mă prezentă grupului, explicându-le că eram noul ajutor de bibliotecar.

— Sunt prezenți numai studenți din anii trei și patru îmi spuse ea. Dealtfel, studenții din anii mai mici nu sunt invitați. Câți dintre voi veți interpreta un rol la serbare? îi întrebă ea pe cei din grup.

— Ne-am-oferit toți, răspunse un tânăr ras în cap și cu favoriți, pe care prietenii mei, frații Pasquale, i-ar fi trecut imediat în rândul „filologilor”. Directorul va decide însă. Dacă nu corespunzi exigențelor lui, ești exclus.

— Și care sunt aceste exigențe? m-am interesat eu.

— Foarte mari, răspunse tânărul, întorcându-se și privindu-și colegii care zâmbeau. E nevoie mai întâi să fii într-o perfectă formă fizică și să știi să te bați. De ce? Habar n-am. Așa cere noul regulament.

— Serbarea de anul trecut pe care a organizat-o rectorul a fost foarte reușită, interveni Caria Raspa. S-a pus în scenă vizita Papei Clement la Ruffano și însuși profesorul Butali a interpretat rolul papei. Porțile principale ale palatului care dau în curtea interioară au fost deschise și profesorul, escortat de studenți care alcătuiau garda papală, îmbrăcați în costume de epocă, a fost întâmpinat de duce și ducesă, roluri interpretate de profesorul Rizzio și Signora Butali. Au trecut apoi prin apartamentele ducale într-o procesiune impresionantă. Costumele erau extraordinare.

Se auzi cheia întorcându-se în broască și toată lumea se îndreptă spre sala tronului, ale cărei uși fuseseră larg deschise. Un tânăr student după cum mi se păru - ne ceru invitațiile la intrare. După cum arăta, trecuse cu siguranță cu succes proba de rezistență fizică. Înalt și bine clădit, aducea foarte bine cu unul din fotbaliștii profesioniști din echipa de

la Torino. Ponte că directorul se gândea să-l folosească la evacuarea sălii, în caz că nu i-ar fi plăcut atitudinea noastră.

Traversarăm sala tronului spre Sala îngerilor, de unde se auzea murmur de voci. Atmosfera începea să semene tot mai mult cu cea a unei audiențe papale, mai ales că la intrarea în Sala îngerilor se afla un al doilea controlor care ne lua invitațiile. Deposedat de bucățica aceea de carton, mă simții brusc ~ lipsit de apărare, ca un intrus care a-avea ce să caute acolo. Rămăsei uimit când, intrând în sală, observai că toate luminile fuseseră stinse⁰. Încăperea era luminată doar de torțe care aruncau umbre monstruoase pe pereți și pe tavan, creând o ambianță sumbră de legendă medievală, extrem de incitantă. Un foc uriaș de bușteni ardea în vechiul cămin, sub polița de o inestimabilă valoare, de care nu se atingea nimeni pe vremea tatălui meu și ochii tuturor erau atrași ca de un magnet de strălucirea puternică a flăcărilor jucăușe.

Între timp, sala se umpluse de tineri și, pe măsură ce ochii mi se obișnuiau cu semiobscuritatea, îmi dădui seama că unii „dintre invitați, care păreau să fie acolo pentru prima dată, rămăseseră grupați, neștiind prea bine ce trebuie să facă, pe când alții, cei cu vechime probabil, adoptaseră o atitudine de superioritate, mișcându-se liber prin încăpere și aruncându-le priviri amuzate, ușor disprețuitoare.

Tânărul care ne strânsese invitațiile la intrare închise ușa și rămase în picioare în fața ei, cu mâinile încrucișate pe piept și cu fața împietrită. În sală se făcuse brusc tăcere. Una dintre fete, cu nervii încordați la maximum, izbucni într-un hohot > de râs, dar fu imediat redusă la tăcere de însoțitorul ei. Îmi întorsei privirile spre Caria Raspa. Îmi luase mâna într-a ei și mi-o strângea cu degete tremurătoare.

încordarea părea să se fi transmis tuturor. Mă simțeam ca prins într-o capcană și, pe măsură ce senzația de clausturare sporea, îmi dădeam seama că de acolo nu exista scăpare.

Ușa ce ducea în dormitorul ducelui fu larg deschisă și un bărbat însoțit de un fel de gardă de corp formată din șase tineri, intră în sală. Înaintă în mijlocul oaspeților și îi salută, strângând mâinile ce se întindeau spre el. Încordarea se risipi ca prin farmec și toată lumea se repezi spre el. Caria Raspa, cu ochii strălucind de emoție, uită îndată de mine, înghesuindu-se să ajungă printre primii în preajma lui.

— Cine este omul acesta? o întrebai eu.

Nu-mi răspunse; cred că nici nu mă auzise. Mă lămurii însă un tânăr de lângă mine.

— Cum? Nu-l cunoașteți? E profesorul Donati, directorul Consiliului Artelor.

Mă dădui înapoi, încercând să rămân în umbră. Profesorul înainta, flancat de cei șase body-guarzi. Se oprea să schimbe o vorbă cu câte un tânăr, îl bătea prietenește pe umăr pe altul... N-aveam cum să scap de acolo, cei din spate mă împingeau înainte. Ajunsei astfel din nou lângă Caria Raspa, pe care o auzii prezentându-raă:

— Signor Fabbio, noul ajutor de bibliotecar.

Întinsei mâna și profesorul mi-o strânse:

— Mă bucur să vă cunosc, zise el, aruncându-mi o privire indiferentă și trecu mai departe. Spre norocul meu, Caria Raspa se întorsese spre vecinul din stânga, vorbindu-i cu însuflețire. Simțeam că se învâртеște pământul cu mine. Cerul se deschisese parcă și Hristos coborâse din nou pe pământ în întreaga sa măreție. Străinul pe care-l întâlnisem pe Via dei Sogni noaptea trecută nu era deci o fantomă. Nu mai exista nici o îndoială. Numele însuși spunea totul.

Directorul Consiliului Artelor – profesorul Donati – Aldo ' Donati. în cei douăzeci și doi de ani care trecuseră, se maturizase, umerii i se lățiseră și pasul îi devenise sigur. Totuși, fruntea înaltă, ochii negri strălucitori și gura cu colțurile imperceptibil coborâte, ca și vocea, mai profundă acum, dar tot indiferentă, toate acestea erau ale lui Aldo, fratele meu.

Aldo trăia. Aldo înviase din morți, iar lumea mea se clătina.

Mă întorsei spre perete și-mi ațintii privirea asupra unei tapiserii. Nu mai vedeam nimic, nu mai auzeam nimic. Mi se părea că visez. Chiar dacă mii de avioane ar fi trecut pe deasupra capului meu, tot nu le-aș fi auzit. Acum douăzeci și doi de ani, avionul acela nu se prăbușise, asta era tot ceea ce conta pentru mine acum. Sau, chiar dacă se prăbușise, nu arse, sau arse, dar pilotul reușise să se salveze. Fratele meu trăia. Aldo nu murise.

Cineva îmi atinse ușor brațul. Era Caria Raspa.

— Cum ți se pare profesorul? mă întrebă ea.

— Parcă ar fi însuși Dumnezeu, zisei eu.

— Așa zic toți cei de aici, șopti ea. zâmbind.

Mă retrăsei din nou în umbră. Nu voiam să observe că tremuram. Mi-era teamă că îmi voi pierde cunoștința și voi cădea pe podea, atrăgând atenția tuturor asupra mea, iar Aldo va afla cine sunt, acolo, în fața tuturor. Aveam de gând să-i vorbesc, dar mai târziu. Mai târziu... Nu acum. Acum nu eram în stare să gândesc. Totuși mă trebuia să mă trădez, Trebuia să-mi stăpânesc emoția.

— • Și-a terminat inspecția, murmură Caria Raspa. Acum o să ne vorbească.

Lângă cămin se afla un jilț cu spătar înalt din secolul al cincisprezecelea. Unul dintre body-guarzi se duse și-l aduse în mijlocul sălii, iar Aldo făcu un semn și zâmbi. Toată lumea se așeză pe podea, unii sprijinindu-și spatele de perete, iar alții,

îngrămădindu-se cât mai aproape de vorbitor. Umbrele aruncate de torțe pe tavan păreau și mai grotești acum din cauza masei întunecate a capetelor. Câți să fi fost cu* totul? Poate vreo optzeci - o sută, sau chiar și mai mulți. Aldo se așază în jilț în lumina pâlpâitoare a torțelor. Cu un efort supraomenesc, reușii să-mi potolesc tremurul mâinilor.

În primăvara aceasta se împlinesc cinci sute douăzeci și cinci de ani de când locuitorii cetății Ruffano și-au omorât ducele, începu Aldo. Bineînțeles însă că nici ghidurile turistice și nici cărțile de istorie nu vorbesc nimic despre această tristă întâmplare, cenzura încercând să ascundă adevărul despre moartea lui tragică și nedreaptă. Cel despre care vă vorbesc era Claudio, primul duce al cetății Ruffano, cunoscut sub numele de Șoimul. Nobilii îl disprețuiau și doreau să scape de el pentru că le inspira teamă. Și de ce anume le era teamă? Pentru că el posedea acea rară capacitate de a înțelege ce se petrece în sufletele lor. Toate minciunile și înșelătoriile, concurența lor neloială în afacerile comerciale - încercarea de a se îmbogăți pe spinarea țărănimii adusă în sapă de lemn, în- tr-Un cuvânt toate mârșăviile pe care le săvârșeau, erau condamnate de Șoim și pe bună dreptate. Pe nici unul dintre ei nu-i interesa arta sau cultura, deși trăiau în perioada de început a Renașterii. Pe de altă parte, biserica, în frunte cu episcopul, își dădea mâna cu nobilimea și negustorii bogați pentru a menține în ignoranță populația care ducea o viață abia ceva mai bună ca a animalelor, împiedicându-l pe duce să-și exercite autoritatea.

Ducele se înconjurase la curte de câțiva tineri care, indiferent de originea lor nobilă sau umilă, se distingeau prin inteligență și înțelepciune. Intenționa să-i transforme într-o elită care să promoveze dezvoltarea artei în toate domeniile și să servească drept exemplu pentru toate ducatele din țară. Erau,

putem spune, niște fanatici admiratori ai frumosului care urmăreau supremația artei, pentru care galeriile cu obiecte de artă erau mai importante decât băncile, iar o statueta de bronz avea o valoare incomparabil mai mare decât cea a unor baloturi de pânză. Urmărind aceste nobile țeluri, ducele a fost obligat să mărească taxele și impozitele. Negustorii au refuzat însă să le plătească, ba, mai mult, l-au acuzat de desfrâu doar pentru că organiza tumiruri și întreceri cavalierești la curte ca să-și antreneze tinerii curteni.

Acum, când se împlinesc cinci sute douăzeci și cinci de ani de la acele întâmplări tragice, cred că a sosit momentul să restabilim adevărul istoric și să cinstim memoria ducelui. Cum anul acesta, în absența iubitului nostru rector, profesorul Butali, îmi revine mie sarcina de a organiza serbarea, m-am hotărât să punem în scenă răscoala locuitorilor cetății Ruffano împotriva domnului și stăpânului lor, ducele Claudio întâiul, supranumit Șoimul, pe care nimeni din vremea aceea nu a vrut să-l înțeleagă cu adevărat.

Se opri, așa cum făcea și în copilărie, când stăteam întinși în pat unul lângă altul și îmi spunea vreo poveste.

— Unii dintre dumneavoastră ați participat deja la repetiții și știți despre ce e vorba. Vă rog să rețineți că „*Zborul Șoimului*”,

cum se va intitula spectacolul de anul acesta - un nume inspirat din modul în care și-a găsit sfârșitul ducele Claudio - n-a mai fost interpretat până acum și nici nu cred că va mai fi vreodată. De aceea, doresc să fie un spectacol grandios, a cărui amintire să dăinuie peste ani, depășind tot ce s-a realizat până acum. Acesta este și motivul pentru care avem nevoie de mai mulți interpreți ca de obicei.

Un murmur se înalță din rândurile celor așezați pe podea la picioarele lui. Toate fețele se întoarseră spre el și toate mâinile se ridicară în același timp.

— Nu vă grăbiți, zise el. Nu veți putea fi toți aleși. O să-i aleg personal mai târziu pe cei care mi se par potriviți.

- Deocamdată, vă rog să mă ascultați cu atenție. Se opri din nou și se aplecă în jilt, scrutându-le fețele. Îmi cunoașteți metodele, reluă el după o clipă. Sunt aceleași de anul trecut și de acum doi ani. Consider esențial ca fiecare participant să creadă în rolul pe care-l interpretează, să se integreze perfect în el. Anul acesta va trebui să jucați rolul curtenilor de la curtea Șoimului - acel mic grup de tineri care-i erau devotați. Dumneavoastră, studenții de la litere, veți deveni o elită prin însăși natura profesiei pentru care vă pregătiți, ba chiar alcătuiți încă de pe acum o elită. Acesta e motivul pentru care vă aflați la Ruffano, acesta e rațiunea dumneavoastră de a fi. Și totuși sunteți în minoritate în universitate, cei de la celelalte facultăți depășindu-vă cu mult din punct de vedere numeric. Pentru dumneavoastră ei sunt barbarii, goții și vandalii, care asemenea negustorilor din Ruffano de acum cincisute de ani nici nu înțeleg ce înseamnă frumosul și arta. Și ei ar distruge - dacă ar putea - întregul palat, ca să construiască în locul lui... ce? Fabrici, bănci și birouri. Și asta, nu pentru a da de lucru șomerilor și a ușura viața țăranilor, care n-o duc nici azi mai bine

ca acum cinci sute de ani, ci pentru a se îmbogăți, pentru a-și cumpăra ihai multe mașini și' televizoare, mai multe vile pe malul Adriaticii, aducând astfel mai multă sărăcie și mizerie și stârnind tot mai multe nemulțumiri.

Se sculă de pe jilt și-și ridică mâna pentru a potoli ropotul de aplauze care se înalță în sală.

— V-am spus destule pentru astă seară, încheiă el. Vă vom prezenta acum un scurt exercițiu de antrenament, pe care îl practică deja participanții la pregătirea spectacolului. Vă rog să eliberați centrul sălii. Aveți grijă să nu fiți răniți.

Aplauzele încetară brusc și sala se cufundă în tăcere. Toată lumea se aplecă înainte, abia așteptând să vadă ce avea să urmeze. Doi dintre body-guarzi dădură jiltul în lături. Ceilalți patru, purtând torțe în mâini, avansară, formând un pătrat în centrul încăperii.

Aldo se așeză lângă unul dintre purtătorii de torțe și în aceeași clipă, două siluete săriră în mijlocul pătratului. Purtau cămăși albe cu mânecile suflecate până la cot și jeanși negri, iar fețele le erau acoperite cu măști care le ascundeau trăsăturile. Aveau fiecare" câte o sabie în mână și începură să se lupte aidoma, cavalerilor din vechime. Între ei se încinse curând o luptă aprigă, în zăngănitul săbiilor care străluceau în lumină. Unul dintre dueliști reuși să-și doboare adversarul în genunchi și-i înfipse lama în gât. Un murmur se ridică din mulțime în clipa în care tânărul pe jumătate trântit la pământ, gâfâind de oboseală, își aținti înspăimântat privirea asupra adversarului, în timp ce câteva picături de sânge îi înroșeau gulerul cămășii. Nu era decât o zgârietură, poate nu mai adâncă de cea pe care o face uneori lama de bărbierit, dar fusese făcută cu o sabie... Și apoi, picăturile acele de sânge de pe gulerul alb al cămășii...

— Ajunge! strigă Aldo. Ați luptat bine și vă

mulțumesc.

Își scoase batista din buzunar și o aruncă tânărului de pe podea, care se ridică în picioare și începu să-și tamponeze rana. Ambii luptători ieșiră din dreptunghi il de lumină și dispărură în direcția dormitorului ducelui.

Spectatorii, prea șocați de realismul scenei, uitaseră să mai aplaude. Așteptau cu sufletul la gură ca Aldo să le vorbească din nou. Mi-adusei din nou aminte de zilele copilăriei și de puterea pe care o avea pe atunci asupra mea. Avea și acum aceeași putere, dar mai matură, mai primejdioasă.

— După cum ați văzut, se adresă el tinerilor din sală, nu ne jucăm de-a lupta. Și acum vă rog ca fetele să părăsească sala și la fel, cei care nu doresc să participe la spectacol. Nimeni nu este obligat s-o facă. Să rămână pe loc doar cei care vor să se înscrie.

O fată se repezi spre el, protestând, dar Aldo clătină din cap.

— îmi pare rău, zise el. Nu acceptăm femei. Lupta-i doar pentru bărbați.

Ușile sălii tronului fură -din nou deschise și cele câteva' fete se îndreptară încet spre ieșire, urmate de vreo duzină de tineri. Mă amestecai printre ei. Controlorul din sala tronului ne conduse în galerie și auzirăm ușile închizându-se în spatele nostru. O luarăm încet pe scări. Nu cred că eram mai mult de douăzeci. Fetele, cu privire disprețuitoare, nici nu-și mai așteptă - tară însoțitorii, grăbindu-se să se ia de braț și să se îndrepte spre ieșire. Băieții adoptaseră o atitudine defensivă și își ofereau unii altora țigări, încercând să-și ascundă sentimentul de jenă..

— Nu suport așa ceva, zise unul. Asta-i fascism curat.

— Ești nebun, zise altul. N-ai înțeles că vrea să lovească în capitaliști? E clar că e comunist. De altfel am și auzit că e membru al acestui partid.

— Nu prea cred că se omoară el cu politica, zise un al treilea. E pur și simplu un mare farseur și asta-i și pune să facă pe participanți la serbare. Așa a făcut și anul trecut, când s-a ocupat cu pregătirea celor din garda papală. Eram gata să mă înscriu și eu până când am asistat la o bătaie. Doar n-o să mă las făcut bucăți de dragul unui oarecare director de la Consiliul Artelor.

Discuțiile se purtau în șoaptă.. Nimeni nu îndrăznește să ridice vocea. Am coborât în sfârșit scările și le-am ajuns pe fete din urmă.

— Un lucru e totuși sigur, remarcă cineva. Dacă toate astea o să ajungă la urechile celor de la Comerț, o să se lase cu omor până la urmă.

— Al cui omor?

— Păi, nu-ți dai seama după tot ce-ai văzut? Al studenților de la Comerț, bineînțeles.

— A, atunci mă-nscriu și eu. Aș face orice ca să-i distrug pe înfumurații ăia.

— Și eu la fel. Așa că... pe baricade!

Își mai recăpătaseră curajul și se opriră un timp în piață, continuându-și discuția. Era clar că disensiunile dintre studenții de la Comerț și cei de la celelalte facultăți continuau să se adâncească, luând un curs periculos. În cele din urmă se despărțiră, îndreptându-se spre universitate și spre cămin. Așteptai până ce silueta pe care o văzusem pe treptele Domului se apropie de mine.

— Ei, ce zici? mă întrebă Carla Raspa.

— Ce să zic? spusei eu.

— Nu mi-am dorit niciodată până în seara asta să fiu bărbat, zise ea. Vorba cântecului aceluia american: „Pot face totul mai bine decât ei”. Adică totul, cu o singură excepție - să mă bat.

— Poate că au și roluri pentru femei în spectacol, o consolai eu. S-ar putea să te recruteze și pe dumneata ceva mai târziu. Într-o mulțime trebuie să

existe întotdeauna și femei care să ție și să arunce cu pietre.

— Nu vreau să ție, zise ea. Vreau să mă bat. Dumneata de ce nu te-ai înscris? mă întrebă apoi, măsurându-mă cu o privire disprețuitoare.

— Pentru că, răspunsei eu, nu-s decât în trecere pe aici.

— Asta nu-i un motiv, spuse ea. Și eu sunt tot în trecere. Pot să-mi cer oricând transferul la o altă universitate. Totuși, acum n-aș pleca chiar atât de ușor. Mai ales după cele ce-am auzit astă seară. E posibil... Se opri, așteptând să-i aprind țigara. E posibil ca tocmai asta să caut. Un scop, o cauză pentru care, să lupt.

Coborâram pe via Rossini.

■— Crezi că interpretarea unui rol la serbare ți-ar putea servi drept cauză? o întrebai.

— Directorul nu s-a referit în nici un caz la interpretarea vreunui rol, răspunse ea.

Era încă devreme și cum era sâmbătă seara, lumea ieșise la plimbare pe străzi, fie în doi, fie în grupuri mai mari.

Studentii nu prea erau însă. Probabil că majoritatea plecaseră să-și petreacă sfârșitul de săptămână acasă. Tinerii pe care-i vedeam în jur erau mai toți, localnici funcționari, vânzători, lucrători la bancă.

— De cât timp este în oraș? o întrebai eu pe Caria Raspa.

— Cine? Profesorul Donati? De câțiva ani buni. De fapt s-a născut aici, dar în timpul războiului a pilotat un avion de vânatoare și a fost trecut din greșeală pe lista celor morți. Când s-a întors, a urmat un curs postuniversitar. A fost o perioadă lector la universitate, apoi a lucrat la Consiliul Artelor, unde a fost ales director în urmă cu câțiva ani. O parte din ^autorități îl apreciază, în timp ce alții nu-l pot înghiți. În orice caz, rectorul are mare încredere în el.

— Dar soția rectorului?

— Livia Butali? Habar n-am. E o snoabă. Ține nasul pe sus și nu știe decât de muzica ei. E dintr-o veche familie florentină și nu pierde ocazia să te facă să-i simți superioritatea. Nu-l prea văd pe profesorul Donati pierzându-și vremea cu una ca ea.

Ajunsesem în Piazza della Vita. Abia în clipa aceea îmi amintii că o invitasem la cină. Își amintise oare și ea? Oricum era prea târziu. Traversarăm strada, luând-o pe via San Michele și ne oprirăm în fața casei de la numărul 5.

— Te rog să nu mă consideri nepoliticoasă, îmi spuse ea, întinzându-mi mâna. Adevărul este că vreau să rămân singură. Doresc să mă gândesc la tot ce am ^văzut astă seară. O să-mi încălzesc niște supă și o să mă duc la culcare. Sper că nu te superi.

— Nu, răspunsei eu. Și eu mă simt la fel.

— Rămâne pe altă dată, atunci, zise ea, dând din cap. Măine, poate. Totul depinde de... Suntem oricum vecini, ne mai întâlnim noi.

— Normal, zisei eu. Noapte bună și îți mulțumesc.

Intră în casă, iar eu îmi continuai drumul până la

pensiunea Silvani. Deschisei ușa, încercând să fac cât mai puțin zgomot. În hol nu era nimeni, dar din salon se auzea televizorul.

Luai cartea de telefon de pe măsuta din hol și o răsfoii repede. Donati - Profesor Donati - via dei Sogni, numărul 2.

leșii din nou în stradă.

Am trecut încă o dată prin fața vechii noastre case și am urcat spre capătul străzii, care dădea la dreapta, în via dell 8 Settembre, ceva mai sus de universitate. La numărul 2, □ casă se înălța solitară peste drum de biserica San Donato. Pe vremea copilăriei mele, acolo locuia doctorul Mauri, care venea să mă vadă când eram răcit sau când tușeam, căci aveam spunea el - plămânii slabi. Țineam minte că nu folosea niciodată stetoscopul când mă consulta. Îmi asculta plămânii lipin- du-și urechea de pieptul meu gol și ținându-mă de umeri. Nu-mi plăcuse niciodată o astfel de apropiere. Era bătrân încă de pe atunci, așa cum nu era exclus să fi murit. Oricum, dacă mai trăia, nu mai profesa de mult medicina.

Casa avea o intrare dublă, una din uși dând în via dei Sogni și cealaltă, printr-un mic gang, spre treptele de piatră ce coborau spre biserica San Donato și spre o pantă acoperită de iarbă. În stânga se afla căsuța portarului, în care locuia odinioară bucătăreasa doctorului Mauri. Mă apropiai de ușa din dreapta și citii numele - Donati - de pe plăcuța de metal.

Plăcuța aceea îmi atrase atenția. Era aidoma celei pe care o avusesem pe când locuiam la numărul 8 și pe care Marta avea întotdeauna grijă s-o Instruiască.

Poate că era aceeași. Apăsai pe butonul de lângă ea și așteptai. Auzii apelul soneriei în casă, dar nu veni nimeni să-mi deschidă. Poate că Aldo locuia singur, sau poate că cel cu care locuia îl însoțise la palat în seara aceea.

Mai sunai o dată, dar în zadar. M-am întors spre căsuța portarului și după o scurtă ezitare am sunat. O clipă mai târziu, ușa se deschise și în cadrul ei apărură un bărbat care mă întrebă ce doresc. Sprâncenele stufoase și părul tuns perie, grizonat acum, mi se păreau cunoscute. Deodată mi-l amintii. Era un fost camarad al fratelui meu, care lucrase la baza militară de la sol. Se legase de Aldo, care-l adusese odată la noi în permisie. Deși începuse să albească, nu se schimbase prea mult. Pe când eu... Cine ar mai fi recunoscut în bărbatul de treizeci și doi de ani pe copilul de odinioară?

— Profesorul Donati nu este acasă, mă informă el. Îl puteți găsi la palat.

— Știu, răspunsei eu. L-am văzut ceva mai devreme acolo. Dar aș dori să-i vorbesc în particular.

— Îmi pare rău, zise omul, dar nu știu când se întoarce. Nu a comandat cina pentru astă seară. Dacă doriți, puteți să-i telefonați ca să stabiliți o întâlnire. Cum vă numiți, vă rog?

— Fabbio, spusei eu. Dar domnul profesor nu mă cunoaște, adăugai eu, gândindu-mă că trebuia să-i fiu recunoscător tatălui meu vitreg pentru numele acela comun pe care mi-l dăduse.

— Signor Fabbio, deci, spuse omul. O să țin minte. Dacă n-o să-l mai văd pe domnul profesor astă seară, am să-i spun mâine despre vizita dumneavoastră.

— Mulțumesc, spusei eu. Noapte bună.

— Noapte bună, signore, răspunse omul și închise ușa.

Am mai rămas un timp în fața casei. Acum îmi aminteam numele omului. Îl chema Jacopo. Era cam

stângaci și nu se simțise prea în largul lui când venise la noi cu Aldo. Marta înțelesese imediat cum stau lucrurile și-l luase cu ea și cu Maria Ghigi la bucătărie.

Mă întrebam dacă n-ar fi fost mai bine să mă întorc la palat și să încerc să vorbesc cu fratele meu chiar în seara aceea, dar renunțai. N-avea rost. L-aș fi găsit în siguranță înconjurat de garda de corp, în mijlocul tinerilor care-l adulau.

Mă pregăteam să plec, când am auzit zgomotul unor pași ce se apropiau. M-am întors și am privit spre stradă. O femeie se îndrepta grăbită spre casă. Nu era alta decât Caria Raspa. M-am retras repede în umbră și am continuat s-o observ fără să mă vadă. Se apropie de ușă și sună, așa cum făcusem și eu cu câteva clipe în urmă. Bineînțeles, nu-i răspunse nimeni. După ce aruncă o privire curioasă spre căsuța portarului, scoase din poșetă un plic și-l puse în cutia de scrisori de la ușă. Umerii îi căzuseră brusc când se întoarse să plece și atitudinea ei vădea dezamăgirea. Asta era deci. De aceea vru- sese să scape cât mai repede de mine. Nici pomeneală să-și mănânce supa fierbinte și să se ducă devreme la culcare. În timp ce ascultam zgomotul tocurilor ei înalte pe asfalt, îmi trecu prin minte că trebuie să fi plănuit totul chiar de când plecasem de la palat. Nu-i nimic, dezamăgită cum era, supa avea să i se pară mai bună, cu toate că avea s-o mănânce singură.

Așteptai până ce dispăru după colț, apoi plecai spre pensiunea din via San Michele. Bătui la ușa salonului și îi explicai Signorei Silvani că nu xinasem în oraș și că m-aș fi mulțumit cu orice avea la îndemână. /Xmabilă, proprietăreasa închise televizorul și jnă conduse împreună cu soțul ei în sufragerie. Le povestii cum îmi petrecusem seara la palatul ducal. Amândoi se arătară impresionați.

— O să interpretați și dumneavoastră un rol în

spectacol? mă întrebă doamna.

— Nu, răspunsei eu, nici nu m-am gândit la așa ceva.

— Și de ce nu? insistă ea. Serbarea aceasta are o deosebită importanță pentru orașul nostru și chiar și oamenii din împrejurimi vin să o vadă. Anul trecut au venit în număr atât de mare, că nici nu au avut toți loc în oraș. Noroc că soțul meu a găsit două locuri în Piazza Maggiore și am reușit să vedem procesiunea papală. Totul părea atât de real încât atunci când profesorul Butali, care interpreta rolul Papei, m-a binecuvântat, mi s-a părut că primesc însăși binecuvântarea Sfântului Părinte.

— Așa e, zise soțul ei, a fost un spectacol extraordinar. Iar anul acesta cred că va fi și mai frumos, deși rectorul este bolnav. Profesorul Donati este un mare artist. Se pare că și-a greșit cariera. Ar fi trebuit să se facă regizor de film în loc să-și piardă vremea la Consiliul Artelor dintr-un biet orășel ca al nostru.

Emoționat, abia puteam înghiți mâncarea pe care mi-o pusese în față Signora Silvani.

— Ce fel de om e acest profesor Donati? întrebai eu.

Signora Silvani zâmbi și ochii-i străluciră.

— Ziceați că l-ați văzut -astă seară, spuse ea. Vă puteți deci imagina cam ce cred femeile despre el. Eu una, dacă aș fi cu vreo douăzeci de ani mai tânără, i-aș cădea imediat în brațe.

— Le impresionează pe femei cu privirea ochilor lui negri, râse soțul ei. Și nu numai pe femei, ci și autoritățile. Ajunge să deschidă gura, ca să obțină tot ce dorește. Ca să fiu sincer, el și rectorul au făcut în anii din urmă foarte mult pentru Ruffano. Dc altfel, Signor Donati s-a născut în orașul nostru și știe de ce avem nevoie, mai ales că tatăl său a fost multa vreme superintendentul palatului ducal. Și-a câștigat

admirația localnicilor încă de când s-a întors de pe front, după eliberare. Tatăl său murise între timp într-un lagăr de prizonieri, iar mama fugise cu un general neamț, luându-l cu sine și pe fratele lui mai mic, așa că, la întoarcere n-a mai găsit pe nimeni. ST-a fost, prea ușor. El a rămas totuși aici și s-a devotat orașului, pe care nu l-a mai părăsit niciodată.

Signora Silvani îmi aduse o farfurie cu fructe.

— Nu, mulțumesc, spusei eu, acceptând în schimb o țigară. Doar o ceașcă cu cafea, vă rog. Prin urmare, nu s-a căsătorit niciodată? întrebai eu după o clipă.

— Nu, răspunse proprietăreasa. Dar este explicabil. S-a întors din război într-o stare de șoc - pilotase un avion care a fost doborât de artileria inamică și intrase apoi în mișcarea de rezistență - sperând să-și regăsească familia. În loc de asta însă, a aflat că maică-sa fugise cu un neamț, ceea ce cred că l-a dezgustat de femei pentru totdeauna.

— Ba nu cred, zise soțul ei. La urma urmei, nu era decât un copil pe vremea aceea. De fapt, nu cred să aibă decât vreo patruzeci de ani. Nu i-a trecut timpul. Când i-o veni ceasul, o să-și găsească el o nevastă, n-avea nici o grijă.

Îmi terminai cafeaua și mă ridicai în picioare.

— Arătați cam obosit, mă compătimi Signora Silvani. Poate că n-ar trebui să munciți atât de mult la bibliotecă. Dar

nu-i nimic. Măine e duminică și puteți sta în pat toată ziua, dacă vreți.

Le-am mulțumit și am urcat în camera mea. Simțeam că mi se învâртеște capul. M-am dezbrăcat în grabă și m-am lungit în pat. Nici gând să adorm însă. În fața ochilor îmi apărea mereu chipul palid al lui Aldo, așa cum îl văzusem în lumina pâlpâitoare a tortelor din Sala îngerilor, iar în urechi îmi răsună vocea lui atât de temută și totuși atât de iubită.

Mă răsucii în pat timp de vreo două ore, incapabil să adorm. În cele din urmă, renunțai, deschisei fereastra și îmi aprinsei o țigară. Strada era pustie și liniștită la ora aceea din noapte. La numărul 5, staturile erau ridicate și Silueta unei femei se sprijinea de pervazul ferestrei. Fuma ca și mine. Ca și mine, Caria Raspa nu putea închide ochii. Stăteam amândoi de veghe în noapte, cu gândul la aceeași persoană.

Epuizat, m-am întors într-un târziu în pat și am căzut într-un somn fără vise din care m-am trezit abia a doua zi dimineață în sunetul clopotelor bisericilor. Au bătut mai întâi la șapte, apoi la opt. Primul - cel al Domului, urmat de cel al bisericii San Cipriano și apoi, pe rând, de celelalte. Chemau la liturghia de duminică. Am rămas întins în pat, cu gândul la vremurile de demult, când ne duceam cu toții - mama, tata și noi, copiii la slujba de la San Cipriano. Eram îmbrăcați în haine de sărbătoare și Aldo strălucea în uniformă Organizației Tineretului Fascist, trecând țănoș prin fața fetelor care nu-și mai luau ochii de la el. După ce intram în biserică, începea martiriul meu în fața altarului care înfățișa învierea din morți a lui Lazăr.

Mă repezii la fereastră și ridicai din nou staturile. Ploua, în rigole se strânseseră șuvoaie de apă, iar rarii trecători de pe stradă lungeau pasul

sub umbrelele deschise. Jaluzelele de la numărul 5 nu se ridicaseră încă. Nu mai mersesem la slujba de duminică de când eram elev, la Torino. Mai bine zis, nu mai fusesem cu scopul de a asculta sfânta liturgie, fiindcă uneori mi se mai întâmplase să însoțesc grupuri de turiști care vizitau biserici. Astăzi însă, aveam să merg din proprie voință.

Când Signora Silvani bătuse la ușă ca să-mi aducă micul dejun, eram aproape îmbrăcat.

— Nu se poate să ieșiți pe o vreme ca asta, zise ea. Uita-ți-vă cum plouă. N-are rost să vă dați jos din pat.

La fel îmi zisesem și eu de-a lungul anilor, în duminicile când, se întâmpla să fiu liber, chiar dacă era vremea frumoasă. N-aveam nici o tragere de inimă să mă scol din pat pe când eram la Genova sau la Torino. Acum însă, lucrurile se schimbaseră. Mă aflam din nou la Ruffano.

— Mă duc la slujba de la biserica San Cipriano, o anunțai eu:

— Extraordinar! exclamă ea, gata să scape tava din mână de uimire. Eram aproape sigură că în zilele noastre nu mai merg la slujbă decât bătrânii și copiii mici. Mă bucur că sunteți credincios. Mergeți la biserică în fiecare duminică?

— Nu, dar astăzi nu-i o duminică obișnuită.»

— Aveți dreptate, zise ea. E postul Paștelui. Ar trebui să mergem cu toții.

— O, nu. Postul s-a terminat pentru mine. Mă duc să sărbătoresc învierea.

— Păi, atunci ar fi mai bine să așteptați ziua de Paște, mă sfătui ea.

Îmi băui cafeaua și-mi terminai toaleta. Capul mi se limpezise și mâinile nu-mi mai tremurau. Nici ploaia și nici moartea Martei nu mă mai impresionau. Aveam să-l întâlnesc pe Aldo și pentru prima dată în viață, eu aveam toate atuurile. Eram pregătit pentru această întâlnire, pe când el nici măcar nu știa că există.

îmi ridicai gulerul hainei și ieșii în stradă.

Jaluzelele de la numărul 5 erau tot trase. În piață nu se vedeau decât câțiva oameni care se îndreptau ca și mine spre' biserică, iar sub colonade se strânseseră câteva grupuri care așteptau ziarele de dimineață sau autobuzul care să-i ducă undeva în împrejurimile orașului. Înfruntând ploaia rece, vreo doi-trei tineri se străduiau să-și pornească motocicletele.

— N-o să țină mult, strigă unul din ei, încercând să acopere zgomotul motorului. Am auzit că pe litoral e vreme splendidă.

Clopotul de la San Cipriano bătu din nou. Nu atât de puternic ca cel al Domului, dar parcă mai solemn, mai convingător, îndemnându-i pe credincioși să se grăbească să îngenuncheze pentru slujbă.

Odată intrat în biserică, am fost impresionat nu atât de atmosfera solemnă și rece, atât de familiară odinioară cât de numărul mic al celor veniți să asiste la liturghie. În copilărie, veneam întotdeauna devreme, fiindcă biserica era plină și tata voia să-și ocupe locul obișnuit. Acum erau doar câteva persoane, mai ales femei cu copii mici. M-am apropiat de capelă cu sentimentul că îndeplinesc un vechi ritual. Ușile erau deschise, dar nu se zărea nici o lumină. Chipul lui Lazăr era întunecat, la fel ca și statuile și crucifixele din biserică. Mi-am amintit că era Duminica Patimilor.

Vocile subțiri ale băieților din cor care intonau un imn nu-mi treziră nici un ecou în suflet. Mintea mi se golise. Parcă visam. Un preot între două vârste'pe care nu-l cunoșteam, ținu o predică de vreo douăzeci de minute, vorbindu-ne despre pericolele prin care trecuse lumea ca și despre cele care ne așteptau și amintindu-ne că Hristos încă mai suferă pentru păcatele noastre. Un copil de lângă mine începu să caște, palid de oboseală și bătrâna care-l ținea de mână îl zgudui ca să-l trezească. Ceva mai

târziu, câțiva credincioși, femei mai cu seamă, se apropiară de grilajul altarului. Îmi atrase atenția o femeie bine îmbrăcată, cu un vâl negru pe cap, care rămăsese îngenuncheată, cu capul îngropat în mâini. Curând, preoții și băieții din cor plecară, iar credincioșii se îndreptară cu un aer solemn spre ieșire. Abia atunci femeia se ridică în picioare și se întoarse. O recunoscu surprins pe Signora Butali. Leșii din biserică și o așteptai în fața ușii. Băiatul cu motocicleta avusese dreptate. Ploaia încetase și soarele începuse să strălucească din nou deasupra bătrânului Ruffano.

— Signora... începui eu, când soția rectorului ajunse lângă mine.

Mă privi ca cineva trezit brusc din visare la o realitate mult mai puțin plăcută.

— Da? răspunse ea mirată.

Îmi dădui seama că pentru ea nu însemnasem nimic. Nici nu mă mai ținea minte.

— Sunt Armino Fabbio, îndrăznii eu. V-am adus ieri niște cărți de la bibliotecă.

— A, da, ajutorul de bibliotecar, spuse ea, recunoscându-mă în sfârșit. Vă rog să mă scuzați, Signor Fabbio. Bună dimineața.

— Mi s-a părut că v-am văzut în biserică, la slujbă, în fața mea. Nu eram însă sigur că sunteți dumneavoastră.

Mai coborî câteva trepte și privi spre cerul care se luminase, apoi spre umbrela inutilă acum.

— Îmi place să asist la slujba de la San Cipriano, zise ea. E o atmosferă mult mai solemnă decât la Dom. Parcă se înseninează, nu?

Privi absentă în jur, aproape fără să mă vadă. Mă simții brusc jignit că o femeie frumoasă ca ea nu acordă nici o atenție bărbatului de lângă ea. De obicei, femeile frumoase știu că sunt admirate și răsplătesc măcar cu o privire pe cel care le aduce acest omagiu. Pe Signora Butali însă, asemenea lucruri nu păreau s-o intereseze.

— Ați venit cu mașina? o întrebai eu.

— Nu, răspunse ea. E la reparat zilele acestea. Am avut necazuri cu ea când mă întorceam de la Roma.

— Aș putea să vă însoțesc în drum spre casă? o întrebai eu.

— Desigur. Îmi va face plăcere.

Traversarăm Piazza della Vita și urcarăm pe Via Rossini până la prefectură, unde ea trebuia s-o ia la stânga, pe treptele ce duceau spre via dei Sogni. Ne oprirăm o clipă să ne odihnim. Pentru prima dată mă privi în față și zâmbi.

. — O, pantele astea din Ruffano, zise ea. Nu-i prea ușor să te obișnuiești cu ele, mai ales când ești din Florența, ca mine.

Parcă era alta când zâmbea. Gura aceea strânsă și dis-. prețuitoare ca a femeii din portretul pe care-l admira tata se relaxa, căpătând o linie dulce, feminină, iar în ochi îi strălucea o lumină jucăușă.

— Vă e dor de casă? o întrebai.

— Uneori, spuse ea. Dar ce rost are? Când am venit aici, știam ce mă așteaptă. Soțul meu mă avertizase...

Se întrerupse brusc și începurăm să urcăm treptele.

— Deci nu e prea ușor să fii soția rectorului universității? continuai eu.

— Bineînțeles că nu, răspunse ea. Mai ales că în universitate există destulă răutate și invidie și se petrec atâtea lucruri la care trebuie să închid ochii. N-am atâta răbdare ca soțul meu, care își dedică literalmente întreaga viață acestei instituții. Dacă n-ar fi muncit atât de mult, cu siguranță că n-ar fi ajuns în spital.

Își înclină ușor capul răspunzând cu grație salutului unei perechi ce coborau scările. O privii cu atenție. Pe față nu-i apăruse nici o umbră de zâmbet, iar atitudinea mândră îi trăda, cu sau fără voie, noblețea. Acum îmi dădeam seama că tot ce-mi

spusese Caria Raspa despre ea nu izvora decât din răutate. Mă întrebam ce părere aveau soțiile celorlalți profesori despre ea.

— Aseară, spusei eu, am avut norocul să obțin o invitație la una din adunările pe care le ține directorul Consiliului Artelor la palat.

— Da? se învioră ea. Povestiți-mi cum a fost. Cred că ați fost impresionat.

— Am fost într-adevăr puternic impresionat, răspunsei, simțindu-i privirea ațintită asupra mea. M-au-impresionat nu numai atmosfera sălii luminate de torțe și duelul dintre doi tineri care ne-a fost prezentat, ci mai ales cuvintele pe care • le-a adresat profesorul Donati studenților.

Obrajii i se colorară ușor și cu siguranță că nu numai din cauza efortului de a urca scările.'

— Doresc de mult să asist și eu la aceste întruniri, spuse ea. Nu știu cum se face însă că se întâmplă mereu ceva care mă împiedică să vin.

— Am auzit că anul trecut ați interpretat un rol în spectacol. O să interpretați și anul acesta unul?

— O, nu, răspunse ea. E imposibil acum când soțul meu este internat în spital. Oricum, mă îndoiesc că ar exista vreun rol pe care să-l pot juca.

— Cunoașteți subiectul?

— Foarte vag. După câte am înțeles, e inspirat din viața nefericitului duce CI audio. Știu doar că a avut loc o răsccoală și că a fost asasinat.

Ajunsesem în via dei Sogni și vedeam deja zidul grădinii, încetini imperceptibil pasul.

— Profesorul Donati pare să fie o personalitate remarcabilă, care se bucură de stima localnicilor, spusei eu. De altfel, parcă am înțeles de la propti etăreas a pensiunii în care locuiesc, că s-a născut chiar pe aceste meleaguri.

— Este adevărat, zise Signora Butali. Tatăl său a fost super- intendentul palatului ducal, iar el s-a născut și și-a petrecut copilăria în casa în care locuim acum noi. Cea mai arzătoare dorință a lui

este să și-o recapete. Cred însă că acest lucru nu va fi posibil decât dacă sănătatea soțului meu îl va sili să renunțe la postul de la universitate. Profesorul Donati iubește fiecare locșor din casa asta și, după cum vorbește, pare să fi fost extraordinar, de mândru de tatăl său. Familia sa a trecut printr-o adevărată tragedie în timpul războiului și el a rămas singur.

— Da, spusei, am auzit. ,

— În primii ani vorbea adesea despre asta. Acum însă a început să mai uite: La urma urmei, douăzeci de ani e timp, nu glumă.

— Dar ce s-a întâmplat cu mama lui?

— N-a reușit să afle niciodată. A părăsit orașul în 1944, odată cu nemții care se retrăgeau. Curând după aceea s-au dat lupte în nord și cu siguranță că atât ea cât și fratele lui mai mic au pierit în bombardament.

— Avea și un frate?

— Da, un băiețuș de vreo zece-unsprezece ani, pe care-l iubea mult. Uneori mă gândesc că poate chiar de aceea se ocupă atât de mult de studenți.

Ajunserăm în sfârșit în fața casei. Mă uitai pe furiș la ceas. Eră unsprezece și douăzeci și cinci.

— Mă mulțumesc, signora, că mi-ați permis să vă conduc.

— O, nu. Eu trebuie să vă mulțumesc. Se opri cu mâna pe mânereul porții. Dacă doriți să-l cunoașteți pe profesorul Donati, aș fi încântată să vă prezint.

Intrai în panică.

— Vă mulțumesc, signora. Dar n-aș vrea să abuzez...

— Nu mă veți deranja deloc, se grăbi ea să mă asigure și zâmbi din nou. A devenit o tradiție ca rectorul să invite câțiva colegi acasă în diminețile de duminică. Iar în absența lui, fac eu oficiile de gazdă. În dimineața asta, de pildă, aștept vizita câtorva profesori, printre care și profesorul Donati.

Nu așa îmi închipuisem eu întâlnirea cu Aldo.

Doream să-l văd singur, să putem sta de vorbă între patru ochi. Signora Butali luă spaima care mi se zugrăvise pe față drept timiditate, gândindu-se probabil că un simplu ajutor de bibliotecar s-ar fi simțit pus în inferioritate în prezența unor asemenea personalități.

— Nu vă fie teamă, îmi -spuse ea zâmbind.*O să aveți ce povesti mâine colegilor de la bibliotecă.

N-am avut încotro.și am urmat-o pe alee spre ușa casei, gândindu-mă tot timpul ce pretext aş putea găsi ca să mă retrag.

— M-ați putea ajuta să pun masa, cât timp pregătește Anna dejunul, adăugă ea, deschizând ușa. Intrarăm în hol și trecurăm în fosta noastră sufragerie din stânga. încăperea fusese transformată în bibliotecă și pereții erau acum acoperiți cu rafturi de cărți care ajungeau până la tavan. Lângă fereastră se afla un birou enorm.

— Soțul meu și-a instalat biblioteca aici și când este acasă, își petrece majoritatea timpului printre cărți. Sufrageria se află într-o încăpere mai mică din spatele ei. Când avem oaspeți deschidem ușile duble dintre camere.

Mica sufragerie fusese odinioară camera mea de joacă. Signora Butali deschise ușile duble. Masa din mijloc era pusă pentru o singură persoană și fața de masă albă strălucea apre- tată, împrumutând încăperii un aer solemn și oficial. îmi amintii de dezordinea pe care o lăsasem acolo la plecare. Pe podea zăceau de-a valma câteVa jucării și mașinuțe, alături de două cutii de metal răsturnate din care-mi făcusem garajul.

— Vermutul este în bufetul acela, îmi spuse Signora Butali și tot acolo se află sticla cu Campari. Paharele sunt pe servanță. Vreți s-o împingeți vă rog în bibliotecă?

Totul era aranjat și Signora Butali tocmai scosese un pachet de țigări pe care-l pusese pe masă, când sunară primii vizitatori.

— Cred că sunt frații Rizzio, spuse ea. Profesorul Rizzio este decanul Facultății de pedagogie, iar sora lui e administrator al căminului de studenți. Mă bucur că nu sunt singură. Doamna aceasta are întotdeauna o atitudine atât de rece și distantă...

Mă întorsei spre ea. Parcă era o fetiță speriată. Atitudinea ei mă făcu să presupun că sarcina acestor obligații sociale îi revenea de obicei rectorului.

Mă așezai lângă servantă, gata să-i servesc pe oaspeți, iar ea se duse să-i întâmpine la ușă, de unde se auziră curând vocile celor doi rostind obișnuitele formule de politețe. Signora Butali îi conduse în sufragerie. Erau amândoi de vârstă mijlocie, cărunți și înțepați. Profesorul avea acea înfățișare distrată a omului în permanentă preocupat de o muncă sâcâitoare, căreia nu prea reușește să-i dea de cap. Mi-l înmaginam stând la un birou acoperit de lucrări și dând subordonaților plictisiți niște ordine care nu erau niciodată duse la îndeplinire. Sora sa, care aducea cu o veche matroană romană, părea mult mai autoritară. Aproape că-i compătimeam pe bieții studenți care trebuiau s-o suporte zilnic. Soția rectorului se grăbi să mă prezinte, stjunându-le că eram noul ajutor de bibliotecar. Signora Rizzio își înclină scurt capul în direcția mea, întorcându-se în aceeași clipă spre gazda noastră și întrebând-o cum se simte rectorul.

Oarecum derutat, profesorul Rizzio se întoarse spre mine.

— Scuzăți-mă, zise el, măsurându-mă cu privirea, dar n-am reținut numele dumneavoastră. De cât timp lucrați la bibliotecă?

— De vineri. Am fost angajat de Signor Fossi.

— Așa, deci. Chiar el v-a angajat?

— Da, domnule profesor, am zis. într-adevăr, Signor Fossi m-a angajat, după ce a discutat cu secretarul universității.

— Nu mai spuneți! comentă el. Mă surprinde faptul că n-am fost și eu consultat.

— Probabil că n-a mai vrut să vă deranjeze cu o problemă atât de mărunță, murmurai eu.

— Nici o numire, indiferent în ce post, nu se poate face fără aprobarea prorectorului, mi-o reteză el scurt. De unde sunteți?

— Până acum am lucrat la Genova, dar sunt din Torino, domnule profesor. Am urmat universitatea de acolo și am absolvit Facultatea de limbi străine.

— Bine cel puțin că aveți studii, zise el. Nu același lucru se întâmplă cu ceilalți ajutori de bibliotecar angajați temporar.

Îl întrebai dacă dorea să bea ceva și acceptă un pahar cu vermut. Î-l întinsei și mă îndreptai spre sora lui, care, abia la insistențele Signorei Butali luă un pahar cu apă minerală.

— Prin urmare, lucrați la bibliotecă? mi se adresa ea, strivindu-mă sub privirea ei rece și dominatoare.

Ca majoritatea bărbaților scunzi, mă simt întotdeauna în inferioritate în prezența femeilor înalte.

— Doar pentru scurt timp, signorina, răspunsei eu. Sunt în vacanță și slujba aceasta a fost cât se poate de binevenită.

— Ați avut noroc zise ea, ațintindu-mă cu privirea. Mulți studenți din anii trei și patru ar fi fericiți să li se ofere o asemenea posibilitate.

— Aveți dreptate, signorina, am spus, străduindu-mă să par politicoș, dar eu nu sunt student, ci ghid, vorbesc câteva limbi străine și conduc turiști din toate colțurile lumii prin cele mai importante orașe ale țării - Florența, Roma, Neapole.

Pe față i se zugrăvi nemulțumirea. Nu se așteptase la un răspuns atât de impertinent. Sorbi din paharul cu apă minerală, încercând să-și păstreze "calmul, dar îi vedeam buzele, tremurându-i în timp ce ducea paharul la gură. Soneria se auzi din nou și signora Butali interveni în discuție, scutind-o să-mi mai răspundă.

— Vreți să deschideți dumneavoastră? mă rugă

ea și obrajii i se împurpurară imperceptibil. Cred că este profesorul Donati.

Își reluă conversația cu profesorul Rizzio pe un ton animat, încercând să-și ascundă tulburarea.

Cât fusesem ghid, nu băusem aproape niciodată. Acum însă, am dat peste cap un pahar cu vermut sub privirile dezaprobatoare ale Signorinei Rizzio și, cerându-mi scuze, m-am îndreptat spre ușa de la intrare.

Alto intrase deja, ca un obișnuit al casei, și acum se uita încruntat la haina pe care profesorul Rizzio și-o aruncase pe un scaun. Se întoarse brusc și dădu cu ochii de mine. Nu mă recunoscut. În privirea lui nu se citea nici urmă de interes.

— Signora Butali vă așteaptă, am bâiguit eu.

— Știu, zise el. Dumneata cine ești?

— Mă numesc Fabbio, răspunsei. Am avut plăcerea de a vă vedea aseară la palatul ducal, unde am însoțit-o pe Signorina Raspa.

— A, da, spuse el, acum îmi amintesc. Sper că nu v-ați plictisit.

Evident, nu-și amintea nimic. Și nici nu-l interesa nici cât negru sub unghie părerea mea. Trecu pe lângă mine și intră în bibliotecă. Odată cu sosirea lui, atmosfera păru să se însuflețească.

— Bine ați venit, exclamă Signora Butali.

— Bună dimineața, răspunse el pe un ton afectat și se aplecă să-i sărute mâna. Se întoarse apoi spre Signorina Rizzio, salutând-o cu aceeași afectare în glas.

Fără să-J întrebe ce dorește să bea, Signorina Butali umplu pe jumătate un pahar cu Campari și i-l întinse.

— Mulțumesc, spuse el, luându-l fără s-o privească.

Se auzi din nou soneria de la intrare. După ce-i aruncai o privire întrebătoare gazdei mele, mă dusei să deschid ușa, mulțumit că-mi găsisem o ocupație care mă ajuta să-mi stăpânesc tremurul mâinilor. În

fața mea stătea Signor Fossi însoțit de o doamnă. Păru extrem de surprins când dădu cu ochii de mine, dar își reveni imediat și mă prezentă doamnei, care era soția lui. Rămăsei cu gura căscată. Nici prin cap nu-mi trecuse că e căsătorit

— Signor Fabbio mă ajută pentru un timp la bibliotecă, îi explică el doamnei Fossi.

Îl întrebai cum se mai simte și îmi răspunse grăbit că se restabilise complet.

Mi-am reluat locul lângă servanță și am turnat vermut în pahare. Politicoasă, soția rectorului își exprimă îngrijorarea pentru starea sănătății lui Signor Fossi.

— Din fericire, adăugă ea, Signor Fabbio a avut amabilitatea să-mi aducă volumele de care aveam nevoie.

Bibliotecarul, căruia discuția despre boala lui nu-i făcea nici o plăcere, nici măcar nu întrebă despre ce cărți era vorba, părând în schimb foarte interesat de sănătatea rectorului. Conversația în jurul acestui subiect se generalizează și toată lumea își exprimă speranța că rectorul va părăsi curând spitalul și va participa la serbare.

O auzi pe Signorina Rizzio în spatele meu, plângându-se lui Aldo de comportarea execrabilă a studenților de la Comerț, care se apucaseră să colinde seara orașul pe motociclete.

— Merg atât de departe .cu impertinența, încât își permit să treacă pe „uruitoarele” lor prin fața căminului studentelor chiar și la orele zece din noapte, spunea ea. L-am rugat pe fratele meu să-i vorbească profesorului Elia, dar nu s-a luat încă nici o măsură. Dacă lucrurile vor continua tot așa, o să fiu nevoită să mă adresez Consiliului Universității.

— S-ar putea, sugeră Aldo, că însăși domnișoarele dumneavoastră să-i încurajeze de la ferestre pe acești entuziaști ai plimbărilor nocturne pe motociclete.

— Nici vorbă de așa ceva, replică Signorina

Rizzio enervată. La ora aceea, „domnișoarele mele”, cum le numiți dumneavoastră, se pregătesc pentru seminarele de a doua zi sau dorm cu obloanele trase.

Îmi mai turnai un pahar cu vermut. Avusei brusc senzația că sunt studiat cu atenție. Ridicai privirea și văzui ochii lui Aldo ațintindu-mă cu curiozitate. Mă îndepărtai îndată de servanță și mă dusei la fereastră unde rămăsei un timp, privind în grădină. Auzeam ca prin vis murmurul vocilor din sufragerie. Când se auzi din nou soneria, nu mă mai grăbii să răspund. Rămăsei retras lângă fereastră. Nu aveam nici un chef să fiu prezentat noului venit și speram că Signora Butali uitase de mine.

Deodată, simții că o mână mi se așează pe umeri. Era Aldo.

— Ești un tip ciudat, zise el. Încă de când am venit mă tot întreb ce cauți aici. Ne-am cunoscut cumva mai demult?

— Poate că dacă m-aș înfășură într-un cearșaf și m-aș ascunde în cămară, m-ai recunoaște pe loc, glumii eu. Mă numesc Lazăr.

Mă întorsei și-l privii în față. Zâmbetul îi dispăruse și trăsăturile i se dizolvaseră parcă. Nu vedeam decât doi ochi enormi strălucind pe o față palidă. Era clipa supremă, când, pentru prima dată în viață, discipolul își întrecea maestrul.

— Beo... îngăimă el... Dumnezeu... Ești Beo.

Rămăsese împietrit. Îi simți mâna strângându-mi și mai tare umărul, iar în ochi i se citea o uimire fără margini.

— Încearcă să găsești o scuză și pleacă, îmi șopti el, retrăgându-și brusc mâna. În fața casei este o mașină Alfa Romeo. Urcă-te în ea și așteaptă-mă. O să te urmez cât voi putea de repede.

Am traversat ca în vis camera și îngânând o scuză, i-am mulțumit gazdei și mi-am luat rămas bun. Am ieșit repede, cu o vagă înclinare din cap spre restul oaspeților, care nici nu mă luară în seamă. Ajuns în stradă, am văzut trei mașini parcate

în fața casei. M-am urcat în Alfa Romeo, așa cum îmi ceruse Aldo și mi-am aprins o țigară. Am rămas nemișcat în mașină, urmărind pe rând plecarea fraților Rizzio, apoi a soților Fossi și a altora, cărora nu le fusesem prezentat. În sfârșit apărură și Aldo. Se urcă fără un cuvânt în mașină și trânti ușa. Pornirăm, dar nu în direcția casei sale, ci spre Porta Malebranche și în curând ieșirăm din oraș. Aldo continua să conducă în tăcere, până ce ajunserăm în apropierea munților ce se înălțau ca un zid în fața noastră. Abia atunci opri motorul și se întoarse spre mine.

10

Aldo nu-și putea lua ochii de la mine. Mă studia cu aceeași privire critică de odinioară. Ca atunci când ne pregăteam să ieșim împreună și voia să se convingă că mi-am pieptănat părul și mi-am lustruit pantofii. Țineam minte că uneori mă trimitea să-mi schimb cămașa.

— Știam eu că n-o să crești prea înalt, spuse el în sfârșit.

— Nu-s prea scund, ripostai eu. Am aproape un metru șaptezeci.

— Atât de mult? se miră el. Nu-mi vine să cred.

Îmi oferi o țigară. Observai că nu-i tremurau mâinile, pe când eu eram incapabil să mi le stăpânesc.

— Unde ți-au dispărut buclele? Parcă aveai părul ondulat, remarcă el, netezindu-mi părul cu același gest brutal de odinioară.

— Un frizer din Frankfurt m-a tuns la piele și de atunci mi-a crescut drept întotdeauna, spusei eu, scuturându-mi capul. Voiam să semăn cu brigadierul și chiar am reușit pentru o vreme.

— Cu „brigadierul”?

— Da. Era un yankeu cu care a trăit mama vreo doi ani.

— Parcă auzisem că a fugit cu un neamț.

— Asta a fost la început. N-am rămas cu el decât vreo șase luni după ce am plecat din Ruffano.

Am deschis fereastra mașinii și am privit spre muntele albăstrui ce se înălța în față. Era Monte Cappello, pe care îl privisem de nenumărate ori de la fereastra casei noastre.

— 7 Mai trăiește? mă întrebă Aldo.

— Nu. A murit acum trei ani de cancer.

— Mă bucur că s-a întâmplat așa, zise el.

O pasăre, un vultur probabail, apăru la orizont și se avântă spre înaltul cerului. O clipă, am crezut că se va azvârli asupra vreunei prăzi. Dar nu, continua să zboare în cercuri tot mai largi, plutind deasupra muntelui cu aripile întinse.

— Și ce anume a îndemnat-o să fugă așa din Ruffano în ' 44? mă întrebă Aldo.

— Mi-am pus și eu adesea aceeași întrebare. Nu cred că plecarea ei s-a datorat vestii despre moartea ta sau a tatei. Le-a acceptat pe amândouă ca pe o fatalitate. Cred mai degrabă că se simțea prea singură. Sau poate că pur și simplu îi plăceau bărbații.

— Ba nu, zise Aldo. Mi-aș fi dat seama dacă ar fi fost așa.

Nu fuma. Stătea neclintit, sprijinindu-și brațul de spătarul scaunului meu.

— Mirajul învingătorilor... spuse el după o clipă. Asta trebuie să fi fost. Asupra unei femei obișnuite să respecte convențiile sociale și să se lase dominată de soț, trebuie să fi avut efectul unui afrodisiac. A început în Ruffano cu comandantul, pentru a continua cu yankeul, când mitul victoriei germanilor s-a prăbușit. Da... da... Cunoscut genul. Foarte interesant.

Pentru el era poate interesant – ca și când ar fi

citit istoria unei femei necunoscute – dar nu și pentru mine, care trăisem aievea toate acele întâmplări.

— Și de ce te numești Fabbio? reluă el.

— Tocmai mă pregăteam să-ți spun. S-a întâmplat la Torino, după ce brigadierul a plecat în Statele Unite. În tren l-am întâlnit pe Enrico Fabbio, funcționar la banca din Torino. Era politicos și ne-a ajutat la bagaje. După trei luni mama se și măritase cu el. A fost cum nu se poate mai bun cu noi. Și, ca să o rupem definitiv cu trecutul, m-a adoptat, dându-mi numele lui. La urma urmei, el m-a crescut.

— Da, ai dreptate. El te-a crescut, spuse Aldo și vocea îi sună ciudat.

L-am privit cu atenție. Să-i fi displăcut oare intervenția tatălui meu vitreg în viața noastră?

— Îi sunt recunoscător și acum pentru tot ce a făcut zisei eu. Mă duc să-l văd ori de câte ori am ocazia să trec prin Torino.

— La asta se rezumă legătura dintre voi?

— Da, bineînțeles. Pentru mine, el n-a putut fi niciodată ce erați tu și tata. Era pur și simplu un omuleț cu suflet bun care-și dorea o familie.

Aldo izbucni în râs. Nu înțelegeam ce i se părise atât de 'amuzant în povestea mea.

— În orice caz, continua! eu, legătura dintre noi s-a limitat la faptul că locuiam sub același acoperiș și că mă întreținea. După ce mi-am terminat studiile, am refuzat să lucrez la banca lui și am plecat din Torino, angajându-mă la o agenție de turism.

— Și ce făceai acolo?

— Am fost la început funcționar și apoi ghid.

— Adică, mai nimic.

— Ei, da. Sincer vorbind, așa e. N-am prea ajuns mare lucru, cu toate studiile mele superioare. Doar ceva mai mult ca vânzătorul de ilustrate din Piazza Maggiore.

— Și la ce firmă lucrezi? se interesă el.

— La Sunshine Tours din Genova.

— Dumnezeu! exclamă el.

Își retrase mâna de pe spătarul scaunului meu și pomi motorul. Se comporta ca și când aflase tot ce dorea să știe. Restul nu-l mai interesa.

— Salariul e bun, încercai eu să mă apăr. Și, în plus, am ocazia să cunosc tot felul de oameni, să capăt experiență. Călătoresc mai tot timpul.

— Încotro să te duc? mă întrebă el.

Nu răspunsei. Într-adevăr, încotro...? Întoarse volanul și mașina, după ce se avântă spre munte, se învârti de câteva ori, ca o coadă de șarpe. Văzui dealurile de dedesupt rotindu-se amețitor în jur într-un joc de pete cenușiu-verzui, iar undeva spre apus, cercul îngust al orașului Ruffano, strălucind în soare.

— Și tu? întrebai eu.

Aldo se mulțumi să zâmbească. Deși eram obișnuit cu viteza cu care, presat de timp, circula Beppo cu autocarul pe serpentinele din Toscana și Umbria, nepăsarea fratelui meu pentru propria-i viață mă impresiona. Sfida moartea la fiecare curbă.

— Ai văzut doar și tu aseară. Sunt păpușar. Trag sforile și marionetele dansează. E nevoie de mare artă pentru asta.

— Am văzut, Aldo. Dar nu înțeleg de ce-i nevoie de atâta propagandă și pregătire pentru o simplă serbare studențească.

— E serbarea lor. În ea se reflectă o întreagă lume în miniatură.

Nu-mi răspunsese la întrebare și nu mai insistai. Deodată, se întoarse către mine și-mi puse o întrebare pentru care n-aveam nici un răspuns.

— De ce nu te-ai întors acasă până acum?

„Atacul e cea mai bună metodă de apărare” obișnuia să spună comandantul neamț, citând nu știu ce mare conducător de oști.

— Ce rost ar fi vut să mă întorc, de vreme ce te credeam mort? zisei eu.

— Mulțumesc, Beo, zise el, surprins. Oricum, continuă el, - acum că te-ai întors în sfârșit, am de gând să te pun la treabă.

Mă gândii că ar fi putut să se exprime altfel, după ce. nu ne văzusem de douăzeci și doi de ani. Aș fi vrut să-i spun despre Marta, dar hotărâi că nu era încă momentul.

— Ți-e foame? mă întrebă el.

— Da.

— Atunci să mergem la mine acasă, în via dei Sogni.

— Știu unde stai. Am trecut aseară pe la tine, dar nu te întorseseși încă.

— Tot ce se poate, răspunse el. Nu părea să-l intereseze ,că-l căutasem. Se gândea la cu totul altceva.

— Aldo, îl întrebai eu, ce-o să facem? O să le spunem

, tuturor adevărul?

— Care adevăr?

— Că suntem frați.

— Nu m-am hotărât încă, zise el. Poate că e mai bine să nu se știe nimic. Cât o să mai rămâi pe-aici Te-au dat cumva afară de la agenție?

— Nu, nu m-au dat afară. Mi-am luat o scurtă vacanță, spusei..

— Atunci o să ne descurcăm. O să găsim noi ceva până la urmă.

Mașina o luă spre valea de dedesupt, zburând ca o săgeată spre Ruffano. Intrarăm în oraș prin poarta de sud și urcarăm pe abrupta via dell 8 Settembre, pe lângă căminul studenților și făcurăm apoi la dreapta, oprindu-ne în fața ușilor duble ale casei de la numărul 2.

— Coboară, zise Aldo.

Am privit în jur, aproape sperând să fim văzuți împreună, dar strada era pustie. Lumea își lua masa la ora aceea.

— Am vorbit cu Jacope aseară, spusei eu, în timp ce ne îndreptam spre intrare, dar nu m-a recunoscut.

— Cum ar fi putut să te recunoască? se miră Aldo.

Descuie ușa și mă împinse în hol. Mă trezii dintr-o dată în lumea pe care o părăsisem cu mai mult de douăzeci de ani în urmă. Mobila, bibelourile și chiar tablourile de pe pereți erau cele pe care mi le aminteam din copilărie. Era lumea mea de demult, pe care încercasem zadarnic s-o regăsesc în casa de la numărul 8. îmi ridicai ochii spre Aldo și zâmbii.

— Da, zise el. Am adus totul aici. Adică, ce-a mai rămas.

Se aplecă să ridice un plic care zăcea pe covor. Era probabil scrisoarea pe care i-o strecurase Carla Raspa seara trecută prin deschizătura din ușă. Se uită puțin la adresă, apoi aruncă plicul pe o masă, fără să-l deschidă.

— Intră, mă îndemnă el. O să-l chem îndată pe Jacopo..

Am intrat în ceea ce părea să fie o cameră de zi. Recunoscai și aici vechea noastră mobilă - fotoliile, biroul și canapeaua pe care ȳe odihnea de obicei rpama. Portretul tatei era atârnat pe peretele de lângă bibliotecă. Mi se părea cumva mai tânăr și mai slab decât îl țineam minte, dar la fel de impresionant, cu aerul lui de blândă autoritate. Mă așezai, pe un scaun cu mâinile pe genunchi și începui să privesc în jur.

Singura concesie pe bare o făcuse Aldo epocii moderne erau câteva fotografii de avioane atârnate pe celălalt perete. Avioane de luptă, care se avântau spre cer lăsând un nor de fum în urmă.

— Jacopo ne va aduce prânzul în câteva minute, spuse Aldo intrând în cameră. Să bem ceva până atunci.

Se îndreptă spre masa din colț pe care o recunoscui îndată și turnă Campari în două dintre vechile noastre pahare.

— Nu bănuiam, am zis, făcând un gest larg cu mâna, că toate astea înseamnă atât de mult pentru tine.

— Mai mult, în orice caz, decât a însemnat vreodată casa lui Signor Fabbio pentru tine, replică Aldo, sorbindu-și dintr-o înghițitură paharul cu Campari.

Mă ironiza, dar nu-mi păsa. Nimic nu mă mai putea impresiona acum că eram din nou acasă.

— I-am spus lui Jacopo cine ești, zise Aldo. Cred că e mai bine.

— Cum dorești, Aldo, răspunsei eu.

— Unde stai?

— în pensiunea Signorei Silvani, de pe strada San Michele, numărul 24. E o pensiune pentru studenți, dar nu cred că tinerii ăștia ți-ar fi pe plac. Sunt toți de la Comerț. Și toți, bigoți, după cum se pare.

— Asta-i bine, zâmbi el. De fapt, chiar foarte bine.

Ridicai din umeri, Rivalitatea dintre studenții diferitelor facultăți nu prezenta nici un interes pentru mine.

— Ai putea servi ca intermediar, continuă Aldo.

Rămăsei pe gânduri, privind țintă în paharul cu Campari. îmi amintii că-i mai servisem de intermediar în trecut, pe când era elev la liceul din

Ruffano. Strecuram pe furiș bilețele în buzunarele colegilor. Dar uneori se rătăceau și aveam parte de o grămadă de neplăceri.

— Habar n-am despre ce e vorba, zisei eu.

— Eu însă, știu replică el.

Chiar în clipa aceea, Jacopo intră în cameră purtând o tavă în mâini.

— Bună ziua, Jacopo, îl salutai eu.

Puse tava pe masă și rămase în poziție de drepti, ca o ordonanță.*

— Scuzați-mă că nu v-am recunoscut aseară, Signor Armino, zise el. Mă bucur din inimă că vă revăd.

— Nu mai fi atât de protocolar, Jacopo, îi spuse fratele meu. Beo n-are decât vreun metru șaptezeci. E încă destul de mic ca să-I pui pe genunchi și să-i dai câteva la fund.

' Aldo nu uitase și acum îmi aminteam și eu. Așa făcuse Jacopo în '43, obligat de el, Marta se supăraseră și îl dăduse afară din bucătărie. Marta...

Jacopo ne aduse prânzul și o carafă mare de vin. îl întrebai pe Aldo dacă el îi face toată treaba în gospodărie.

— Gătește doar, spuse Aldo, iar pentru curățenie, am angajat o femeie. La început venea Marta, dar s-a apucat de băutură și am fost nevoit să o dau afară.

Terminasem de mâncat. Mă gândii că sosise momentul să-i vorbesc despre Marta.

— Trebuie să-ți spun ceva Aldo, începui eu. Cred că e mai bine să-ți spun acum, fiindcă sunt și eu întrucâtva implicat în povestea asta. Sunt sigur că Marta a murit. A fost asasinată.

fuse furculița jos și mă așintii cu privirea.

— Ce dracu înseamnă toate astea? se răsti el.

Continua să mă fixeze cu o privire acuzatoare. îmi ștersei gura, împinsei scaunul și începui să mă plimb

nervos prin cameră.

— S-ar putea să greșesc, reluai eu. Dar nu cred. Mi-e teamă că ăsta-i adevărul. Și a murit din vina mea. Numai eu sunt vinovat.

I-am spus întreaga poveste. I-am vorbit despre turiști, despre „barbarul” singuratic care-mi pusese bancnota de zece mii de lire în mână, despre coșmarul în care îmi apăruse altarul din biserica San Cipriano cu ușa lui pictată și despre notița din ziarul de a doua zi. I-am povestit cum mă dusesem la poliția din Roma și cum mi se păruse că recunosc cadavrul, cum' plecasem apoi la Ruffano și, în sfârșit, cum văzusem poliția ridicându-i pe Ghigi, cizmarul și pe sora sa, Maria.

Aldo mă ascultă până la capăt fără să mă întrerupă. Nu l-am privit deloc cât timp i-am relatat toate acele întâmplări. Vorbeam repede, plimbându-mă prin cameră, turuind într-una și corectându-mă din când în când, ca și când m-aș fi aflat în fața unui judecător.

Am terminat în sfârșit și m-am lăsat să cad pe scaun. Abia îndrăzneam să-l privesc. Mă temeam că o să-i întâlnesc din nou privirea aceea acuzatoare. El însă, cojea imperturbabil o portocală,

— Acum înțelegi? l-am întrebat eu, sleit de puteri. Îți dai seama ce s-a întâmplat.

— înțeleg, zise el, vârându-și în gură o felie de portocală. De altfel, nu-i prea greu de verificat. îi cunosc destul de bine pe cei de la poliție. Nu-mi rămâne decât să le telefonez și să întreb dacă femeia asasinată e într-adevăr Marta.

— Și dacă-i ea?

— E destul de rău, spuse el, luând o altă felie de portocală de pe farfurie. Dar tu n-ai nici o vină. În halul în care ajunsese, ar fi murit oricum. Nici frații Ghigi, nici nimeni altcineva n-aveau ce să-i facă. Ajunsese o bețivă. întrebă-l pe Jacopo.

Nu părea să înțeleagă. Nu-și dădea seama că, dacă femeia asasinată era într-adevăr Marta, numai

eu eram de vină că murise, fiindcă-i pusesem banii aceia în mână. îi mai explicai o dată.

— Ce importanță mai are? zise el, terminându-și portocala și muindu-și degetele în bolul cu apă de lângă farfurie.

— Nu crezi c-ar fi trebuit să spun totul celor de la poliția din Roma? L-ar fi găsit mai ușor pe asasin dacă ar fi cunoscut motivul crimei.

Aldo se duse la ușă și-i strigă lui Jacopo să ne aducă cafeaua. După ce Jacopo ieși din încăpere și închise ușa, tumă cafeaua în cești și începu să și-o mestece pe a lui încet, adâncit în gânduri.

— Motivul crimei, repetă el. Oricine poate avea la un moment dat motiv să comită o crimă. Și tu poți fi acuzat ca oricare altul. Ia du-te la poliție și spune-le ce mi-ai spus mie. O bătrână care zace pe treptele bisericii îți amintește de o veche pictură de pe ușa unui altar, care te înspăimânta în copilărie. Foarte bine. Și ce faci? Te apleci asupra femeii? care deschide ochii și recunoaște în tine pe copilul care a fugit cu nemții cu douăzeci de ani în urmă. O recunoști și tu și cu mintea brusc răvășită, te repezi asupra ei. O omori pe loc, împins de dorința nebunească de a ucide amintirile de coșmar' care nu-ți dau pace și apoi, pentru a-ți adormi conștiința, îi pui în mână bancnota de zece mii de lire.

Își termină cafeaua, se îndreptă spre telefonul din celălalt colț al camerei și ridică receptorul.

— O să vorbesc cu comisarul, zise el. Azi e duminică, așa că' s-ar putea să fie acasă. O să aflu cel puțin ce cred cei de la poliție.

— Nu, stai puțin, Aldo... așteaptă, izbucnii eu cuprins de panică.

— Ce să mai aștept? Vrem să știm ce s-a întâmplat, nu-i așa? zise el și ceru un număr. Regretam că-i spusesem. Acum nu mai era doar secretul meu, iar el nu făcuse decât să mă arunce într-o stare de și mai

mare confuzie. Era foarte posibil să fiu acuzat că am comis crima, așa cum spusese el. Nu aveam nici un martor și nici un alibi. Poliția n-ar fi crezut niciodată că sunt nevinovat, iar eu m-aș fi străduit zadarnic s-o dovedesc.

— Cred că n-ai de gând să le spui despre mine, zisei eu.

— Dumneavoastră sunteți, domnule comisar? vorbi Aldo în receptor, ridicându-și exasperat ochii spre cer. Sper că nu v-am deranjat de 'a masă. Sunt profesorul Donati, Aldo Donati. Foarate bine, mulțumesc. Omul meu de serviciu, Jacopo tocmai m-a informat că prin Ruffano circulă zvonul că femeia asasinată la Roma n-ar fi alta decât bătrâna mea doică, Marta Zampini, care a dispărut de câteva zile de acasă. Am fost foarte șocat... Da... Da... Nu, după cum știți, sunt foarte ocupat. Citesc destul de rar ziarele și oricum n-am văzut nimic în ele despre asta... Frații Ghigi... Da...

Îmi aruncă o privire semnificativă și dădu din cap. Am simțit că-mi zvâcnește inima. Prin urmare, era adevărat!

— Nu există deci nici o îndoială? continuă Aldo. Îmi pare extrem de rău. De altfel, în ultimul timp, se apucase de băutură. La început o angajasem la mine, dar după aceea i-a fost imposibil să mai lucreze. Nici frații Ghigi nu cred că știu prea multe. De ce tocmai la Roma? Cine știe ce-o fi atras-o acolo... Așadar, sperați să-l arestați pe asasin în curând... Bun. Bun. Mulțumesc, domnule comisar... Da, v-aș rămâne foarte îndatorat dacă m-ați anunța îndată ce veți mai afla ceva. În mod confidențial, desigur. Mulțumesc... mulțumesc.

Puse receptorul în furcă, apoi luă un pachet de țigări dintr-o cutie și mi-l aruncă.

— Calmează-te, zise el. În curând o să se termine totul. Poliția speră să-l aresteze pe asasin în următoarele douăzeci și patru de ore.

Părea convins că nu mă tem decât pentru propriami piele și atitudinea lui mă făcu să-mi dau și mai bine seama cât eram de vinovat. Da, nu puteam nega. Eram vinovat că-i pusesem banii aceia în mână. Vinovat că nu mă întorsesem când mă strigase.

Chinuit de remușcări, îndrăznii să-l atac pe Aldo.

— De ce s-a apucat de băutură? îl întrebai. N-ai avut grijă de ea?

Răspunsul lui mă surprinse.

— I-am dat de mâncare, am îmbrăcat-o și am ținut-o în casa mea. Și totuși, a început să bea și a decăzut în ultimul hal. De ce? Nu mă întreba. Poate că totul se datorează eredității, cine știe căruia strămoș bețiv. A procedat aidoma sinucigașului care are suicidul în sânge și pe care nu-l poate nimeni împiedica să-și pună capăt zilelor. îl strigă din nou pe Jacopo, care intră și luă tava cu ceștile de cafea.

— Nu sunt acasă pentru nimeni, îi spuse Aldo. Nu mi-am mai văzut fratele de douăzeci de ani și vreau să stau în liniște de vorbă cu el.

Se întoarse spre mine și-mi zâmbi. Mă simții deodată ocrotit. Povara tuturor greutăților vieții îmi fusese luată de pe umeri. Aldo avea să aibă grijă de totul.

11

Ne-am petrecut restul zilei stând de vorbă. Din când în când, Jacopo intra cu cafele proaspete, retrăgându-se apoi fără o vorbă. Camera se umpluse de fumul țigărilor mele. Aldo nu fuma. îmi spuse că se lăsase de multă vreme, că nu mai găsea

nici o plăcere în fumat. Reușii să aflu, fragmentat, prin întrebări repetate cu insistență, povestea vieții lui de după război. După Armistițiu, fugise la partizani. Nu știa nimic despre telegrama care ne adusese vestea morții lui, credea că bănuim că fusese luat prizonier. Se întorsese la Ruffano la câteva luni după ce mama fugise cu comandantul neamț, luându-mă cu ea. Atunci aflase totul de la Marta. În schimb, la Ruffano se răspândise zvonul că, în timp ce se îndrepta spre granița cu Austria, convoiul nostru fusese atacat, iar eu și mama pierisem în bombardament. De atunci nu mai știusem nimic unii de alții, fiecare urmând un alt drum.

El, un tânăr în vârstă de douăzeci de ani, eu, un copil de abia doisprezece, trebuise să ne croim o altă viață. Existența mea depinsese de o femeie dezlădăcinată, care devenea odată cu trecerea timpului tot mai superficială, neglijentă și incapabilă să-și dea-seama de realitate. El se înapoiase cu amintirea mamei care-i urase drum bun la despărțire, o femeie cu inimă caldă și iubitoare, abia așteptând să-l revadă. Această imagine se spulberase însă, atunci când atât Marta, cât și alți cunoscuți din Ruffano îi povestiseră despre fuga ei cu nemții și despre sfârșitul ei tragic.

Trebuise să înfrunte bârfa, rușinea, scandalul. Se mai găsiseră câte unii care să-i spună chiar că o văzuseră la plecare, râzând în mașină alături de comandant, în timp ce eu fluturam steagul cu zvastică pe fereastra deschisă.

— Asta a fost lovitura finală, zise Aldo - tu, fluturând steagul cu zvastică.

Retrăi am din nou, prin ochii lui, de astă dată, întâmplări de mult uitate și brusc mi se făcu rușine pentru mama. Cuvintele lui mă îndureraseră profund și încercai să-i găsec o scuză. Aldo nici nu vru să

mă asculte.

— N-are rost, Beo. Nu vreau să mai aud nimic. Nu mă interesează ce-a făcut la Frankfurt sau la Torino, ce viață a dus cu omul pe care-l numești tată vitreg și nici dacă a fost bolnavă și nefericită. Pentru mine e moartă din clipa în care a plecat din Ruffano.

Îl întrebai dacă știa unde este mormântul tatei. Știa. Îmi spuse că fusese în lagărul în care murise. O singură dată. Apoi, cu toate insistențele mele, refuză să mă vorbească despre asta. •

— Pentru mine, tata este acolo, spuse el, arătând spre tabloul de pe perete. Asta îmi ajunge. Tabloul și tot ce vezi în camera asta. Mai am în plus și ce a realizat el la palat. Mă străduiesc să-i continui opera, dar bineînțeles cu mai multă autoritate. Mi-am făcut din asta un scop în viață.

Din cuvintele lui răzbătea o amărăciune ciudată, ca și când, cu toată poziția socială la care ajunsese atât de repede în Ruffano, ar fi fost conștient că-și irosise toți acești ani. Părea nemulțumit. Nu era vorba de satisfacerea unor ambiții personale, nici de bani și nici de glorie. Vorbea mereu despre el la trecut: „doream să fac asta, doream să fac cealaltă, eram hotărât să îndeplinesc ce-mi propusesem”. Nu se referea niciodată la propria-i persoană la prezent sau la viitor.

— N-ai de gând să te căsătorești? Îl întrebai eu, profitând de o pauză. Să-ți întemeiezi o familie? Să lași ceva în urmă când vei muri?

Nu-mi răspunse. Se mulțumi să izbucnească în râs. Stătea la fereastră cu privirea pierdută spre munții din zare. Muntele Cappello, sub care ne oprisem de dimineață se desena clar pe albastrul limpede al cerului.

— Ți-aduci aminte? zise el. Când eram copii, mă străduiam uneori o după amiază întreagă să construiesc un castel din cărți de joc pe masa din

sufragerie. Cred că foloseam aproape o jumătate de duzină de pachete de cărți, cu care acopeream toată masa. Și, în sfârșit, venea momentul suprem - când, cu o singură lovitură, năruiam totul.

îmi aminteam foarte bine cărțile în echilibru precar care alcătuiau un fel de uriașă pagodă ce tremura pe masă și pe care o priveam cu ochii uirPiiți de copil.

— Da, răspunsei, dar ce are asta de-a face cu întrebarea mea?

— Totul, spuse el.

s

Traversă camera și desprinse de pe perete una din fotografiile ce reprezentau avioane. Mi-o puse în față. Era un avion de luptă care s& prăbușise în flăcări.

— N-a fost avionul meu, dar ar fi putut să fie, spuse el. Așa mi-am văzut murind camarazii. Cei alături de care zburam. Eu am reușit să scap. M-am lansat cu parașuta înainte cu avionul să ia foc și l-am văzut năpustindu-se spre pământ, ca un zmeu de hârtie dus de vânt. Și chiar în momentul impactului cu pământul, când a fost zdrobit, eu mă înălțam spre cer. Explozia și înălțarea mea spre înaltul cerului au fost aproape simultane. Am trăit un moment de triumf, de extaz indescriptibil. Am trecut prin moarte și am învis-o. Momentul distrugerii și cel al creației se contopiseră într-unul singur. Moartea și viața își dădeau mâna.

Puse fotografia la loc pe perete. Tot nu reușeam să înțeleg ce legătură avea acea fotografie cu întrebarea pe care i-o pusesem. Probabil că întâmplările prin care trecuse în timpul războiului și pe care încercam zadarnic să mi le imaginez, făceau ca toate celelalte lucruri să nu mai aibă nici o valoare. Viața părea să nu mai însemne nimic față de bucuria pe care o resimțise trecând atât de aproape de moarte.

Se făcuse șapte fără un sfert.

— Trebuie să plec, spuse Aldo, privind-și ceasul. Am o nouă întâlnire la palat cu studenții. Continuăm pregătirile pentru serbare.

Până atunci nu discutasem deloc despre serbare și nici despre viața lui din prezent. Ne preocupaseră doar amintirile.

— Ai vreo întâlnire astă seară? mă întrebă el.

Zâmbii și clătinai din cap. Ce nevoie mai aveam de întâlniri, acum că eram din nou împreună?

— Atunci, zise el, când mă voi întoarce, o să te iau să cinăm cu Livia Butali.

Se îndreptă spre telefon și formă un număr. Parcă mă vedeam din nou în fața vechii noastre case ascultându-l pe Chopin, pentru ca apoi pianul să înceteze brusc și interpreta să traverseze camera ca să răspundă la apelul telefonului pe care-l așteptase toată ziua.

— Venim amândoi, spuse Aldo, vorbind în receptor. Pe la opt și un sfert. închise apoi telefonul, fără să răspundă la întrebarea interlocutoarei sale.

Mi-o imaginai rămânând o clipă nemișcată lângă aparat, neînțelegând prea bine despre ce este vorba, pentru ca apoi să se întoarcă la pian și să atace cu pasiune un Studiu.

— Parcă ziceai că printre, altele, știi și puțină germană, spuse Aldo, întorcându-se spre mine.

— Da, răspunsei, asta-i tot ce-am moștenit de la comandant.

Ignorându-mi ironia se duse spre un scaun, din spatele divanului și luă volumele pe care i le adusesem în ajun Signorei Butali de la bibliotecă.

Uită-te puțin prin ele, cât sunt la palat, îmi ceru el. Aveam de gând să i le dau unuia dintre băieți, care studiază germana, dar cred că tu te pricepi mai

bine. Tradu-mi orice ți se pare mai important, adăugă el trântind cărțile pe masă.

— Trebuie să te previn totuși, că din ceea ce am citit eu în ele, la repezeală, bineînțeles, nu reiese deloc că Șoimul ar fi fost geniul acela neînțeles despre care le-ai vorbit tu aseară studenților, ci, dimpotrivă. Dacă Signora Butali are într-adevăr de gând să i le ducă rectorului la spital ca să le citească, soțul ei riscă să facă un nou atac de cord.

— N-avea nici o grijă, zise Aldo, n-o să le citească. Nu pentru el le-a cerut, ci pentru mine.

Nu mai înțelegeam nimic. În calitate de director al Consiliului Artelor, ar fi putut, evident, să le solicite personal de la bibliotecă.

— Acest istoric german era cu siguranță o victimă a prejudecăților timpului, așa cum erau de altfel majoritatea învățaților din secolul al nouăsprezecelea, comentă el. Săptămâna trecută am citit niște vechi manuscrise italiene care prezintă, viața ducelui într-o cu totul altă lumină. Jacopo! strigă el, deschizând ușa.

’ Jacopo apăru într-o clipă.

c- O să lipsesc o oră, zise Aldo. Să nu primești pe nimeni între timp. Nu ne pregăti masa, eu și Beo vom cina mai târziu la numărul 8.

— Prea bipe, signore, spuse Jacopo. V-a căutat o doamnă de două orș, astăzi după amiază, adăugă el. A spus că se numește Signorina Raspa.

— Și ce dorea?

— Să vorbească cu dumneavoastră, bineînțeles, spuse Jacopo și un zâmbet îi lumină fața impenetrabilă de obicei.

— Este cea care a adus scrisoarea asta aseară, zisei eu, arătând spre plicul ce rămăsese nedeschis pe masa din hol. M-am retras în umbră și am văzut-o când a vârat scrisoarea prin deschizătura ușii.

— O cunosc la fel de puțin ca și tine, spuse Aldo.

Citește-o tu, îmi ceru el, întinzându-mi scrisoarea.

Ieși grăbit din casă trântind ușa și îl auzii pornind motorul mașinii. Deși palatul ducal se afla doar la patru minute de mer3 pe jos, el se ducea cu mașina.

- Se crede tot pilot? îl întrebai eu pe Jacopo.

— Nici n-a fost niciodată altceva, răspunse el cu mândrie. Consiliul Artelor? Aș! Mofturi. Zâmbi, pocnind disprețuitor din degete.

Turnă vermut într-un pahar și îl puse pe masă.

— Vă urez o seară plăcută, spuse el, ieșind din cameră.

Rămas singur, nu ezitai să deschid scrisoarea Cariei Raspa. Începea protocolar, mulțumindu-i profesorului Donati pentru amabilitatea de a-i fi permis să asiste împreună cu însoțitorul ei la întrunirea de la palat din seara precedentă. Evenimentul o impresionase profund - zicea ea - și ar fi dorit^J să discute împreună multiplele implicații ale cuvântării pe care o ținuse studenților. O putea suna oricând în seara aceea, până la miezul nopții, iar a doua zi, când, fiind duminică, era liberă, ar fi putut trece pe la el, sau ar fi putut eventual cina împreună în apartamentul ei din via San Michele, numărul 5. În încheiere, urmau obișnuitele formule protocolare de salut și semnătura - Caria Raspa - de-a curmezișul paginii, cu litere ce se împleteau ca într-o îmbrățișare. Am pus scrisoarea la loc în plic, întrebându-mă dacă autoarea încă mai așteaptă telefonul lui Aldo. Curând, uitasem de ea, absorbit de isprăvile Șoimului.

„Aventurile amoroase precoce ale ducelui Claudio” - citii • eu - *au stârnit un adevărat scandal printre pașnicii locuitori ai cetății Ruffano și au avut consecințe dezastruoase asupra sănătății sale. Comportarea lui nebunească ajunsese un motiv de îngrijorare chiar și pentru familia ducală, care*

începuse să se teamă că aceste excese i-ar putea pune viața în pericol. Geniul rău al ducelui îl făcuse să se înconjoare de o trupă de •comedianți nomazi, pe care îi admira fără'rezerve, numin- du-i pe cei mai tineri dintre ei în cele mai înalte slujbe la curte „.

Am luat o foaie de hârtie și am început să transcriu traducerea celor mai impresionante pasaje, așa cum îmi ceruse Aldo.

„Legăturile dintre Șoim și comedianți erau din ce în ce mai strânse, ajungând treptat să-l acapareze cu totul. Acești tineri destrăbălați, aparținând celor mai de jos clase, deveniseră prietenii intimi ai ducelui, sfetnicii lui, atât în viața publică cât și în cea particular. însușindu-și modul lor de comportare, ducele ajunsese la o totală lipsă de decență, trecând din extravaganță în extravaganță și dându-se în spectacol în mod atât de rușinos în fața supușilor săi, încât... „

Autorul german, cutremurat de îngrozitoarele vicii ale ducelui, scria mai departe în greacă - limbă pe care, din păcate, n-o cunoșteam. Poate că faptele expuse în greacă erau la fel de interesante pentru organizatorii spectacolului dar nu-i putem ajuta. Am mai răsfoit câteva pagini, întorcându-mă la fragmentul pe care-l citisem la bibliotecă. Cineva, studentul lui Aldo probabil, mi-d luase înainte. Fratele meu se grăbise desigur să ia cărțile de la Signora Butali îndată ce i le adusesem și îi ceruse să-i traducă partea referitoare la Șoim, căci găsii o bucată de hârtie înserată între pagini, marcând pasajul.

„...Când locuitorii cetății se revoltaseră și îi ceruseră socoteală, ducele răspunsese că fusese ales de pronia divină pentru a-i pedepsi pe fiecare în

parte după cum meritau.' Cei mândri trebuiau să fie îngenuncheați, cei trufași, căleați în picioare, iar clevetitorii aveau să fie amuțiți pentru totdeauna, într-un cuvânt, vipera trebuia să piară de otrava propriului venin, căci numai așa, zicea el, se va face dreptatea divină. Odată, un paj uitase să aducă lumânări în sufrageria în care cina ducele. Nefericitul fusese pe lec înșfăcat de gardă și după ce fusese înfășurat în niște haine vechi îmbibate în ulei, i se dăduse foc și fusese târât prin încăperile palatului, găsindu-și moartea în chinuri nesfârșite”:

Frumoasă poveste! Cam prea violfentă însă, ca să fie pe placul Domnului...

„Indignarea locuitorilor cetății, a căror liniște era tulburată noapte de noapte de escapadele nebunești ale Șoimului și ale bandei sale — continua autorul — a fost fără margini, atunci când frumoasa soție a unuia dintre cei mai de seamă nobili ai cetății a fost smulsă în miez de noapte din pat și violată de duce însuși. Mănat parcă de un duh al răului, Șoimul nu s-a oprit aici. Însoțit de josnicii lui tovarăși de destrăbălări, s-a dedat unei fapte nemaiauzite până atunci. Au pornit călare pe optsprezece armăsari din fortul de nord al cetății și au traversat în goană orașul, strivindu-i sub copitele cailor pe toți cei întâlniți în cale. Toată suflarea cetății s-a ridicat, pornind pe urmele lui. Această ultimă nebunie, care avea să rămână consemnată în istoria cetății drept „Zborul Șoimului”, s-a sfârșit cu masacrarea nefericitului duce”.

Mi-am mai turnat un pahar cu vermut. Până atunci crezusem că ducele își găsise moartea aruncându-se din înălțimea unuia dintre turnurile palatului, convins, în nebunia lui, că este însăși

pasărea al cărei nume îl purta. Autorul german nu pomenea însă despre una ca asta. Se putea totuși ca manuscrisele italiene să ofere mai multe amănunte în legătură cu moartea lui. Am transcris traducerea din germană, străduindu-mă să redau cât mai exact faptele. Aveam de gând să-i spun lui Aldo să apeleze la altcineva pentru textul în greacă.

Fratele meu s-a întors acasă cu câteva minute înainte de ora opt, într-o dispoziție excelentă, părând să fi uitat tu totul de trecutul întunecat pe care-l rememorasem împreună în acea după amiază. I-am dat cele câteva foi pe care scrisesem traducerea și am intrat în baie ca să-mi spăl mâinile. Peste câteva minute, când am revenit în cameră, l-am găsit zâmbind.

— Ai făcut o treabă bună, m-a lăudat el, chiar foarte bună. Totul se potrivește perfect cu ce am citit despre duce până acum.

— Sunt bucuros să ți-am putut fi de folos. Te rog să apelezi la mine oricând mai ai nevoie.

A împăturit hârtiile și și le-a pus în buzunar. Apoi, chemându-l pe Jacopo, l-a anunțat că plecăm. De data aceasta • n-a mai luat mașina.

— Ce ai de gând să-i spus Signorei Butali? l-am întrebat, în timp ce ne îndreptam spre vechea noastră casă.

— I-am spus totul încă de azi dimineață. Am încredere în ea, așa cum am și în Jacopo.

O luă înainte pe aleea de la intrare. Ușa era deschisă. Retrăiam din nou una din acele seri din copilărie când ne întorceam prea târziu acasă, făcând-o pe mama să ne aștepte cu masa. Parcă-l vedeam pe Aldo rămânând să-i dea explicații, pe când eu eram trimis imediat la culcare.

Signora Butali se schimbase într-o elegantă rochie albastră și mi se păru și mai frumoasă la

lumina becurilor din bibliotecă. Se îndreptă spre mine zâmbind și-mi întinse mâna.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama de la început, spuse ea. Nu muzica lui Chopin sau a lui Debussy te-a atras aici, ci pur și simplu dorința de a-ți revedea casa.

— Vă asigur că au contribuit amândouă în aceeași măsură, am spus sărutându-i mâna. Vă rog să mă iertați dacă v-am părut nepoliticos.

Încetasem să mai fiu pentru ea insignifiantul ajutor de bibliotecar care o condusesese acasă. Eram un prieten, fratele lui Aldo.

— E absolut fantastic, contiunua ea. Și minunat în același timp. Nici nu-mi vine să cred că este adevărat. Această întâmplare are să vă schimbe cu siguranță viața. Mă bucur din inimă pentru voi.

Ne privi pe rând și lacrimile pe care și le stăpânise până atunci, îi străluciră în ochi.

— Emoțiile revederii au trecut acum, interveni brutal Aldo. Unde este paharul meu cu Campari? Beo preferă vermul.

Signora Butali îl privi, clătinând din cap, uimită de răceala pe care O manifesta într-o astfel de împrejurare. Ne întinse paharele și își turnă și ei unul.

— În sănătatea voastră, zise ea. Vă urez viață lungă și multă fericire. Mi-a plăcut întotdeauna numele dumitale mi se adresa ea, întorcându-se spre mine „Il Beato”... Cred că ți se potrivește de minune.

— Dar știi cu ce se ocupă? zise Aldo, izbucnind în râs. Nu e decât un amărât de ghid. Colindă prin țară cu un autocar plin de turiști și le arată anglosaxonilor Roma în timpul nopții.

— Și de ce nu? răspunse Signora Butali. Sunt convinsă că se descurcă foarte bine și că turiștii îl adoră.

— N-o face decât pentru bacșișuri, spuse din nou Aldo. Nu ezită să-și scoată pantalonii și să se azvârle în fântâna Trevi pentru bani.

— Fleacuri! spuse ea și-mi zâmbi. Nu-i da nici o atenție. Nu vorbește așa decât din invidie că dumneata vezi lumea, pe când el a rămas pierdut într-un mic orașel de provincie.

Îmi plăcea cum sună numele Beo pe buzele ei, iar schimbul acela de cuvinte ironice dintre ei mă făcu să mă simt mult mai în largul meu. Și totuși... M-am uitat spre fratele meu. Se plimba prin încăpere, răsfoind cărți, ridicând obiecte și punându-le la loc, pradă acelui neastâmpăr pe care i-l cunoșteam din copilărie, semn sigur că pune ceva la cale.

Signora Butali ne invită în sufragerie, unde, pe masa pusă pentru trei persoane, străluceau câteva lumânări. Mâncarea, fusese pusă la îndemână pe bufet, așa că nu aveam să fim deranjați de nimeni. Cu perdelele trase, vechea mea cameră de joacă își pierduse atmosfera de austeritate de azi dimineață. Acum, masa lucea în lumina lumânărilor care aruncau umbre pe fețele noastre, făcându-mă să mă întorc cu gândul la trecuta-mi copilărie. Ieșisem parcă tocmai la timp din negura trecutului ca să intru în jocul unui Aldo ajuns acum la maturitate.

Mi-aminteam că în copilărie îi servisem adesea de intermediar, când voia să înfiripeze sau să pună capăt prieteniei cu o fată. Mă învăța ce să spun și, la un semn al lui, trebuia să mă adresez fetei, ceea ce ducea adesea la certuri și izbucniri violente. Nu-și schimbase metoda. Atâta doar că acum era vorba de o femeie în toată firea și îi făcea și mai multă plăcere s-o vadă prinsă în plasa uneltirilor lui, mai ales că eram și eu de față. Mă întrebam cât de departe mersese, dacă se mai străduia încă s-o cucerească - și în acest caz eram gata s-o apăr - sau erau de multă vreme amanți și Aldo se distra doar,

dându-și aere în prezența mea, care nu aveam de unde să cunosc adevărul.

N-am discutat deloc despre soțul Signoréi Butali, ca și când n-ar fi existat. Oare cum ne-am fi comportat dacă ar fi fost și el de față? Probabil că soția lui s-ar fi retras în acea carapace de gheață, jucând doar rolul unei amfitrioane amabile, pe când Aldo s-ar fi priceput să-l lingusească, așa cum făcea în copilărie cu tata, detenninându-l să-și dezvăluie gândurile, indiferent dacă îl interesau sau îl plictiseau.

După cină, Signora Butali ne-a condus în camera de muzică, unde ne-am luat cafeaua, discutând despre serbare.

— Câte repetiții veți face? îl întreabă ea pe fratele meu. Sau, ca și anul trecut, păstrați secretul față de cei care nu au un rol în spectacol?

— Bineînțeles, spuse el. Îți pot spune totuși că repetițiile merg foarte bine. Unii dintre noi repetăm chiar de luni întregi.

— Anul trecut, zise Signora Butali întorcându-se spre mine, eu am interpretat rolul ducesei Emilia, care l-a primit la palat pe Papa Clemejit. Profesorul Rizzio, pe care l-ai cunoscut azi dimineață, a jucat rolul ducelui. Fratele dumitale a știut să conducă atât de bine repetițiile, le-a conferit atâta veridicitate, încât am impresia că profesorul Rizzio se mai crede și acum ducele cetății.

— Comportarea lui față de mine azi dimineață cel puțin, a fost cu adevărat demnă de un duce, zisei eu. N-am făcut însă nici o legătură cu serbarea de anul trecut. Am crezut pur și simplu că vrea să mă facă să simt prăpastia dintre un prorector al universității și un biet ghid de la o agenție de turism.

— O, asta-i o altă meteahnă a lui, spuse ea. Dar soră-sa e parcă și mai rău, nu? se întoarce ea spre Aldo. Le compătimesc uneori pe bietele studente,

care sunt probabil claustrate ca într-o mănăstire în căminul pe care-l administrează.

Aldo izbucni în râs și-și mai turnă un pahar cu coniac.

— Până și în mănăstirile din trecut, zise el, puteai pătrunde cu mai multă ușurință. Ar trebui construit un pasaj secret între căminul fetelor și cel al băieților. N-ar strica să ne gândim la asta.

Se trânti într-un fotoliu și, scoțând foile cu traducerea mea din buzunar începu să le citească cu atenție.

— Există câteva probleme care ar trebui lămurite înainte de începerea pregătirilor pentru serbarea de anul acesta, îi spusei eu Signorei Butali.

— Ce fel de probleme?

— în primul rând, dacă acest duce Claudio a fost un moralist sau un monstru, răspunsei. După părerea istoricilor, a fost un monstru, iar eu sunt de acord cu ei. Aldo, însă, crede cu totul altceva.

— Bineînțeles, spuse ea. îi place întotdeauna să șocheze, făcând opinie separată.

Vocea îi suna ironic, dar în priviri i se citea admirația. Mi-amintii cât de lipsit de viață mi se păruse chipul ei în dimineata aceea și mă simții din nou în inferioritate:

— Oricum, am remarcat eu, locuitorii cetății îl considerau un monstru și s-au răzvrătit împotriva lui și a curții sale, înecându-i în sânge.

— Asta o să vedem la serbare? se interesă ea.

— Nu pe mine trebuie să mă întrebați, ci pe Aldo.

Se îndreptă spre fotoliul lui cu paharul în mână și din mișcările ei, din felul cum se aplecă asupra lui, mi-am dat seama că numai prezența mea o împiedica să i se arunce în brațe.

— O să ne prezentați o răscoală la serbare? îl întrebă ea. Și dacă da, cine o să fie învingătorii?

— Nu-i prea greu de ghicit, răspunse el, fără să-și ridice privirile din foile pe care le ținea în mână. Studenții de la Comerț. Sunt oricum gata de luptă.

Signora Butali își puse paharul cu lichior pe pian și-și ridică privirile uimite spre mine.

— Asta-i o inovație de ultim moment, spuse ea, ridicând capacul pianului. Credeam că rolurile din spectacol le sunt rezervate doar studenților de la Litere.

— Nu și anul acesta, zise Aldo. Sunt prea puțini.

Signora Butali mai sorbi o înghițitură de lichior cu gesturile unei regine care-și soarbe nectarul, pregătindu-se să-și ia zborul pe aripile înălțătoare ale muzicii și se așeză pe scaunul din fața pianului.

— Ce să vă cânt? întrebă ea. Întrebarea și zâmbetul îmi erau adresate mie, dar în gândul ei, așa cum stătea în așteptare, cu mâinile pe clape, nu era loc decât pentru Aldo.

— „Arabesca”, i-am cerut eu. E o melodie de neuitat.

O ascultasem cântând în dimineața trecută, când nu eram decât un străin în propria-mi casă, încercând să reînviez fantomele trecutului. Acordurile pianului îmi risipiseră nostalgia, făcându-mă să mi-amintesc de prezent. Acum era noapte și Aldo era de față. Pianista, care ieri cântase doar din politețe, părea acum că-și pune tot sufletul în această melodie pe care i-o adresa doar lui. „Arabesca”, cea atât de des interpretată de mii de elevi din toată țara, se transformase deodată sub mâinile ei într-un sugestiv dans de dragoste. Mă întrebam dacă își trăda întodeauna astfel sentimentele când cânta la pian, încremenisem pe scaun cu ochii în tavan. De la locul ei din spatele pianului, Signora Butali nu-l putea vedea pe omul pe care spera să-l farmece cu acea melodie. Eu însă îl vedeam. Luase un creion și făcea adnotări pe

marginea traducerii mele, fără să dea vreo atenție muzicii. Debussy, Ravel și Chopin nu stârneau nici un ecou în sufletul lui. De altfel muzica nu-l impresionase niciodată. Melodiile interpretate de amfitrioana noastră nu erau pentru el decât un sunet de fond, abia întrucâtva mai personale decât zgomotul traficului.

Mă simțeam copleșit de sentimentul că femeia aceea frumoasă își irosește zadarnic eforturile. Îmi aprinsei o țigară și încercai să mă imaginez în locul fratelui meu. Când pianul s-ar fi oprit, m-aș fi ridicat de pe scaun, m-aș fi apropiat de interpretă și i-aș fi acoperit ochii cu mâinile. Atunci ea s.-ar fi întors către mine și... Visul se amplifică pe măsură ce ritmul melodiei devenea tot mai alert. Nu mai puteam suporta să-i ascult chemarea, care, vai, nu mie îmi era adresată. Nu mă îndoiam nici o clipă că Aldo, deși indiferent față de muzică, îi înțeleșese mesajul.

Le doream din suflet împlinire în dragoste și poate tocmai de aceea era peste puterile mele să mai asist la o astfel de scenă.

Probabil că Signora Butali îmi intuise neliniștea, căci închise brusc capacul pianului și se întoarse spre noi.

— Ei, îl întrebă ea pe Aldo, ai pus la cale revoluția? Ne putem relaxa puțin?

Ironia, dacă existase cumva în intenția ei, își atinse tot atât de puțin scopul ca și muzica. Aldo își ridică ochii de pe hârtii și, observând că se ridicase de la pian, le împinse de o parte.

— Cât este ceasul? S-a făcut târziu? o întrebă el.

— E zece, spuse ea.

— Zece? se miră Aldo. Mi se părea că abia ne-am ridicat de la masă. .

Căscă, se întinse și își puse hârtiile în buzunar.

— Sper, zise Signora Butali, că ai reușit să

termini scena întâi, dacă la asta ai lucrat toată seara.

Îmi mai oferi un pahar cu lichior. Am refuzat, scuzându-mă că era prea târziu și că trebuia să mă întorc la pensiune.

Aldo zâmbi. Îl amuza probabil discreția mea sau strădania amfitrioanei noastre de a-mi întreține buna dispoziție.

— Scena întâi, zise el, care de fapt a fost concepută cu mult timp în urmă, n-o să fie prezentată în public, sau cel puțin așa s-ar cuveni, ca să nu fim acuzați de indecență.

— Dar despre ce-i vorba? E cumva acea goană a cailor prin cetate? Întrebai eu.

— Nu, nu, se încruntă el, asta va avea loc abia la sfârșit. M-am gândit la ceva care să stârnească interesul mai întâi.

— Și la ce anume? se arătă nerăbdătoare Signora Butali.

— La seducerea acestei doamne, răspunse el, la ceea ce autorul numește „violarea soției unuia dintre cei mai de seamă locuitori ai cetății”.

Se lăsă o tăcere stânjenitoare. Cuvintele lui Aldo puteai fi luate drept o aluzie, venită la un moment cu totul inoportun.

Am sărit în picioare și, zâmbind politicos, mi-am luat rămas bun de la Signora Butali, spunându-i că a doua zi trebuia să fiu la serviciu la ora nouă. Mi se păruse singurul mod decent de a pune capăt acelei situații neplăcute. Abia după ce cuvintele-mi scăpaseră de pe buze, mi-am dat seama că retrăgându-mă atât de brusc, nu făceam decât să dau de înțeles că pricepusem aluzia lui Aldo.

— Nu-l lăsa pe Signor Fossi să te extenueze, îmi zise Signora Butali, întinzându-mi mâna. Și treci pe la mine oricând dorești să asculți muzică. Cred că nu mai trebuie să-ți spun că aș dori ca atât dumneata

cât și fratele dumitale să vă simțiți ca acasă în locuința noastră, care v-a aparținut altă dată.

I-am mulțumit pentru invitație și am asigurat-o că îi stau la dispoziție oricând va mai dori să împrumute cărți de la bibliotecă.

— E foarte amabil din partea dumitale, spuse ea. Poate spre sfârșitul săptămânii, când voi pleca la Roma. Te voi anunța, oricum.

— Te conduc, zise Aldo.

Voia să mă conducă. Nu să plece acasă.

Ușa dela camera de muzică rămăsese deschisă și, în timp ce coboram la parter, încercai să par vesel, întrebându-l prosteste pe Aldo dacă-și mai amintește cum mă fugărea pe scări în copilărie. Nu voiam ca Signora Butali să-și închipuie... exact ceea ce probabil că-și închipuia. Că eu, fratele cel mic mă amestec, că-mi permit să dau sfaturi.

Aldo mă conduse pe alee și deschise poarta. Strada era întunecată, cu toate că noaptea era senină și nenumărate stele sclipeau pe bolta cerului. Lumina slabă a felinarului nu reușea să alunge umbra deasă.

— Cât e de frumoasă, spusei eu. Și atât de amabilă, deși rezervată și calmă. Nici nu mă mir că...

— Uite-i, mă întreprinse Aldo, punându-mi mâna pe braț. Uite-i că vin. Vezi luminile acelea? mă întrebă el, arătând spre valea de dedesupt. Pe șoselele care duceau spre Ruffano dinspre nord și est se mișcau o grămadă de luminițe, iar huruitul motocicletelor umpluse văzduhul.

—> Cine sunt toți motocicliștii ăștia? îl întrebai eu.

— Studenții de la Comerț, care se întorc din weekend. Într-o clipă, toată via Mura o să vuiască de zgomotul vandalilor ăștora. O s-o țină așa cel puțin o oră de-acum înainte.

Într-adevăr, liniștea care învăluia orașul la ora

aceea târzie din noapte fusese sfâșiata. Probabil că zgomotul motoarelor întrerupsese somnul multora dintre locuitori.

— Te bucuri de suficientă autoritate ca să pui capăt acestei stări de lucruri, dacă te deranjează, îi spusei lui Aldo.

— Nu mă deranjează, zise el, zâmbind și mă bătut pe umeri. N-au decît să colinde prașul în lung și-n lat toată . noaptea, dată au chef. Te-ntorci la pensiune, nu-i așa?

— Da, zisei eu.

— Nu rătăci pe străzi. Du-te direct acolo. Pe curînd, Beo și îți mulțumesc pentru ziua de astăzi.

Se întoarce în grădină și închise poarta. Peste o clipă îl auzii trăgînd zăvorul de la ușa din față. Coborâi strada, • îndreptîndu-mă spre pensiunea Signorei Silvani. Mă întrebam cum va fi primit Aldo cînd se va întoarce în camera de muzică. Și, oare fata care pregătise cina dormea acolo peste noapte?

În timp ce coboram panta, studenții ajunseseră deja în Piazza della Vita. Zeci de motociclete și mașini minuscule vuiau și trepidau, iar două autocare se opriseră lângă colonade, îi văzui pe frații Pasquale în mijlocul unui grup vesel. Aveam să vorbesc cu ei a doua zi poate. Nu în seara aceea. În seara aceea voiam să fiu singur "cu gândurile mele. Am grăbit pasul ca să nu mă ajungă din urmă, m-am strecurat în grabă pe ușa încă deschisă a pensiunii și am urcat în camera mea. Imaginea lui Aldo în camera aceea de muzică, fostul dormitor al mamei, alături de Signora Butali mă obseda parcă. Mă întrebam dacă, venind atît de des pe acolo, își mai amintea cum arătase odinioară încăperea aceea.

Îi auzii încă multă vreme pe studenți rîzînd și cîntînd în capătul străzii și în centrul orașului, pentru ca apoi vuietul motoarelor să reînceapă,

tulburând liniștea nopții.

12

A doua zi dimineața, la micul dejun, am fost întâmpinat cu strigăte vesele de studenții adunați în jurul mesei din sufragerie. Își luau cafeaua stând în picioare și povestind cum își petrecuseră weekendul. Mario, cel mai zvăpăiat dintre ei, își aruncă chifla în sus, strigând că abia așteaptă să afle cum își petrecuse weekendul un diplomat al unei facultăți de litere.

— în primul rând, am zis eu, trebuie să știți că bibliotecarii nu au o jumătate de zi liberă sâmbăta, cum aveți voi. Așa că a trebuit să lucrez până după șapte seara.

Observația mea fu întâmpinată cu murmure pe jumătate ironice și pe jumătate compătimitoare.

— Sclavi! exclamă Gino. Nu sunteți decât slavii unui sistem depășit. E absolut tipic pentru modul cum se desfășoară lucrurile la bibliotecă. Cel puțin decanul nostru, Signor Elia are minte. Își dă prea bine seama că după cinci zile de muncă suntem istoviți și ne dă o pauză de patruzeci și opt de ore în care putem face ce ne place. La fel face și el. Are o vilă pe țărmul mării și se duce acolo la sfârșit de săptămână ca să se scuture de oboseala adunată între timp.

Signora Silvani îmi întinse o ceașcă cu cafea.

— Ați fost la slujbă ieri? mă întrebă ea zâmbind. Eu și soțul meu am fost îngrijorați că n-ați venit la masa de prânz. Ne era teamă să nu vi se fi întâmplat ceva.

— Mi-am întâlnit un vechi prieten, zisei eu, cu care am luat masa și mi-am petrecut tot restul zilei.

— O, bine că mi-am amintit, spuse ea. V-a căutat

o doamnă la telefon în cursul după amiezii. A spus că este Signorina Raspa și că, la întoarcere, vă roagă să treceți pe la ea.

Biata Caria Raspa! Exasperată de insuccesul manevrelor ei cu Aldo, se întorcea la mine.

— Ați pomenit ceva despre slujba de duminică? strigă Gino. Sau m-a înșelat auzul?

— Ba nu. M-am dus într-adevăr la slujbă, zisei eu. Am auzit clopotele de la San Cipriano bătând și am răspuns chemării lor.

— Astea-s simple superstiții, de pe urma cărora n-au de profitat decât preoții, spuse Gino. Cred că ești de acord.

— Mai de mult, interveni Caterina Pasquale în discuție, lumea n-avea nimic mai bun de făcut dimineața, decât să se ducă la biserică. Era ca un loc de distracție, unde îți întâlneai prietenii. Acum avem cu toții altfel de preocupări. Ia ghicește ce am făcut eu și cu Paolo, zise ea zâmbind și privindu-mă cu ochii ei enormi în timp ce mușca dintr-o chiflă, i

— Habar n-am, am recunoscut, zâmbind la rîndul meu,

— Am luat mașina fratelui nostru și ne-am dus la Benine, zise ea. Am mers ca nebunii și am ajuns acolo în patru ore și un sfert. Asta înseamnă să-ți trăiești viața, nu?

— Dar ai putea prea bine să-ți găsești și moartea într-o astfel de escapadă, am remarcat eu. ^v

Mario se apucă s-o imite pe Caterina la volan, scoțând tot felul de zgomote onomatopeice și terminând cu o bufnitură, care vrea să însemne sfârșitul.

— Ar trebui să faci și tu ca mine, îi spuse el Caterinci. Să-ți cumperi o motocicletă. E mult mai practică.

— Da, zise Signora Silvani, și să ne sculați pe toți din somn cu zgomotul vostru. Nimeni nu mai poate să

închidă ochii duminica noaptea în Ruffano.

— Ne-ați auzit azi noapte? râse băiatul. Am venit o grămadă de la Fano. Poate c-am reușit să vă mai trezim un pic la viață cu motoarele noastre. Zău că asta le lipsește rufanizilor, zgomotul țevilor de eșapament care să le topească puțin ceara din urechi.

— Ar fi trebuit să ne vedeți, se amestecă în vorbă Gerardo, cum am înconjurat orașul pe via Della Mura. Am aprins farurile când am trecut prin fața căminului de studenți, ca să le facem să deschidă obloanele.

— Și le-au deschis? întrebă Caterina.

— Aș! Ți-ai găsit? Dormeau toate cu nasu-n plapumă de la ora nouă.

Curând plecară cu toții, continuând să râdă și să sporovăie.

— Pe curând! îmi strigă Caterina, aruncându-mi o privire peste umăr. Poate că ne-ntâlnim cu toții astă seară.

Signora Silvani îi urmări cu privirea, zâmbind cu indulgență și clătinându-și capul.

— Ce copii! zise ea. N-au mai mult simț al răspunderii decât niște prunci. Și toți sunt foc de deștepți. Cu toate astea, într-un an, doi, după ce-o să-și ia diploma, o să sfârșească îngropați în vreo bancă, în cine știe ce fund de provincie.

Am ieșit din casă, îndreptându-mă spre palat.

Caria Raspa mă aștepta în fața casei de la numărul 5.

— Bună dimineața, străine, îmi strigă ea.

— Bună dimineața, signorina, răspunsei.

— Parcă hotărâsem să ne vedem duminică, zise ea, însoțindu-mă spre Piazza della Vita.

— Așa e, spusei eu. Și ce s-a întâmplat?

— Am fost acasă toată ziua, răspunse ea ridicând din umeri. N-aveai decât să vii la mine.

— Ieri am lipsit de acasă m-am scuzat eu. M-am

dus de dimineață să ascult liturghia de la San Cipriano și acolo peste cine crezi că am dat? Peste soția rectorului în persoană. îi dusesem câteva cărți de la bibliotecă în ajun și m-a invitat să beau ceva.

— Ceea ce ai acceptat cu plăcere, spuse Caria Raspa oprindu-se pe loc și ațintindu-mă cu privirea. Nici nu pot să te acuz pentru asta. Ajunge un grațios sem din cap al Liviei Butali pentru ca un tânăr să sară să-i îndeplinească orice dorință. Nu mă mir că nu te-ai mai obosit să treci pe la mine, odată ce ai fost admis în cercul din casa ei. Cine mai era pe acolo?

— O groază de profesori, răspunsei și printre ei, și șeful meu, S ignor Fossi cu soția.

Accentuasem în mod intenționat cuvântul soție.

Caria Raspa izbucni în râs și pomi mai departe.

— Bietul Giuseppe, zise ea. Mi-l și închipui umflându-se în pene ca un curcan, mândru că a primit o astfel de invitație. Cum ți se pare Livia?

— Frumoasă. încântătoare. Exact opusul Signorinei Rizzio.

— O, cerule! Era și ea acolo?

— Da. împreună cu fratele ei. Amândoi mi s-au părut însă cam prea înțepați și protocolari.

— Așa se poartă ei cu toată lumea. Ei, văd că te descurci destul de bine pentru un nou venit, Armiño Fabbio. Acum nimic n-o să-ți mai stea în cale. Felicitări. Ai ajuns în câteva zile mai departe decât am reușit eu să ajung în câțiva ani.

O luarăm pe via Rossini, unde printre gospodinele care ieșiseră la cumpărături, se amestecau și studehți întârziați la cursuri.

— Dar directorul Consiliului Artelor nu era cumva pe acolo? își reluă Carla Raspa interogatoriul.

Crescusem destul în ochii ei, ca să mai fie nevoie să mă laud. Și apoi, era mai bine să fiu discret.

— Ba da, a trecut și el pentru o clipă, zisei eu. Dar am plecat înaintea lui. Am schimbat doar câteva cuvinte cât timp și-a băut paharul cu Campari.

Se opri din nou și mă privi uluită.

— Incredibil? izbucni ea. Ești doar de trei zile în Ruffano și ai avut asemenea noroc! Parc-ai fi fermecat. Profesorul Donati nu te-a întrebat despre mine?

— Nu, răspunsei eu. Așa cum ți-am spus, n-am stat prea mult de vorbă cu el. Cred că nici nu știe cine sunt.

— Ce ocazie am pierdut! se lamentă ea. Dacă aș fi știut că-l întâlnești, te-aș fi rugat să-i duci un bilet.

— Nu uita, observai eu, că totul a fost o pură întâmplare. Dacă nu m-aș fi dus la liturghie...

— Asta se datorează numai feței dumitale de copil, zise ea. Să nu-mi spui că, dacă m-ar fi întâlnit ' > e mine la biserică, Livia Butali s-ar fi deranjat să mă invite la un aperitiv. Cred și eu că-i place să-și dea aere în fața profesorilor de la universitate cât timp rectorul se află la Roma în spital. N-ai observat dacă Aldo Donati îi făcea curte?

— Nu mi. s-a părut. Parcă a stat mai mult de vorbă cu profesorul Rizzio.

Ne despărțirăm. Ea o luă spre universitate, iar eu intrai în palat. Nu mai adusesese vorba de o nouă întâlnire, dar nu-mi făceam iluzii că voi scăpa prea ușor.

întârzasem. Când intrai în bibliotecă toată lumea, chiar și Giuseppe Fossi sosise. Se strânseseră în jurul Signorinei Catti și discutau animați. .

— Nu există nici o îndoială, zicea ea. Am aflat chiar de la o studentă, Mana Cavallinî, care a fost încuiată în dormitor împreună cu alte patru colege. Au fost eliberate abia azi dimineață, când a venit portarul.

— E incredibil! îngrozitor! O să fie un scandal

nemaipomenit zise Giuseppe Fossi. Au anunțat poliția?

— Nu știu, spuse Signorina Catti. N-am prea avut timp de vorbă. Mi-era teamă să nu întârzii.

Toni se repezi spre mine, ca și cum abia aștepta să mă vadă/

— Ați auzit ce s-a întâmplat? mă întrebă el.

— Nu! Ce anume?

— Niște bandiți au năvălit în căminul studentelor azi noapte și le-au încuiat în dormitoare. Nu se știe încă exact ce s-a întâmplat și nici cine erau indivizii. Purtau măști. Câți spuneți ca au fost, signorina? o întrebă el pe secretară, care se trezise brusc în centrul atenției.

— Ceva mai mult de o duzină, după câte am auzit, răspunse ea. Cum au intrat în cămin, Dumnezeu știe. Totul s-a petrecut pe neașteptate, cam pe la ora când studenții de la Comerț se întorceau în oraș. Știți doar ce hărmălaie fac cu motocicletele lor. La adăpostul zgomotului, colegi de-ai lor au pătruns nestingheriți în cămin. Ziceți că e un adevărat scandal. Eu cred că e o crimă.

— Să nu exagerăm, spuse Giuseppe Fossi și ochii i străluciră. După câte an auzit, nici una dintre fete n-a pățit nimic. Nu-i cine știe ce că au fost încuiate în camere. Astfel de lucruri se mai întâmplă. Mai grav e că s-a pătruns prin efracție în cămin. Trebuie neapărat anunțată poliția. Profesorul Elia va fi tras la răspundere pentru asta. Și acum, să ne vedem de treburi.

Se întoarse la birou, făcându-i semn secretarei, care îl urmă docilă cu carnetul în mână, gata să-și ia notițe.

— De ce să fie acuzat profesorul Elia? șopti Toni. Ce vină are el că studenților de la Comerț le place scandalul? O să aflu eu astăzi adevărul de la prietena mea. Mai mult ca sigur că ea știe ce s-a întâmplat.

Ne apucărăm de lucru fără nici un chef. De câte ori suna telefonul, ciuleam urechile, dar nu prea aveam ce afla din răspunsurile monosilabice ale lui Signor Fossi. De altfel, atacul asupra căminului de studenți nu era o problemă care interesa biblioteca.

Spre amiază, Signor Fossi ne trimise pe mine și pe Toni să ducem câteva lăzi cu cărți în noul local al bibliotecii. Le-am transportat într-o furgonetă pusă ca de obicei la dispoziția bibliotecarului în acest scop. Era pentru prima dată când intram în noua clădire a bibliotecii, care se afla pe vârful unui versant, în mijlocul altor clădiri recent construite. Lipsite de grația vechii universități, aveau totuși o linie modernă și ferestre mari care lăsa să pătrundă din plin lumina soarelui în slălile de cursuri și laboratoare.

— Tot ce vedeți aici se datorează profesorului Butali și unora dintre cei mai tineri membri ai senatului universității, spuse Toni. Profesorul Rizzio s-a opus din toate puterile.

— Și de ce? întrebai eu.

— Ca să nu se degradeze atmosfera de studiu, rânji Toni și studenții să nu ajungă cumva să muncească prin fabrici și birouri. După părerea lui, universitatea din Ruffano ar trebui să scoată doar profesori care să predea în școli după absolvire.

;— Nu văd ce-i împiedică s-o facă.

— Nu-i împiedică nimic, dar ia gândiți-vă! Cineva cu studii economice își poate găsi oricând o slujbă la o firmă unde câștigă în trei luni cât câștigă un profesor într-un an. Ce să-i mai atragă pe tineri spre meseria de profesor atunci?

Am descărcat lăzile din furgonetă și le-am cărat în noua bibliotecă. Clădirea înaltă, luminoasă, cu o galerie cu rafturi de cărți deasupra sălii de lectură, oferea condiții mult mai bune de studiu decât vechea sală de banchete din palatul ducal.

— De unde au avut bani pentru bibliotecă? îl

întrebai pe Toni.

— De la studenții de la Comerț, bineînțeles, răspunse el.

Am lăsat cărțile într-un colț și ne-am pregătit de plecare. M-am îndreptat încet spre ieșire, așteptându-l pe Toni care se dusesese să afle noi amănunte în legătură cu întâmplarea din noaptea trecută, de la căminul de fete.

— Se zice că Rizzio a amenințat cu demisia dacă profesorul Elia nu-și cere scuze în public pentru faptele studenților de la Comerț, îmi spuse el, ajungându-mă din urmă. O să urmeze o luptă aprigă, ascultați-mă pe mine. Nu cred eu că profesorul Elia o să se lase cu una cu două.

— Auzisem că Ruffano este un oraș liniștit, zisei eu. Aveți des parte de asemenea distracții?

— N-avem noi norocul ăsta, râse el. Acum însă, cum rectorul este în spital, Rizzio și Elia care nu se pot suferi, vor profita de ocazie ca să se sfâșie unul pe altul.

Pe la unu fără un sfert, când coboram din furgonetă în fața palatului am văzut-o pe Caria Raspa ieșind pe ușă în mijlocul unui grup de studenți. Îmi făcu semn cu mâna și își trimise fetele înainte.

— Ți-ai luat masa de prânz? mă întrebă când fusei destul de aproape.

— Nu încă.

— Atunci, du-te la restaurantul în care ne-am cunoscut și reține o masă, zise ea repede. Nu pot întârzia prea mult acum. Trebuie să conduc grupul la cămin. Nici o studentă nu mai are voie să iasă singură în oraș. Cred că ai auzit ce s-a întâmplat azi noapte.

— Da, am auzit, spusei eu.

— O să-ți spun mai multe când ne vom întâlni la masă, zise ea. Este absolut incredibil.

Se grăbi să-și ajungă grupul din urmă, iar eu o

luai în jos, pe via Rossini. Restaurantul era, ca și data trecută, aglomerat. Am reușit totuși să găsesc o masă. Nu se vedea nici picior de student. Părea de altfel locul de întâlnire al oamenilor de afaceri, prea grăbiți ca să mai ajungă la prânz acasă. Caria Raspa sosi curând după mine. Chemă chelnerul și, după ce comandaram masa, se întoarse spre mine și mă privi zâmbind.

— Spune-mi ce s-a întâmplat, îi cenii eu nerăbdător. Știu să păstrez un secret.

— Nu e nici*un secret, zise ea, aruncând totuși, prevăzătoare, o privire peste umăr. Cred că până acum a aflat toată universitatea. Signorina Rizzio a fost violată.

Am rămas cu gura căscată. Nu-mi venea să-mi cred urechilor.

— E adevărat, zise ea, aplecându-se spre mine. Am aflat chiar de la una din subalternele ei. Tipii de azi noapte, oricine or fi fost, nu s-au atins de fete. Le-au încuiat doar în camere și s-au repezit asupra „înălțimii sale”. Nu-i așa că-i nostim? exclamă ea, înecându-se de râs. Mie povestea nu mi se părea prea amuzantă.

Macaroanele din farfuria pe care chelnerul tocmai mi-o pusese în față arătau ca o grămadă informă de intestine.-Mi se întoarse stomacul pe dos.

— A fost deci un atac în toată legea, spusei eu brusc. O să intervină desigur poliția și vinovații o să ia cel puțin zece ani.

— N-o să intervină nici o poliție, mă asigură ea. Tocmai astai problema. Am auzit că signorina a făcut o criză de isterie și că a cerut să se mușamalizeze totul.

— Nu se poate. Justiția nu va admite una ca asta.

Atacă macaroanele, acoperind terciul acela dezgustător cu câteva linguri de brânză rasă.

— Justiția nu se poate amesteca, atâta timp cât nu există nici o plângere, spuse ea. Probabil că indivizii au prevăzut această reacție și tocmai de aceea au

îndrăznit să riște. O să se facă desigur mare tăărăboi, dar ceea ce i s-a întâmplat Signorinei Rizzio o privește numai pe ea. Dacă refuză să facă plângere și fratele ei o susține, nu mai este nimic de făcut. Ai comandat vin? Mi s-a uscat gâtul.

Comandasem. I-am turnat un pahar pe care l-a sorbit dintr-6 înghițitură.

— Se pare că nici nu a fost brutalizată, continuă ea. N-a avut loc nici o luptă. S-a lăsat pur și simplu convinsă să cedeze.

— De unde știi? o întrebai eu.

— Așa spun fetele din cămin. Acum că și-au revenit din spaimă tefere și nevătămate, au început să-și dea drumul la gură. Așa-i trebuia signorinei - zic ele. Ar trebui de fapt să le fim recunoscătoare băieților de la comerț. Închipuie-ți ce întâmplare!

— Mie tot nu-mi vine să cred, mă arătai eu sceptic

— Ba eu sunt convinsă că-i adevărat, spuse ea. Și dacă nu va fi chemată poliția și ni se va spune că signorina nu se simte bine, cred că o să-ți dai seama și dumneata că așa s-au petrecut lucrurile. Ce zici, crezi că i-a plăcut?

Ochii îi străluceau. Mi s-a făcut silă de toate astea. Brutalitatea mă revoltă întotdeauna indiferent de modul în care se manifestă. N-am înțeles niciodată cum pot fi compuse acte de violență împotriva bătrânilor sau a unor copii fără apărare. Nu i-am răspuns.

— Și-a căutat-o cu lumânarea, continuă Caria Raspa. Le trata pe fete ca pe niște novice care urmau să-și depună jurământul. N-aveau voie să primească vizite nici măcar în salon, iar ușile se încuiau la ora zece. Am aflat despre asta de la studente, pe care atitudinea ei reușise să le aducă la exasperare. Cu siguranță că chiar una dintre ele le-a deschis ușa băieților și pe urmă a ascultat la ușă, ca să aibă ce povesti colegelor.

. În fața ochilor îmi apărură imaginea femeii mândre și impunătoare, abia muindu-și buzele în paharul cu apă minerală, așa cum o văzusem cu o zi în urmă în casa Signorei Butali. Mă cutremurai.

Caria Raspa care stătea cu fața spre ușa de la intrare se plecă repede spre mine și-mi atinse mâna.

— Nu te întoarce acum, îmi atrase ea atenția. Tocmai a intrat în sală decanul Facultății de comerț, profesorul Elia, însoțit de un grup de colegi. Mă

întreb dacă o să fie obligat până la urmă să-și dea demisia.

— De ce să-și dea demisia? mă mirai eu. Cu ce e el vinovat de atacul asupra căminului de fete?

— Ar putea fi acuzat că, deși Signorina Rizzio s-a plâns de nenumărate ori de comportarea studenților de la Comerț, nu a, luat nici o măsură. Iar în noaptea trecută ei s-au răzbunat.

M-am întors spre grupul profesorilor care se așezaseră la o masă din stânga mea.

— Bărbatul acela înalt și masiv, îmi șopti însoțitoarea mea. Un infatuat și un îngâmfat, dar se pricepe să ducă orice treabă la bun sfârșit. Nici nu s-ar putea altfel. E din Milano.

Profesorul Elia purta ochelari cu rame groase și părul negru și des îi era tuns perie. Era un uriaș pe care abia-l încăpeau hainele. Se aplecase peste masă și vorbea repede, neadmițând nici o replică. Deodată, își dădu capul pe spate și izbucni într-un hohot de râs care răsună în sala restaurantului ca un tunet.

— Cinci, unul după altul, strigă el. Așa am auzit. Și n-au întâmpinat nici urmă de rezistență. Hohoti din nou și masa pe care se sprijinea se zgudui. Clienții de la celelalte mese se întoarseră, privindu-l uimiți. Unul dintre însoțitori îi făcu semn să tacă. Profesorul aruncă o privire disprețuitoare în jur. Mă observase cu siguranță.

— Nimeni din jur n-are habar despre ce discutăm, zise el destul de tare. Ascultați ce vă spun. Dacă îndrăznesc să-i acuze pe studenții noștri, am s-o fac de râs pe cucoană în tot orașul, dar... coborî vocea și nu-l mai putui auzi.

— După cum vezi, șopti din nou Caria Raspa, bieții frați Rizzio n-o s-o prea scoată la capăt cu el. Ar fi mult mai bine să-și vadă de treabă. Oricum nu cred că după tot ce s-a întâmplat, signorina va mai îndrăzni să

apară în public, iar dacă totuși o va face, riscă să fie întâmpinată de hohote de râs ca cele pe care tocmai le-am auzit la masa alăturată.

Luă o țigară și după ce își termină vinul, chemă chelnerul.

— Consideră-te invitatul meu, îmi spuse ea. Doar muncim amândoi pentru bani. Și nu uita că aștept să mă inviți la cină.

— Astă seară nu pot, mă scuzai eu' amintindu-mi promisiunea pe care le-o făcusem fraților Pasquale. Poate mâine.

— Bine, s-a făcut atunci. Rămâne pe mâine.

Ieșirăm din restaurant și urcarăm împreună spre palat.

— Ați auzit ultima bombă? îmi șopti Toni din vârful scării, când intrai în bibliotecă.

— Nu. Ce s-a mai întâmplat? îl întrebai eu tot în șoaptă.

— Se zvonește că se va închide căminul și că studentele vor fi trimise acasă. O să trebuie să-și dea examenele prin corespondență. După câte am aflat, căminul a mai fost atacat o dată acum trei, luni și toate fetele sunt însărcinate.

Giuseppe Fossi, care-i dicta o scrisoare secretarei, își ridică ochii și-l privi încruntat.

— V-aș ruga să respectați regulamentul, zise el cu o voce de gheață, arătând spre tablă cu inscripția „PĂSTRAȚI LINIȘTEA” atârnată pe peretele din față.

În cursul după amiezii am fost de două ori trimiși cu câte un transport de cărți la noua bibliotecă și n-am pierdut ocazia să aflăm noi amănunte de la studenții pe care-i cunoștea Tony. Toată lumea nu discuta decât despre atacul asupra căminului de fete și numele Signorinei Rizzio era pe buzele tuturor. Unii susțineau că studenții de la Comerț n-aveau nici un amestec și

că de ani de zile există un pasaj subteran pe care nu-l cunoșteau decât foarte puțini, între căminul fetelor și cel al băieților. Iar „signorina” îi delectase în nenumărate nopți pe toți profesorii de la universitate, preferându-i, se înțelege, pe cei mai tineri și mai virili. Alții îi luau apărarea, susținând că însuși profesorul Elia condusese banda în dormitorul ei și că îi luase cămașa de noapte drept trofeu.

La început, toată lumea râdea cu lacrimi, dar mai târziu, lucrurile luară o întorsătură mult mai serioasă. Autoritățile – nu era încă prea clar despre ce anume autorități era vorba – îi acuzau pentru tot ce se întâmplase pe studenții de la Comerț, care se susțineau că se întorseseră în număr mare seara târziu în oraș pe motociclete, făcând o larmă indescritibilă. Trecuseră de mai multe ori pe sub ferestrele căminului de studenți, cântând și fluierând și instigându-i astfel pe cei mai îndrăzneți dintre ei să comită acea faptă abominabilă.

— Fiți atent, îmi spuse Tony, arătând pe furie spre un grup de băieți și fete, studenți la Comerț, care ieșeau gesticulând furioși din amfiteatru, o să iasă cu bătaie.

În aceeași clipă, o piatră aruncată de un student din mulțime lovi parbrizul furgonetei noastre și geamul crăpă pârâind. O altă piatră îl nimeri pe Tony în cap. Un strigăt izbucni din mijlocul unui mic grup de studenți care urcau strada, venind dinspre universitate. Câțiva se repeziră asupra presupușilor rivali și se iscă o debandadă de nedescris. Pietrele zburau una după alta, fetele țipau și fugeau dezorientate. Doi tineri se urcară pe motociclete și trecură în viteză chiar prin mijlocul grupului, împrăștiindu-1.

— Să mergem, îi spusei eu lui Toni. N-are rost să ne amestecăm în bătaie.

L-am împins în furgonetă și am pornit motorul. Își tampona rana care-i sângera cu batista, fără să scoată o vorbă. Am demarat și am pornit în viteză, reușind să-i evit pe studenții care alergau din toate părțile spre locul unde se încinsese bătaia.

Am trecut pe lângă universitate și am parcat în locul obișnuit din fața palatului ducal.

Toni se făcuse alb ca varul. L-am examinat rana. Era destul de adâncă.

— Cunoști vreun doctor? l-am întrebat

Dădu din cap.

— Du-te atunci să te vadă l-am sfătuit. O să te scuz eu la bibliotecă.

Am coborât din furgonetă și l-am urmărit cu privirea. Își mai tampona încă rana, în timp ce se urca pe motocicletă.

— L-ai văzut pe tipul care a aruncat piatra? mă întrebă. N-a făcut-o la întâmplare. Căuta motiv de bătaie. Nu-i nimic, o să pun eu mâna pe el. Sau prietenii mei.

Porni încet la vale, iar eu intrai în bibliotecă și mă grăbii să-i povestesc totul lui Giuseppe Fossi.

— Și de ce trebuie să rog să rămâneți pe lângă amfiteatre când ies studenții de la cursuri? izbucni el. Mai ales într-o zi ca asta, când situația este atât de încordată. Ați găsit ce-ați căutat. Mai grav e că acum trebuie să anunțăm administrația universității și e posibil ca profesorul Rizzio să afle...

— Despre parbriz? îl întrerupsei eu. Dar, Signor Fossi, o să mă duc imediat la un atelier din apropiere ca să-l înlocuiască.

— Da, dar oricum se va afla, se văicări el. Toată lumea știe a cui este furgonetă și nu e exclus să existe și martori ai incidentului. Iar Tony o să aibă grijă să bată toba în tot orașul, îl lăsai să-și consume furia și îmi reluai lucrul. În definitiv era treaba lui. Altceva mă frământa pe mine. Sentimentul de

neliniște care nu-mi dăduse pace toată ziua se amplifica. N-avea nici o legătură cu actul de banditism al studenților din noaptea trecută. Aveau să fie interogați de poliție și pedepsiți dacă erau vinovați. Dar... ceea ce mă nedumirea era ora la care avusese loc atacul. Și apoi... textul pe care-l tradusesem din germană.

„... Locuitorii orașului... s-au ridicat în cele din urmă la luptă, La îndemnul nobilului a cărui soție fusese violată⁴’.

În mod cert, nu eram singurul care avusesem acces la cărțile acelea și care cunoșteam germana. Aldo i le dăduse mai întâi studentului acelaia de la Litere care marcase paginile. Îmi mai răsunau încă în urechi cuvintele fratelui meu: „Trebuie să încingem spiritele mai întâi... Violul soției nobilului din vechea cetate Ruffano.”

Mă văzui plecând din casa rectorului și privind spre șoseaua din vale invadată de motocicletele care se întorceau în oraș. Fusesse oare o simplă coincidență? Sau totul fusese pus cu grijă la cale?

Gândul îmi zbura mereu la întâmplările din noaptea trecută și munca plictisitoare de sortare a operelor unor filosofi germani și englezi mi se părea un adevărat chin. Când a sosit ora de închidere a bibliotecii, am fost primul care am plecat. Piazza Maggiore era plină de studenți, care se plimbau înapoi și încolo în grupuri, gata să sară la bătaie. Nu știam de la ce facultăți erau și de altfel nici n-avea importanță. Din când în când, opreau câte un trecător, bruscându-l. Speram să trec neobservat, dar când am ajuns la treptele ce duceau spre Dom, am fost remarcat de un tip înalt și solid, care se repezi spre mine.

— Ia stai puțin, puștiule! îmi strigă el, întorcându-mi - brațele la spate. Încotro vrei s-o întinzi?

— în via San Michele, răspunsei. Acolo locuiesc.

— Zău? Nu mai spune! Și unde lucrezi?

— Lucrez la bibliotecă.

— „Lucrez la bibliotecă”, mă maimuțări el. Frumoasă slujbă, n-am ce zice. Și murdară. Stai toată ziua cu nasu-n praf. Hei, băieți! le strigă el colegilor de la capătul treptelor. Am dat de unul de la Litere care are nevoie de o baie. Ce-ați zice să-l scaldăm puțin în fântână?

îi răspunseră cu un hohot de râs.

— Ai dreptate! Hai să-l aruncăm în fântână! Adu-l înapoi să-l spălăm cum trebuie!

În jurul fântânii se strânsese un grup de vreo sută de studenți. Unii se cocoțaseră chiar pe marginele bazinului și, într-un echilibru precar, râdeau și cântau cât îi ținea gura. Mă simții brusc mic și lipsit de apărare. Deodată, toată lumea se dădu în lături. Dinspre universitate își făcuse apariția o limuzină uriașă. Unul din tinereii de pe marginea fântânii își pierdu echilibrul și căzu în apă în hohotele de râs ale celorlalți. Profitând de un moment de neatenție a agresorului meu, am reușit să-i scap din mâini. Aruncai o privire spre mașina care înainta încet. Era Alfa Romeo a fratelui meu și alături de el se afla profesorul Elia. Decanul Facultății de Comerț zâmbea fluturându-și mâna spre studenți, care izbucniseră în urale și aplauze.

Mă strecurai prin mulțime și reușii să ajung în pasajul care ducea în via dei Sogni. Strada era liniștită și pustie. Doar o pisică sări speriată pe gardul unei grădini la apropierea mea. Mă apropiai de vechea noastră casă și sunai. După o clipă, o fată îmi deschise ușa.

— Aș vrea să vorbesc cu Signora Butali, zisei eu.

— Îmi pare rău, signore, dar doamna nu-i acasă, răspunse fata. A plecat la Roma azi dimineață.

— A plecat la Roma? repetai eu uimit. Parcă

înțelesesem că va pleca abia la sfârșitul săptămânii.

— Așa îmi spusese și mie. Dar când am venit la lucru azi dimineață, n-am găsit-o acasă. Mi-a lăsat un bilet în care mă anunță că a trebuit să plece imediat.

— S-a înrăutățit cumva starea sănătății domnului profesor?

— Nu știu, signore. Nu spune nimic despre asta în bilet. Am privit peste umărul ei în holul lipsit parcă de viață în absența stăpânei.

— Mulțumesc, am zis, voi reveni peste câteva zile.

M-am întors la pensiune, luând-o pe niște străduțe lăturalnice pe care nu se vedea nici picior de student. Nu întâlneai decât oameni obișnuiți, plecați în oraș după treburi. În fața casei de la numărul 24 se strânseseră câțiva studenți printre care îi recunoscui pe Gino, Mario și frații Pasquale. Cum mă văzu, Caterina alergă într-un suflet spre mine și mă luă de mână.

— Ai auzit ce s-a întâmplat? mă întrebă ea.

Oftai. O luam iarăși de la capăt.

— Bineînțeles, îi răspunsei. Nici nu aud despre nimic altceva de azi dimineață. Căminul de studenți a fost atacat și toate fetele sunt gravide.

— O nu, nu la asta mă refeream. Deși, între noi fie vorba, m-aș bucura din suflet dacă Signorina Riziio ar avea parte de gemeni... E vorba de ceva mult mai interesant. Directorul Consiliului Artelor este de partea noastră, a celor de la Comerț și în semn de recunoaștere a nevinovăției băieților noștri, ne-a invitat pe toți să participăm la serbare. Decanul nostru a acceptat invitația și astă seară urmează să aibă loc o întrunire în clădirea vechiului teatru din Piazza del Mercato. Trebuie să mergi și dumneata cu noi, adăugă ea zâmbind.

—: Chiar așa. Trebuie să vii neapărat cu noi, interveni fratele ei. Nu te cunoaște nimeni și cred că

va fi o experiență interesantă. Abia așteptăm să auzim ce vrea să ne spună profesorul Donati.

Eu nu eram prea curios. Știam prea bine ce avea de gând să le spună.

13

În seara aceea am cinat împreună cu familia Silvani. Pe la nouă fără un sfert am plecat de acasă însoțit de studenți. Ușile teatrului aveau să se deschidă abia la ora nouă, dar în Piazza della Vita se și adunase un mare număr de studenți care se îndreptau cu toții spre teatrul de pe strada cu același nume. Curând, purtați de valurile mulțimii, eu și frații Pasquale ne trezirăm despărțiți de ceilalți. Pe vremea tatălui meu, teatrul nu prea era folosit. Se dădeau uneori concerte sau vreo celebritate ținea întâmplător vreo conferință, dar cam asta era totul. Teatrul rămânea un edificiu, a cărui splendoare arhitecturală rămânea aproape necunoscută nu numai turiștilor, ci și locuitorilor orașului. Acum, după cum aflasem de la frații Pasquale, totul se schimbase, mai ales datorită rectorului universității și directorului Consiliului Artelor. Lumea venea mai tot timpul anului la teatru, unde se prezentau piese și filme, se dădeau concerte și se vernisau expoziții.

Paolo reuși să-și croiască drum spre ușă prin marea de studenți, iar eu și Caterina îi urmarăm îndeaproape. Cei din jurul nostru glumeau și sporovăiau veseli într-o atmosferă pașnică și amicală. Nu mai semănau deloc "cu tinerii agresivi care încercaseră să mă molesteze în piață. Începusem chiar să mă întreb cum este posibilă o asemenea schimbare de atitudine, când îmi dădui brusc seama că cei în

mijlocul cărora mă aflam acum erau numai studenți de la Comerț.

Ușile se deschiseră în sfârșit și un strigăt răsună din toate piepturile deodată. Paolo mă înșfăcă strâns de braț și pătrunse printre primii în sală, târându-ne după el pe mine și pe Caterina.

— Dreptul primului venit! strigă un tip de la ușă. Cei care au intrat în sală, să ocupe imediat locurile! Sala se umplu îndată și în curând vuietul glasurilor fu acoperit de melodiile pe care le interpreta un grup de studenți de pe sgenă. Hiturile la modă, cântate, în acompaniament de chitară, stârniră un ropot de aplauze din partea tinerilor plăcut surprinși și încântați.

— Ce se întâmplă? îl întrebă Paolo pe studentul de lângă el. Parcă auzisem că o să ne vorbească cineva.

— Habar n-am, replică tânărul, legănându-se în ritmul, muzicii. Tot ce știu e că am fost invitați aici.

— Ce-ți mai pasă? zise Caterina râzând. Hai să ne distrăm mai bine. Făcu câțiva pași în fața noastră și începu să bată din palme și să se legene cu nespusă grație.

Aveam să împlinesc în curând treizeci și doi de ani și îmi simțeam din plin vârsta. La Torino, pe vremea studenției dansam samba ca nimeni altul, dar de atunci trecuseră unsprezece ani. Cât lucrasem ca ghid, nu prea avusesem vreme să mă ocup de dans și muzică. Încercai să țin pasul cu ceilalți, mișcându-mă destul de stângaci încolo și încioace. În sală se iscase un vacarm de nedescris și nimeni nu părea să-mi dea vreo atenție. Mă gândii amuzat că spectacolul ar fi încântat-o până și pe Caria Raspa, cu tot disprețul ei pentru studenții de la Comerț. Zadarnic îmi plimbai privirile în jur. Profesorii nu fuseseră invitați. În sală erau numai studenți și toți, insuportabil de tineri.

— Ia priviți puțin pe scenă! strigă Paolo la un moment dat. Cel care s-a așezat la tobă nu-i cumva

profesorul Donati?

Mă afluam cu spatele la scenă, străduindu-mă s-o urmez pe sora lui, care se învârtea amețitor prin mulțime. Mă întorsei și-l văzui pe Aldo, care apăruse neobservat pe scenă, luând locul studentului de la toabă. Chitariștii se întoarseră spre el, cântăreții își ridicară glasurile și muzica se transformă într-un zgomot asurzitor. Recunoscându-l, studenții se apropiară de scenă și începură să aplaude. Apariția lui în public de acum era în total contrast cu intrarea solemnă pe care și-o făcuse în seara trecută în sala palatului ducal. Nici urmă de torțe și de body-guarzi, nici urmă de mister. Ceea ce făcea acum era un gest superb de identificare cu masa studenților. Mă întrebam de cât timp pusese toată înscenarea asta la cale.

— Să știi, îmi spuse Caterina că l-am judecat cu toții greșit pe profesorul Donati. Credeam că e și el, ca și ceilalți, un înfumurat cu nasul pe sus. Dar uită-te puțin la el. Ai zice că e un coleg de-ai noștri.

— Și nici nu-i bătrân deloc, spuse Paolo. Abia dacă are patruzeci de ani. Păcat că nu l-am cunoscut mai bine până acum.

— Nu-i nimic, îl cunoaștem acum, zise Caterina. Și nu cred că trebuie să ținem seama de părerile unora și ale altora despre el.

Ritmul muzicii se accelerează și studenții începură să se învântească din ce în ce mai repede în acordurile chitarelor și răpăitul tobelor. Când, în sfârșit, toată lumea părea epuizată, muzica de pe scenă încetă brusc. Aldo se ridică de la toabă și înaintă în prim plan spre un scaun pe care-l adusesese unul dintre chitariști.

— Apropiați-vă cu toții, le ceru el studenților. Să stăm de vorbă.

Extenuat, se lăsă să cadă pe scaun și-și tamponă fruntea cu batista. Sala izbucni în râsete și strigăte de

simpatie. Aldo își înălță capul și zâmbi, făcându-le semn celor din primele rânduri să urce lângă el pe scenă.

Lumina se micșorase și sala era cufundată în semi-întuneric. Doar un reflector cuprindea în cercul lui pe Aldo și grupul care îl înconjurase. Aldo nu recurse la microfon. Începu să vorbească tare și clar, ferindu-se să adopte tonul declamator, atât de caracteristic cuvântărilor. Făcea impresie că stă pur și simplu de vorbă cu studenții.

— Ar trebui să ne întâlnim mai des, zise el, continuând să-și șteargă sudoarea de pe frunte. E adevărat că nu prea am timp. Pentru voi nu e o problemă. Puteți să vă distrați în orice seară și mai ales în weekenduri. Nu mă refer, bineînțeles la noaptea trecută. O să discutăm despre asta mai târziu. Dar, credeți-mă că nu-i deloc ușor pentru un suferind de ulcer ca mine, să-mi petrec jumătate din viață în controverse cu profesori cu cel puțin douăzeci de ani mai în vârstă, care refuză cu încăpățănare orice încercare de modernizare a universității. Cineva trebuie totuși să lupte în instituția asta prăfuită și eu sunt hotărât să nu renunț, atâta timp cât voi mai fi director al Consiliului Artelor.

Cuvintele lui fură întâmpinate cu hohote de râs.

— Să știți că vorbesc serios, zise el, privind la cei din jur cu uimire prefăcută. Dacă ar putea, ar scăpa de mine așa cum vor să scape și de voi. De voi toți, o mie cinci sute, dacă nu mă înșel. Nu dețin cifre exacte, dar după estimările mele, cam la atât se ridică numărul vostru, al celor de la Comerț. De ce vor să scape de voi? Fiindcă le e teamă. Ce-i drept, vârstnicii s-au temut întotdeauna de cei tineri. Voi însă, reprezentați o ame

nințare îndreptată împotriva unui întreg mod de viață. Fiecare student care iese din această universitate cu o diplomă de specialist în comerț și economie este un potențial milionar. Ba, mai mult decât atât, poate avea șansa de a ocupa un post de conducere nu numai în economia țării, dar chiar și a Europei, sau a întregii lumi. Voi, dragii mei, sunteți cei ce veți stăpâni lumea. E un adevăr evident și un puternic motiv de ură. Ura se naște din teamă; iar cei care nu au nici capacitatea voastră intelectuală și nici cunoștințele și entuziasmul vostru, au de ce se teme de voi. Și se tem de moarte. Nici un profesor, nici un prăpădit de avocat, poet sau pictor – și astea-s profesiile pentru care se pregătesc studenții celorlalte facultăți – n-au șansele voastre. Viitorul este al vostru și nu trebuie să permiți unui pumn de profesori decrepiți și pateticilor lor adepți să vă stea în cale. Orașul Ruffano trebuie să aparțină viitorului.

Își încheie fraza cu un gest de' dispreț. Sala izbucni în aplauze tumultuase. După ce studenții se liniștiră Aldo își reluă cuvântarea, aplecându-se spre spectatori.

— N-are rost desigur să mă amestec în problemele universității. În calitate de director al Consiliului Artelor, mă ocup însă de tot ce aparține palatului ducal, aparținându-vă deci implicit vouă, tuturor și nu unei minorități, așa cum le place unora să creadă. V-am adunat aici în această seară pentru că o clică din universitate – mă abțin să dau nume – dorește să vă distrugă. Scopul ei este să vă facă atât de dezagreabili autorităților, încât să fiți în cele din urmă alungați din universitate împreună cu decanul vostru, profesorul Elia. Doar așa vor fi în stare să restabilească vechea lege patriciană în Ruffano și orașul va recădea în starea de somnolență politică și economică de odinioară, în care vor domni nestingheriți profesorii, magistrații și poeții.

îl privii pe furiș pe Paolo care stătea în dreapta mea. Îl asculta atent pe vorbitor, cu bărbia sprijinită în pumnii strânși. Caterina, care era în stânga, părea și ea teribil de impresionată, în jurul nostru studenții își ridicaseră capetele și îl urmăreau la fel de captivați ca și cei care participaseră la întrunirea de la

palat cu două seri în urmă. Singura discrepanță consta în conținutul cuvântării.

— Atacul de azi noapte și izbucnirea furibundă care i-a urmat, reluă Aldo cu blândețe, nu a fost o simplă înscenare, ci o încercare deliberată de a vă discredita. Seamănă leit cu lupta de gherilă lipsită de scrupule din timpul războiului, când se-comit atrocități asupra conaționalilor, pentru a se arunca apoi vine pe dușman. Frumos. Splendid chiar. Mai ales că o asemenea faptă duce la declanșarea imediată a unui conflict armat. E adevărat că universitatea din Ruffano nu v-a declarat încă război. De aceea, serbarea de sfârșit de an pe care o organizez, vă poate da ocazia să vă luați revanșa și să le arătați dușmanilor că sunteți la fel de puternici și de hotărâți ca și ei. Spectacolul de anul acesta va include revolta cetățenilor de bună credință din Ruffano împotriva decadentului duce Claudio și a bandei lui de sicofanți, care a avut loc cu cinci sute de ani în urmă. Negustorii și oamenii simpli din cetate erau categoric superiori din punct de vedere numeric, ridicându-se la luptă cu miile, dar ducele și curtenii lui se ascundeau sub pavăza legii și erau foarte bine înarmați. Noapte de noapte, ei se furișau deghizați pe străzile cetății, atacând și maltratând oameni nevinovați, întocmai cum am auzit că fac acum anumite bande din oraș.

— Asociația aceea secretă despre care ți-am vorbit! îmi - șopti Caterina, strângându-mi mâna.

— Prin urmare, zise Aldo, ridicându-se în picioare, aș vrea ca voi, care sunteți sufletul universității, să interpretați în spectacol rolul locuitorilor cetății - Ruffano. Nu vom avea nevoie de repetiții, în schimb trebuie să vă previn că s-ar putea ca jocul acesta să fie foarte periculos. Studenții care vor interpreta rolul curtenilor vor fi înarmați, pentru a conferi cât mai multă autenticitate scenelor, iar voi va trebui să ieșiți în stradă înarmați cu pietre și bastoane, sau orice alte arme găsite la îndemână. Se vor da lupte pe străzi, în palat și chiar

sus, în munți. Cei care se tem n-au decât să rămână acasă. Eu unul, nu-i voi condamna pentru asta. Dar pentru cei care vor să-și câștige locul pe care-l merită cu adevărat în universitate, împotriva cercului de snobi ce se crede autotputemic în oraș, este o șansă unică. Vă rog să vă înscrieți și vă garantez de pe acum victoria, încheie el în răpăit de tobe, făcându-le semn celor din sală să se apropie. Bătăile tobelor, râsul lui Aldo și ovațiile tinerilor care se grăbeau să răspundă apelului, trântind scaunele și năvălind pe scenă, îmi răsunau în urechi, amestecate într-un vacarm infernal.

I-am lăsat pe Caterina și pe Paolo în mijlocul studenților și m-am strecurat spre cea mai apropiată ieșire. Eram singurul din toată mulțimea aceea compactă care încercam să ies din sală. Tânărul care stătea de pază la ușă și în care mi se păru că recunosc pe unul dintre cei ce ne verificaseră invitațiile sâmbătă seara la palat, întinse mâna să mă oprească, dar reușii să-i scap printre degete. Urcai în grabă strada ce ducea spre Piazza della Vita, unde la ora aceea nu se mai vedeau decât vreo câțiva oameni plimbându-se liniștiți și mă îndreptai spre pensiune.

Îmi dădeam seama că ar fi inutil să încerc să fac ceva în seara aceea. Întrunirea de la teatru avea desigur să se prelungească până la miezul nopții sau chiar până mai târziu. Muzica pop și dansul aveau să fie întrerupte din când în când de răpăitul tobelor. Aldo avea să mai înscrie câțiva voluntari pe listă... Hotărâi să mă duc a doua zi la el și să aflu adevărul. Nu se schimbaseră deloc în cei douăzeci și doi de ani care trecuseră de la despărțirea noastră. Nu-și schimbaseră tehnica. Atâta doar că, dacă atunci se jucase cu imaginația micuțului său frate, ușor de manipulat, acum își permitea să se joace cu sentimentele și emoțiile a o mie cinci sute de tineri. Nu exista nici o rațiune în divizarea studenților în facțiuni rivale sub pretextul pregătirii acelui

spectacol. Sau poate că da. Poate că Aldo intenționa să-i îndemne să lupte unii împotriva altora, sperând că numai așa se va clarifica situația. Cei care ațâțaseră războaiele în trecut împărtășiseră aceeași teorie. Numai că sângele vărsat ' ceruse răzbunare, ducând la noi vărsări de sânge. Aș fi dorit din tot sufletul ca Signora Butali să nu fi plecat la Roma. Aș fi vrut să-i vorbesc, s-o previn despre capacitatea lui Aldo de a țese tot felul de intrigi și despre puterea lui de a-i influența pe acei tineri, cu atât mai vulnerabili, cu cât aveau mai multă încredere în el. Poate că ar fi discutat cu el, făcându-l să raționeze corect, sau l-ar fi luat în râs, făcându-l să renunțe.

I-am auzit pe studenți întorcându-se acasă puțin după mizul nopții. Am stins îndată lumina prefăcându-mă că dorm. Caterina urcă scara cu pași ușor și, deschizând ușa, mă strigă în șoaptă. Nu-i răspunsei. O auzii închizând încet ușa și plecând. N-aveam nici un chef să-i ascult lăudându-l pe Aldo sau să-mi explic atitudinea.

A doua zi dimineața, am coborât să-mi iau micul dejun târziu, după ce tinerii plecaseră la cursuri. În sufragerie nu mai era decât Signora Silvani, care stătea la masă citind ziarul.

— Ați coborât în sfârșit, mă întâmpină ea. Credeam că ați plecat mai devreme astăzi, dar copiii mi-au spus că mai dor- miți încă. Serviți-vă cu cafea, vă rog. Ați fost și dumneavoastră la fel de impresionat ca ei de directorul Consiliului Artelor?

— S-a priceput cum să-i ia, spusei eu. Este foarte persuasiv.

— Exact așa mi-am zis și eu. A reușit să-i convingă pe copiii ăștia și cu siguranță că și pe mulți alții. De-abia așteaptă să interpreteze rolul cetățenilor din Ruffano la serbare. Tocmai citeam în ziarul de dimineață despre atacul de la căminul studentelor. Se pare că au pătruns într-adevăr câțiva studenți mascați acolo, dar nu s-a furat

nimic, iar Signorin[^]. Rizzio și-a luat un concediu de două săptămâni doar pentru că a avut o criză de astm... N-are nici o legătură cu cele întâmplare la cămin, adăugă ea întinzându-mi ziarul.

Am citit articolul în grabă în timp ce-mi ungeam o chiflă cu unt. Caria Raspa avusese dreptate. Biata Signorina Rizzio nu se simțise în stare să facă față glumelor și disprețului studenților și colegilor, care ar fi arătat-o cu degetul, indiferent dacă zvonurile erau sau nu adevărate.

— Și mai este un articol despre orașul nostru în ziar, continuă Signora Silvani. Pe prima pagină, în dreapta, sus... Despre o bătrână din Ruffano, care a fost asasinată la Roma. Cadavrul va fi adus în oraș pentru a fi înhumat. Poliția l-a prins pe criminal, un vagabond din lumea interlopă.

întorsei repede pagina și citii:

„Poliția din Roma l-a arestat în această noapte pe Giovanni Stampi muncitor zilier, actualmente șomer, care a mai suferit o condamnare de nouă luni pentru furt. El a recunoscut că a furat o bancnotă de zece mii de lire de la bătrâna care zăcea pe treptele bisericii, negând însă că ar fi autorul crimei”. x

— Omul susține că e nevinovat, zisei eu, terminându-mi cafeaua și punând ziarul de o parte.

— Păi dumneavoastră ce-ați zice dacă ați fi în locul lui? replică Signora Silvani.

Am ieșit?~din casă și am urcat pe via Rossini, îndreptându-mă spre palat. Trecuse o săptămână de când îi condusesem pe turiști la Roma și o văzusem pe bătrâna, care acum se dovedea a fi fost într-adevăr Marta, dormind pe treptele bisericii. Doar o săptămână de când dorința mea de a o ajuta îi adusesse moartea, decând fugisem acasă și îmi întâlnisem fratele pe care îl credeam mort de atâta

vreme. Să fi fost o pură întâmplare sau mâna destinului? Până nici savanții, psihologii și preoții nu pot răspunde la o astfel de întrebare. Dacă n-aș fi ieșit să mă plimb pe stradă în noaptea aceea, acum mi-aș fi continuat cu siguranță turul, însoțindu-i pe turiști între Neapole și Genova. Așa cum stăteau lucrurile acum însă, probabil că-mi pierdusem definitiv postul de ghid de la agenție, căpătând în schimb ce? O slujbă temporară de ajutor de bibliotecar, pe care nu puteam, mai bine zis nu îndrăzneam, s-o părăsesc din cauza lui Aldo. îl redescoperisem. Se întorsese din morți și era acum pentru mine singura rațiune de a trăi. Eu și mama îl părăsisem odinioară, contribuind fără îndoială la starea lui echivocă de acum. Nu aveam de gând s-o mai fac. Aveam să rămân alături de el, orice s-ar întâmpla. Asasinarea sărmanei Marta nu mă mai preocupa, acum că asasinul fusese prins. Singura mea grijă era Aldo.

Ca și în ziua precedentă, mi-am găsit colegii în mijlocul unor discuții aprinse. Secretara, Signorina Catti, se străduia să infirme zvonul răspândit de Toni despre plecarea precipitată din oraș a nefericitei Signorina Rizzio, care, susținea el, s-ar fi dus să se opereze într-un alt oraș, după ce își făcuse un examen radiologie la spitalul din Ruffano.

— Nu este decât o născocire răutăcioasă, zicea ea. Signorina Rizzio n-are decât o răceală mai severă și, după cum se știe, este astmatică. A plecat la niște prieteni din Cortina.

Giuseppe Fossi se amestecă în discuție, susținând că toate poveștile acelea nu erau decât bârfe ale studenților.

— în orice caz, conchise el, această întâmplare nefericită va fi curând dată uitării și asta numai datorită profesorului Donati, care a reușit să mijlocească o reconciliere între profesorul Rizzio și profesorul Elia. Astă seară urmează să dea o masă în cinstea lor la

hotelul Panorama, la care am fost invitat și eu cu soția, alături de ceilalți profesori.- Cred că vă dați seama că o să fie un eveniment deosebit. Și acum, vreți să încetați cu fleacurile și să vă apucați de treabă?

Mă așezai la birou și îmi începui lucrul. Simțeam că mi se luase o piatră de pe inimă. Dacă Aldo procedase în felul acesta, însemna că-l judecasem greșit. Poate că întrunirea de la teatru și cuvântarea pe care Ip-o ținuse studenților nu avuseseră nici un substrat. Poate că nu dorise decât să găsească noi interpreți pentru spectacol. Și poate că-i analizasem prea minuțios fiecare cuvânt și fiecare gest, interpretându-le greșit pentru că nu-i cunoșteam adevăratele scopuri. Atât Signorina Silvani, cât și Caria Raspa se arătaseră entuziasmate de realismul spectacolului din anul precedent, iar rectorul și soția sa, ca și profesorul Rizzio interpretaseră rolurile principale. De ce nu ar fi și anul acesta la fel, la urma urmei?

La amiază, m-am dus la pensiune să-mi iau masa de prânz.

— Dezertorule!... Lașule!... Trădătorule! îmi strigară Gino și prietenii lui, de cum pășii în sufragerie. Făceau atâta tărăboi, încât în cele din urmă, Signor Silvani îi amenință ,că-i va da afară din casă.

— N-aveți decât să strigați până răgușiți la serbare, dacă aveți chef, nu sub acoperișul meu. Aici eu sunt stăpân. Luați loc, Signor Fabbio și nu le dați nici o atenție. Te rog să-l servești pe Signor Fabbio mai întâi, îi ceru el soției sale.

— Ca să fiu sincer, am spus eu, adresându-mă tuturor, am plecat mai devreme aseară pentru că mă durea stomacul.

Băieții mormăiră ceva, neîncrezători.

— Și nici nu știu să dansez twist, continuai eu. Poate că tocmai dansul ăsta m-a făcut să mă simt rău.

— Ești iertat! strigă Caterina. Și acum, tăceți cu toții. La urma urmei nu trebuie să uităm că el nu mai e student. De ce să se simtă obligat să se implice în problemele noastre?

— Pentru că, dacă nu-i alături de noi, înseamnă că e împotriva noastră, interveni Gerardo.

— Ba nu, zise Paolo. Regula asta nu se aplică și străinilor. Iar Armino, după câte știți, nu e din Ruffano. N-o să le dăm voie să te hărțuiască, zise el, întorcându-se spre mine. Trebuie să recunoști totuși că-i grozav de frumos din partea profesorului Donati că ne-a invitat pe toți să participăm la realizarea spectacolului.

— Are nevoie de interpreți, zisei eu. Asta-i totul.

— Nu, spuse Paolo. Nu-i numai asta. Vrea să arate în public că este de partea noastră. E un fel de vot de încredere pentru fiecare student de la comerț și faptul că vine din partea unui observator dezinteresat ca directorul Consiliului Artelor din Ruffano ne situează pe primul loc.

Tinerii de la masă îl aprobă în cor. Signor Silvani își șterse gura cu șervetul și se ridică de pe scaun.

— Știți ce se spune la prefectură? zise el. Că orașul nostru a devenit cam neîncăpător pentru o universitate cu mai multe facultăți și că cel mai bine ar fi să scăpăm de voi toți și să transformăm Ruffano într-un centru turistic cu băi și bazine de înot pe versanții din jur.

Cuvintele, lui au pus capăt discuției, iar eu mi-am putut sfârși masa în liniște. La plecare, am găsit pe masa din hol un bilet care mi-era adresat. Recunoscui

scrisul înflorat al Cariei Raspa.

182

DAPHNE DU

MAURIEN „*N-am uitat de invitația dumitale la cină*” - citii eu. „*Îți propun ca, în loc să mergem la hotelul Det Duchi să ne unim resursele financiare și să cinăm la magnificul Panorama. Am*

aflat că astă seară are loc acolo o mare petrecere oferită de directorul Consiliului Artelor, la care am putea- eventual asista, retrași într-un colț la o masă. Vino să mă iei pe la șapte.”

Așadar, Caria Raspa nu renunțase. Ținea morțiș să ajungă în preajma fratelui meu. Zadarnic însă. Putem jura că nu va fi niciodată primită în casa din via dei Sogni. Singurul loc unde îl putea vedea mai îndeaproape rămânea tot restaurantul. Mâzgălii pe un petic de hârtie câteva cuvinte prin care acceptam propunerea și-i lăsaî biletul la ușa.

La bibliotecă, după amiaza se scurse fără incidente. Mi se părea ciudat că nimeni nu mai are chef de bârfă. Mai că îmi ' venea să le dau dreptate zdrahonilor de la Comerț care încercaseră să mă arunce în fântână. Pretutindeni domnea praful. Volumele cje care mă ocupam împreună cu Toni erau atât de colbuite, încât făceam impresia că nu fuseseră citite niciodată. Pe ultimul raft, am dat totuși peste o colecție care îmi stârni curiozitatea. Toate volumele purtau aceeași semnătură. Luigi Specca. Numele mi se părea cunoscut. Oare unde-l mai auzisem? Nu-mi puteam aminti. Oricum, colecția nu era prea interesantă, cuprinzând doar ediții de serie ale „Divinei Comedii” de Dante, amestecate cu poeziile lui Leopardi și ■ sonetele lui Petrarca, ca și cu alte opere ale unor autori mai puțin cunoscuți. Cum pe toate volumele stătea scris: „*Donat universității din Ruffano de Luigi Specca*”, trebuia să le transportăm la noua clădire a bibliotecii, așa că le împachetai într-o singură ladă.

Spre seară, Giuseppe Fossi începu să dea semne de nerăbdare și nu-și mai lua ochii de la ceas.

— Nu-mi pot permite să întârzii, spuse el puțin după ora șase. Invitația la cina de la Panoramic este pentru ora opt și un sfert - nouă fără un sfert, dar trebuie să trec pe acasă să mă schimb, deși ținuta de seară nu-i obligatorie.

Mă întrebai dacă ar fi renunțat la invitație pentru o întâlnire cu Caria Raspa și ajunsei la concluzia că nu. Părăsi biblioteca, pășind țănoș ca un preot mărunț care nu-și mai încapă în piele de fericire că a fost invitat la un festin papal. Îl urmași și eu peste vreo douăzeci de minute. N-aveam decât un simplu costum negru, care speram să satisfacă exigențele însoțitoarei mele.

— Vă duceți și dumneavoastră la hotelul Panorama? mă întrebă Toni. Cred că n-o să aveți nici pe unde trece de atâta lume. Zvonul s-a răspândit în tot orașul și nu-i om din Ruffano care să nu meargă acolo astă seară.

— S-ar putea să mă duc, răspunsei, deși nu m-am hotărât încă.

Am făcut un duș, mi-am pus costumul negru și am ajuns în fața casei de la numărul cinci chiar în clipa când orologiul din tumul Domului bătea ora șapte. Am urcat scările până la etajul întâi și am sunat la ușa pe care se afla o carte de vizită cu numele C[^]jiei Raspa. Mi-a deschis îndată. Îmbrăcase o bluză albă care contrasta cu fusta neagră strâmtă. Părul strălucitor îi era pieptănat lins după urechi, iar buzele îi erau aproape fără culoare. Părea la fel de periculoasă ca o femeie-vampir gata să se năpustească asupra victimei.

— Sunt absolut fermecat, am spus înclinându-mă. Din nefericire însă s-a strâns atâta lume pe stradă, încât cred că va fi imposibil să ne apropiem de hotelul Panorama.

— Nu-ți face probleme, îmi răspunse, trăgându-mă după ea în apartament. M-am îngrijit eu de toate. Ai văzut mașina de la poartă?

Observasem într-adevăr un Fiat 600 parcat pe trotuar, la intrare.

—* Da, zisei. Este a dumitale?

— Numai pentru astă-seară, spuse ea zâmbind. Mi-a împrumutat-o vecinul de deasupra. Bea ceva, te rog. Un Cinzano - de prin părțile dumitale, de la Torino.

îmi întinse un pahar și își luă și ea unul. Privii în jurul meu. Se străduise să înfrumusețeze apartamentul închiriat, mobilat la întâmplare. Pe divan erau răspândite câteva peme fantezi în culori vii și la capătul lui se afla o lampă din fier forjat cu o apărătoare din pergament, așa cum văzusem în vitrina unui magazin din Ruffano. Chicineta din spatele dormitorului avea un covor roșu și într-un colț se afla o masă neagră cu două scaune de aceeași culoare. Probabil că acolo cinase Giuseppe Fossi înainte de a se întinde pe divan.

— Te-ai instalat foarte bine, după câte văd. Felicitările mele, signorina.

— îmi place confortul, zise ea, la fel ca și celor câțiva prieteni care mă vizitează. Aș vrea să te numeri printre ei. Spune-mi Caria.

îmi ridicai paharul și băui, vrând s-o conving că-mi făcea o deosebită cinste, iar ea își aprinse o țigară și începu să se plimbe prin cameră, răspândind în jur un parfum cam prea pătrunzător pentru a fi pe gustul meu. Era fără îndoială merit să deschidă apetitul și să încingă sângele. Pe mine însă nu mă înfierbânta. Caria Raspa se opri în fața oglinzii de pe perete și se privi țuguindu-și buzele. Un gest reflex desigur, care-i exprima încântarea.

— Nu înțeleg de ce ți se pare atât de interesant să asști la o petrecere la care nu vor veni decât profesorii cu soțiile lor, zisei eu.

— O, dar e o ocazie unică, exclamă ea. Se pare că profesorul Rizzio și profesorul Elia nu și-au mai vorbit de ani de zile. Abia aștept să văd cum vor reacționa. Și-apoi, face să asști la orice petrecere dată de Aldo Donati. Te stimulează chiar dacă ești simplu spectator.

îi tremurau nările ca ale unui cal de rasă înaintea unei curse. Nu m-aș fi mirat dacă ar fi început să tropăie din picioare.

— Poate nu știi că la petrecere a fost invitat și Giuseppe Fossi cu soția, o avertizai eu. Dacă ne vede?

MAURIER

Nu va dăuna cumva încântătoarei dumitale relații cu el?

— N-are decât să se mulțumească cu ce i se oferă, zise ea ridicând din umeri și izbucni în râs. Dar, n-avea nici o grijă, va fi atât de ocupat să se umfle-n pene, că nici n-o să aibă ochi pentru noi. Mergem?

Era abia șapte și un sfert. I-am spus că după cum înțelesesem de la Giuseppe Fossi, petrecerea n-avea să înceapă înainte de opt și un sfert.

— Știu, zise ea. Dar uite ce-o să facem. O să ne luăm masa și când invitații lui Donati se vor întâlni la bufetul din hol, o să ieșim din restaurant și o să ne amestecăm printre ei. N-o să-și dea nimeni seama că nu suntem și noi invitați.

Recursesem și eu uneori la astfel de șiretlicuri cât fusesem ghid, pentru a le permite clienților mei să petreacă măcar câteva clipe în preajma unor diplomați sau actori îndrăgiți, dându-le astfel iluzia că aparțin lumii lor.

— Cum dorești, spusei eu. Atâta doar că aș prefera să nu-i urmărim pe oaspeți în restaurant, ca să nu fim puși în situația umilitoare de a fi obligați să ne ridicăm de la masă.

— Îți promit că n-o să te pun într-o astfel de situație, mă asigură ea. Dar nu se știe ce întorsătură pot lua lucrurile. Poate că n-au socotit bine numărul invitaților și vor fi locuri libere. Nu mă poți împiedica să încerc.

Mă îndoiam că Aldo ar putea uita pe cine invitase, dar nu i-am spus nimic. Am coborât în stradă și m-am conformat dorinței Cariei Raspa, așezându-mă la volan. Am pornit spre centrul orașului și, trecând pe lângă biserica San Cipriano, am urcat spre nord, în Piazza del Duca Carlo, pentru a ne opri în cele din urmă cu câteva sute de metri mai departe, în fața impunătorului hotel Panorama.

Ajunsesem prea devreme. Curioșii despre care îmi vorbise Toni nu-și făcuseră încă apariția, dar sosirea

noastră nu trecu neobservată. Un portar în uniformă se repezi să ne ajute să coborâm din mașină, iar un altul, într-o uniformă la fel de strălucitoare ne deschise ușile batante. Mă gândii cu milă la bietul Signor Longhi și la hotelul dei Duchi.

Intrarăm în holul vast, pardosit cu piatră și decorat cu plante ornamentale și fântâni arteziene, în care se înălța un număr impresionant de coloane de marmură. Ușile din fund dădeau spre o terasă, unde în timpul verii, oaspeții se puteau odihni, sau își luau masa, după cum mă informă Caria Raspa.- Hotelul, construit abia de doi ani, era condus de un consiliu din care se zicea că face parte și profesorul Elia decanul Facultății de comerț și economie. Nici nu era de mirare.

— Să nu-ți faci probleme cu nota de plată, îmi șopti Caria

Raspa. Dacă nu-ți ajung banii, am eu destui. Prețurile sunt colosale. Hotelul a fost construit pentru turiștii americani și germani. Nici un italian nu pune piciorul pe aici, cu excepția milanezilor.

Trecurăm în sala de mese a restaurantului, goală la ora aceea. Enorma masă din centru, pregătită pentru dineu îmi amintea de mesele pe care le comandam pentru turiști, când lucram la Sunshine Tours. Doar steagurile lipseau. Ne ocuparăm locurile la masa rezervată de Caria Raspa. Șeful de sală, însoțit de două ajutoare, se înclină respectuos în fața noastră prezentându-ne o listă de bucate mare cât o proclamație. O studiai în tăcere, întrebându-mă dacă voi avea cu ce plăti consumația. Caria Raspa bravă situația, comandând pentru amândoi o cină care mă lăsă cu respirația tăiată. Probabil că chiar asta-i fusese intenția.

»

— Așa aș dori să trăiesc întotdeauna, zise ea. N-o să mi-o pot însă permite cât timp rămân doar lector la universitate.

O întrebai ce altceva ar putea face.

— Să găsesc un bărbat bogat pe undeva, răspunse

MAURIER

ea ridicând din umeri. Și, preferabil, căsătorit. Tipii necăsătoriți se plictisesc repede fiindcă își pot permite să aleagă.

— N-o să găsești așa ceva în Ruffano, mă arătai eu sceptic.

— Nu se știe, spuse ea. Am oarecare speranță. Profesorul Elia de pildă are o soție care nici nu vrea să audă să plece din Ancona. Nici astă seară nu va veni la petrecere.

— Eram convins, zisei eu măsurând-o cu privirea, că ai de gând să-l prinzi în mreje pe Donati.

— Și crezi că mi-ar strica dacă i-aș prinde pe amândoi?. De altfel, Donati e mai greu de abordat, pe când Elia se pare că e predispus la aventuri.

Sinceritatea ei dezarmantă mă făcu să mă simt în siguranță. Evident, masa din chicinetă și confortabilul divan nu pentru mine erau pregătite.

— Bineînțeles, continuă ea, că, dacă între timp s-ar ivi ocazia unei căsătorii cu vreunul mai tânăr, n-aș refuza-o.

Condiția esențială ar fi însă să aibă un cont considerabil la bancă. Am priceput aluzia și m-am prefăcut că oftez.

— Nu-ți face griji, mă consolă ea, bătându-mă pe mână. Ca însoțitor faci față cât se poate de onorabil. Iar dacă îmi vor reuși planurile și vei mai rămâne în Ruffano, s-ar putea să împărțim câștigul.

M-am declarat încântat. Cele câteva pahare de Verdicchio cu care udasem cina aceea extravagantă reușiseră să-mi inducă o stare de bună dispoziție. Mă pomenii zâmbind fără noimă. Vedeam pereții restaurantului apropiindu-se și depăr-tându-se într-un fel de dans ciudat, fără sfârșit. Remarcai totuși că șeful de sală încetase să ne mai acorde atenție și că acum scotea mereu capul pe ușă, privind spre elegantul hol de la intrare. >

— Te-ai săturat? mă întrebă Caria Raspa. Dacă da, atunci cred că o timpul să ne ridicăm de la masă.

Se pare că încep să sosească oaspeții. Cere te rog nota de plată.

Chelnerul sosi cu nota de plată împăturită pe o tavă. Nu consumasem decât un singur fel, dar cifrele erau astronomice, făcându-mă să regret că nu posed acel cont despre care tocmai îmi vorbise Caria Raspa. Mi-am scos portmoneul, acceptând și bancontele pe care însoțitoarea mea mi le întindea discret pe sub masă.

Am plătit cu nonșalanța unui zeu care se ospătase înainte de sosirea muritorilor de rând -și am pornit spre ieșire în urma însoțitoarei mele. Holul de la intrare se umpluse deja de lume și chelnerii alergau printre invitați purtând tăvile cu băuturi. Bărbații erau toți în ținută de seară, iar femeile etalau cele mai diverse toalete și coafuri. Caria Raspa nu ezită să ia un pahar de pe tava unui chelner din apropiere. îi urma exemplul.

— Uită-te la el, zise ea. Nu-i așa că arată extraordinar în smoching. îți vine să-l mănânci, nu alta.

Aldo era întors cu spatele spre noi, dar în ciuda zumzetului de voci, auzise probabil cuvintele pe care Caria Raspa le pronunțase pe un ton destul de ridicat, mai potrivit unui amfiteatru plin de studenți decât unei întruniri festive, căci se întoarse brusc spre noi.

O clipă rămase perplex, nevenindu-i parcă să-și creadă ochilor. Se întreba probabil cum de se rătăciseră două din invitațiile salé. Apoi își reveni și după ce mă sfredeli* cu privirea, o salută politicos cu o înclinare a capului pe însoțitoarea mea. Aproape imediat ne întoarse spatele, mergând în întâmpinarea unui oaspete care tocmai intra. Era profesorul Rizzio, care venise fără sora lui. Prorectorul universității părea obosit și îngrijorat. îi strânse mâna lui Aldo murmurând câteva cuvinte pe care nu le putui desluși, când fratele meu se interesă de sănătatea surorii sale. Figura lui descompusă mă tulbură atât de tare, încât

nici nu mai îndrăznii să-l privesc. Mă îndepărtai discret și mă amestecai printre ceilalți oaspeți care-mi erau cu totul necunoscuți. Într-un grup ceva mai îndepărtat îl remarcă pe Giuseppe Fossi debordând din smochingul mult prea strâmt, alături de soția sa al cărei râs aducea cu cotcodăcitul țanțos al unei găini.

M-am apropiat de ușă și am privit spre șirul de mașini din fața hotelului, dincolo de care se adunaseră o grămadă de curioși. Chiar dacă nu era întreg orașul, erau totuși destui gură-cască, printre care foarte mulți studenți. M-am întors în hol tocmai la timp ca să-l observ pe Giuseppe Fossi târându-și nevasta spre un colț mai îndepărtat, speriat desigur de apariția neașteptată a Cariei Raspa. Aldo, care încă mai discuta cu profesorul Rizzio, își privi încruntat ceasul.

— Celălalt oaspete de onoare întârzie să-și facă apariția, zise Carla Raspa, apropiindu-se de mine. E aproape nouă fără zece. Bineînțeles că o face intenționat, ca să stârnească mai multă senzație decât Rizzio.

Uitasem de profesorul Elia. Scopul lui Aldo era tocmai să obțină reconcilierea publică a celor doi adversari, ceea ce i-ar fi adus un adevărat triumf.

Nu mai puteam suporta vuietul vocilor și clinchetul paharelor care-mi răsunau în urechi cu un zgomot asurzitor. Refuzai clătinând din cap cel de-al treilea pahar cu martini.

— N-ar fi mai bine să plecăm? o întrebai în șoaptă pe Carla Raspa.

— Ca să pierdem tocmai întâlnirea dintre giganți? Nici gând, zise ea.

Minutele păreau că abia se târăsc. Privii ceasul din hol. Arăta nouă fără trei minute. Aldo încetase conversația cu profesorul Rizzio și bătea nerăbdător din picior.

— Profesorul Elia stă departe? o întrebai pe Caria Raspa.

— Cam la trei minute de aici cu mașina, zise ea.

Locuiește în casa aceea mare din capătul pieții del Duca Carlo. E clar că întârzie doar ca să-și dea importanță.

.Telefonul din biroul de recepție începu să sune. îl văzui pe funcționar ridicând receptorul și notând grăbit ceva pe o foaie de hârtie. Părea uluit.* îi făcu semn unui băiat din apropiere, care-și croi drum prin mulțime, îndreptându-se spre fratele meu. Aldo citi mesajul și se schimbă brusc la față. Se îndreptă cu pași repezi spre funcționarul de la recepție și-l întrebă ceva. Omul, vădit tulburat, îi repetă probabil ce i se spusese la telefon. Aldo se întoarse spre invitați și ridicându-și mâinile, ceru să se facă liniște. Toate capetele se întoarseră brusc către el.

;— Mi-e teamă că i s-a întâmplat ceva profesorului Elia, spuse el. La recepție s-a primit chiar acum un telefon anonim, prin care mi se cere să merg imediat acasă la el. S-ar putea să fie o glumă, deși nu cred. Vă rog să mă scuzați, dar trebuie să plec imediat. Dacă totul este în ordine, voi telefona în câteva minute.

Un strigăt izbucni din piepturile invitaților. Toată lumea era consternată. Profesorul Rizzio, mai palid ca oricând, se repezi spre Aldo și-l apucă de mâneca hainei spunându-i ceva, îi cerea desigur să-l ia cu el. Aldo dădu din cap și amândoi se îndreptară repede spre ieșire. În secunda următoare, toți bărbații se desprinseră de lângă soțiile lor, alergând după ei. Caria Raspa mă luă de mână și mă trase după ea în stradă.

Abia mai apucarăm să vedem Alfa Romeo a fratelui meu pornind în viteză spre Piazza del Duca Carlo.

14

Ne urcarăm în mașina împrumutată și ne luarăm după ei, dar și altora le venise- aceeași idee. Cei care își

parcaseră mașinile chiar în fața hotelului plecară primii. Mulțimea adunată pe stradă își dădu îndată seama că se întâmplase ceva și începu la rândul ei să alerge în aceeași direcție. Într-o clipă strada fu blocată. Claxoanele mașinilor începură să sune aproape concomitent, stârnind un vacarm de nedescris.

— Casa lui Elia este cea din colț, îmi spuse Caria Raspa, arătând spre o clădire din dreapta pieții, cu o grădiniță în față.

Îl văzui pe Aldo oprind la poartă și repezindu-se spre casă, urrpat de profesorul Rizzio, care abia se putea ține pe urmele lui. Am micșorat viteza, neștiind prea bine ce să fac. Nu mă puteam hotărâ să mă opresc chiar în spatele mașinii lui Aldo.²Cei care veneau în urmă începură să claxoneze nerăbdători.

— O să ocolesc piața și o să mă întorc pe partea cealaltă, am zis, apăsând pe accelerator.

— Oprește! îmi strigă Caria Raspa, care deschisese fereastra și se aplecase în afară, încercând să nu scape nimic. Îi văd ieșind chiar acum din casă. Înseamnă că profesorul Elia nu este acolo. o

În spatele nostru se strânsese un șir nesfârșit de mașini ale căror faruri se reflectau în oglinda retrovizoare. Lumea din jur începuse să se agite, apropiindu-se de casă.

— Donati se urcă din nou în mașină, spuse Caria Raspa. Ba nu. Stai Armino, mai așteaptă puțin. E mai bine să parchezi în dreapta, lângă grădina publică.

Grădina publică cu alei pietruite, copaci și boschete se afla chiar la capătul pieței. În mijlocul ei se înălța impunătoare pe pedestalul ei din marmură, statuia ducelui Carlo. Am parcat mașina sub un copac și am coborât.

— Ce-i cu toate luminile astea care inundă parcul? am întrebat-o pe Caria Raspa.

— Sunt întotdeauna aprinse în săptămâna când are loc serbarea, zise ea. Nu le-ai văzut până acum? Dar... ia privește! Dumnezeule!

îmi strânse brațul și arătă spre statuia ducelui Cario. Senin și magnific, ducele privea cu blândețe în jos, spre aleea de la picioarele impresionantului pedestal. Luminată în plin, figura lui era într-adevăr impunătoare. Nu același lucru se putea spune însă și despre omul care zăcea pe treptele de la baza pedestalului, cu brațele și picioarele larg întinse. Imaginea mi se părea ireală. Omul era complet gol, iar de mâini și de picioare îi atârnavă niște greutate care-l împiedicau să se miște. Deși eram la distanță destul de mare, îl recunoscui îndată pe profesorul Elia cu silueta lui masivă și părul tuns perie.

Rămăsesem înlemniți, privindu-l cu un fel de groază. Caria Rapsa își duse mâna la gură încercând să-și înăbușe strigătul aproape isteric care-i scăpase de pe buze. Deodată îl văzurăm pe Aldo traversând în goană piața, urmat de vreo duzină de oameni. Se apropiară de statuie și înconjurară nefericita victimă, ascunzând-o privirii curioșilor. În clipa următoare, se aplecară cu toții asupra lui, reușind să-l elibereze. Aldo fugi spre intrarea parcului și făcu semn unei mașini să se apropie, iar unul dintre însoțitorii lui traversă repede piața îndreptându-se spre casa profesorului. Între timp, celelalte mașini se opriseră și oamenii coborâseră apropiindu-se de parc. Curând, mulțimea studenților care-făcuseră drumul pe jos li se alătură, strigând și gesticulând.

— Ce este? Cine-i acolo? Ce s-a întâmplat? întrebau toți în gura mare.

Mânați de o curiozitate irezistibilă, ne apropiară și mai mult de statuie. Aveam avantajul că sosisem primii la locul întâmplării și-l puteam vedea destul de bine pe nefericitul profesor, ascuns acum aproape cu totul privirii curioșilor de siluetele aplecate asupra lui.

Cineva îi tăiasse frânghiile și trupul i se încovoiasse, gata să se prăbușească. Reuși în cele din urmă să-și ridice capul. Nu avea căluș. Ar fi putut să strige după ajutor și totuși n-o făcuse. De ce?

Răspunsul îl găsi în privirea înspăimântată cu care-i măsura pe cei ce se strânseseră în jurul lui. Nu ceruse ajutor pentru că îi fusese rușine. Nu putuse suporta să fie văzut în acea stare ridicolă și lamentabilă. Și culmea ironiei, cel care stătea acum în fața lui, privindu-l compătimitor și încercând să-l învelească într-o pătură adusă în grabă dintr-o mașină, nu era nimeni altul decât rivalul lui, profesorul Rizzio, a cărui soră fusese maltrată abia cu patruzeci și opt de ore în urmă.

— Să-l ducem în mașină, strigă Aldo. Și încercați pe cât se poate să-l feriți de priviri indiscrete.

Ajutat de profesorul Rizzio, Aldo reuși să ridice victima în picioare. I-am mai zărit o clipă trupul mult prea alb lucind în lumină, apoi totul fu acoperit de pătură și brațele celor doi îl înconjurară protector/îl conduseră la mașină, în timp ce mulțimea încremenită se dădea în lături, făcându-le loc să treacă. Am lăsat-o pe Carla Raspa urmărind cu aviditate scena și m-am retras cuprins de greață în spatele unui copac. Când m-am întors, am găsit-o lângă mașină.

— Grăbește-te! mi-a strigat nerăbdătoare. Hai să pornim după ei.

Am aruncat o privire în piață. Mașina în care se afla profesorul Elia, ajunsese în fața casei și mulțimea se strânsese din nou în jurul ei.

— Doar nu vrei să intrăm după ei în casă, ripostai eu. N-aveam ce căuta acolo.

— Nu la ei mă refeream, zise ea, urcându-se grăbită în mașină, ci la nemernicii care au săvârșit fapta. Nu cred c-au ' ajuns prea departe. Hai, vino repede.

Din nou cei care veniseră în mașini avuseseră aceeași idee ca și noi. Odată victima lăsată în grija doctorului chemat în grabă de salvatori, ceilalți porniseră cuprinși de furie să-i pedepsească pe vinovați.

În Piazza del Duca Cario se intersectau patru străzi și urmăritorii hotărâră s-o ia fiecare într-o direcție diferită.

Străzile din stânga duceau în afara orașului, iar cele din dreapta coborau spre Porta Malebranche și via della Mura. De la Porta Malebranche, o altă stradă ducea spre Piazza della Vita din centrul orașului. Am luat-o la dreapta. Curând am văzut o mașină urmându-ne. Am coborât spre Porta Malebranco, lăsând-o să ne depășească și m-am întors spre est, pe via della Mura, urmat îndeaproape de o motocicletă pe care se aflau doi studenți. Eram sigur că ceilalți urmăritori porniseră spre vest și că vom sfârși prin a ne întâlni pe versantul din sud, ceva mai departe de căminul studenților.

Am oprit mașina undeva pe via della Mura și m-am întors spre însoțitoarea mea.

— N-are rost să continuăm urmărirea, i-am spus. Făptașii au avut tot timpul să se facă nevăzuți până acum. E foarte posibil să se fi ascuns o vreme pe una din străduțele întunecate din apropierea parcului, pentru ca apoi să se amestece în mulțimea din piață.

— Dar trebuie să fi avut o mașină. Altfel cum l-ar fi dus pe profesorul Elia până la statuie? zise Caria Raspa.

— N-au avut nevoie de nici o mașină, replicai eu. Probabil că l-au cărat până acolo înfășurat într-o pătură, profitând de faptul că toată lumea se strânsese în fața hotelului Panorama ca să asiste la sosirea oaspeților și că Piazza del Duca Carlo era pustie la ora aceea. Au telefonat apoi la hotel din casa profesorului Elia, după care, și-au luat tălpășița.

îmi aprinsei o țigară și-i oferii și ei una.

— Oricum, vor fi prinși până la urmă. Cred că Donati a anunțat poliția.

— Nu fi chiar atât de sigur, spuse Caria Raspa.

— Și de ce nu?

— Fiindcă nu poate s-o facă fără aprobarea

profesorului Elia și cred că-ți dai seama că el n-are nici un chef să-și vadă pățania publicată pe prima pagină a tuturor ziarelor. Va proceda prin urmare întocmai ca frații Rizzio după atacul de la cămin. Pariez pe o mie de lire că și afacerea asta va fi mușamalizată ca și aceea.

— Imposibil! am exclamat. Doar au fost atâtea martori.

— Adevărat, dar n-au prea văzut mare lucru. Doar un grup de bărbați strânși în jurul unui individ înfășurat în pături. Sunt absolut convinsă că autoritățile vor fi de acord să ascundă

totul, mai ales că se apropie ziua serbării, când o să sosească în oraș o grămadă de străini. Nu-ți dai seama ce-ar însemna declanșarea unui scandal de asemenea proporții, acum când nu mai sunt decât câteva zile până la serbare?

Avea dreptate. Momentul incidentului fusese foarte bine ales. La urma urmei nu puteau fi exmatriculați toți studenții din universitate și altceva nu prea era de făcut.

— După părerea mea fapta asta putea fi pusă la cale fie de studenții de la Litere, ca să-i răzbune pe frații Rizzio, fie de cei de la Comerț, cu intenția de a da vina pe adversarii lor. Autorii nici nu contează de fapt. A fost o înscenare perfect regizată.

— Crezi că a fost o înscenare? m-am mirat eu.

— Bineînțeles. Nu ești de aceeași părere?

Nu puteam uita fața trasă a profesorului Rizzio când, căl- cându-și pe inimă, strânsese mâna fratelui meu în holul hotelului Panorama și nici privirea îndurerată și speriată a profesorului Elia, când fusese găsit gol la picioarele statuii. În mintea mea, cei doi se contopeau parcă, alcătuind imaginea patetică a omului mândru, a cărui demnitate fusese călcată în picioare.

— Nu știu, am răspuns. Tot ce pot spune e că, deși nu-s din Ruffano, ambele întâmplări m-au revoltat.

Caria Raspa deschise fereastra și își aruncă țigara pe jumătate fumată afară. Mi-o smulse apoi și pe a mea,

aruncând-o pe geamul deschis și luându-mi fața în mâini, mă sărută pe buze.

— Adevărul este, zise ea, că ai nevoie de o mână fermă de femeie, care să știe să te conducă.

Accesul ei subit de pasiune mă luase pe neașteptate. O asemenea apropiere fizică îl încânta poate pe unul ca Giuseppe Fossi. Mie însă îmi trezea doar repulsie.

O împinsei cu putere spre ușa mașinii și-i trăsei o palmă. Mă privi surprinsă.

— Ce anume te face să fii atât de violent? mă întrebă ea, fără să pară cătuși de puțin supărată.

— Nu-s obișnuit să fac dragoste în mașină, spusei eu.

— Foarte bine. Atunci hai să mergem acasă, spuse ea.

Am pornit motorul și traversând din nou orașul, am luat-o pe o străduță lateralnică ce dădea în via San Michèle.

Poate că în alte împrejurări incidentul m-ar fi amuzat sau chiar mi-ar fi făcut plăcere. În seara aceea însă, atitudinea Cariei Raspa mă dezgustase. Îmi dădeam seama că îmi făcea asemenea avansuri, nu datorită intimității acelei seri petrecute împreună, ci doar instinctelor trezite de scena la care tocmai fusesem martori. Am oprit brusc în fața casei de la numărul 5. Caria Raspa coborî din mașină și intră în casă, lăsându-mi ușa deschisă. N-am urmat-o. Am coborât la rândul meu și ocolind mașina, am pornit înapoi spre via dei Sogni.

Mă întrebam cât timp mă va aștepta. Probabil că se va uita pe fereastră la mașina din fața casei și, nevenindu-i să creadă că plecasem, va coborâ în stradă ca să se convingă. Era chiar posibil să se ducă până la pensiune și să se intereseze dacă nu urcasem cumva în camera mea.

Mi-o alungai din minte și îmi continuai grăbit drumul. Trecui pe lângă vechea noastră casă, acum întunecată și cu obloanele trase. Ajunsei într-un suflet în fața casei lui Aldo și sunai la ușa

portarului. După o clipă, Jacopo deschise și un zâmbet îi luminează fața când mă văzu în prag.

— Aș putea să-l aștept pe Aldo? l-am întrebat. Știu că nu-i acasă dar aș vrea să-i vorbesc când se întoarce.

— Desigur, Signor Beo, zise el. S-a întâmplat ceva? mă întrebă apoi intrigat probabil de înfățișarea mea răvășită.

— Da, s-a cam agitat lumea în Piazza del Duca Carlo și petrecerea de la Panorama s-a întrerupt. De asta se ocupă Aldo acum.

Mă privi o clipă îngrijorat, apoi îmi deschise ușa apartamentului lui Aldo și aprinse lumina.

— Tot studenții, nu-i așa? spuse el. Se agită întotdeauna în săptămâna când are loc serbarea. Și-a mai fost și întâmplarea de duminică de la căminul de fete. E și de data asta vorba de ceva asemănător.

— Da, răspunsei eu. O să-ți spună Aldo.

Mă conduse în camera de zi și mă întrebă dacă doresc să beau ceva. Îi mulțumii, spunându-i că mă voi servi singur la nevoie. Mai așteptă un timp, tăcut, gândindu-se că poate voiam să mai stăm de vorbă, așa cum făcea probabil fratele meu, apoi, dându-și seama că doresc să fiu singur, ieși încet din încăpere. Îl auzii încuind ușa din față și intrând în camera lui.

O vreme mă plimbai prin cameră, privii pe fereastră, mă uitai la portretul tatălui meu. În cele din urmă, obosit mă azvârli într-un fotoliu. Liniștea și pacea ce domneau în camera aceea cu atmosfera ei familiară reușiră să mă calmeze întrucâtva. Totuși sentimentul acela de neliniște și de dezgust nu mă părăsea. M-am ridicat din nou și m-am apropiat de masa pe care se afla volumul din „Viețile ducilor de Ruffano” al autorului german. Îl deschisei la pagina marcată cu semnul de carte și recitii pasajul care mă obseda!

„Când, revoltați, locuitorii cetății Rufano s-au ridicat împotriva lui, ducele Claudio a ripostat, susținând că este trimisul Domnului pe pământ și că îi va pedepsi pe fiecare după faptele lor. Cei mândri vor fi îngenunchiați, cei trufași vor fi doborâți, clevetitorii vor fi amuțiți și vipera va pieri înecată în propriu-i venin. Numai așa se va face dreptatea divină”.

Închisei cartea și mă așezai din nou în fotoliu. Gândul îmi zbura din nou la întâmplările din săptămâna aceea. În fața ochilor îmi apărea mereu imaginea Signorinei Rizzio, distantă și arogantă, muindu-și buzele în paharul cu apă minerală, și abia catadicsind să-mi vorbească ca și cea a profesorului Elia, râzând în hohote la restaurant în mijlocul prietenilor, mândru și sigur de sine. Pe Signorina Rizzio n-o mai întâlnisem din dimineața aceea. Nu avea nici o importanță dacă plecase la Cortina sau în altă parte. Rușinea avea s-o urmărească pretutindeni. Pe profesorul Elia avusesem ocazia să-l văd cu mai puțin de o oră în urmă încovoiat sub povara rușinii.

Sunetul strident al telefonului mă făcu să tresar din gânduri. Mă uitai la aparat fără să mă ridic de pe scaun. Nu se opri. În cele din urmă, mă hotărâi să ridic receptorul.

— Primiți o convorbire cu taxă inversă de la Roma? se interesă pe un ton profesional, operatoarea.

— Da, am răspuns eu mecanic.

— Tu ești Aldo? întrebă o voce de femeie de la celălalt capăt al firului. O recunoscui imediat. Era Signora Butali. Mă pregăteam să-i spun că fratele meu nu este acasă, dar ea continuă să vorbească, luând tăcerea mea drept răspuns, sau'poate drept indiferență. Părea disperată.

— Te-am căutat toată seara, zise ea. Gasparescu nu mai vrea să rămână în spital. Insistă să se întoarcă acasă. Ieri i-a telefonat profesorul Rizzio și i-a spus ce s-a întâmplat și de atunci nu mai are odihnă. Pe

MAURIER

de altă parte, doctorii sunt de părere că ar fi mai bine să-l aduc acasă, decât să se chinuie astfel în spital. O, dragul meu... pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi ce să fac. Aldo, mai ești acolo?

Am pus încet receptorul în furcă. Peste cinci minute, telefonul sună din nou. îl lăsat să sune, fără să mă clintesc din fotoliu.

Trecuse de miezul nopții, când în sfârșit am auzit cheia întorcându-se în broască și ușa din față trântindu-se cu putere. Câteva clipe nu se mai auzi nici un zgomot. Jacopo îl prevenise probabil pe fratele meu că-l aștept, căci Aldo intră în camera de zi și mă privi fără să scoată o vorbă. Se duse direct la tava cu băuturi de pe masă și-și turnă coniac într-un pahar.

— Ai fost și tu în Piazza del Duca Carlo? mă întrebă el brusc, întorcându-se spre mine.

— Da, răspunsei. ' - * . y

— Și ce-ai văzut?

— Ce-ai văzut și tu. Pe profesorul Elia gol pușcă la picioarele statuii. .

Se răsturnă într-un fotoliu, punându-și un picior peste unul din brațe.

. . — N-a pățit nimic. N-are nici măcar o zgârietură zise el. Am chemat un doctor să-l examineze. Din fericire noaptea a fost destul de caldă, așa că nu cred că va face vreo pneumonie. Unde mai pui că e și puternic ca un-taur.

N-am scos nici o vorbă. Aldo își termină băutura, puse paharul pe masă și sări în picioare.

— Mi-e foame, spuse el. N-am mâncat nimic astă seară. Oare Jacopo mi-o fi pregătit niște sandvișuri? Mă duc să caut ceva de mâncare. Nu pleca. Mă întorc într-o clipă.

Reveni peste câteva minute aducând o tavă pe care se găseau câteva sandvișuri, salată de fructe și punând-o pe masă, la îndemână.

— Nu știu ce s-a mai întâmplat la restaurant în

absența mea. I-am telefonat directorului și i-am spus că profesorul Elia nu se simte bine și că eu și profesorul Rizzio vom rămâne peste noapte cu el. L-am rugat să transmită celorlalți să-și continue masa fără noi și cred că așa au și făcut, cel puțin o parte dintre ei. Profesorii au, după cum știi, salarii mici. Nici ei, nici soțiile lor nu-și pot permite prea des luxul de a lua masa la un asemenea restaurant. Dar tu ce Dumnezeu făceai pe acolo.

— Priveam sosirea oaspeților, răspunsei calm.

— N-a fost ideea ta, nu-i așa?

— Nu.

— Ei, acum că s-a îmbuibat pe socoteala ta, cred că individa asta nesuferită o să-ți dea pace câteva zile. N-a devenit cumva cam agresivă?

Ignorai întrebarea, iar el zâmbi, continuând să înfulece.

— Dragul meu Beo, zise el, te-ai întors acasă într-o perioadă cam tulbure. Cine și-ar fi putut imagina că lucrurile vor lua o astfel de întorsătură? Ai fi putut să-ți petreci timpul mult mai plăcut desigur în compania turiștilor din autocar. Ia și tu o portocală, adăugă el, luând o portocală de pe tavă și arun- cându-mi-o. " *

— Te-am văzut la teatru ieri seară, spusei eu, curățând încet portocala. Ești un toboșar neîntrecut.

Cuvintele mele îl luaseră pe neașteptate. Se opri cu cuțitul în aer, uitând să-și mai ducă sandvișul la gură.

— Ai fost și acolo? întrebă el uimit. Cine te-a adus?

— Studenții de la Comerț care locuiesc în aceeași pensiune cu mine și care, ca de altfel toți cei prezenți în sală, au fost la fel de impresionați de cuvintele tale ca și grupul restrâns căruia i-ai vorbit zâmbătă la palat.

Nu-mi răspunse imediat.

— Tinerii , sunt de obicei ușor de impresionat, zise el în cele din urmă, împingând farfuria cu sandvișuri de o parte și atacând salata.

Terminai de cojit portocala și-i oferii jumătate. O vreme, am mâncat în tăcere. Aldo își plimba neliniștit

MAURIER

privirile în jur. Deodată ochii îi căzură pe volumul din „Viețile ducilor de Ruffano”, pe care-l pusesem pe o masă dintr-un colț mai îndepărtat al camerei și se uită la mine întrebător.

— „Cei mândri vor fi îngenunchiați și cei trufași vor fi doborâți”, citai eu. Ce încerci să faci Aldo? Vrei cumva să îndeplinești „dreptatea divină”, ca ducele Claudio?

Se săturase și, ridicându-se în picioare, puse tava pe măsuta din colț și își turnă vin în paharul de lângă el. Cu paharul în mână, se duse apoi în fața portretului tatei și începu să-l studieze cu atenție.

— Scopul meu imediat este să pregătesc actorii pentru serbare, zise el. Dacă reușesc să se integreze perfect în rol și să se identifice cu personajele, cu atât mai bine. Înseamnă că vom avea un spectacol de neuitat în ziua serbării.

Poate că zâmbetul lui dezarmant i-ar fi înșelat pe alții. Pe mine însă nu mă putea înșela. Îl cunoșteam de mult. Recursese la el mult prea adesea în copilărie ca să mă facă să mă supun orbește dorințelor lui.

— Cele două incidente au fost mult prea bine puse la cale, am reluat eu. Nici unul dintre ele nu putea fi organizat doar de o mână de studenți.

— Văd că subestimezi tânăra generație. Ar trebui să știi că tinerii au o mare capacitate de organizare, pe care trebuie doar să fie învățați să și-o dezvolte. În plus, au și o foame teribilă de idei. Dacă o idee li se pare bună, nu ezită s-o pună în aplicare.

Deși se ferise să recunoască sau să nege că ar fi fost implicat în vreun fel în ceea ce se întâmplase în noaptea de duminică și în seara aceea, nu aveam nici o îndoială că el îi instigase pe studenți în ambele împrejurări.

— Dar nu te tulbură gândul că ai umilit doi oameni, sau mai bine zis trei, dacă-l punem la socoteală și pe profesorul Rizzio, în asemenea hal, încât și-au pierdut pentru totdeauna autoritatea? Îl întrebai eu.

— Autoritatea nu face nici două parale, dacă nu izvorăște din interior, spuse el. Doar atunci se cheamă inspirație și este de origine divini

Nu-mi venea să-mi cred urechilor. Aldo nu crezuse niciodată în Dumnezeu. Când eram copii, mergeam la biserică duminica și în zilele de sărbătoare doar pentru că așa ne obișnuiseră părinții, iar faptul că Aldo se folosisese de pictura de joasă ușa altarului din biserica San Cipriano ca să mă înspăimânte dovedea cu prisosință capacitatea lui de a face pe alții să perceapă distorsionat realitatea.

— N-ai decât să-ți păstrezi ideile astea pentru studenții tăi. Exact așa le vorbea și Șoimul aleșilor lui.

— Și ei îl credeau, spuse el.

Nu mai zâmbea, iar ochii îi străluceau ciudat pe fața pală. Mă răsucii cuprins de neliniște în fotoliu și îmi aprinsei o țigară. Când îmi ridicai din nou privirea spre el, lumina aceea ciudată din ochi îi dispăruse. Își termină liniștit paharul cu vin.

— Știi ce nu poate îndura nici un om din țara asta? mă întrebă el, privindu-și paharul pe care-l înălțase în lumină. Și nu numai din țara asta, ci din întreaga lume? Să-și piardă prestigiul. Îți creezi o anumită imagine în ochii celor din jur și deodată cineva îți distruge această imagine. Ești făcut de răs în fața tuturor. Vorbeai mai adineauri de umilință, ceea ce e de fapt același lucru. Omul sau poporul care își pierde prestigiul, ori nu și—1 mai recâștigă niciodată și piere, ori învață ce-i pocăința, ceea ce e cu totul altceva decât umilință. Timpul ne va arăta cum vor reacționa frații Rizzio și profesorul Elia ca și toți cei care alcătuiesc această lume în miniatură din orașul Ruffano.

Gândul mi se îndreptă brusc spre Caria Raspa, care reușise să-și piardă definitiv prestigiul în seara aceea. Avea însă pielea prea groasă ca să-i pese. Probabil că, dimpotrivă mă acuza tot pe mine de lipsă de politețe. N-avea decât. Nu-mi păsa nici cât negru sub unghie.

— Era să uit, spusei eu. Ai primit un telefon de

la Roma pe la zece și jumătate.

— Da? întrebă el curios.

— Era Signora Butali și părea foarte îngrijorată. După câte am înțeles, rectorul a fost pus la curent cu incidentul din noaptea de duminică și insistă să se întoarcă acasă.

— Și când se va întâmpla asta?

— Nu mi-a spus. De fapt, ca să-ți spun adevărul, am închis telefonul în timp ce încă mai vorbea. Era convinsă că vorbește cu tine și n-am vrut să știe că-s eu.

— Ai făcut o mare prostie, zise Aldo. Te credeam mai deștept.

— îmi pare rău.

Vestea îl tulburase. Privirea îi lunecă spre telefon. Înțelesei și mă ridicai, pregătindu-mă de plecare.

— Oricum, spusei eu, curând profesorul Butali va afla ce s-a petrecut astă seară.

— N-o să afle, mă întrerupse el. Despre ce crezi că am discutat cu Rizzio și cu Elia până la miezul nopții? -

— Poate că n-o să afle în mod oficial, dar tot o să se găsească cineva care să-i șoptească câte ceva.

— E într-adevăr un risc pe care trebuie să ni-l asumăm, zise Aldo, ridicând din umeri.

Mă îndreptai spre ușă. Nu prea obținusem mare lucru discutând cu Aldo. Cel mult o confirmare a bănuielilor care mă rodeau. Era totuși bine că acum știa că-i cunosc intențiile.

— Și dacă rectorul se va întoarce, ce o să facă? îl întrebai eu.

— N-o să facă nimic, zise el. N-o să aibă timp.

— Timp? mă mirai eu.

— Rectorii sunt și ei vulnerabili, zâmbi Aldo. Își pot pierde prestigiul ca oricare alți muritori, Beo...

— Da?!?

— Ai văzut ce scrie în ziar? schimbă el vorba luând un

ziar de pe scaunul de lângă ușă și arătându-mi articolul pe care îl citisem la micul dejun. Prins în vârtejul evenimentelor din ziua aceea, uitasem cu totul de el.

— L-au prins pe asasin, Slavă Domnului, zisei eu.

— Au prins hoțul, mă întrerupse el. Ceea ce este - bineînțeles - cu totul altceva. Am vorbit cu comisarul azi dimineață. Tipul care a furat cei zece mii de lire o ține una și bună că Marta era moartă când i-a smuls banii din mână, iar poliția are motive să creadă că spune adevărul.

— Era moartă? exclamai eu. Dar atunci....

— Poliția continuă să-l caute pe asasin, iar asta-i destul de neplăcut pentru cei care se găseau în apropiere de via Sicilia pe la mizul nopții, marțea trecută. Dar nu-ți face probleme, scumpul meu Beato, adăugă, ciufulindu-mi părul. N-o să te prindă. Sau, chiar dacă o să te prindă, o să-ți dea drumul imediat. În ochii tăi strălucește nevinovăția.

Cuvintele lui îmi spulberară întreaga siguranță și încredere în propria-mi persoană pe care abia mi le recâștigasem. Crima de care credeam că scăpasem pentru totdeauna îmi apăru din nou în față în toată grozăvia ei.

— Și acum ce trebuie să fac? întrebai eu disperat. Să mă duc la poliție?

— Nicidecum. Uită toată povestea asta urâtă. Vino la întrunirea noastră de mâine seară și vei ajunge și tu unul dintre cei aleși. O să-ți dau un permis de intrare, zise el, sco- tocindu-se prin buzunare și întinzându-mi un mic disc de carton cu un cap de șoim imprimat pe una din fețe. Băieții o să-ți dea voie să intri dacă le arăți asta. Intrarea în sala tronului e permisă începând cu ora nouă. Și vino singur. N-am deloc intenția să-i amuz pe Signorina Caria Raspa sau pe prietenii tăi de la pensiune. Somn ușor.

Mă conduse la ușă și mă împinse în stradă. Trecuse de ora unu și orașul dormea cufundat în întuneric. N-am

întâlnit pe nimeni în drum spre pensiune, Casa Signorei Silvani era la fel de liniștită ca toate celelalte case din jur. Ușa nu era încuiată și am reușit să mă furișez în camera mea nesimțit de studenții pe care-i auzeam discutând cu aprindere în dormitorul lui

Paolo Pasquale. Aveam să aflu a doua zi dacă fuseseră și ei în Piazza del Duca Carlo.

M-am trezit brusc pe la ora cinci dimineața, dar nu din cauza vreunui, coșmar sau pentru că viziunea decanului Facultății de comerț zăcând în pielea goală la picioarele statuii ducelui Carlo mi-ar fi tulburat somnul, ci pentru că îmi amintisem pe neașteptate unde mai întâlnisem numele lui Luigi Specca, pe care-l văzusem scris pe colecția din bibliotecă și care nu-mi dăduse pace întreaga după-amiază. Omul acesta fusese cel de-al doilea naș de botez al lui Aldo, care semnase alături de tatăl meu în registrul păstrat în sacristia bisericii San Cipriano.

15

La ora opt dimineața, abia apucasem să mă dau jos din pat și începusem să mă bărbieresc în fața oglinzii, când am auzit o bătaie în ușă. Aproape în aceeași clipă, în cameră năvăli Paolo urmat de Caterina.

— Scuză-ne că te deranjăm, zise el, dar voiam să te rugăm să vii cu noi. Astăzi, noi cei de la Comerț am hotărât să nu mergem la cursuri. Ne ducem să demonstrăm în fața casei profesorului Elia. *

¹ — Dar pentru ce?

— Știi prea bine pentru ce. Ai fost și dumneata acolo. Te-am văzut, izbucni Caterina. Erai într-o mașină cu acea Caria Raspa. V-am văzut plecând de la hotel și îndreptându-vă spre Piazza del Duca Carlo. N-are rost să te prefaci.

— Așa e! strigă Gino, care apăruse în spatele Caterinei. Și mai târziu, ți-am văzut mașina parcată chiar lângă grădina publică. Ai văzut cu siguranță tot ce s-a întâmplat. Erai mult mai aproape decât noi.

Mi-am pus aparatul de ras de o parte și am luat un
prosop de pe suport »

— N-am văzut nimic, în afară de un grup de profesori strâns în jurul statuii, care vociferau și se agitau. În cele din urmă au plecat, ducând cu ei ceva învelit într-o pătură, o bombă probabil.

— O bombă! strigară ei într-un glas.

— Nemaipomenit! exclamă Caterina. Să știi că s-ar putea să aibă dreptate. Probabil că nemernicii i-au legat profesorului Elia de picioare o bombă care urma să explodeze după un anumit număr de minute.

— Și ce s-a întâmplat cu bomba?

— Dar ce fel de bombă să fi fost?

— întrebarea este dacă a fost sau nu rănit. Nimeni nu vrea să ne spună nimic.

Discuția care durase aproape întreaga noapte părea să fie luată de la capăt în camera mea.

— la ascultați, am zis eu supărat. Vă rog să ieșiți cu toții din camera mea. N-aveți decât să vă duceți să demonstrați, dacă așa aveți chef. Pe mine însă lăsați-mă în pace. Nu sunt student, ci funcționar.

— Poate că ești spion, zise Gino. Nu ești aici decât de o săptămână și uite câte s-au întâmplat!

Ceilalți izbucniră în râs. Și totuși simțeam că îndoiala li se strecurase în suflet. Caterina se întoarse grăbită spre ceilalți și-i împinse afară din cameră.

— Hai să-l lăsăm în pace, zise ea. Nu vedeți că n-are nici un rost? Tot nu-i pasă de noi. Avem de gând să ne strângem în fața casei profesorului Elia, ca să-l facem să iasă și să ne vorbească, îmi aruncă ea peste umăr, vrând să-mi acorde o ultimă șansă. Dacă ne convingem că nu i s-a întâmplat nimic, ne întoarcem liniștiți la cursuri.

Peste câteva minute ieșeau din casă. Auzii huruitul inevitabil al motocicletelor lui Gino și Gerardo și mă dusei la fereastră, urmărindu-i în timp ce se îndepărtau pe stradă. Aruncai o privire spre casa de peste drum, de la numărul 5. La etajul întâi, obloanele erau ridicate și ferestrele deschise. Caria Raspa își începuse ziua de lucru.

L-am găsit pe Signor Silvani în sufragerie terminându-

și micul dejun. Se interesă îndată dacă știam ceva despre întâmplările din noapte trecută. Îi răspunsei doar că fusesem în piață și văzusem mulțimea strânsă acolo.

— Noi n-am aflat despre întâmplare decât din spusele studenților, zise el. Mie însă nu-mi place deloc povestea asta. E adevărat că au mai fost și altă dată unele neînțelegeri așa cum se întâmplă în orice universitate. Ce s-a petrecut azi noapte pune totuși capăt la toate. E adevărat că l-au dezbrăcat pe profesorul Elia și l-au uns cu catran?

— Nu știu. N-am văzut nimic.

— O să aflu eu adevărul astăzi la prefectură. Dacă lucrurile sunt într-adevăr serioase, va trebui să aducem forțe polițienești suplimentare în oraș în următoarele câteva zile. Și așa e un haos nemaipomenit în zilele serbării. Numai demonstrațiile studenților ne mai lipsesc.

Am căutat din priviri ziarul de dimineață, dar nu era pe masă. Îl luase poate Signora Silvani să-l citească în bucătărie, sau nu sosise încă. Mi-am terminat în grabă cafeaua și am pornit spre Piazza della Vita să mi-l cumpăr. Neliniștea plutea în aer. În piață erau ca de obicei o grămadă de oameni plecați după cumpărături, ca și diverși indivizi fără nici o treabă, care se strângeau în centrul orașului doar ca să caște gura la ce se mai întâmplă. Mai peste tot se vedeau grupuri de studenți discutând în gura mare și îndreptându-se spre Piazza del Duca Carlo. Zvonurile purtate din gură în gură străbăteau piața, care fremăta, vuind ca un cazan gata să dea în clocot.

Se vorbea despre un complot organizat de comuniști, care urmăreau să arunce universitatea în aer... sau de un complot fascist care intenționa să răstoarne municipalitatea... Se spunea că cei ce participaseră la petrecerea din hotelul Panorama fuseseră otrăviți și că locuințele decanilor fuseseră sparte. Toată lumea vorbea despre un maniac din Roma care, după ce o asasinase pe sârmana Marta Zampini, venise la Ruffano și atentase la

viața profesorului Elia...

Îmi cumpărai ziarul, dar nu găsi în el nimic despre întâmplările din noaptea trecută. Despre crimă nu erau decât câteva rânduri, relatând pe scurt că poliția îl reține în continuare pe hoț, continuându-și cercetările în altă parte. În altă parte... Să fi fost cumva vorba de Ruffano?

Deodată, mulțimea de pe via dei Martiri începu să se agite. Oamenii se dădură în lături, făcând loc unui mic cortegiu alcătuit dintr-un preot și ajutorul său, în urma cărora veneau patru bărbați ce purtau pe umeri un coșciug acoperit cu un văl. Procesiunea se încheia cu un bărbat cu ochi șalii, de brațul căruia era atârnată o femeie cu fața acoperită de văluri dese de doliu. Se îndreptară cu toții spre-biserica San Cipri- ano, urmați de mulțimea curioșilor. M-am amestecat printre ei și am intrat ca în vis în biserică. Și tot ca în vis, l-am auzit pe preot pronunțând cuvintele cu care începe slujba morților „Requiem aeternam dona eis Domine; et lux perpetua luceat eis” *. M-am întors repede și am ieșit din biserică.

În timp ce ieșeam pe ușă, privirile mi s-au întâlnit cu cele ale unui bărbat care stătea în apropierea mesei unde se vindeau lumânări, supraveghind mulțimea. Mi s-a părut că-l recunosc și, după privirea lui mirată și întrebătoare, se părea că mă recunoscuse și el. Era agentul care ne consemnase declarațiile, când le însoțisem pe cele două englezoaice la secția de poliție din Roma, care purta acum haine civile.

Am coborât într-un suflet treptele până la Piazza della Vita și am continuat să alerg de-a lungul unor străduțe dosnice, oprindu-mă abia când am ajuns la zidurile palatului ducal. Fugisem pur și simplu din instinct. Și tot instinctul îmi dictase s-o apuc pe un drum ocolit. Dacă polițistul din biserică recunoscuse în mine pe ghidul care venea de bună voie la poliția din Roma ca să dea declarații în legătură cu femeia asasinată, atunci cu siguranță că-și amintise că urma să însoțesc grupul de

turiști la Neapole și că se întreba ce caut în Ruffano. Un simplu telefon la Sushine Tours, sau o verificare la agențiile din Roma sau Genova ar fi fost suficiente ca să-l lămurească îndată că renunțasem la grupul de turiști care-mi fusese repartizat inițial și plecasem spre nord cu Herr

¹ Requiem aciernam dona eis Domine; el lux perpetua luceai eis" Dăruiește-i Doamne odihnă veșnică și veșnică lumină" (în limba latină în original)

Turmann și cu soția lui. Și fără îndoială că ar fi aflat că mai apoi îl părăsisem pe Herr Turmann la Ruffano și că de atunci cei de la agenție nu mai știau nimic despre mine.

Mă oprii și privi în jur. Polițistul nu mă urmărise, sau, în orice caz, îmi pierduse urma în Piazza Maggiore, plină de lume la ora aceea. Intrai în Dom printr-o ușă laterală și ieșii pe o alta, care dădea chiar în fața palatului ducal. În clipa următoare, eram în curtea interioară a palatului, pe care o traversai în goană, îndreptându-mă spre bibliotecă. Înainte de a intra, mă oprii cu respirația tăiată. Deodată îmi dădui seama că mă lăsasem cuprins de panică și că acționasem prosteste. Omul acela nu putea fi polițistul de la Roma. Și chiar presupunând că ar fi fost, n-avea cum să mă recunoască. Atitudinea mea nu era de fapt decât un exemplu clasic de Comportre a unui om care se simte vinovat îmi scosei batista și începui să-mi șterg fruntea udă de sudoare. Chiar în clipa aceea, ușa bibliotecii se deschise și Toni, împreună cu un alt ajutor de bibliotecar, ieșiră cărând o ladă grea, plină cu cărți.

— Bună dimineața! îmi strigă Toni. Vă urmărește cineva? Întrebarea venise tocmai la țanc. Îmi ascunsei repede batista în buzunar.

— Nu, zisei eu, încercând să par cât mai calm. Atâta doar că am fost reținut în oraș și am alergat puțin de teamă să nu întârzii.

— Dar ce se întâmplă? Au intrat cumva în grevă? Demonstrează? Mă întrebară ei într-un glas.

Eram atât de preocupat de propriile mele gânduri,

încât nici nu înțelesei întrebarea.

— Să intre în grevă? Cine? mă' mirai eu.

Exasperat, Toni își ridică ochii spre cer.

— Pe ce lume trăiți? mă apostrofă el. Nu știți că fierbe tot orașul din cauza întâmplării de azi noapte din Piazza del Duca Carlo?

— Se spune că cei care l-au molestat pe profesorul Elia sunt comuniști, se amestecă în vorbă tovarășul lui. Fossi ne-a dat ordin să mutăm imediat tot ce se poate în noua clădire a bibliotecii, de-teamă că vor încerca să dea foc palatului ducal.

Se îndepărtară, cărând după ei lada cu cărți, iar eu intrai în bibliotecă, unde domnea haosul. Grămezi mari de cărți zăceau în dezordine pe podea și Giuseppe Fossi, ajutat de Signorina Catti se străduiau să le înghesuie în lada de alături. Cum mă văzu, bibliotecarul izbucni într-un torent de reproșuri. Se calmă însă destul de repede și, trimițându-și secretara în celălalt capăt al sălii cu o grămadă de cărți, se apropie de mine.

— Ai auzit ce i s-a întâmplat profesorului Elia? mă întrebă el în șoaptă.

— Nu, răspunsei eu.

— A fost castrat, spuse el și mai încet. Am aflat de la unul dintre invitații la petrecerea de aseară. Zicea că doctorii au rămas toată noaptea lângă el, abia reușind să-i salveze viața. Și s-ar putea să mai fie și alte victime.

— Signor Fossi, începui eu. Sunt sigur că nimic din toate astea...

îmi făcu semn să tac, arătând din ochi spre secretară.

— Nimic n-o să-i oprească, se văicări el,, nimic. Oricine deține o funcție de conducere e în pericol.

Îl întrebai de ce nu apelează la poliție.

— La poliție? exclamă el. Este absolut inutil. Poliția n-o să-i păzească decât pe șefi. Restul funcționarilor, cei care țin cu adevărat universitatea pe umeri, vor trebui să se apere singuri.

Zadarnic încercai să-l calmez. Extenuat după o noapte de insomnie și aproape verde la față, se lăsă să cadă pe o

MAURIER

ladă goală din apropiere, unde rămase nemișcat, privindu-mă cum împachetez în grabă volumele răspândite pe jos. Mă gândii că de fapt el care tremura ca o piftie de teama unor simple zvonuri nu era mai laș decât mine care o rupsesem la fugă după întâlnirea din biserica San Cipriano.

În ziua aceea nu am făcut pauză de prânz. Toni, care fusese trimis să ne aducă sandvișuri și cafea de la cantina universității, se întoarse cu vești liniștitoare. Studenții de la Comerț renunțaseră la grevă și se prezentaseră la cursuri. Profesorul Elia primise o delegație în locuința sa, asigurându-i că se simte bine și că nu fusese rănit. Refuzase să facă orice alte comentarii, rugându-i pe studenți să meargă la cursuri ca de obicei și să nu încerce să se răzbune pe colegii lor de la alte facultăți.

— Băieții au fost de acord doar ca să-l liniștească, îmi șopti Toni la ureche, dar nici vorbă să se potolească. Toată facultatea e în fierbere.

La ora trei, Giuseppe Fossi plecă la ședința Consiliului universității, iar eu și Toni ne duserăm la noua bibliotecă ca să supraveghem despachetarea cărților.

Cărțile fuseseră îngrămădite la repezeală în lăzi, fără nici o ordine și a trebuit să muncim din greu atât noi cât și ceilalți funcționari până să le dăm de rost. L-am trimis pe Toni după alt transport de cărți, iar eu rămăsei să conduc operațiile de sortare. Unul din funcționari mă ajuta, ștergând volumele de praf și aranjându-le în rafturi, în timp ce eu le treceam în catalogul bibliotecii.

Tot ștergându-le și scuturându-le, funcționarul scotea la iveală tot felul de lucruri uitate de multă vreme printre paginile cărților. Flori uscate, etichete, scrisori și note de plată îngălbenite de vreme îmi fură aduse pe rând, pentru ca apoi să ia drumul coșului de hârtii. Se apropia ora de plecare și Giuseppe Fossi întârzia să-și facă apariția. Tocmai mă pregăteam să închid registrul, când funcționarul care mă ajuta îmi aduse o nouă scrisoare.

— Am găsit-o între paginile unei cărți cu poezii, îmi spuse el și cum e semnată de profesorul Donati,

directorul Consiliului Artelor, m-am gândit că poate nu este cazul s-o aruncăm.

Am luat scrisoarea și m-am uitat la semnătură. Nu era a fratelui meu, ci a tatei.

— Lăsați-mi-o mie, i-am cerut funcționarului. Am să am eu grijă de ea. Unde spuneți că ați găsit-o?

— Într-o carte de poezii de Leopardi, donată după cum se pare de un anume Luigi Specca.

Era o scrisoare scurtă. Purta data de 30 noiembrie 1925, iar adresa expeditorului era Ruffano, via dei Sogni numărul 8. Cerneala se decolorase și hârtia se îngălbenise. Zăcuse probabil uitată între paginile cărții aproape patruzeci de ani. Și totuși scrisul tatei, pe care-l recunoscui îndată, mă mișcă profund. Iată ce scria:

Dragă Specca,

Totul merge cum nu se poate mai bine. Suntem teribil de mândri de micului nostru. Crește repede și are o poftă de 'mâncare nemaipomenită. Promite să fie un băiat grozav de frumos. Eu și soția mea n-o să-ți putem fi niciodată îndeajuns de recunoscători pentru bunătatea și înțelegerea pe care ne-ai arătat-o în împrejurările grele prin care am trecut și pe care, din fericire, am reușit să le depășim. Acum ne-am recăpătat amândoi încrederea în viitor. Te rog să treci pe la noi ca să-l vezi pe micuț îndată ce vei avea puțin timp liber.

Prietenul tău sincer

** Aldo Donati*

P.S. Marta, care este nu numai o doică devotată ci și o excelentă bucătăreasă, îți trimite salutări.

Am citit scrisoarea de mai multe ori înainte de a o pune în buzunar. Mesajul pe care-l purtau cuvintele de pe foaia aceea îngălbenită de vreme era impresionant. Parcă-l auzeam pe tata vorbind mândru de micul său fiu abia restabilit după o boală grea. Acum înțelegeam de ce fusese Aldo botezat de două ori. Luigi Specca era desigur medicul care-l îngrijise, predecesorul doctorului Mauri.

Iar post-scriptumul în care vorbea despre Marta mă făcuse să mă cutremur. Marta intrase în casa noastră odată cu nașterea lui Aldo și ne rămăsese credincioasă până la sfârșit. Sfârșitul..., la care fusesem martor în dimineața aceea în biserica San Cipriano. Requiem actema dona eis Domine.

În cele din urmă, ușa bibliotecii se deschise și Giuseppe Fossi își făcu apariția, urmat de Toni, care nu mi se păru deloc în apele lui. Șeful meu dimpotrivă era vesel și-și freca mulțumit mâinile.

— V-ați terminat treaba? Ați sortat toate cărțile? ne întrebă el. Ce-i cu lăzile alea de acolo? A, da, văd că-s goale. Foarte bine.

Tuși ca să-și dreagă glasul și se așeză pe scaunul de la birou de pe care tocmai mă ridicasem.

— N-o să mai avem tulburări astă seară, ne anunță el. Consiliul a hotărât să-interzică circulația studenților după ora nouă seara, iar cei care vor fi găsiți pe străzi după această oră vor fi imediat exmatriculați. Dispoziția este bineînțeleasă valabilă și pentru funcționarii universității care locuiesc în oraș și care vor fi concediați pe loc dacă nu se supun acestei restricții, adăugă el cuprinzându-ne pe toți într-o privire plină de înțeles, în anumite situații se pot obține totuși permise de liberă circulație de la secretariat pe bază de cerere, pentru a fi mai ușor pentru autorități să țină situația sub control. Oricum, nu cred că-i strică nimănui să petreacă o seară acasă. Restricțiile vor fi desigur ridicate mâine, în ajunul serbării.

Înțelegeam acum tristețea lui Toni. Nu-și mai putea întâlni prietena în Piazza della Vita, cât despre plimbarea pe motocicletă pe via della Mura nici vorbă nu mai putea fi.

- Nici la cinema nu putem merge? întrebă el posomorât.

— Ba da, răspunse Giuseppe Fossi, cu condiția să vă întoarceți acasă până la ora nouă.

Toni ridică din umeri și mormăind ceva printre dinți, plecă să ducă una din lăzile goale la furgonetă. Oare

trebuia să-i spun lui Fossi că fusesem invitat la întrunirea de la palat în seara aceea? Hotărâi să-i vorbesc după ce se îndepărtau ceilalți funcționari.

— Profesorul Donati a avut amabilitatea să mă invite la palatul ducal astă seară, îi spusei eu, apropiindu-mă de el. Urmează să aibă loc o întrunire la care se va discuta despre serbare.

.Mă privi surprins.

— Asta îl privește pe profesorul Donati personal, zise el. în calitate de director al Consiliului Artelor, cunoaște fără îndoială dispozițiile și dacă crede că e cazul să invite la întrunirile sale oameni aproape străini de oraș...

îmi întoarse spatele, evident invidios pentru onoarea care presupunea că mi se făcuse. Mi-am pipăit buzunarul în care-mi pusesem permisul dat de Aldo. Era la locul lui, alături de scrisoarea pe care tata i-o trimisese lui Luigi Specca cu patruzeci de ani în urmă. Abia așteptam să i-o arăt lui Aldo. Ardeam în același timp de curiozitate să asist la întrunirea de la palat. Trebuia deci să-mi fac neapărat rost de un permis de liberă circulație în seara aceea.

La ora șapte, când s-a închis biblioteca, m-am îndreptat spre secretariatul universității deja asaltat de mulțimea studenților care cereau permise de circulație. Mulți dintre ei erau . însoțiți de rude sau prieteni veniți în oraș pentru a asista la serbare, cu care doreau să-și petreacă seara.

^x— E .pur și simplu o copilărie, comentă un tată indignat, fiul meu este student în anul patru și nu văd de ce trebuie să fie tratat ca un copilaș.

Funcționarul îi explică netulburat că nu făcea decât să respecte hotărârea Consiliului universității și că studenții înșiși își atrăseseră pedeapsa prin comportarea lor necivilizată.

— Comportare necivilizată?!? Aiurea! exclamă tatăl disprețuitor. N-a fost decât o glumă nevinovată. Parcă n-am făcut toți la fel când eram ca ei! adăugă el, susținut de corul celor din jur, care se grăbiră să condamne în

unanimitate conducerea universității, rămasă în urmă cu cel puțin un sfert de veac, după părerea lor.

— Nu vă oprește nimeni să cinați cu fiul dumneavoastră în oraș, signore, ripostă funcționarul agasat. Aveți doar grijă să-l conduceți la cămin sau la pensiunea în care locuiește până la ora nouă. Iar mâine-și poimâine veți avea destul timp să vă distrați după pofta inimii.

Cei care stătuseră la coadă plecară unul câte unul, proferând o ploaie de proteste și amenințări.

Mă apropiai la rândul meu de ghișeu, deși nu prea speram să obțin ceva.

— Mă numesc Fabbio, spusei eu. Armino Fabbio. Sunt ajutor de bibliotecar și am fost invitat de profesorul Donati la întrunirea ce se va ține la palatul ducal astă seară la ora nouă.

Spre surprinderea mea, secretarul nu mă refuză.

— Armino Fabbio, repetă el, consultând o listă. Da. E-n regulă. Numele dumneavoastră este trecut pe listă.

Îmi întinse o bucată de hârtie.

— E semnată de însuși directorul Consiliului Artelor, zise el zâmbind politicos.

Luai bucata de hârtie și mă grăbii să ies din sală, ignorând murmurele celor din jur. Trebuia să rezolv acum problema mesei de seară. N-aveam nici un chef să mă înghesui într-unul din aele câteva restaurante pline până la refuz la ora aceea și nici să mă întâlnesc cu studenții în sufrageria Signorei Silvani. Mă hotărâi să-mi încerc norocul la cantina studenților, deși acolo îți luai masa stând în picioare. Îmi potolii repede foamea cu o farfurie ,cu supă și câteva felioare de salam, cât se poate de binevenite după festinul din seara trecută. Studenții care-și luau cina în jurul meu erau mult prea ocupați să-și manifeste dezaprobarea față de restricția de circulație ce le fusese impusă, ca să-mi dea vreo atenție, mai ales că pentru ei nu < eram decât un mărunț funcționar de la bibliotecă.

După câte înțelesei din discuțiile lor, aveau de gând

să se răzbune pentru modul cum erau tratați în seara aceea, dezlănțuind o adevărată urgie în oraș în zilele următoare.

— N-au cum să ne oprească!

— Doar n-o să ne exmatriculeze pe toți!

— Acum că mi-am luat diploma, o să le arăt eu lor!

Cel care pronunțase aceste cuvinte amenințătoare stătea în capătul celălalt al mesei, cu spatele la mine. Am recunoscut în el pe vlăjganul care voise să mă arunce în fântână luni după amiază și m-am bucurată că nu mă văzuse.

— N-am de gând să suport așa ceva, continuă el. Iar dacă o să am necazuri, o să aibă tata grijă ca anumiți profesori din Consiliul universității să-și piardă slujba. Nu pot admite ca la douăzeci și unu de ani să fiu pedepsit ca un puști de zece. Puțin îmi pasă de restricția lor de circulație. Dacă o să am chef, o să stau pe străzi până la miezul nopții. De altfel, restricția nici nu se referă la studenții de la comerț, ci la viitorii profesorași de latină și greacă care stau la cămin.

Se uită în jur, căutând prilej de ceartă. Îi atrăsesem atenția luni și mă învățasem minte, așa că mă strecurai neobservat pe ușa cantinei și o luai încet spre palat. Piazza Maggiore căpătase deja un aer festiv. Deși înserarea abia coborâse, palatul ducal și Domul erau luminate a giomo. Pereții trandafirii ai palatului erau acum de un roșu incandescent, iar ferestrele fațadei dinspre răsărit străluceau în lumina orbitoare. Întreaga clădire a palatului, până atunci un muzeu ca oricare altul, cu tapiserii și picturi, se însuflețise brusc, căpătând personalitate. Așa trebuie să fi arătat și în urmă cu cinci sute de ani, în nopțile cu lună, la lumina torțelor, pe vremea când copitele cailor răsunau pe pavajul curții interioare, amestecându-se cu zornăitul pintenilor și sunetul trâmbițelor care anunța întoarcerea acasă a ducelui de *Malebranche*, care intra pe poarta principală în mijlocul curtenilor săi, mândru, cu mâna stângă înmănușată pe sabie.

Nu mai erau decât douăzeci de minute până la ora nouă dar în piață studenții continuau să se plimbe la braț cu rudele care veniseră să asiste la serbare. Un grup de tineri de lângă fântână începu să fluiera după două fete ce grăbiră pasul, aruncându-le priviri disprețuitoare. În apropiere, se auzi zgomotul unei motociclete și cineva izbucni într-un hohot de râs. Mă îndreptai spre intrarea laterală și apăsai pe butonul soneriei, simțindu-mă ca un rătăcitor la hotarul dintre două lumi. De o parte era prezentul, o lume uniformă, cu niște tineri care semănau unul cu altul ca niște produse de serie, *aceleași* pe tot globul, iar de cealaltă, trecutul sinistru și necunoscut, o lume a otrăvurilor și războaielor, a puterii și frumuseții, a luxului și a mizeriei. O lume în care un chip înfățișat pe o pânză și purtat pe străzi era adorat în egală măsură de cei bogați și de cei umili, în care Dumnezeu era temut și în care mii de bărbați și femei piereau de ciumă pe străzile cetăților ca animalele.

Cel care îmi deschise ușa nu era paznicul de noapte, ci un tânăr costumat în paj. Îmi ceru permisul de intrare. Scosei din buzunar discul pe care mi-l dăduse Aldo și i-l întinsei. Îl examină cu atenție și, luând o torță din suportul de lângă el, mă conduse în tăcere prin curtea interioară cufundată în întuneric. Abia acum îmi dădeam seama ce întunecat era palatul lipsit de lumină electrică. E drept că și sâmbăta trecută apartamentele de la etaj fuseseră luminate numai de torțe; dar scările și curtea palatului erau atunci luminate de obișnuitele becuri electrice.

În seara aceasta însă totul era învăluit într-un întuneric de smoală, iar flacăra torței pe care o purta pajul ce urca scările înaintea mea, luminându-mi drumul arunca umbre uriașe pe pereții înalți. În costumul lui de epocă, se integra perfect în atmosferă, pe când eu, în haine de stradă, păream un intrus. Galeria de la etaj era la fel de întunecată. O singură torță prinsă într-un suport lumina pâlپând ușa sălii tronului, în fața căreia — se opri pajul. Bătu de două ori și ni se deschise.

Trecurăm prin sala tronului pustie și luminată doar de două torțe ca și galeria exterioară și intrăm în Sala îngerilor, unde se ținuse întrunirea de sâmbătă seara, de asemenea goală și luminată de torțe. Ușile care dădeau în dormitorul ducelui și în sala de audiențe erau închise. Pajul ciocăni de două ori în ușa dormitorului, care ne fu deschisă de unul din chitariștii pe care-i văzusem luni la teatru. Nu mai semăna deloc cu tânărul care cântase vesel la chitară pe scenă. Purta o pelerină neagră pe deasupra unui costum de epocă de un verde închis, cu mânecile împodobite cu o broderie roșie, iar pe piept își prinsese emblema cu capul de șoim.

— Ești Armino Donati? mă întrebă el.

Am fost extrem de surprins auzindu-l pronunțând numele Donati, pe care nu-l mai folosisem de cel puțin șaptesprezece ani.

—a Da, am zis eu circumspect, dar după acte, mă numesc Armino Fabbio.

— Aici preferăm să-ți spunem Donati, replică el, făcân- du-mi semn cu capul să intru.

Pășii în dormitor și ușa se închise în urmă. Pajul care mă condusese rămase în Sala îngerilor. Am privit curios în jur. Dormitorul ducelui, mult mai mic decât încăperea precedentă, era dominat de un tablou mare, scos în evidență de două torțe ce îl luminau în plin. Era „Ispitirea lui Hristos” pentru al cărui chip servise drept model ducele Claudio.

În cameră erau doisprezece tineri, dacă-l puneam firește la socoteală și pe chitaristul care-mi deschisese ușa. Erau toți îmbrăcați în costume de curteni de la începutul secolului al XVI-lea și purtau emblema cu capul de șoim pe piept. Printre ei se aflau cei care ne controlaseră invitațiile sâmbătă seara, cei doi care se bătuseră în duel și alți câțiva pe care-i văzusem luni pe scena teatrului. Mă simțeam și, fără îndoială că și arătam ca un idiot în hainele mele de stradă. Mă apropiai de tablou și începui să-l examinez cu atenție, încercând

să-mi ascund nervozitatea. Ceilalți se prefăcură că-mi ignoră prezența, deși eram convins că ochii tuturor erau ațintiți asupra mea.

Luminat de flacăra torțelor, chipul lui Hristos - alias ducele Claudio - era mult mai impresionant decât la lumina zilei. Asperitățile erau mult estompate și chiar poziția lipsită de eleganță, cu mâna pe brâul ce-i încingea mijlocul și cu picioarele care-i ieșeau goale de sub veșminte, părea mult mai puțin stângace. Ochii acoperiți de pleoapele grele priveau undeva departe, spre un viitor tulbure ce părea să amenințe omenirea peste secole. Satana, cel care-l ispitea, avea același chip al ducelui Claudio pictat în profil, evident, nu din lipsa unui model, ci din dorința de a da tabloului cât mai multă veridicitate. Deși nu mi se mai părea atât de înspăimântătoare ca în copilărie, pictura continua să mă impresioneze. Mă miram chiar cum de fusese posibil să reziste de-a lungul secolelor, supraviețuind invaziilor barbare și scăpând ochiului vigilent al bisericii, la adresa căreia constituia un afront direct. Turistului grăbit din zilele noastre era totuși firesc să-i scape mesajul pe care-l purta prin lume de atâta amar de vreme.

Tresării și mă întorsei, simțind o mână care mi se lăsa pe umăr. În fața mea stătea Aldo, care intrase probabil pe ușa ce dădea în camera de toaletă și în capela de dincolo de ea. •

— Cum ți se pare ducele? mă întrebă el.

— Odinioară știai cum mi se pare și cred că n-ai uitat. Doar am jucat adesea rolul lui ca și pe cel al lui Lazăr, deși niciodată din proprie voință.

ⁱ— Foarte bine, spuse el. S-ar putea să fii obligat să-l joci din nou.

Mă întoarse cu fața spre cei doisprezece tineri din cameră. Acum îl vedeam mai bine. Purta ca și ei un costum de epocă, atât doar că al lui era complet negru, aidoma celui al Satanei din tablou.

— Vi-l prezint pe Șoimul nostru, se adresă el

tinerilor. Pe el l-am ales să interpreteze rolul ducelui Claudio la serbare.

Douăsprezece perechi de ochi se întoarseră dintr-odată spre mine și mă priviră zâmbind. Unul dintre băieți luă o pelerină galbenă care se afla pe un scaun din apropierea ușii ce dădea spre capelă și mi-o puse pe umeri. Un altul aduse o perucă splendidă cu bucle aurii și mi-o îndesă pe cap, iar cel de-al treilea se grăbi să-mi pună în față o oglindă. Nu mai aparțineam nici prezentului și nici trecutului desprins din filele istoriei. Mă întorsesem pe neașteptate în copilărie, redevenind băiețandru care se supunea orbește ordinelor lui Aldo. Încercai, ca și atunci, să protestez, dar nu reușii să imprim vocii mele acea fermitate caracteristică adultului.

— N-aș vrea să interpretez nici un rol, Aldo, îngăimai eu copilărește. am venit aici doar ca spectator. Vreau doar să vă privesc.

*— E cam același lucru, zise Aldo. Suntem cu toții și spectatori și interpreți. De altfel, nu fac decât să-ți ofer o șansă. Sau vei juca rolul Șoimului și vei avea parte de clipa de glorie înălțătoare cu care nu te vei mai întâlni niciodată în viață, sau ți se va da drumul în miez de noapte fără permis de circulație pe străzile orașului, de unde riști să fii ridicat de poliție • și să ți se ceară să te legitimezi. Și, după cum mi s-a spus azi dimineață, poliția din Ruffano ține permanent legătura cu cea din Roma.

M-am uitat la chipurile celor din jur. Nici unul din tineri nu părea să-mi fie ostil. Erau dimpotrivă prietenoși, dar și neîndurători. Stăteau pur și simplu acolo, așteptând răspunsul meu.

— Aici ești în siguranță, înconjurat de prieteni continuă el. Toți acești tineri au jurat să te apere, orice s-ar întâmpla. Pe când, 'dacă ieși din palat și circuli singur pe stradă, cine știe ce te poate aștepta.

Avea dreptate. Se putea prea bine ca polițistul din Roma să se afle pe undeva prin centrul orașului, pe via Rossini, la Porta del Sangue, sau la Porta Malebranche, abia așteptând să pună mâna pe mine și să mă

interogheze. Zadarnic îmi spuneam că n-o să-mi poată dovedi vinovăția. Problema era .dacă eu eram în stare să-mi demonstrez inocența. Ambele alternative ale lui Aldo îmi plăceau. Cea de-a doua însă mă înspăimânta de-a binelea.

Aproape că nu-mi recunoscui vocea, când îi răspunsei, lui Aldo. Nu era vocea mea de acum, ci ecoul îndepărtat al acelei voci de copil în vârstă de doar șapte ani care, înfricoșat, se lăsa azvârlit în cămară înfășurat în vâlurile lui Lazăr.

— Și ce trebuie să fac? îl întrebai pe Aldo.

16

Am trecut în sala de audiențe. Era încăperea în care paznicul mă prinsese cu o săptămână în urmă ridicând tapiseria care ascundea ușa secretă ce ducea spre unul din cele două turnuri. În seara aceea, în sală nu era nici un paznic și tapiseria atârna la locul ei, nelăsându-te să bănuiești că în spatele ei s-ar afla o ușă secretă și o scară în spirală.

Ca și celelalte încăperi, sala de audiențe era luminată doar de torțe, iar în stânga pe un șevalet, se înălța portretul acelei necunoscute pe care tata îl admirase odinioară și cu care aducea atât de bine Signora Butali. În centru fusese așezată o masă pe care se afla o carafă cu vin și câteva pahare.

Aldo se îndreptă spre masă.

— Acum nu trebuie să faci nimic, răspunse el în sfârșit, turnând vin în pahare. O să-ți spun eu ce să faci la momentul oportun. N-ai nevoie de o pregătire specială. Cum ai fost ghid, sunt convins că o să-ți joci rolul cât se poate de natural. Să bem în sănătatea fratelui .meu, zise el râzând și-și ridică paharul.

Tinerii își ridicară la rindul lor paharele, strigând „Annino!” și întorcându-se spre mine.

Aldo mi-i prezentă apoi pe toți, înconjurând masa și bătându-i pe fiecare pe umăr când le pronunța numele.

— Giorgio, născut în apropiere de Monte Cassino, ai cărui părinți au fost uciși în timpul bombardamentului și care a fost crescut de rude... Domenico, născut la Neapole, ai cărui părinți au murit de tuberculoză... Romano, găsit abandonat în munți, după retragerea nemților, crescut de partizani... Antonio... Roberto... Guido, sicilian, al cărui tată a fost ucis de Mafie, fugit de acasă și crescut de Asociația Surorilor Caritabile... Pietro, ai cărui părinți s-au înecat în timpul inundațiilor de pe valea râului Po, crescut de vecini... Sergio, născut într-un lagăr de concentrare, a cărui mamă este încă în viață... Federico, ai cărui părinți au murit, crescut de un unchi..., Giovanni, născut la Roma, găsit abandonat într-o biserică, crescut de părinți adoptivi... Lorenzo, născut la Milano, a cărui mamă s-a recăsătorit după moartea tatălui lui cu un bărbat pervers și care a fugit de acasă și a muncit într-o fabrică până și-a strâns bani pentru studii... Cesare, al cărui tată s-a înecat în mare și a cărui mamă a murit la nașterea lui, trecut într-un orfelinat.

Aldo ajunsese acum lângă mine și îmi puse mâna pe umăr.

— Armino, continuă el, căruia în familie i se spunea Beo, sau Il Beato, din cauza buclilor blonde și a supunerii lui îngerești – născut în Ruffano, al cărui tată a murit într-un lagăr de prizonieri al Forțelor Aliate și a cărui mamă a fugit cu un ofițer neamț în timpul retragerii nemților din țară, luându-l cu ea și recăsătorindu-se mai târziu la Torino. Ei, acum cred că vă cunoașteți, sau mai bine zis, vă recunoașteți cu toții. Sunteți cei pierduți și abandonați, cei disprețuiți și renegați. Azvârliți în lume și siliți să trăiți din mila rudelor sau a străinilor, lipsiți de căldura unui cămin. Ridic paharul în sănătatea voastră.

Își înalță paharul, înclinându-și capul spre cei doisprezece tineri și apoi spre mine și îl dădu peste cap.

— Ei și acum să ne-ntoarcem la treabă, zise el punând paharul alături.

Giorgio care se afla lângă el, scoase o hartă a oraşului Ruffano şi o întinse pe masă. – împins de curiozitate, mă apropiai şi eu odată cu ceilalţi. Aldo ne prezentase într-un mod cu totul neaşteptat, aproape fantastic, făcându-mă, ca cel puţin pe moment, să-mi pierd identitatea, să nu mai fiu acel Armino, tânărul singuratic, lipsit de un ţel în viaţă, care se credea hăituit de poliţie, ci un al doilea Giorgio sau un al doilea Lorenzo.

— Traseul pe care-l vom urma, zise Aldo, începe, după cum ştiţi, în Piazza del Duca Carlo şi continuă până în Piazza Maggiore. Adică, dinspre versantul nordic până în centrul oraşului, în Piazza della Vita şi de acolo, în sus pe via Rossini, până la palat. Drumul va fi liber până în Piazza della Vita, unde va începe distracţia. Locuitorii cetăţii interpretaţi de studenţii de la Comerţ, vor ajunge în piaţă, venind pe toate cele cinci străzi care converg aici, cu excepţia viei Rossini, care va fi ocupată de curteni, adică de studenţii de la Litere. Lupta va începe îndată ce cortegiul Şoimului va trece prin Piazza della Vita şi va începe să urce pe via Rossini. Voi şi cei ce alcătuiesc garda palatului aveţi misiunea să-i respingeţi pe cetăţeni, până ce Şoimul va reuşi să traverseze curtea interioară şi să urce în apartamentele ducale. E clar?

— Cât se poate de clar, zise Giorgio care, după cum se părea, era purtătorul de cuvânt al celorlalţi.

— Bun, zise Aldo. Apoi va trebui să stabiliţi un anumit loc pe via Rossini pentru fiecare curtean, căruia îi veţi da şi planul străzilor laterale pe care se vor afla studenţii de la Comerţ. Din punct de vedere numeric, ne vor fi superiori cu apăsătorimativ trei la unu, dar tocmai în asta va consta gloria noastră, sfârşi el împăturind harta.

Voiam să vorbesc, dar nu îndrăzneam. Pericolul era atât de mare, încât totul părea absurd.

— Dar ce se va întâmpla cu publicul? mă încumetai eu în sfârşit. Cine va elibera străzile?

— Poliţia, răspunse Aldo. Se ocupă de asta în fiecare an. Iar anul acesta, agenţii vor primi instrucţiuni mult mai precise, în afara interpreţilor, nimeni nu va avea voie

să pătrundă pe străzi după începerea spectacolului.

— Și de unde vor urmări spectatorii luptele? insistai eu.— De la ferestrele caselor, răspunse Aldo zâmbind, începând cu cele din Piazza del Duca Carlo și sfârșind cu cele din apropierea palatului.

Îmi mușcai unghia degetului mare - un obicei rămas din copilărie, pentru care fusesem adesea pedepsit. Aldo întinse mâna spre mine și eu îmi scosei automat degetul din gură.

— Parcă am auzit că anul trecut la realizarea spectacolului au participat și profesorii alături de studenți și că publicul a fost admis în interiorul palatului.

— Da, dar anul acesta nu vor avea acces în palat decât câțiva privilegiați. Profesorii o să rămână în Piazza del Mercato.

— Păi asta-i mult mai jos de palat, protestai eu. N-o să vadă nimic de acolo.

— N-o să vadă, dar o să audă, replică Aldo. Și, în plus, vor fi foarte aproape de scena ultimului act, care e și cea mai importantă.

Se auzi o bătaie în ușa care dădea spre galeria exterioară.

Unul dintre studenți, Sergio, se duse la ușă și schimbă la repezeală câteva cuvinte cu pajul care mă condusesese la sosire.

— Băiatul de pază a prins un individ care se învârtea în jurul porticului de vest, îi spuse el lui Aldo, întorcându-se de la ușă. N-are permis de circulație și când a fost întrebat ce caută acolo, a devenit agresiv. Cei de la pază întreabă dacă trebuie să-l lase să plece sau nu.

— E student? se interesă Aldo.

— Da, la Comerț. E un tip solid, gata să sară la Sătaie.

— Dacă asta vrea, asta o să primească, zise fratele meu. Aduceți-l înăuntru.

— Cred că e cel care a vrut să mă arunce în fântână, după scandalul de luni, mă amestecai eu în discuție. L-am auzit ceva mai devreme lăudându-se la cantină că nu-i

pasă de nici un permis și că o să se plimbe pe străzi toată noaptea, dacă o să aibă chef.

— Cu atât mai bine, răsese Aldo. S-ar putea să ne distrăm. Puneți-vă măștile cu toții. Și aduceți-i una și lui Armino.

Giorgio se îndreptă spre mine și-mi întinse o mică mască neagră cu deschizături pentru ochi, ca cele pe care le purtasera cei doi dueliști sâmbătă seara. Mi-o trăsei automat pe față, urmând exemplul celorlalți.

Deodată privind la cei din jur, mi-am dat seama că orice persoană neavizată care ar fi intrat în încăperea luminată de flacăra torțelor și ne-ar fi văzut altfel mascați, ar fi suferit pe loc un șoc.

Peste o clipă, băieții însărcinați cu paza palatului, mascați ca și noi, intrară în sală, târându-l pe prizonier după ei, îl recunoscui îndată pe vlăjganul de la cantină cu toate că-l legaseră la ochi.

Aldo mă privi întrebător, iar eu dădui din cap.

— Dezlegați-l ! ordonă el.

Odată eliberat, băiatul începu să-și frece brațele, privind uimit în jur la sala învăluită în întuneric și la chipurile noastre acoperite de măști

— N-ai permis de circulație? îl întrebă Aldo calm.

Băiatul continua să holbeze ochii în jur. Trăsei concluzia că nu mai intrase până atunci în palat și că atmosfera aceea de mister îl impresionase puternic.

— Ce vă privește? răspunse el cu impertinență. Dacă asta-i încă una din hărțuielile puse la cale de studenții de la Litere, vă previn că o să vă pară rău. L

— Nu e nici o hărțuială, răspunse Aldo imperturbabil. Te afli în fața unui reprezentant al autorității.

Toată lumea rămase nemișcată, în așteptare. Studentul își mută greutatea corpului de pe un picior pe altul și își potrivi gulereul și cravata răvășite în lupta cu cei care-l făcuseră prizonier.

— Care autoritate? rispostă el pe un ton agresiv. Credeți că mă sperii de măștile și de costumele voastre de carnaval? Mă numesc Marelli, Stephano Marelli și

tatăl meu e proprietarul unui lanț întreg de hoteluri și restaurante de pe coastă.

— Lasă-l pe tatăl dumitale în pace, zise Aldo. Nu ne interesează cu ce se ocupă. Vrem să știm ce faci dumneata.

Întrebarea pusă pe un ton liniștit îl înșelă pe tânăr, făcându-l să-și recapete aplombul.

— Studiez comerțul și economia, zise el, privindu-i cu dispreț pe cei din jur.- Sunt în anul trei, dar nu-mi pasă dacă o să fiu exmatriculat. N-am nevoie de diplomă ca să-mi gă-

sesc o slujbă. Pot oricând să conduc unul din restaurantele tatălui meu. Și să știți că taică-meu e și unul dintre proprietarii hotelului Panorama, așa că cine crede că-și poate bate joc de mine, o să aibă de a face cu o grămadă de persoane influente.

— Cu atât mai rău, murmură Aldo. Este și el pe lista celor care vor participa la serbare? îl întreabă el pe Giorgio.

Giorgio se uită pe listă și clătină din cap.

— Dacă vă referiți cumva la întrunirea aia comunistă care s-a ținut luna trecută la teatru, zise Marelli izbucnind în râs, vă asigur că n-am fost acolo. Am altceva mai bun de făcut decât să-mi pierd timpul cu fleacuri. Am o prietenă în Rimim și o mașină ultimul răcnet. Așa că puteți să trageți și singuri concluzia. x

Cu toate că nu-mi plăcea nimic la el, începând cu înfățișarea și sfârșind cu încercarea de a mă arunca în fântână, începui să-l compătimesc. Fiecare cuvânt pe care-l rostea nu făcea decât să-i pecetluiască soarta.

— Înțeleg deci că nu vei lua parte la serbare, zise Aldo.

— Ce serbare!?! La prostia aceea? Nici pomeneală! O să mă duc acasă în weekend. Tata mi-a și pregătit o petrecere pe cinste.

— Păcat, spuse fratele meu., Te-ai fi distrat bine aici. Nimic nu ne oprește însă să-ți oferim o distracțieastă seară în avanpremieră. Federico! strigă el.

Unul dintre body-guarzi făcu un pas înainte. Era unul din cei care se bătusereă în duel sâmbătă seara, pe care, în ciuda măştii, îl recunoscui după statura mică şi claia de păr blond.

— Ce zici, ai găsit ceva în cartea aceea care să i se potrivească lui Stephano?

— Ar fi mai bine să-l întrebaţi pe Armino, răspunse Federico, uitându-se la mine. El e expertul.

— Federico este traducătorul meu, ne explică Aldo. El e cel care a înseninat paginile mai importante din istoria neamţului aceluia. S-a născut într-un lagăr de concentrare şi are o uşurinţă uimitoare pentru limbile străine.

Neliniştea care mă cuprinsese încă de când fusese adus . studentul în sală se accentuă:

— Nu-mi amintesc nimic, am spus, clătinându-mi capul. Aldo se întoarse din nou spre Federico şi aşteptă până ce acesta îşi consultă filele pe care le scosese din buzunar.

— Am găsit! zise el în sfârşit Pajul! întâmplarea cu pajul cred că e cea mai potrivită.

— A, da, pajul, murmură Aldo. Cred că ai dreptate. Pedepsirea pajului care uitase să aducă lumânările la masă. Şi e o pedeapsă cum nu se poate mai potrivită pentru a încheia cariera unui lăudăros ce nu se dă în lături să-i arunce în fântână pe cei mai slabi decât el. Vrei să ai tu grijă de el?

Cei doi paznici şi Federico se îndreptară spre Marelli, care se retrase instinctiv spre uşă.

— Ascultaţi, zise el, dacă încercaţi să-mi faceţi ceva, vă previn că...

Nu' mai apucă să-şi termine ameninţarea. Paznicii îl înşfăcărară fiecare de câte un braţ, iar Federico se apropie de el, mângâindu-şi bărbia, ca şi cum ar fi fost adâncit în gânduri.

— Da, zise el. Vasul acela de jăratric care zace aruncat printre alte fiare vechi într-una din camerele de la etaj. O să i-l potrivim pe cap întocmai ca pe o coroană.

Dar n-ar trebui să-i citim mai întâi pasajul din carte? întrebă el, scoțându-și din nou foile din buzunar. Le-am privit mai bine. Erau foile pe care scrisesem traducerea pentru Aldo sâmbătă seara.

— „*Odată*”, citi Federico, „*un paj care uitase să aducă lumânările la masa ducelui a fost înșfăcat de paznicii Șoimului, care după ce l-au înfășurat în niște zdrențe înmuiate în ulei, i-au dat foc și l-au târât prin sălile palatului, până ce a murit în chinuri nesfârșite*”.

Își puse hârtiile la loc în buzunar și le făcu semn celor doi paznici.

— Să mergem! zise el.

Studentul care până atunci se lăudase cu bogăția și cu relațiile tatălui său, începu să se zbată în mâinile paznicilor. Fața i se învineți și începu să urle. Continuă să urle în timp ce era târât prin galerie și pe scările ce duceau la etaj. Urletele acelea răsunau sinistru în palatul întunecat și gol.

— Aldo... zisei eu... Aldo...

Fratele meu își întoarse privirea spre mine. Urletele încetaseră și în palat se lăsase o liniște care nu prevestea* nimic bun.,

— Omul Renașterii nu știa ce-i mila, zise Aldo. De ce n-am face și noi ca el?

Mă simții brusc cuprins de groază. Gâtul mi se uscăse și nu mai puteam înghiți.

Aldo își scoase masca și ceilalți îi urmară exemplul. Chipurile lor tinere erau înfiorător de grave.

— în perioada Renașterii, oamenii erau torturați și omorâți fără milă, reluă Aldo, dar nu și fără motiv. Uneori se săvârșea o nedreptate care trebuia pedepsită, alteori era vorba doar de o răzbunare. Se comiteau desigur și greșeli, dar problema e discutabilă. în vremurile noastre însă, oamenii și-au ucis și și-au torturat semenii fără nici un motiv. Doar ca să se amuze, sau sub pretextul unor experiențe. Urlete ca cele pe care tocmai le-ați auzit și care nu sunt motivate decât de lașitate, au răsunat din piepturile unor oameni în agonie zile întregi, luni întregi,

la Auschwitz și în alte lagăre ale morții, ca de pildă în lagărele de prizonieri în care s-au născut Federico și Sergio. Romano le-a auzit și el în munți, unde dușmanul îi prințea și îi torutura pe partizani. Și la fel s-a întâmplat cu Antonio și cu Roberto. Iar dacă tu, Beo, ai fi fost abandonat, le-ai fi auzit-și tu. Dar tu ai avut noroc. Ai plecat cu invadatorii și ai dus o viață lipsită de griji.

Mi-am smuls masca de pe față și m-am uitat pe rând la chipurile lor grave, fără umbră de zâmbet, ascultând încordat ce se petrece la etaj. Dar nu se auzea nimic. Liniștea era desăvâșită.

— Ce faceți voi n-are nici un sens, am strigat eu. N-aveți dreptul să-l torturați pe acest student pentru ceea ce s-a întâmplat în trecut

— N-o să fie torturat, n-avea nici o grijă, zise Aldo. Federico o să-i pună cel mult o pocnitoare în cap și o să-i dea drumul în stradă. O pedeapsă neplăcută, dar salutară. Marelli o să se gândească de acum înainte de două ori înainte de a îndrăzni să-i arunce pe cei mai mici decât el în fântână.

Spune-i și lui Beo adevărata poveste a violului Signorinei Rizzio, îi ceru el lui Giorgio, făcându-i semn să vină lângă el.

Giorgio, unul din body-guarzii lui de sâmbăta trecută, era cel care se născuse lângă Monte Cassino și ai cărui părinți fuseseră uciși în bombardament. Era un tânăr bine clădit, cu umeri largi și cu un păr veșnic răvășit care, cu masca pe față, arătase pur și simplu formidabil.

— Ne-a fost destul de ușor să intrăm în cămin, începu el și, ca să vă spun drept, fetele au fost chiar dezamăgite că le-am încuiat în camere. Cinci dintre noi ne-am dus să batem la ușa Signorinei Rizzio. Crezând că este una din fete, ne-a deschis imediat. Când ne-a văzut însă apărând în fața ei mascați, s-a speriat și ne-a spus că nu există nici un obiect de valoare în cămin. „Signorina Rizzio”, i-am spus eu, „cel mai prețios obiect din căminul acesta sunteți dumneavoastră înșivă... După dumneavoastră am venit.” Ar fi putut, firește, trage concluzia că vrem s-o

răpim, dar nici pomeneală de așa ceva. Ne-a răspuns pe loc că, dacă asta doream, n-aveam decât să ne ducem în dormitoarele fetelor care aveau să ne primească cu brațele deschise. Puteam să ne distrăm cu ele cât vroiam, atâta timp cât o lăsam în pace. „Signora Rizzio”, am repetat eu, „nu pentru fete, ci pentru dumneavoastră am venit”. Ei, și-atunci, din fericire – pentru noi desigur – a leșinat. Am cărat-o în pat și am așteptat să-și revină. Când, peste vreo zece minute, a deschis în sfârșit ochii, noi ne aflam deja la ușă. I-am mulțumit pentru amabilitate și am plecat. Iată deci cum s-a petrecut în realitate acel viol fioros. Dacă după aceea s-au răspândit tot felul de zvonuri, noi n-avem nici o vină. Baba însăși s-a grăbit să bată toba.

Giorgio râdea cu poftă împreună cu ceilalți și chipul lui își pierduse orice urmă de gravitate. Le înțelegeam veselia, eram doar și eu în stare să apreciez o glumă. Și totuși...

— Dar cu profesorul Elia cum a fost? A fost și aceea tot o glumă nevinovată?

— De el nu m-am ocupat eu, ci Lorenzo, se disculpă Giorgio, după ce se uită spre Aldo, care-i făcu semn din cap că poate vorbi.

Lorenzo, milanez ca și decanul Facultății de comerț și economie era o stârpitură care nu-i ajungea nici până la umăr omului pe care reușise să-l dezbrace. În plus, era un băiat timid și modest cu ochi de copil inocent.

— Niște prieteni de-ai mei de la Comerț, atât băieți cât și fete, s-au plâns că au fost agresați sexual de profesorul Elia, zise el cu o voce abia auzită. Pornind de la asta, ne-am făcut planul de atac, după ce, bineînțeles, ne-am sfătuit cu Aldo. Nici nouă nu, ne-a fost prea greu să intrăm în casă. Când ne-a văzut mascați, profesorul a crezut la început că ne pregătim să dăm vreun spectacol la hotelul Panorama în seara aceea. Curând însă a aflat cum stăteau lucrurile.

Avusesem deci dreptate. În spatele ambelor incidente se aflase Aldo. Mi-am dat seama că, după părerea lui, ca

MAURIER

și a tinerilor pe care-i adunase în jur, se făcuse dreptate. O dreptate după legea ducelui Claudio – Șoimul, de acum cinci sute de ani.

— Aldo, zisei eu, te-am mai întrebat și aseară și n-ai vrut să-mr răspunzi. Ce încerci să faci?

Fratele meu se uită pe rând la cei unsprezece tineri.

— Întfeabă-i mai bine pe ei ce vor să facă în viață zise el, întorcându-se spre mine. O să vezi că o să-ți dea fiecare un alt răspuns, potrivit cu temperamentul lui. Nici unul din ei nu este totalitar și nici nu și-a însușit o anumită ideologie, având dimpotrivă, ambiții personale.

L-am privit întrebător pe Giorgio, care stătea chiar lângă mine.

— Țelul meu e să scap lumea de ipocrizie, zise el. Și asta, începând cu bătrânii din Ruffano, care par a fi uitat că au venit pe lume goi ca toți ceilalți.

— Gunoaiele se strâng, după cum se știe, la suprafața apei, zise Domenico. Și trebuie să le-nlături ca să dai de viața care clocotește în adânc. Eu asta vreau să fac, să limpezesc apele.

- — Mie-mi place să duc o viață plină de pericole, spuse Romano. Unde și cum, n-are prea mare importanță. Totul e să fiu printre prieteni.

— Eu nu visez decât să descopăr comori ascunse, fie chiar și pe fundul eprubetelor, într-un laborator, zise Antonio. Poate că mă influențează și faptul că sunt student la Facultatea de fizică.

— Iar eu sunt de acord cu Antonio, interveni Roberto. Atâta doar că nici prin cap nu-mi trece să caut comori îft epru- bete. Răspunsul la aceste căutări trebuie să se afle pe undeva prin univers și nu așteaptă decât să fie descoperit.

— Eu aş dori să le asigur hrana spirituală tuturor celor însetați de cunoaștere, spuse Guido.

■ — Vreau să construiesc ceva care să dăinuie peste secole, asemenea oamenilor din timpul Renașterii care au construit acest palat, zise la rândul lui Pietro.

— Eu nu visez decât să sfărâm barierele care-i

despart pe oamenii de pretutindeni, spuse Sergio. Avem nevoie de conducători care să ne îndrume, nu de stăpâni și de sclavi. Iar Federico îmi împărtășește părerea. Am discutat de multe ori împreună despre asta.

— Aș vrea să-i învăț pe oameni cum să-și păstreze tinerețea spirituală chiar și atunci când se încovoiaie sub povara anilor, spuse Giovanni.

— Aș vrea să-i fac pe oameni să înțeleagă ce înseamnă să fii tânăr, plăpând și neajutorat, zise Lorenzo.

Răspunsurile urmaseră unul după altul într-o succesiune -rapidă, ca niște rafale de mitralieră. Singurul care ezită fu Cesare.

— Cred că ceea ce trebuie să fac, se hotărî el în cele din urmă, uitându-se spre Aldo, este să-i determinăm pe cei din jur să se intereseze de ceva. Nu contează dacă acel ceva este fotbalul sau pictura, omul în sine, sau o cauză, o idee. Principala.- lul e să aibă un ideal și la nevoie să-și dea chiar viața pentru el.

— Ce-ți spuneam? zise Aldo, întorcându-se din nou spre mine și ridicând din umeri. Fiecare din ei ți-au dat un alt răspuns, în timp ce studentul acela de la etaj, Ștefano Marelli, n-are decât un gând în minte și anume cum să-și salveze pielea.

Chiar în clipa aceea urletele reîncepură. Se auzeau din ce în ce mai aproape, însoțite de zgomotul unor pași care alergau pe dalele de piatră. Giorgio deschise ușa. Acum îl auzeam clar pe băiat coborând în goană scările și alergând înnebunit prin galerie, în căutarea unei ieșiri. Trecurăm prin Sala îngerilor și ne oprirăm la ușa care dădea în galerie, scrutând întunericul. Curând, tânărul apăru în fața noastră cu mâinile legate la spate și cu o găleată înfundată pe cap. Fundul găleții fusese găurit și din găuri ieșeau niște artificii care pocneau, scoțând scânteii. Nefericitul tânăr se împiedică și, suspinând, căzu cu fața în jos la picioarele lui Aldo. Găleata i se rostogoli de pe cap și artificiile se stinseră într-o ultimă pâlpâire.

Aldo se aplecă asupra băiatului și scoțând un cuțit din buzunar, îi eliberă mâinile și-l ridică în picioare.

MAURIER

— N-ați pățit nimic, îi zise el, zguduindu-l și lovind cu piciorul în găleată. Nu erau decât niște artificii cu care se joacă copiii.

Studentul, suspinând încă, privi neîncrezător la găleata care se rostogolea prin galerie. Mirosul acru de fum se răspândise pretutindeni.

— în război, am văzut oameni alergând ca niște torțe vii din aeronavele în flăcări, zise Aldo. Ar trebui să te gândești la asta Stefano și să fii recunoscător că nu te-ai numărat printre ei. Și acum, ieși afară.

Studentul se întoarse fără o'vorbă și bâjbâi prin galerie, căutând drumul spre scări. Umbra pe care o arunca pe perete semăna cu un liliac uriaș. Era complet dezorientat și paznicii se repeziră după el, conducându-l prin curtea interioară spre poarta principală dintre cele două turnuri. Curând zgomotul pașilor lui nesiguri se stinse, înghițit de întunericul nopții.

— O să vă țină minte și n-o să vă ierte niciodată, am spus eu. O să amplifice povestea și o să reușească să vi-i ridice pe studenți în cap. În acest timp o să afle tot orașul despre istoria asta. Vrei cumva să-i stârnești pe toți împotriva ta, Aldo? îl întrebai eu, privindu-l în ochi și gândindu-mă că era singurul care nu-mi răspunsese la întrebare.

— Asta e oricum inevitabil, chiar dacă Stefano nu va sufla o vorbă despre ce s-a întâmplat, zise Aldo. Nu cumva crezi că mai pot suporta să las orașul și universitatea să dormiteze în continuare în starea actuală? A, nu, nici pomeneală. Am de gând să-i asmut unul împotriva altuia, făcându-i să-și dea la iveală întreaga ură, violență și ipocrizie, întocmai ca acele gunoaie de care vorbea Domenico. Numai așa o să se poată limpezi apele.

Răspunsul lui mă convinsese definitiv că era nebun. Până atunci avusesem doar unele bănueli, pe care încercasem să le reprim din dragoste frățească. Dar nu exista nici o îndoială. Sămânța nebuliei fusese în el de-a lungul copilăriei și adolescenței, iar suferințele prin care

trebuse în timpul războiului, șocul pe care-l suferise la moartea tatei, ca și dispariția și presupusa moarte a mea și a mamei, îl roseseră toate ca un cancer, sufocându-i capacitatea intelectuală. Gunoiul care se ridica la suprafață nu era decât propria-i nebunie, iar boala de care susținea că suferă omenirea era propria-i boală. Și n-aveam cum să intervin, nu exista nici o cale prin care să-l pot împiedica să declanșeze în ziua serbării un conflict care avea să incendieze – la mod figurat desigur – întregul oraș. Nimic nu i-ar fi putut convinge pe tinerii aceia cu sufletul deformat de o copilărie nefericită să-l abandoneze. Exista totuși □ singură persoană care l-ar fi putut influența și aceea era Signora Butali. Din nefericire însă, ea nu se înapoiase încă de la Roma.

Aldo se întoarse în sala, de audiențe și noi îl urmarăm. Mai discutară un timp despre serbare, despre punctele de pb traseu unde trebuiau să aștepte, ca și alte detalii tehnice, dar nu-i mai ascultai. Eram stăpânit de un singur gând, acela de a opri cu orice preț serbarea. Știam că nu era prea ușor și că numai rectorul avea calitatea s-o facă.

Orologiul Domului bătuse de zece și jumătate, când Aldo se ridică în sfârșit în picioare.

— Ei, și-acum, Beo, pregătește-te de plecare, îmi zise el. O să te las la pensiune, în drum spre casă. La revedere dragii mei, pe mâine.

Traversă sala și intră în dormitorul ducelui, unde își scoase costumul și pelerina și își îmbracă haina de stradă.

— Să ne lepădăm costumele astea de carnaval, zise el. Dezbracă-te și tu, Beo. Pune-ți pelerina în valiza aceea. O să facă Giorgio ordine mai târziu.

Mi-am privit uimit îmbrăcămintea. Uitasem cu desăvârșire că de mai mult de o oră purtam peruca aurie și pelerina galbenă.

Aldo izbucni în râs, văzându-mi uimirea.

— Vezi cât e de ușor să te întorci cu cinci sute de ani în urmă? comentă el. Uneori chiar și eu pierd noțiunea timpului. Și tocmai în asta constă tot farmecul.

Îi aruncai o privire cercetătoare. Îmbrăcat în costumul de stradă părea la fel de normal ca oricare dintre noi.

Trecurăm prin Sala îngerilor, apoi prin cea a tronului și ieșirăm în galerie, unde ne aștepta pajul, care ne lumina drumul până la ieșirea laterală a palatului. Era acelaș paj care mă condusese la venire, dar acum îmi părea deplasat în costumul lui de epocă, de parcă ar fi fost un actor care uitase să se schimbe, deși piesa se sfârșise de mult. Nici zidurile și curtea interioară a palatului, învăluite în întuneric, nu mi se mai păreau amenințătoare. Acum nu mai vedeam în ele decât un muzeu vechi ce-și închisese porțile pentru vizitatori pe timpul nopții. Ieșirăm în Piazza Maggiore scăldată în lumină. Mașina lui Aldo era parcată chiar în fața intrării principale și lângă ea stătea doi carabinieri. M-am oprit o clipă în loc, neștiind ce să fac. Fără să ia în seamă ezitățile mele, Aldo se apropie de cei doi care, recunoscându-l, îl salutară. Unul dintre ei se repezi să-i deschidă ușa mașinii.

— E-n ordine? îi întrebă Aldo.

— Da, domnule profesor, spuse omul căre-i deschisese ușa. Am găsit, e adevărat, o mână de studenți fără permise, dar, în general, e liniște. Majoritatea și-au dat seama că-i mai bine să se distreze în zilele următoare, decât să zacă în arestul poliției.

— Te asigur că vor avea parte de o distracție pe care n-o s-o mai uite, râse Aldo. Noapte bună și noroc la vânătoare.

— Noapte bună, domnule profesor.

îndrăznii în sfârșit să-l urmez pe Aldo și mă urcai în mașină, care porni în goană spre via Rossini. Strada era la fel de liniștită ca și în noaptea în care sosisem în oraș, în urmă cu o săptămână. Acum însă nu mai ninge. Iama dispăruse ca prin farmec, iar în aerul cald se simțea o ușoară umezeală adusă de vântul nopții dinspre Adriatica.

— Cum ți s-au părut băieții mei? mă întrebă Aldo.

— Au o încredere nemărginită în tine, răspunsei eu. Eu nu mă pot lăuda că am avut pe cineva care să mă îndrume când eram ca ei. Cât am fost student, n-am avut niciodată ocazia să fac pe body-guardul unui fanatic.

— Fanatic? repetă el, oprindu-se brusc la intrarea în Piazza della Vita. Asta crezi tu că sunt?

— Și n-am dreptate? îl întrebai.

* Orașul dormea, învăluit într-o liniște mormântală. Cinematograful se închisese și ultimii plimbăreți plecaseră acasă.

— Poate că așa voi fi fost la început, când i-am luat pe lângă mine pe băieții ăștia singuri pe lume. În fiecare dintre ei te vedeam pe tine, un copil abandonat sub ploaia de gloanțe, care a sfârșit prin a muri ucis de o bombă. Dar mai târziu, lucrurile s-au schimbat. Așa cum se întâmplă de obicei, am acceptat realitatea, dar nu ntarn împăcat niciodată cu ea. După cum s-a dovedit, îmi făcusem zadarnic griji. Tu ai supraviețuit, zise el, întorcând spre via San Michele și oprind brusc în fața pensiunii. Ba mai mult, ai fost luat pe rând sub aripa ocrotitoare a teutonilor, a yankeilor și a torinezilor, sfârșind prin a ajunge un nemaipomenit ghid la Sunshine Tours. Cei pe care îi iubesc zeii au viață lungă.

Cuvintele lui mă derutară, făcându-mă totodată să mă simt cuprins de mâhnire. Nu-mi venea să cred că un om capabil de atâta ironie era nebun și în același timp regretam că făcuse totul doar din dragoste pentru mine.

— Și acum ce-o să se întâmple? îl întrebai.

— Acum? repetă el ca un ecou. La care „acum” te

referi? La ce-o să se mai întâmple imediat, sau ceva mai târziu? Acum o să te duci să te culci și să visezi, dacă ai chef, la vecina ta, Signorina Raspa. Iar mâine, te poți plimba în voie prin Ruffano ca să vezi pregătirile pentru serbare. Te invit la cină.

După aceea, vom mai vedea.

Mă împinse afară din mașină. Ajuns pe trotuar, mi-am adus brusc aminte de scrisoarea pe care o găsisem la bibliotecă și am scos-o din buzunar.

— Citește scrisoarea asta, i-am spus eu, întinzându-i foaia de hârtie îngălbenită. Am găsit-o printre paginile unei cărți vechi de la bibliotecă. Se referă numai la tine.

— La mine? se miră el, fără să ia scrisoarea. Și la ce anume?

— La calitățile tale de pe vremea când erai doar un prunc, zisei eu. Ascultă, o să ți-o citesc și pe urmă o să ți-o dau s-o păstrezi ca amintire.

M-am aplecat peste fereastra deschisă a mașinii și i-am citit scrisoarea. Apoi, l-am privit zâmbind și i-am aruncat-o pe genunchi.

— E emoționant, nu-i așa, cât de mândri erau părinții noștri de tine, am spus.

Nu mi-a răspuns. Rămăsese nemișcat cu mâinile pe volan, rivind fix în față cu chipul palid și golit de expresie.

— Noapte bună, zise el brusc și, înainte de a apuca să-i pună, pomi în viteză, dispărând după colțul străzii.

Am rămas nemișcat pe trotuar, privind lung în urma lui.

Gândul la efectul pe care-l avusese scrisoarea aceea veche asupra lui Aldo m-a urmărit toată noaptea și dimineața următoare. Rememoram fiecare rând, fără să-

mi pot da seama ce anume îl tulburase atât de puternic. Tata-nu scria decât despre progresele „micuțului” și despre faptul că promite să fie un bărbat frumos, mulțumindu-i lui Luigi Specca pentru ajutorul pe care i-l dăduse într-o perioadă mai dificilă care, din fericire, luase sfârșit. Cum Luigi Specca semnase alături de tata în registrul de botez, concluzia firească era că, pe lângă că era nașul lui Aldo, era și medicul care o asistase pe mama la naștere, o naștere grea, în care atât copilul, cât probabil și mama și-ar fi putut pierde viața. Primejdia nu trecuse imediat și tocmai din acest motiv fusese Aldo botezat de două ori. Era desigur perioada aceea grea, la care se referea tata în scrisoare. Dar cuce l-ar fi deranjat asta pe Aldo? E adevărat că și pe mine mă impresionase scrisoarea, însă nici pe departe atât de puternic. Mă așteptasem ca Aldo să facă haz, aflând că fusese cât pe aci să treacă în lumea celor dreți și când colo... Fața i se împietrise și plecase ca o vijelie, fără să scoată o vorbă.

A doua zi dimineața nu prea m-am grăbit să ajung la bibliotecă, știind că oricum vom fi obligați să rămânem peste program. Studenții și rudele lor obținuseră permisiunea de a vizita noua clădire a bibliotecii, care avea să se deschidă oficial curând după scurta vacanță de Paști, așa că mă aștepta o zi grea. Când am coborât la micul dejun, studenții plecaseră de mult. Tocmai îmi sfârșisem cafeaua, când sună telefonul. Si- gnora Silvani intră aproape imediat în sufragerie, spunându-mi că eu eram cel căutat.

— E cineva pe care-l cheamă Jacopo, zise ea. Sustine că-l cunoașteți.

Inima începu să-mi bată nebunește. Mă repezi spre telefon, gândindu-mă că i se întâmplase ceva lui Aldo. Se întâmplase ceva din cauza scrisorii pe care i-o dădusem în seara trecută.

— Da, am zis eu, ridicând receptorul.

— Signor Beo?

Vocea lui Jacopo era calmă. îngrijorarea mea fusese deci neîntemeiată.

MAURIER

— Căpitanul m-a rugat să vă anunț că a fost nevoit să schimbe programul pentru di seară. Profesorul Butali și doamna s-au întors de la Roma...

— Înțeleg, am îngânat.

— Căpitanul a spus că dorește să vă vadă în cursul dimineții, continuă el.

— Mulțumesc, zisei eu repede. Dar, ascultă, Jacopo...

— Da, Signor.

— Aldo se simte bine? Nu e mai îngrijorat ca de obicei? Nu-mi răspunse imediat.

— Cred că nu se aștepta ca profesorul Butali să părăsească spitalul ^tât de curând, spuse el în cele din urmă. Au sosit aseară destul de târziu, Căpitanul i-a văzut pe servitori cărându-le bagajele aseară pe la unsprezece, când se întorcea acasă.

— Mulțumesc, Jacopo, zisei eu din nou și închisei telefonul.

Mai mult ca sigur că fratele meu, prins în vârtejul evenimentelor, uitase cu totul de scrisoare. Problema cea mai importantă pentru el era acum întoarcerea neașteptată a rectorului, care reușise, nu se știe cum, să-i convingă pe doctori că se simte destul de bine ca să se întoarcă acasă. Chiar dacă nu revenea încă la universitate, putea oricând fi informat despre ce se întâmplă.

O auzii pe Signora Silvani apropiindu-se de ușa sufrageriei și mă grăbii să ies din casă, dorind să evit eventualele întrebări indiscrete. Trebuia s-o văd cu orice preț pe Signora Butali înaintea lui Aldo și s-o conving ca, uzând de întreaga ei influență, să împiedice serbarea sub vreun pretext oarecare.

Se făcuse nouă și jumătate. Mă gândii că Signora Butali va rămâne acasă ca să se odihnească după oboseala călătoriei din ajun și că ora zece era tocmai potrivită pentru a-i face o vizită. Străbătui via San Martino, luând-o apoi în sus, pe via dei Sogni. Soarele se înălțase pe cerul fără nori și ziua promitea să fie la fel de frumoasă ca în primăverile copilăriei mele, când culmile

munților erau scăldate în lumină și orașul strălucea mândru, dominând întreaga vale.

Mă oprii puțin în fața porții, apoi mă hotărâi și, traversând grădina, sunai la ușă. Fata care îmi deschise mă recunoscuse imediat.

— Aș putea s-o văd pe Signora Butali? o întrebai.

Rămase o clipă nehotărâtă.

— Signora e ocupată, zise ea. Abia s-a întors de la Roma împreună cu domnul profesor și...

— Știu, o întrerupsei eu, dar trebuie să-i vorbesc. Spune-i că e urgent.

Dispăru pe scările ce duceau la etaj, iar eu rămăsei să aștept lângă ușă. Casa, care în urmă cu câteva zile mi se păruse pustie și mohorâtă, revenise acum la viață. Totul în hol amintea de prezența Signorei But aii, – mănușile de pe masă, o haină aruncată pe un scaun, parfumul vag care plutea în aer. Stăpânul casei își făcea însă și el simțită prezența prin bastonul atârnat în cuier, alături de o haină și o pălărie, prin valiza uitată pe masă și prin pachetele de cărți răspândite pretutindeni. O prezență accentuată de mirosul specific bărbătesc pe care nu-l mai simțisem până atunci și care răpea din misterul ce o făcea atât de atrăgătoare pe Signora Butali atunci când o cunoscusem.

Fata se întoarse alergând pe scări și în urma ei se auzi zvon de glasuri și zgomotul unor uși închise în grabă.

— Signora va coborî îndată, mă anunță ea. Vă rog să poftiți în birou.

Mă conduse în fosta noastră sufragerie, care purta și mai pregnant amprenta întoarcerii stăpânului casei. Cărți și scrisori erau răspândite în dezordine pe biroul pe care fusese aruncată o servietă și încăperea mai păstra încă mirosul țigării de foi pe care profesorul o fumase înainte de culcare.

Mai trecură vreo zece minute până ce auzii pași pe scară. Mă simții deodată cuprins de teamă. Nu știam ce să-i spun, cum să încep.

Signora Butali intră în sfârșit în birou. Chipul ei

MAURIER

răvășit de oboseală și îmbătrânit parcă în cele câteva zile de când n-o mai văzusem, se luminase și ochii îi străluceau. Expresia i se schimbă însă brusc când dădu cu ochii de mine, exprimând surpriza și dezamăgirea.

— Beo! exclamă ea. Credeam că e Aldo...

Își reveni repede și, traversând încăperea îmi întinse mâna.

— Te rog să mă scuzi, continuă ea. Nu mai știu unde mi-e capul. Fata asta prostuță, mi-a spus că mă caută „domnul care a venit la cină duminică seara” și, luată pe neașteptate am crezut că... Nu-și mai termină fraza.

Am înțeles totul. Pentru ea, „domnul care venise la cină nu putea fi decât unul singur. Și nu eu eram acela.

— Nu trebuie să vă cereți scuze, signora, zisei eu. Pe mine vă rog să mă iertați. Am aflat de la Jacopo că v-ați întors abia aseară și n-aș fi îndrăznit să vă deranjez la o oră atât de matinală, dacă n-ar fi fost vorba de o problemă extrem de urgentă.

— Urgentă? repetă ea.

Se auzi sunând telefonul în camera de muzică de la etaj.

— Scuză-mă, murmură Signora Butali și se întoarse să iasă din cameră. Dar chiar în clipa aceea, telefonul încetă să mai sune și auzirăm o voce bărbătească răspunzând.

— Exact ceea ce nu voiam să se întâmple, spuse ea supărată. Dacă soțul meu începe să răspundă la telefon și să vorbească, acum cu unul, mai târziu cu altul, n-o să se mai termine niciodată... Se întrerupse, încercând să asculte convorbirea, dar vocea profesorului era mult prea slabă. N-are rost, zise ea ridicând din umeri. Tot nu-l mai pot opri.

Enervarea din glasul ei mă făcu să mă simt stânjenit. Venisem s-o văd într-un moment cât se poate de nepotrivit. Era frântă - de oboseală și avea cearcăne sub ochi. Nu mai semăna deloc cu cea de duminica trecută, când parcă toată lumea era a ei.

— Cum se mai simte domnul rector? o întrebai.

. Oftă.

— Destul de bine, dacă ne gândim prin câte a trecut. Când a aflat despre incidentele de la începutul săptămânii, a avut un șoc pe care abia l-a depășit. Dar, cred că știi, adăugă ea și două pete roșii îi apărură în obraji palizi. Dumneata ai răspuns la telefon marți seara, nu-i așa? Cel puțin așa mi-a spus Aldo, care m-a sunat mai târziu.

— Da... și trebuie să-mi cer scuze că am închis, dar nu știam ce să spun... eram într-o situație delicată și...

Se întorsese cu spatele la mine și se apucase să strângă scrisorile de pe birou în tăcere, vrând parcă să-mi dea de înțeles cât de inoportună era vizita mea. Îmi era din ce în ce mai greu să-i vorbesc. • "

— Parcă am înțeles că ai ceva urgent să-mi spui, zise ea fără să se întoarcă.

Se opri brusc, ascultând vocea rectorului care se auzea mai tare din camera de muzică, deși tot nu-i distingeam cuvintele. Evident, convorbirea se prelungea.

— Cred că ar trebui să mă duc sus, spuse ea, pierzându-și răbdarea. S-au întâmplat atâtea în ultimele zile... Profesorul Elia...

— Ați aflat deci...

Își ridică mâinile într-un gest de disperare și începu să măsoare cu pași grăbiți camera.

— Da. Cineva l-a sunat pe soțul meu- azi dimineață devreme și i-a povestit cu lux de amănunte și, bineînțeles, cu înflorituri ce s-a întâmplat în noaptea de marți. Nu era nici profesorul Elia și nici profesorul Rizzio, ci una din acele guri sparte de care e plin orașul. În orice caz, vestea l-a impresionat puternic și acum este foarte supărat. Abia-l așteaptă pe fratele dumitale ca să-i ceară explicații. Poate că așa se va calma.

— Signora, am zis eu încet, tocmai despre Aldo am venit să vă vorbesc.

Se opri înlemnită, cu fața ca o mască de ceară pe care doar ochii străluceau.

— I s-a întâmplat ceva?

— E vorba de serbare, începui eu. L-am auzit

vorbindu-le studenților, Pentru ei, ca și pentru el serbarea aceasta a căpătat proporții uriașe. O concepe ca pe o luptă adevărată și de aceea, foarte periculoasă. Cred că ar trebui interzisă.

Neliniștea din ochi îi dispăru.

— Păi chiar acestă-i scopul, spuse ea zâmbind. Așa se întâmplă întotdeauna. Indiferent de poveste, fratele dumitale reușește să-i facă pe interpreți să joace atât de bine, încât se integrează perfect în personaj și scenele capătă astfel autenticitate. Așa a fost și anul trecut, iar rezultatul a fost magnific.

— E posibil. N-am fost aici anul trecut, dar tot ce pot spune e că anul acesta va fi cu totul altfel. Spectacolul nu va mai avea loc în palat, ci pe străzi, unde studenții se vor, bate unii cu alții.

Mă-privi continuând să zâmbească. Era vădit ușurată că lui Aldo nu i se întâmplase nimic care să afecteze rejația dintre ei.

— Și anul trecut am mers în procesiune pe străzile orașului – mă refer la soțul meu, care a interpretat rolul papei Clement și la curtenii lui – și totul a fost în ordine. Eu, împreună cu cei care jucau rolul nobililor de la curtea ducelui i-am așteptat în curtea interioară. Te asigur că n-ai de ce să te temi. De altfel, poliția va asigura ca întotdeauna ordinea.

— Dar poate fi vorba de vreo ordine într-o răsccoală? Cum să mai fie ținuti sub control niște studenți cărora li se spune să iasă în stradă înarmați cu orice vor găsi la îndemână?

— Și anul trecut au fost înarmați și totuși serbarea s-a desfășurat într-o ordine perfectă. E destul de ușor să fie opriți dacă devin agresivi. Să nu mă înțelegi cumva greșit, Beo, dar organizăm astfel de serbări de trei ani la Ruffano, sau mai bine zis, soțul meu le organizează și fratele dumitale îl ajută. Te asigur că știu să se facă ascultați de studenți.

N-avea rost să mai insist. N-aveam cum s-o conving. Poate că ar fi trebuit să-i spun cum îmi vorbise Aldo în

seara trecută. Dar nu. Nu mă lăsa conștiința să-mi trădez fratele.

— Aldo mi se pare schimbat, făcui eu o houă tentativă, abordând o tactică mai subtilă, cinică chiar. A devenit extrem de labil. Trece cu multă ușurință dintr-o stare în alta și uneori se închide în sine, căzând într-o muțenie totală.

— Nu v-ați mai văzut de* douăzeci și doi de ani, îmi aminti ea. Nu crezi că ar trebui să ai mai multă răbdare?

— Și aseară, continuai eu, mai ales aseară, s-a purtat foarte ciudat* l-am arătat o scrisoare veche a tatei, pe care am descoperit-o din întâmplare într-o carte de la bibliotecă. Era o scrisoare adresată nașului lui Aldo, medic, se pare, în care tata se lăuda cu fiul nou născut l-am citit-o, convins că-i va face plăcere. El însă, a plecat brusc, fără să scoată o vorbă.

Signora Butali zâmbi din nou. Surâsul acela compătimitor aproape că mă scotea din minți.

— Poate că a fost prea impresionat și n-a vrut să-î ghicești adevăratele sentimente. După câte am înțeles, își iubea mult tatăl care, la rândul lui, era foarte mândru de el. Eu cred că înțeleg de ce a plecat așa, fără ca măcar să-ți spună noapte bună. Poate că îl consideri cinic, Beo, dar este așa numai la suprafață. În realitate...

Se întrerupse, încercând să-și ascundă sentimentele sub o aparentă răceală. Întocmai așa trebuie să fi arătat și duminică seara, când, după ce mă condusesese la poartă, Aldo se întorsese lângă ea. În seara aceea, când motocicletele vuiau înconjurând orașul și când studenții mascați pătrunseseră în căminul de fete și bătuseră la ușa Signorei Rizzio. *„Soția unuia dintre cei mai de seamă locuitori ai cetății fusese violată”*. Întrebarea era despre care locuitor de seamă era vorba. Acum știam răspunsul.

— Îmi pare rău că v-am răpit atât de mult timp, zisei, pregătindu-mă de plecare. Vă rog să nu-i vorbiți lui Aldo despre vizita mea. Spuneți-i totuși să fie atent.

— Bineînțeles că-i voi spune. Oricum, soțul meu va sta de vorbă cu el și-i va cere amănunte despre programul

serbării, deși nu se simte încă destul de bine... Dar... ascultă...

Rectorul își încheiase convorbirea telefonică și acum îi auzeam pașii coborând scările.

— Vine aici, zise Signora Butali repede. Și n-are voie să urce și să coboare scările.

Se repezi spre ușă, apoi se opri și se întoarse spre mine.

— Soțul meu nu știe cine ești, spuse ea și cele două pete roșii îi apărură din nou în obraji. Vreau să zic că nu știe că ești fratele lui Aldo... I-am spus doar că mă caută cineva de la universitate, adăugă după o clipă pe un ton vinovat.

Sentimentul vinovăției mi se comunică și mie. Nu voiam să-i fac neplăceri.

— Plec imediat, zisei, urmând-o spre ușă.

— Nu , răspunse ea. Nu mai ai timp.

Am ieșit în hol. Rectorul coborâse deja jumătate din scară. Era un bărbt destul de înalt, cu umeri largi, căruia îi puteai da orice vârstă între cincizeci și cinci și șaizeci și cinci de ani. Mai păstra încă ceva din frumusețea din tinerețe, deși tenul de culoare pământie arăta că încă nu-și revenise complet după boală. Înfățișarea lui distinsă și autoritar^ impunea respect și obediență.

Mă simții parcă și mai vinovat.

Rectorul se oprise și mă privea întrebător.

— Dânsul este Signor Fabbio, se grăbi soția lui să mă prezinte. A venit să-mi aducă vești de la bibliotecă, unde a fost de curând angajat ca ajutor. Tocmai pleca...

Înțelesei că abia aștepta să dispar, dar n-aveam încotro. Mă înclinai. Rectorul dădu din cap, urându-mi bună dimineța.

— Vă rog să nu plecați încă, Signor Fabbio, mi se adresă el. Aș vrea să vă pun câteva întrebări despre noua bibliotecă. N-o să vă răpesc mai mult de câteva minute.

Mă înclinai din nou.

— Doctorii au spus că n-ai voie să te dai jos din pat, Gaspere, îl mustră Signora Butali, clătinând din cap. Te-

am auzit răspunzând la telefon. Ar fi trebuit să mă chemi pe mine.

Rectorul coborî scara și se apropie de mine. îmi strânse mâna, privindu-mă cercetător.

— Până la urmă tot eu ar fi trebuit să răspund, zise el, întorcându-se spre soția lui. Mi-e teamă că lucrurile nu merg prea bine.

încercă să mă îndrept spre ieșire, dar rectorul mă opri.

— Nu pleca, zise el, întinzând mâna. Nu este vorba de o problemă personală. Am fost anunțat că unul dintre studenții noștri și-a pierdut viața în urma unui accident nefericit. A fost găsit mort azi dimineață la picioarele treptelor ce duc spre teatru.

Signora Butali nu-și putu stăpâni un strigăt de groază.

— La telefon era comisarul, care a aflat că m-am întors de la Roma și a dorit să-mi aducă personal la cunoștință această tristă întâmplare, continuă el. Se pare, se întoarce el spre mine, că aseară s-a instituit o restricție de circulație, ca urmare a incidentelor din cursul săptămânii și că toți studenții au fost obligați să se întoarcă acasă până la ora nouă. Studentul care și-a pierdut viața - și probabil nu numai el - a ieșit în oraș sfidând dispozițiile autorităților. Desigur că s-o fi speriat auzind patrula apropiindu-se și, vrând să scurteze drumul, a alergat pe treptele acelea infernale, s-a împiedicat și s-a rostogolit de sus, frângându-și gâtul. Cadavrul a fost găsit abia azi dimineață.

Rectorul încercă să ajungă la bastonul din cuier, pe care Signora Butali se grăbi să i-l întindă. Se îndreptă apoi încet spre birou și noi îl urmarăm.

— E îngrozitor, zise Signora Butali. Și mai ales acum, în ajunul serbării. Crezi că vestea s-a și răspândit în oraș?

— Nu încă, dar sunt sigur că-până la amiază va afla toată lumea, spuse soțul ei. Asemenea întâmplări nu pot fi ținute secrete. De altfel, voi afla totul de la comisar care va veni să mă vadă în cursul dimineții.

^Signora Butali trase scaunul din spatele biroului și

rectorul se așază. Fața i se făcuse parcă și mai pământie.

— Va trebui să convoc o ședință a Consiliului universității, reulă el. Te rog să mă scuzi, Livia, dar voi avea de dat o grămadă de telefoane.

îi mângâie mâna care i se odihnea pe umăr.

— O, desigur, spuse ea și în ochi i se oglinzi din nou teama.

— Nu cred că această restricție de circulație era absolut necesară, reluă rectorul. Consiliul pare să fi intrat în panică și să fi acționat la întâmplare. E de la sine înțeles că unii studenți s-au revoltat și, până la urmă, s-a ajuns la accidente fatale. Au fost tulburări chiar atât de mari?

Privirea lui întrebătoare se oprise asupra mea. Nu știam ce să-i răspund.

— Unele grupuri erau într-adevăr ceva mai agitate, zisei după o scurtă ezitare. Și aceasta datorită rivalității dintre ele, mai ales dintre studenții de la Comerț și cei de la Litere. Interdicția de circulație n-a făcut decât să exacerbeze nemulțumirea. Aseară, la cantină, nu se vorbea decât despre asta.

— Exact, spuse rectorul. Nici nu-i de mirare că unii studenți mai nonconformiști au hotărât pe loc să nesocotească dispozițiile Consiliului. Și eu aș fi făcut la fel în locul lor... Studentul care și-a pierdut viața este fiul lui Marelli, zise el, întorcându-se spre soția lui. Cred că ți-l mai amintești pe Marelli, proprietarul hotelului în care ne-am petrecut vacanța acum câțiva ani. Era singurul lui fiu. Închipuie-ți ce tragedie pentru bieții părinți. Eu nu-l prea cunoșteam pe băiat. Știu doar că era student în anul trei la Comerț. Îl aștept pe Elia, care o să ne spună mai multe.

Mi se pusese un nod în gât și gura mi se uscuse. Abia reușii să reperf mecanic cuvintele de compasiune pe care le murmură soția lui.

Signora Butali nu mai părea atât de nerăbdătoare să scape de mine, sperând probabil că prezența mea va schimba starea de spirit a rectorului.

— La ce oră vine doctorul? o întrebă el, privindu-și ceasul.

— La zece și jumătate. Trebuie să sosească din moment în moment.

— N-aș vrea să i-o ia înainte comisarul. Te-aș ruga să-l anunți că trebuie să se grăbească draga mea. Telefonează-i acasă și dacă nu-l găsești, caută-l la spital. N-o să-i ia mai mult de câteva minute, chiar dacă vine pe jos.

Signora Butali pomi șovăind spre ușă. Se opri în prag și-mi aruncă o privire rugătoare. Nu trebuia să-l obosesc pe rector și mai ales, nu trebuia să suflu o vorbă despre Aldo. Mie însă numai de asta nu-mi ardea. Singurul meu gând era cum să dispar mai repede înainte de sosirea comisarului. Nu voiam totuși să plec fără să aflu ce se va întâmpla cu serbarea.

— Intenționați cumva să interziceți serbarea în urma acestui accident, domnule profesor? îndrăznii eu să-l întreb când rămăserăm singuri.

Nu-mi răspunse imediat.

— Nu cred că o să ajungem până acolo, zise el, sceptic, aprinzându-și o țigară subțire de foi. Nu-i putem dezamăgi pe cei aproape cinci mii de studenți ai universității pentru care serbarea aceasta este un eveniment deosebit. Și apoi, nu se știe cum ar reacționa. Nu, n-ar fi deloc potrivit, repetă el, trăgând fumul în piept și încruntându-se. Dar de ce întrebi? Ai și dumneata vreun rol în spectacol? se interesă el, examinându-mă cu atenție.

Nu mă așteptasem la o astfel de întrebare.

— Nu... adică... nu știu încă... ezitai eu. S-ar putea ca domnul profesor Donati să mă distribuie în vreun rol oarecare.

— Foarte bine. Cu cât vor fi mai mulți participanți, cu atât va fi mai frumos. Voi discuta de altfel, chiar astăzi cu profesorul Donati. Subiectul pe care l-a ales anul acesta m-a surprins oarecum. Sunt convins totuși că va realiza un spectacol grandios, ca de obicei.

MAURIER

Continuă să fumeze, neslăbindu-mă din ochi.

— De unde ești? mă întrebă el brusc.

— De unde sunt? am repetat ca un ecou.

— Da. Aș vrea să știu unde te-ai născut și unde ți-ai făcut studiile. După câte am înțeles, lucrezi doar temporar la noi.

— Da, bâiguii eu. Sunt din Torino și am acceptat postul de la bibliotecă doar până mi se termină concediul. Tot acolo mi-am făcut și studiile, absolvind o facultate de limbi modeme.

— E-n regulă, spuse el. Și cum ți se pare noua bibliotecă?

— Sincer vorbind, m-a impresionat destul de puternic.

— De cât timp lucrezi la noi?

— De o săptămână.⁽ⁱ⁾

Își scoase țigara din colțul gurii și mă privi surprins.

— Doar de o săptămână? Scuză-mă, dar nu-mi pot stăpâni uimirea. Servitoarea i-a spus parcă soției mele că ai cinat aici duminică. Nu știam că a dat o petrecere pentru tot personalul universității.

— O, nu, nici măcar n-a fost o petrecere am spus, încercând să-mi păstrez calmul. Adevărul este că săptămâna trecută i-am adus Signorei But aii câteva cărți de la bibliotecă. A acceptat să-mi cante ceva la pian, iar după aceea, a avut amabilitatea să mă invite la cină.

— Înțeleg, zise el și se uită din nou la mine, cântărindu-mă din priviri. Se întreba probabil ce anume o determinase pe frumoasa lui soție să cante la pian pentru mine, un străin insignifiant și să mă mai invite și la cină. Îți place chiar atât de mult muzica?

— E marea mea pasiune, răspunsei repede, vrând să-l liniștesc.

^z — Interesant... Și câte persoane au fost la petrecerea aceea?

Nu trebuia să mă las prins în cursă. Dacă-i spuneam de pildă, că vreo jumătate de duzină, ar fi descoperit cu ușurință minciuna, întrebând-o pe soția lui, iar ei i-aș fi făcut desigur un mare rău.

— N-aș vrea să mă înțelegeți greșit, domnule profesor, încercai eu s-o dreg. De fapt petrecerea a avut loc dimineața.

— A, deci.n-ai venit la cină?

— Ba da. Am fost și la cină... împreună cu profesorul Donati.

— O! exclamă el din ce în ce mai surprins.

Fruntea mi se acopere¹ de sudoare. Făcusem evident o prostie. N-avusesem însă încotro. Ar fi aflat oricum adevărul, dacă nu de la soția lui, atunci de la servitoare.

— Am venit doar s-o ascultăm pe Signora Butali cântând la pian, mă simții eu dator să-i explic. E o interpretă desăvârșită. Am petrecut o seară memorabilă.

— Sunt convins.

Îmi dăd²ui brusc seama de gravitatea afirmațiilor mele. Probabil că signora Butali îi spusese cu totul altă poveste când se duse³ să-l vadă la spital - eventual că cinase singură duminică seara și că, îngrijorată de starea sănătății lui, pornise a doua zi în zori spre Roma.

— Te rog să-mi scuzi curiozitatea, Signor Fabbio, zise din- nou rectorul, dar cât timp am stat în spital la Roma, n-am prea mai fost la curent cu ce se întâmplă aici.

— Da, zisei eu, mi se pare normal.

— Deși, continuă el, ignorându-mi intervenția, anumiți prieteni bine intenționați s-au străduit să mă informeze despre tot ce se petrece în oraș. Sau... mai știi, adăugă sfredelindu-mă cu privirea, poate că n-au făcut-o întotdeauna cu cele mai bune intenții.

Mă-forțai să zâmbesc.

— Zici că ești în Ruffano doar de o săptămână?

— Da, astăzi se împlinește o săptămână. Am sosit în oraș joia trecută.

— Și ai venit direct de la Torino?

— Nu; am venit de la Roma, răspunsei, simțind că mă trec din nou sudorile.

— Aha! Ai lucrat cumva la o bibliotecă din Roma?

— Nu, domnule profesor. Eram doar în trecere prin Roma. Și cum simțeam nevoia unei scurte vacanțe m-am

hotărât să vă vizitez orașul.

Glasul îmi sunase prea puțin convingător. Nu reușeam să-mi stăpânesc nervozitatea, convins că rectorul nu crezuse o iotă din toată povestea aceea, care până și mie mi se părea cusută cu ață albă.

Timp de câteva clipe rămase pe gânduri, ascultând în tăcere vocea soției sale pe care o auzeam vorbind la telefon în camera de muzică.

— Signor Fabbio, spuse el însfârșit, te rog să nu te superi că insist, dar la Roma, am fost tot timpul asaltat de telefoane anonime în legătură cu profesorul Donati. Am cerut bineînțeles să se facă cercetări, dar nu s-a putut afla decât că toate apelurile veneau din oraș. Mi s-a părut foarte ciudat că femeia – fiindcă despre o femeie e vorba – n-a îndrăznit¹ niciodată să mi se adreseze direct – O auzeam însă destul de clar șoptindu-i interlocutorului meu ce să-mi spună. Și, poate că greșesc, dar am o vagă bănuială că dumneata ai putea fi cel care mă suna. M-am, gândit deci că n-ar fi rău să-ți cer unele lămuriri.

Uimirea care mi se zugrăvise pe față era atât de sinceră, încât cred că-l convinsese pe loc de nevinovăția mea.

— Nu știu nimic despre toate acestea, domnule profesor, am spus. Sunt ghid la o agenție de turism din Genova și săptămâna trecută mă afluam cu totul întâmplător la Roma în drum spre Neapole, cu un grup de turiști. Vă asigur că până la sosirea mea în Ruffano, numele și persoana dumneavoastră îmi erau complet necunoscute.

— Te cred, zise el, întinzându-mi mâna. Te rog să mă scuzi și să nu pomenști nimănui și mai ales soției mele despre această discuție. De altfel, telefoanele, ca și scrisorile anonime, și ele extrem de neplăcute au încetat brusc săptămâna trecută.

În aceeași clipă, soneria de la intrare începu să sune strident

— Trebuie să fie comisarul sau doctorul, zise profesorul Butali ridicându-se în picioare. Te rog încă o

dată să mă scuzi, Signor Fabbio. *

— Bună ziua; domnule profesor, murmurai eu și mă

îndreptai spre uşă. O auzii pe servitoare alergând să deschidă şi pe Signora Butali coborând grăbită scările. leşii în hol. Uşa de la intrare tocmai se deschisese şi în cadrul ei apăruse comisarul. Mă retrăsei repede într-un colţ mai întunecat şi rămăsei nemişcat, ascunzându-mă în spatele Signorei Butali care-l conducea în birou. Inima îmi bătea nebuneşte.

Signora Butali închise uşa biroului şi se întoarse spre mine. .Prezenţa servitoarei, care îşi făcea de lucru în hol, intenţionând desigur să tragă cu urechea mă împiedică să-i vorbesc despre discuţia pe care o avusesem cu soţul ei.

— Sper că ne revedem în curând, zâmbi ea întinzându-mi mâna.

— Desigur, signora, răspunsei politicos.

Din birou se auzi glasul rectorului stringând-o şi dispăru înainte de a mai avea timp să adaug ceva.

Am ieşit în stradă. în faţa casei aştepta maşina politiei, cu un agent în uniformă la volan. Asta îmi mai lipsea. Mă în tor-- sei repede şi o luai la stânga. Coborâi strada în goană, fără să ştiu încotro mă îndrept, urmărit de un singur gând: să pun o distanţă cât mai mare între mine şi maşina aceea. Mă hotărâi să mă întorc la pensiune, unde aveam să rămân câtva timp, pentru ca apoi să mă întorc în via dei Sogni şi să intru neobservat în casa fratelui meu. Trebuia să-i vorbesc neapărat. Vestea morţii lui²Stefano Marelli mă zguduise, iar ceea ce-mi spusese rectorul despre telefoanele anonime mi se părea extrem de ciudat.

Ajuns în capătul străzii San Michele, mă oprii ca trăznit. în faţa pensiunii se afla un om care discuta cu proprietăreasa. Nu-i vedeam ,decât profilul, dar îl recunoscui pe loc - era poliţistul din Roma îmbrăcat în haine civile pe care-l zărisem marţi în biserică.

Mă retrăsei instinctiv spre intrarea casei de la numărul cinci în faţa căreia mă aflam, urcai scările şi

bătui la ușa apartamentului Cariei Raspa. Nu-mi răspunse nimeni. Apăsai clanța și ușa se deschise. Intrai trăgând-o repede după mine.

18

Mă înșelasem crezând că nu-i nimeni acasă. Din baie se auzi un zgomot și în clipa următoare, o femeie cu un șorț în față și cu o cârpă de praf în mână deschise ușa și se îndreptă spre mine.

— Ce doriți? mă întrebă ea privindu-mă bănuitor.

— Am fost invitat de Signorina Raspa, am mințit eu. Mi-a spus că s-ar putea să întârzie și m-a rugat s-o aștept.

— Prea bine, zise femeia. Camera asta am terminat-o. Mai am de făcut curat doar în baie și bucătărie. Puteți rămâne aici dacă vreți.

Se întoarse la treabă și aproape imediat q auzii trăgând apa în baie. Mă apropiai de fereastră și privii peste drum, la numărul 24. Omul era tot acolo. Signora Silvani se agita, gesticulând și explicându-i ceva. N-aveam nici o îndoială că discutau despre mine. Proprietăreasa îi spunea probabil că nefiind din Ruffano, nu mă cunoștea prea bine, mai ales că locuiam în pensiune doar de-o săptămână și că putea obține mai multe informații de la bibliotecă, unde eram angajat. Dar dacă polițistul avea să-și decline identitatea și să-i ceară să-l conducă în camera mea? O să-mi răscolească dulapul și valiza... o să-mi scotocească prin sertare... Dar, nu. Signora Silvani nu dădea semne că dorește să-l invite în casă. Și, la urma urmei, ce-ar fi găsit? Actele le purtam întotdeauna la mine, iar alte dovezi care să-mi ateste identitatea practic nu existau.

Femeia își terminase treaba în baie și se întorsese în cameră. Mă retrăsei repede de la fereastră.

— Doriți o cafea? mă întrebă ea îndatoritoare.

— O, nu, te rog să nu te dranjezi.

— Dar nu-i nici un deranj. Signorina n-o să se supere.

Figura femeii mi se părea cunoscută. Era tânără și n-arăta prea rău, cu excepția părului pe care și-l încâlcise în cap într-o încercare neizbutită de a semăna cu cine știe ce actriță de cinema.

— Cred că vă cunosc de undeva, zise ea, parcă ghicindu-mi gândul.

— Tocmai asta-mi spuneam și eu, răspunsei. Cum Ruffano nu-i un oraș prea mare, trebuie să ne fi întâlnit întâmplător pe stradă.

— Poate, zise ea zâmbind și ridică din umeri.

Intră în bucătărie, iar eu îmi reluai locul lângă fereastră. Polițistul dispăruse, dar n-aveam de unde ști dacă nu cumva intrase în casă. Rămăsei la fereastră și începui să răsfoiesc paginile unei reviste ilustrate, încercând să nu scap din ochi casa de peste drum. Peste o clipă, femeia se întoarse, aducându-mi cafeaua.

— Poftiți, signore, zise ea. Să știți că mi-am adus aminte unde v-am mai văzut. Erați pe stradă lângă Ognissanti când a venit mașina poliției să-i ia pe frații Ghigi. Îmi duceam în brațe copilul, care plângea întruna.

Acum îmi aminteam și eu. Orașul era într-adevăr mic. N-aveai unde să te ascunzi.

— Așa e, am spus. Ai dreptate. Tocmai văzusem cum doi oameni erau urcați în mașina poliției și te-am întrebat ce se întâmplase.

— Da, ei erau - frații Ghigi. S-a întâmplat așa cum vă spuneam - au fost duși la Roma să. identifice cadavrul bieteii Marta Zampini. N-au fost la Roma în viața lor și, dacă n-ar fi fost vorba de moartea bătrânei, s-ar fi bucurat poate că au ocazia s-o vadă pe gratis. După aceea a fost adus cadavrul iar ieri a avut loc înmormântarea. Ce crimă îngrozitoare... Dumnezeu! Și totul numai pentru zece mii de lire. Nemernicul care a făcut-o nu vrea nici acum să spună adevărul. După cum mi-a citit azi dimineață bărbatul meu din ziar, recunoaște doar că a furat banii, dar nu și că a ucis-o pe sărmana femeie. Și-o fi închipuind poate că dacă minte, o să scape de

pedeapsă.

— Probabil, zisei eu. Am dus ceașca la gură, neslăbind din ochi pensiunea de vizavi.

— Lasă c-au destule metode să-l facă să vorbească la poliție. Am mai auzit și noi câte ceva.

Tăcu, privindu-mă cum îmi sorbeam cafeaua.

— O cunoșteai pe femeia asasinată?

— Cum să nu. Cred că nu e om din cartierul Ognissanti care să n-o fi cunoscut. A lucrat pe vremuri la tatăl profesorului Donati, ca și Maria Ghigi. îl știți pe profesorul Donati de la Consiliul de Artă?

— Da, am zis, îl știu.

— Am auzit că el a cerut poliției să aducă în Ruffano cadavrul bătrânei și tot el a plătit înmormântarea. E un om nemaipomenit. E atât de bun și afăcut atâta pentru orașul nostru... Poate că dacă biata Marta ar fi rămas la el, ar mai fi și astăzi în viață.

— Dar de ce a plecat de la el?

— Începuse să tragă la măsea, zise femeia ridicând din umeri. Frații Ghigi ziceau că-n ultimul timp ajunsese o ruină. Stătea toată ziua adâncită în gânduri, aproape fără să scoată o vorbă. La ce s-o fi gândit numai Dumnezeu știe. Oamenii ăștia au îngrijit-o fiindcă le era milă de ea. Maria Ghigi spunea că nici nu mai semăna cu ce fusese înainte de război, când lucra la familia Donati. Se prea poate să fi dus dorul băiețașului pe care-l crescuse - fratele profesorului Donati - care a dispărut împreună cu maică-sa când s-au retras nemții. Ei, dar așa-i viața... Se găsește întotdeauna ceva care nu merge bine.

— Îți mulțumesc pentru cafea, am spus punând ceașca pe tavă.

— Să sperăm că Signora Raspa n-o să întârzie prea mult, zise ea și mă privi lung. E drăguță, nu-i așa?

— Da, foarte drăguță, o aprobai eu.

— Și are o groază de admiratori. Numai eu știu cât trebuie să muncesc când îi invită la cină.

Am zâmbit, abținându-mă să fac vreun comentariu.

MAURIER

— Ei, și-acum trebuie să plec. Trebuie să fac piața și să-i pregătesc masa soțului meu. Noroc cu mama, care vede de copil cât timp sunt la lucru.

Aruncai o privire furișă spre fereastră. Nu mai era nimeni în fața casei de la numărul 24. Poate că agentul își terminase perecheziția și își lua acum cafeaua cu Siognora Silvani.

Peste vreo cinci minute, când femeia se întoarse din bucătărie, mă prefăcui absorbit în lectura revistei. Își puse o jachetă peste rochie și avea o plasă în mână.

— Am plecat, zise ea. Vă urez o zi plăcută împreună cu signorina.

— Mulțumesc, am răspuns eu scurt.

Plecă, urându-mi încă o dată petrecere frumoasă. O auzii coborând scările. Peste o clipă ieșea din casă și se îndepărta pe stradă. Rămăsei cu ochii ațintiți pe casa de la numărul 24. Nu se vedea nici o mișcare. Nu intra și nu ieșea nimeni. Îmi făcui socoteala că polițistul plecase cât timp stătusem de vorbă cu femeia. Poate că se dusesse la secretariatul universității ca să se intereseze de mine sau la bibliotecă. Nici vorbă deci să mă duc la bibliotecă în ziua aceea. Și nici la pensiunea Silvani. N-a- veam încotro. Trebuia să rămân în apartamentul Cariei Raspa până ce găseam o posibilitate de a ajunge în casa fratelui meu. Se putea prea bine ca polițistul să supravegheze pensiunea ascuns prin apropiere. Dacă ieșeam chiar atunci din casă, riscam să dau nas în nas cu el pe stradă.

Îmi aprinsei o țigară. În minte îmi reveni imaginea studentului Marelli, care-și frânsese gâtul prăbușindu-se pe treptele ce ducea spre teatru. Tot acolo îl întâlnisem vinerea trecută și pe băiatul care alerga înnebunit de groază. Evident, tot student. În seara aceea nu fusese însă nici o interdicție de circulație. Eram convins acum că paznicii lui Aldo îl prinseseră și pe el și-l interogaseră ca și pe Marelli. Jocul lor nebunesc și fantastic se terminase acum cu moartea unui tânăr. Oare se îndeplinise în sfârșit acea „dreptate divină”? Sau jocul continua încă?

În calitate de director al Consiliului Artelor, Aldo era

și membru al consiliului universității. Prin urmare, avea să participe și el la ședința pe care o convocase reactorul în după amiaza aceea. Avea oare să accepte și el moartea lui Marelli ca pe o consecință a fugii de teama unei patrule, deși știa adevărul? Cu siguranță că da.

Începusem să-mi pierd răbdarea. Îmi privi ceasul. Arăta unsprezece și douăzeci și cinci de minute. Nervos, mă apropiam din nou de fereastră. La numărul 24, totul părea în ordine. Nu îndrăzneam totuși să plec. Încă nu știam cum aveam să-i • explic Cariei Raspa prezența mea în apartamentul ei la ora aceea. N-o mai văzusem din seara de marți, când o părăsisem într-un mod prea puțin elegant și se putea să i se pară cam ciudat că-mi alesesem un asemenea moment pentru a-mi cere scuze.

Deschisei ușa băii și intrai. Pe polița de deasupra chiu- < vetei se îngrămădeau în dezordine o mulțime de cutii și flacoane, iar un halat de casă zăcea aruncat pe un scaun fără spătar. O cămașă de noapte, clătită la repezeală atârna pe un umeras deasupra căzii, în timp ce o grămadă de ciorapi stăteau la înmuiat într-un lighean. Toată dezordinea aceea îmi întoarse brusc stomacul pe dos, amintindu-mi de zilele copilăriei petrecute cu mama prin camere dubioase de hotel, când mai tot timpul baia era plină de lenjerie intimă de damă și de nelipsitele batiste și ciorapi bărbătești. Încă un copil pe atunci, mă simțeam întotdeauna cuprins de greață la vederea acelor obiecte ce aminteau cu brutalitate de poftele carnale, senzație care avea să mă urmărească toată viața.

M-am întors în cameră și am deschis larg fereastra. Îmi aprinsei o altă țigară și rămăsei privind în stradă de după perdea. Gândurile mi se învălmășeau în cap. Oare cine să fi fost autoarea telefoanelor anonime pe care le primise rectorul la spital? Vreo amantă părăsită de Aldo? Sau vreo femeie cuprinsă de gelozie la gândul că încercările ei de a-l cuceri se dovediseră zadarnice? Femeia aceea - oricine ar fi fost - se pare că intuise perfect relațiile dintre Aldo și soția rectorului. Chiar dacă telefoanele încetaseră, trebuia să-i spun totul lui Aldo

înainte de a da ochii cu rectorul. Poate că nu era rău să-l sun pe Jacopo și să-i las numărul Cariei Raspa, cerându-i să-l anunțe pe Aldo că doream să-i vorbesc .

Căutai cartea de telefon și o răsfoii la repezeală. Găsii în sfârșit numărul și cerui să mi se dea legătura. Nu răspunse nimeni. Jacopo plecase probabil după cumpărături sau se «trăsese în camera lui. Am pus receptorul în furcă și m-am apropiat din nou de fereastră. Strada se mai animase. Dinspre centru urcau câțiva studenți îmbrăcați în costume de epocă,

vorbind în gura mare și fluierând. Unul dintre ei ducea o pungă în vârful unui băț și cerșea vârând-o ostentativ sub nasul trecătorilor.

— Ajutați-i pe bieții studenți, striga el. Contribuiți flecare cu ce puteți, fie cât de puțin... Mulțumesc signore... mulțumesc signorina...

Un trecător se opri cam nedumirit și puse câțiva bănuți în pungă. La fel, o fată, care se grăbi să se îndepărteze urmărită • de hohote de râs și fluierături. Băieții se răspindiră, ocupând toată strada și opriră o mașină. Cel cu pungă se apropie și o băgă pe fereastra deschisă. Mulțumi apoi cu o plecăciune exagerată, agitându-și bereta împodobită cu pene. Își continu- ară drumul în aceeași atmosferă veselă și gălăgioasă, dispărând în direcția pieței della Vita.

Orologiul Domului bătut de amiază, urmat ca de un ecou de clopotele de la San Cipriano. Le răspunseră pe rând clopotele celorlalte biserici. Îmi amintii că în urmă cu secole, orice fugar își găsea adăpost împotriva urmăritorilor în incinta unei biserici. Pe când acum... Oare cum ar fi reacționat preotul de la San Cipriano, dacă i-aș fi cerut protecție? M-ar fi privit desigur cu gura căscată și apoi s-ar fi grăbit să anunțe poliția.

Deodată auzii pași care urcau treptele și se apropiau de ușă. În secunda următoare, în fața mea stătea Caria Raspa. Mă privi uimită, nevenindu-i parcă să-și creadă ochilor.

— Tocmai mă întrebam, zisei eu repede, dacă n-ar fi

mai bine să mă refugiez într-o biserică.

— Depinde de gravitatea crimei, răspunse ea, intrând și închizând ușa după ea. Poate că n-ar strica s-o mărturisești mai întâi.

Își puse poșeta și pachetul cu cărți pe care-l ducea în mână pe masă și se întoarse spre mine, măsurându-mă din cap până-n picioare.

— Ai întârziat cu vreo treizeci și șase de ore la întâlnire, spuse ea disprețuitor. Și, dacă uneori sunt dispusă să mai aștept o oră-două, după aceea, te asigur că-mi caut pe altul.

Își scoase o țigară din poșetă și și-o aprinse, apoi intră în bucătărie, de unde aduse o sticlă de Cinzano și două pahare pe o tavă.

— Am ajuns la concluzia că ai fugit purt și simplu de frică, zise ea zâmbind. Nu-i nimic, li se poate întâmpla și altora, chiar mai grozavi decât dumneata. Ar fi trebuit să știi că există întotdeauna o cale de a depăși astfel de situații penibile. Curaj! Nu se știe niciodată de unde sare iepurele! ,

Își ridică paharul spre mine și zâmbi din nou. Am rămas interzis. Nu mai întâlnisem până la ea o ființă atât de mărinimi- moasă. Mă hotărâi să-i spun adevărul.

— N-am venit să mă scuz pentru seara de marți, am zis punând paharul pe masă. Sunt aici pentru că bănuiesc că poliția e pe urmele mele.

— Poliția? repetă ea și încremeni cu paharul în mână. Ai comis într-adevăr o crimă? Sau îți arde de glumă.

— N-am comis nici o crimă, o liniștii eu. S-a întâmplat însă să mă aflu la locul unei crime acum zece zile și bănuiesc că poliția dorește să-mi pună unele întrebări.

Se uită la mine încă neîncrezătoare. Se convinse însă pe dată că spuneam adevărul.

— Nu cumva e vorba de bătrâna aceea care a fost asasinată la Roma? mă întrebă, grăbindu-se să-mi ofere o țigară.

— Ba da, chiar de ea. Îi dădusem o bancnotă de zece mii de lire chiar în seara când a fost asasinată. Motivul nu

cred că are vreo importanță. A doua zi dimineată, am aflat din ziare ce se întâmplase. N-are rost să-ți mai spun că nu sunt autorul. Nu-i exclus însă să-i fi dat banii doar cu câteva minute înainte de crimă și tocmai de aceea să fiu considerat suspect de poliție.

— Dar de ce? se miră ea. Doar în presă s-a anunțat că l-au prins pe criminal, nu-i așa?

— Da, dar omul acela a recunoscut numai că a furat cele zece mii de lire, nu și că a comis crima.

— Păi și eu aș fi făcut la fel, zise ea ridicând din umeri. Nu înțeleg de ce trebuie să-ți faci griji. E treaba poliției. O să descurde ei ițele până la urmă.

Mă văzui nevoit să-i explic că mă dusesem la poliția din Roma însoțit de cele două englezoaice, că dădusem o declarație în care nu pomeneam nimic despre bani și că a doua zi plecasem la Ruffano.

— Și de ce ai făcut toate astea?

— Pentru că mi se păruse că o recunosc pe bătrână și doream să mă conving că e într-adevăr ea.

Își termină băutura și umplu din nou paharele. Se purta în continuare normal, dar privirea ei îmi spunea că se află în gardă.

— Am citit și eu în ziare că femeia-era din Ruffano. Dar cum se face că o cunoșteai?

— Adevărul este că m-am născut în Ruffano și am locuit aici până la vârsta de unsprezece ani.

Mă fulgeră cu privirea peste masă, apoi își luă paharul și se mută pe divan, rezemându-se de o pernă.

— Prin urmare... ai spus numai minciuni de când ai venit aici, conchise ea.

— Asta cam așa e, am recunoscut.

— Acum cred că-ți dai în sfârșit seama că minciuna are picioare scurte, nu?

— De fapt nu-i vorba de o minciună, ci doar de o omisiune. N-am declarat de la început tot ce știam la poliție, iar acum mi s-a părut că unul din agenții din Roma, care a însoțit conșciugul cu corpul neînsuflețit al Martei m-a recunoscut în biserică, la slujba de

înmormântare. Cu o oră în urmă, același agent făcea cercetări la pensiune. Nu mă înșelasem deci. Noroc că l-am văzut la timp și m-am refugiat în apartamentul dumitale.

Se rezemă mai bine de perne și suflă un rotocol de fum spre tavan.

— Poate că n-a vrut decât să se convingă că ești cel care a dat declarația la poliția din Roma... Ciudat totuși că, deși l-au prins pe criminal, te mai caută și pe dumneata.

— Nu-i chiar atât de ciudat. Așa cum ți-am spus, omul acela neagă că ar fi săvârșit crima. Probabil că poliția a ajuns la concluzia că nu-i el autorul și își continuă cercetările.

MAURIER

— Nici eu nu-l cred vinovat, zise ea după o clipă și mă privi semnificativ.

— În cazul acesta, e mai bine să plec, am spus ridicând din umeri și îndreptându-mă spre ușă. Poți anunța poliția dacă dorești.

N-ajunsesem încă la ușă, când sună telefonul. Poate că acesta era sfârșitul. Poate că asta îmi era soarta. Caria Raspa îmi făcu semn să nu plec și ridică receptorul.

— Da, răspunse ea, da Giuseppe... La prânz? Se opri; se uită la mine și scutură din cap. Nu, mi-e imposibil! Aștept pe cineva. Pe cine?... O studentă împreună cu mama ei. Trebuie să sosească din clipă în clipă... Aseară nu știam. Mi-au telefonat abia azi dimineață., Nu știu, Giuseppe. Nu-ți pot spune acum... O să te sun Puse telefonul în furcă și se întoarse spre mine zâmbind.

. — Am scăpat de el, cel puțin pentru cîteva ore. Ai noroc că n-a venit aici pe neașteptate. Mă invitase la masă, dar după cum ai văzut, l-am refuzat. Sper să apreciezi gestul. Am făcut-o doar din cauza dumatăle. Nu o să mai ies în oraș azi la masă. Dar nu-ți face probleme. O să fac o omletă.

Se ridică de pe divan și-și netezi părul.

— Nu crezi deci că sunt un criminal? o întrebai.

— Nici vorbă. Sinceră să fiu, cred că nu ești în stare să omori nici o muscă. Ce să mai vorbim de o femeie...

Am urmat-o în bucătărie. Un timp își făcu de lucru cu tigaia, aprinse aragazul și luă farfuriile și paharele de pe raft. Mă așezai pe un scaun, urmărind-o în tăcere. Acum că-i mărturisise totul, mă simțeam ușurat

— Presupun că vrei să pleci din oraș, spuse ea după o vreme. Te-aș putea ajuta. O să împrumut din nou. mașina.

— Nu, nu vreau să părăsesc orașul. Aș vrea doar să ajung într-o anumită casă din via dei Sogni.

— A! Prin urmare ai un prieten care știe toată povestea?

— Da, recunoscui eu.

Timp de câteva minute nu mai scoase o vorbă. Sparse

ouăle într-un castron și le amestecă repede.

— Aș putea ști și cine e acest prieten? mă întrebă ea în cele din urmă.

Ezitai. Soarta mea era deja în mâinile ei. N-avea rost să-l implic și pe Aldo în această afacere urâtă.

— Nici nu-i nevoie să-mi spui, zise ea. Am ghicit pe loc cum stau, lucrurile. Nu trebuie să uiți că într-un orașel ca al nostru, se află totul imediat. Am aflat despre crimă acum câteva zile de la femeia care-mi face curat. O cunoaște pe Marta, care a fost ani de zile în serviciul familiei Donati și care l-a crescut pe Aldo. Presupun deci că trebuie să fi fost prieten cu el în copilărie și că din casa lor o cunoșteai pe bătrână.

Nu era prea departe de adevăr. Hotărâi că era mai bine să n-o contrazic.

— Da, zisei, așa e.

— Așa că te-ai dus la Donati și i-ai spus toată povestea... Iar el în loc să te ajute să te faci nevăzut, te-a sfătuit să rămâi în oraș.

— Întocmai.

— Și când s-a întâmplat asta? Duminică?

— Da, duminică...

— Aha, deci cu dumneata și-a petrecut Donati toată după amiaza de duminică?

— Da, recunoscui eu și de data aceasta.

Omleta era gata. O răsturnă pe o farfurie și o puse pe masă.

— Mănânc-o fierbinte, mă îndemnă ea, așezându-se pe scaunul din fața mea.

Începui să mănânc, întrebându-mă cât timp avea să dureze acest interogatoriu. Ea însă se mulțumi să mănânce în tăcere, ridicându-se doar din când în când de la masă ca să aducă salata sau o sticlă cu vin. Deodată o văzui zâmbind enigmatic.

— De ce zâmbești? o întrebai surprins.

— Pentru că am înțeles în sfârșit adevărul. Mă și mir cum de nu mi-am dat seama de mult. Acum știu de ce nobilul dumitale prieten nu și-a dat osteneala să-mi

răspundă la scrisoare. Nu-l interesează femeile. Pentru el, un vechi tovarăș de distracții din tinerețe are infinit mai mult șarm. Mai ales unul cu mutră nevinovată ca dumneata.

Eram sigur că Aldo s-ar fi amuzat copios auzind-o vorbind astfel. Pe mine reușise însă să mă pună în încurcătură. Nu știam cum trebuie să reacționez.

— Ei bine, continuă ea, nelăsându-mi timp să răspund. Viața e plină de surprize. Drept să-ți spun, n-aș fi bănuț niciodată una ca asta. Și totuși... Rămase pe gânduri, uitând să-și mai ducă furculița la gură. Parcă am auzit niște zvonuri ciudate printre studenți. Repetițiile acelea cu ușile închise de la 'palatul ducal... s-ar putea să fi servit doar de acoperire pentru cu totul altceva. Dacă ăsta-i adevărul, regret că m-am lăsat înșelată în privința lui Donati. L-aș fi urmat până la ultima suflare.

Păstrai în continuare aceeași tăcere echivocă de teamă să nu-mi agravez situația.

. — Ai aflat despre* studentul care și-a fracturat gâtul azi noapte? schimbă ea brusc subiectul.

— Parcă am auzit ceva.

— Nu este oficial, dar în curând va ști tot orașul. Se zice că s-ar fi împiedicat, fugind de o patrulă. Cel puțin așa circulă zvonul. Era student la comerț în anul trei. Nu se știe ce poate ieși din istoria asta. S-ar putea să fie picătura care să umple paharul.

Se ridică de la masă și aduse câteva fructe, apoi își alese o pară și începu să muște din ea, ținând-o cu amândouă mâinile. Zeama i se prelingea dizgrațios pe bărbie. Mi-am întors privirile.

— Ce voiai să zici cu acea „ultimă picătură”? nu-mi putui eu stăpâni curiozitatea.

— Nimic altceva decât că ar putea declanșa o luptă deschisă între studenții de la Comerț și ai noștri. Dacă o fi așa, Dumnezeu să ne ajute mâine, când o să-și scoată Donati „interpreții” în stradă. Faptul că i-a invitat pe studenții de la Comerț să participe la serbare nu-i va reconcilia pe rivali, așa cum presupune el, ci dimpotrivă,

va adânci și mai mult conflictul dintre ei.

Râse și terminându-și para, aruncă resturile în găleata de gunoi de sub chiuvetă.

— Directorul Consiliului de Artă n-a zis că are de gând să „înarmeze” și fetele, dar am aflat că majoritatea studentelor de la Litere sunt hotărâte să-și ajute prietenii în cazul că vor fi atacați. Așa că mâine va fi un adevărat iad în oraș. Nu știi cum o să se descurce poliția.

Aprinse aragazul și puse ibricul de cafea pe plită.

— în orice caz, continuă ea, numai de dumneata n-o să le ardă mâine. O să fii în perfectă siguranță în casa lui Donati. Apropo, cam ce fel de casă are?

— Dacă faci rost de o mașină și mă conduci acolo, ai să ai ocazia s-o vezi cu ochii dumitale.

Regretai aproape imediat cuvintele care-mi scăpaseră de pe buze. Aldo avea și-așa destule pe cap. Numai Caria Raspa-i mai lipsea. Și totuși, fără ea, nu vedeam cum aș fi putut ajunge în via dei Sogni.

— Mda, zâmbi ea. Sper că domnul profesor n-o să-mi refuze favoarea de a mă invita în casă, mai ales că-i livrez obiectul distracției direct la domiciliu.

Telefonul sună din nou. Caria Raspa trecu în camera de zi și ridică receptorul. Rămăsei cu urechea la pândă. Ca orice fugar, mă temeam că poliția îmi putea da în fiecare clipă de urmă.

— Nu, nu, o auzii eu răspunzând nervoasă. N-au venit încă. Probabil că le-a reținut ceva. Doar știi ce aglomerație e astăzi pe străzi... E tot Giuseppe, îmi strigă ea, acoperind microfonul cu mâna. Crede că aștept niște musafiri... A! ai o ședință la două fără un sfert... vorbi ea din nou în microfon. în casa rectorului, zici? Cum, s-a și întors?... Da, înțeleg. în legătură cu accidentul studentului, desigur. Mă întreb ce-o să zică rectorul... Spune-mi, te rog, Giuseppe, va fi și profesorul Donati acolo? Da? Sună-mă te rog când termini. Pe curând.

închise telefonul și reveni în bucătărie.

— S-a întors rectorul, mă anunță ea bine dispusă. A convocat o ședință a Consiliului pentru ora două fără un

sfert. Cred c-o să facă din nou tromboză când va afla tot ce s-a întâmplat în lipsa lui.

Luă ibricul de pe plită și turnă cafeaua în cești. Îmi cercetai din nou ceasul. Abia trecuse de ora unu. Traversai încăperea și privii pe fereastră. Mașina cu care fusesem marți 4a restaurant era parcată în fața casei.

— Giuseppe nu știa dacă Donati va participa la sedință. S-ar putea totuși să se ducă. Și n-aș vrea să mergem în vizită într-un moment când gazda nu-i acasă.

— Nu te mai formaliza atât, o rugai. Principalul este să ajungem acolo. Din clipa aceea, dumneata scapi pentru totdeauna de grijă.

— Numai că eu nu vreau să scap.

. Îl, auzirăm pe vecinul de deasupra mișcându-se prin apartament.

— E tipul cu mașina, zise Caria Raspa și se repezi pe spalier lăsând ușa deschisă. Walter! strigă ea.

Auzii o voce bărbătească răspunzându-i.

— Poți să-mi împrumuți mașina pentru o jumătate de oră? Am de rezolvat o problemă urgentă și nu pot merge pe jos, îi explică ea.

Vecinul îi strigă ceva drept răspuns, dar nu reușii să înțeleagă ce anume.

— O, da! strigă Caria Raspa la rândul ei. Ți-o aduc înapoi până la două și jumătate.

Se întoarce în cameră și îmi zâmbi radioasă.

— E foarte amabil. Nu-i vorbă că și eu mă pricep să-i cultiv prietenia. Cred că-ți dai seama că merită. Termină-ți cafeaua și hai să plecăm. Poate-l mai prindem pe ilustrul dumi- tale prieten acasă.\

— Nu crezi c-ar trebui să-i telefonez mai întâi?

— Nu, zise ea după' o scurtă ezitare. Nu, n-are rost, adăugă apoi pe un ton categoric, clătinând cu vigoare din cap. S-ar putea să nu te primească sub cine știe ce pretext.

N-aveam altceva mai bun de făcut decât să accept. Singura mea speranță 'bra că nu-l vom găsi pe fratele meu acasă și că ne va primi Jacopo.

Caria Raspa își termină în grabă cafeaua și intră în

baie, de unde se întoarse peste câteva clipe răspândind în jur un puternic miros de parfum.

— Sunt gata de atac, mă anunță ea scurt, coborându-și pleoapele grele de fard. Nu-mi fac cine știe ce speranțe, dar... mai știi?

Am aruncat, din nou o privire rapidă pe fereastră. Strada era pustie.

— Să mergem, o grăbii eu.

O luă înaintea mea pe scară și se opri în fața casei lângă mașină, așteptând să-i deschid ușa.

— De data aceasta o să conduc eu, zise ea urcându-se la volan, iar dumneata așează-te pe bancheta din spate. În ipoteza că ne vom întâlni cu niscăiva polițiști în civil, n-o să mai aibă nici unul ochi decât pentru mine.

Buna ei dispoziție sfârși prin a mă molipsi și pe mine. Izbucnii în râs pentru prima dată în ziua aceea.

Pomi motorul și mașina demară, îndreptându-se spre via dei Sogni. Nu se prea pricepea la condus, dar înaintam destul de repede. De câteva ori trebui să oprească brusc pentru a evita pietonii care încercau să traverseze strada.

— Fii atentă, o avertizai eu. Altfel, curând o să te caute și pe dumneata poliția.

Mașina făcu un lung ocol pe via della Mura. Evident însoțitoarea mea dorea să mă ducă la destinație fără a trece prin apropierea locuinței rectorului. Când dădurăm colțul, respirai ușurat. Mașina lui Aldo nu era la locul ei obișnuit din fața casei. Caria Raspa coborî din mașină și aruncă o privire circumspectă în jur. Coborâi și eu, după ce mă uitai pe furiș la ceas. Se făcuse unu și jumătate.

— Ia-o înainte, îmi ceru ea. Și să nu-ți închipui că poți scăpa de mine. N-am făcut degeaba drumul până aici.

Ne îndreptară împreună spre intrare și odată ajunși în fața ușii, apăsai pe butonul soneriei, rugându-ră Domnului ca Jacopo să răspundă cât mai repede. Se pare că rugăciunea îmi fusese ascultată, căci în secunda următoare Jacopo se afla în fața noastră. Răru surprins și încurcat la vederea mea, mai ales când își dădu seama că

nu eram singur.

— Domnul profesor nu este acasă, se grăbi el să ne anunțe. Nu-i nimic, spusei eu. O să-l aștept. Am adus-o cu mine pe Signorina Raspa, care se ocupă de critica de artă și căreia aș dori să-i arăt portretul din camera de zi.

Jacopo părea și mai încurcat decât înainte

— Știți... începu el, mai este cineva care îl așteaptă pe domnul profesor și...

N-apucă să-și termine fraza. Cu un gest hotărât, Caria Raspa îl împinse în lături și păși în hol, arborând un zâmbet cuceritor.

— Nu-i nimic, o să-l așteptăm împreună.

Mă repezii după ea, încercând s-o împiedic să intre. Prea târziu. Mai iute ca mine, deschisese deja ușa camerei de zi și se opri în prag.

La vederea noastră, o femeie care stătea pe canapea, se ridică uimită, schițând un gest de protest. Mă recunoscui însă imediat și se lăsă să cadă la loc, mută de uimire.

Era Signora Butali.

19

Derutate, cele două femei continuară să se privească un timp în tăcere. Era momentul să intervin. La urma urmei, doar eu eram vinovat de această situație penibilă.

— Vă rog să mă scuzați, signora, reușii eu să bâigui. Am fost invitat de domnul profesor Donati, dar mă tem că am sosit cam prea devreme. îmi permit să v-o prezint pe Signorina Raspa, care a avut amabilitatea să mă conducă aici cu mașina.

Un zâmbet înghețat flutură pe buzele Signorei Butali, pentru a dispărea aproape în aceeași clipă.

— Bună ziua, signorina, spuse ea, fulgerându-l cu o privire încărcată de reproș pe Jacopo, care venise

alergând în urma noastră.

Caria Raspa, care între timp își revenise, înaintă spre ea cu mâna întinsă.

— N-am avut plăcerea să vă cunosc încă, signora, zise ea.

Nici nu-i de mirare de altfel. Deși trăim în același oraș, aparținem unor lumi diferite, iar eu îmi petrec majoritatea timpului conducând grupuri de studenți prin palatul ducal. Sper că domnul rector se simte mai bine...

— E mai bine, mulțumesc, spuse Signora Butali, dar resimte încă oboseala călătoriei. Am sosit abia aseară.

— Și din nefericire, tocmai acum situația de la universitate și așa destul de tulbure, a fost agravată de moartea neașteptată a unui student, comentă Caria Raspa.

Nici nu-și putea alege un moment mai nepotrivit ca să aducă vorba de o problemă atât de delicată.

Signora Butali adoptă pe loc o atitudine rigidă.

— Am auzit într-adevăr despre tragicul accident al celui tânăr, spuse ea. Nu înțeleg totuși la ce anume tulburări vă referiți. Nici mie, nici soțului meu nu ni s-a adus nimic la cunoștință.

— Se pare că domnul rector și Signora Butali sunt singurii care au fost scutiți de aceste neplăceri, observă Caria Raspa întorcându-se spre mine și zâmbind. Nu același lucru se poate spune și despre noi, care am fost martorii unei întâmplări extrem de ciudate. După câte am înțeles de la Signor Fossi, care-mi este bun prieten, i se adresează ea din nou soției rectorului, la două fără un sfert urmează să aibă loc o ședință în casa dumneavoastră, unde se vor discuta probabil toate aceste evenimente.

Signora Butali se înclină, negăsind de cuviință să-i răspundă.

Se lăsă o tăcere penibilă. Jacopo, care rămăsese un timp pironit lângă ușă, dispăruse acum, lăsându-mă să mă descurc singur.

— Nu uita că trebuie să-i înapoiezi vecinului dumitale mașina îi amintii eu Cariei Raspa, arătând spre

ceas.

— E încă devreme. Mai e destul timp până la două și jumătate. Dar ce cameră încântătoare, exclamă ea brusc, făcând câțiva pași prin încăpere și rotindu-și privirile avide în jur.

— Se apropie de portretul tatei și începu să-l examineze cu un ochi expert.

— E al bătrânului Donati, nu-i așa? Nu era chiar atât de frumos ca fiul său. îi lipsea farmecul lui cuceritor... Iar mobilierul pare să fi fost adus din vechea casă a familiei Donati... Nu-i cumva casa în care locuiți dumneavoastră acum, signora? o interpelă ea pe Signorina Butali, care o urmărea cu acea privire rece, atât de asemănătoare cu a femeii din portretul de la palat.

— Ba da, răspunse ea, înclinându-se din nou cu demnitatea unei vechi nobile florentine. Avem norocul să locuim în acea casă minunată.

— Și oare domnul profesor nu vă poartă pică pentru asta? întrebă Carla Raspa zâmbitoare.

— N-a abordat niciodată acest subiect, sună scurt răspunsul. Atmosfera, rece până atunci, amenința să devină glacială. Soția rectorului, pe care o găsisem în încăpere și care era cea mai în vârstă dintre doamne, se ridicase între timp și continua să stea în picioare, pe când însoțitoarea mea, ignorând regulile unei politeți elementare se răstumase pe canapea.

— Poate că nu direct, spuse ea și își aprinse o țigară, oferindu-i una și Signorei Butali, care o refuză politicos. Dar până la urmă sunt convinsă că va reuși să v-o smulgă prin farmecele sale. Are ochi de hipnotizator, nu-i așa Armino?

Continua să stea răsturnată pe canapea și să scoată rotocoale de fum, zâbind ostentativ. Știind cam ce relații bănuia ea că există între mine și Aldo, îmi imaginam că se distrează copios.

— E adevărat că are ochii negri, răspunsei. Dar n-am auzit să aibă puteri hiptonice.

— Nu? Mă mir. Toți interpreții din spectacolele sale,

continuă ea, urmărind-o cu coada ochiului pe Signora Butali, susțin contrariul. Atât băieții cât și fetele. îi sunt devotați până la unul și fiecare speră că până la urmă va reuși să-i intre în grații.

Se opri, întorcându-se spre soția rectorului și fixând-o cu privirea.

— Păcat că nu mai interpretați și anul acesta-un rol în spectacol, signora. Mi-amintesc cât de minunată ați fost anul

trecut în rolul ducesei de Ruffano, sub îndrumarea neîntrecutului profesor Donati.

Signora Butali îi răspunse doar printr-o înclinare a capului, îndreptându-rși apoi privirea întrebătoare spre mine.

• — Anul acesta, însă reluă Carla Raspa, simțindu-se stăpână pe situație, repetițiile s-au făcut în secret, noaptea târziu, în spatele ușilor închise. Femeile au fost definitiv excluse din spectacol, iar intrarea la întruniri a fost permisă doar pe bază de invitații. Doar cu greu am reușit să obțin o invitație de la domnul director și l-am luat și pe Armino cu mine. Vă rog să mă credeți că pentru mine a fost o adevărată relevație. Presupun însă că dumneavoastră ați avut privilegiul de a asista la câteva repetiții...

— Vă înșelați, spuse Signora Butali încet. N-am avut
• timp. Până de curând am stat mai mult la Roma.

Mă simții și mai vinovat. De obicei sigură de ea și grațioasă în propria-i casă, soția rectorului părea extrem de vulnerabilă sub un acoperiș străin. Își încleștase mâinile și și plecase capul, într-o atitudine de autoapărare. N-avea nici mănuși și nici poșetă – plecase probabil în grabă de acasă, dorind să-i vorbească lui Aldo înainte de întâlnirea cu rectorul. O văzui consultându-și de câteva ori pe furiș ceasul. Își ridică apoi ochii triști spre mine, cu o privire rugătoare. N-aveam cum s-o ajut. Nu eram stăpânul casei și n-o puteam obliga pe Carla Raspa să plece. Singura mea speranță era ca fratele meu
• să apară cât mai curând.

— Se pare că domnul profesor a fost reținut pe undeva, spuse Carla Raspa, interceptându-i privirea și interpretând-o greșit. Oricum, pentru Armino n-are nici o importanță. Îl poate aștepta aici.chiar și toată după amiaza, dacă este nevoie. Nu-i așa Armino?

— Da, îl aștept oricât, zisei eu scurt.

— Ce cartier liniștit, continuă ea, aprinzându-și o altă țigară. Fără prea multă circulație și fără nesfârșitele grupuri de studenți gălăgioși. Și mai ales, fără vecini

care să urmărească tot timpul cine-ți intră și cine-ți pleacă din casă, ca să aibă apoi ce bârfi. Locuiți și dumneavoastră pe aceeași stradă, signora.

— Da.

— Foarte convenabil pentru domnul profesor Donati, în caz că dorește să-i comunice ceva domnului rector. Din nefericire însă, așa cum spuneți, ați stat mai mult la Roma.

Caria Raspa adoptase acum un ton ironic, care se apropia de insultă. Nu mai lipsea să spună decât motivul care-l îndemna pe Aldo să facă vizite repetate în casa rectorului. Și o credeam în stare. Mă întrebam însă cum ar reacționa Signora Butali. Ar încerca s-o pună la punct? Sau ar întoarce și celălalt obraz.

— Ce noroc pentru elevii dumneavoastră că v-ați putut întoarce în oraș la sfârșit de săptămână! După câte am înțeles de la cei cu care am stat de vorbă, n-au pierdut nici o lecție în tot acest timp.

— Signora Butali pune mai presus interesele altora decât pe ale sale, îi luai eu apărarea. Săptămâna trecută de pildă, a avut amabilitatea să cânte chiar și pentru mine.

Remarca mea nu slujise la nimic. Părea dimpotrivă să fi deschis apetitul pentru ironie al Cariei Raspa.

— Psihologii susțin că exersarea pianului are efecte terapeutice, permițând dezlănțuirea emoțiilor, observă ea. Nu sunteți de acord, signora?

— Eu o găsesc relaxantă, îngăimă biata victimă cu o expresie încordată.

— Pe mine nu m-ar relaxa, oftă Caria Raspa. Doar dacă aș cânta la două mâini. Asta, da, poate că m-ar stimula. Dumneavoastră n-ați încercat niciodată, signora?

De data aceasta ironia era nedisimulată. Era din ce în ce mai clar că femeia aceea făcea totul ca s-o provoace. Signora Butali nu putea trece cu prea multă ușurință peste o întrebare atât de impertinentă.

— Nu, singorina, replică ea cu un gl^s de gheață. Astfel de exerciții le sunt rezervate doar copiilor. Elevii

mei studiază ca să devină ei înșiși profesori.

Caria se mulțumi să zâmbească. Atitudinea ei lăsa să se înțeleagă că se pregătește să-i dea lovitura de grație. Era momentul să intervin cu mai multă fermitate. Abia apucasem să deschid gura, când auzirăm ușa de la intrare trântindu-se cu putere și pe Jacopo alergând în hol și îngăimând la repezeală câteva cuvinte de scuză. Urmă o tăcere amenințătoare. Signora Butali se făcu și mai palidă, iar Carla Raspa își stinse instinctiv țigara. În clipa următoare, ușa se deschise și Aldo păși în încăpere.

— Mă simt extrem de onorat, zise el pe un ton care dădea de înțeles că vizita noastră nu-i face nici o plăcere. Sper că Jacopo a avut grijă să vă primească cum trebuie... Sau poate că ați și luat masa de prânz?

Fără să aștepte vreun răspuns, se îndreptă spre Signora Butali și-i sărută mâna.

— Eram tocmai în drum spre dumneavoastră, signora, când am văzut o mașină străină în fața casei și am intrat să văd ce se întâmplă.

— Mașina e a mea, se repezi Carla Raspa să-l lămurească. Mai exact, am împrumutat-o doar ca să-l aduc aici pe Armino, care a luat masa cu mine.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, signorina, replică Aldo. Trebuia să-mi imaginez că pantele din Ruffano nu-s prea ușor de urcat pentru picioarele unui ghid.

Se întoarse din nou spre soția rectorului.

— Cu ce vă pot fi de folos, signora? o întreabă el cu un aer la fel de detașat. S-a amânat cumva ședința de la două fără un sfert?

Așteptarea îndelungată și discuția cu Carla Raspa care-i urmase o secătuiseră de puteri pe Signora Butali. Nu-l mai văzuse pe Aldo din ajunul plecării la Roma și prezența soțului ei o împiedicase probabil să-i telefoneze. Suferința ce se oglindea în ochii ei, care-i căutau cu înfrigurare pe ai lui Aldo îmi făcu milă.

— Nu, n-a fost amânată, spuse ea. Se străduia să se exprime cât mai protocolar, de teamă ca nu cumva

cuvintele să-i fie răstălmăcite de Carla Raspa, care-și ciulise urechile, gata să ducă vorba prin toată universitatea. Doream doar să vă consult într-o problemă minoră, domnule profesor. Nu-i nimic deosebit. Putem amâna pe altă dată.

Evident, mințea. De ce l-ar fi așteptat atât de mult dacă n-avea să-i spună nimic? Aldo se uită spre mine muștrător, întrebându-mă din priviri de» ce nu mă retrăsesem discret împreună cu însoțitoarea mea, îndată ce aflasem că e așteptat de Signora Butali...

■— Vă rog să ne scuzați, signorina, zise el, privind peste capul meu în direcția celei care pricinuisese toate aceste încurcături. Oferă-i signorinei un lichior și țigări, Beo, te rog. Îmi pare extrem de rău, signora... Vreți să mă urmați, vă rog?

O invită cu un gest pe Signora Butali în sufragerie și ieși închizând ușa în urma lui.

Mă îndreptai spre tava pe care se aflau băuturile și turnai coniac într-un pahar pe care-l întinsei Cariei Raspa fără să o privesc.

— Te-ai purtat dezgustător, îi reproșai eu. Cred că-ți dai seama că acum n-o să mai fii niciodată invitată în casa rectorului.

Dădu paharul peste cap și mi-l întinse, făcându-mi semn să i-l umplu din nou.

— Cum ți-a zis Donati? își manifestă ea curiozitatea.

— Beo, răspunsei eu. Un diminutiv de la Il Beato, „binecuvântatul”!

— Ce emoționant, comentă ea. Știe și prea nobila doamnă? mă întrebă apoi, privind semnificativ spre ușa sufrageriei.

— Ce să știe? mă mirai eu.

— Despre dumneata și Donati.

Parcă un demon pusese stăpânire pe mine. Nu-mi mai păsa. Lucrurile ajunseseră oricum prea departe.

— Bineînțeles, spusei eu. Am fost cât se poate de sinceri. Dar numai față de ea.

— Mă uimești, zise Caria Raspa, ridicându-se brusc în picioare.

Băutura i se vărsă pe rochie. îmi scosei batista și începui s-o șterg.

— Dar e nebună după el! exclamă ea. Asta o vede până și-un copil mic. E strigător la cer. Și relația voastră n-o deranjează?

— Nu, spusei eu. De ce-ar deranja-o?

— Pe o femeie ca ea? Care vrea să fie unică? ⁵⁷⁵Da? gândește-te, ^{DAPINE DU}Armino! Numai dacă... își lăsa în fața neterminată, străfulgerată parcă de o idee. Da... Livia Butali, Donati și dumneata...» Nu, nu este posibil...

— îi luai paharul din mână și-l pusei pe tavă.

— Vrei-în sfârșit, să pleci? o rugai eu.

— Nu, spuse ea. Mai ales acum, când am aflat una ca asta. Doar dacă mă dă Donati în brânci afară. Nu știi unde s-au dus? Cumva în dormitor?

— Nu prea cred, zisei eu uitându-mă la ceas. Este deja două fără zece. Donati a întârziat cu cinci minute la sedință.

— Sper că n-ai de gând să-mi spui că e și rectorul amestecat în toată povestea asta?

• — N-ar fi exclus, răspunsei ridicând din umeri.

Din hol se auziră șoapte și pași îndreptându-se grăbiți spre ieșire. Peste câteva clipe, Aldo își făcu în sfârșit apariția.

— Cine urmează? întrebă el cu dezinvoltură. Vreau să-mi văd clienții pe rând.

— Poliția a făcut cercetări la pensiune din. via San Michele, mă grăbii eu să i-o iau înainte Cariei Raspa. Am fost nevoit să mă ascund în apartamentul Cariei. I-am spus bineînțeles și motivul.

— S-au făcut cercetări și la bibliotecă, zise Aldo. Mi-a telefonat Fossi. De aceea am și întârziat. Vă mulțumesc pentru ajutor, signorina, adăugă el întorcându-se spre Carla Raspa. Fără dumneavoastră, băiatul ăsta ar fi dat de bucluc. Am reușit < . să îndepărtez pericolul?cel puțin pentru o vreme, iar în casă mea o să fie în siguranță.

— Mă bucur că v-am putut fi de folos, spuse Carla Raspa pregătindu-se de plecare încântată că-și atinsese scopul de a atrage atenția lui Aldo asupra ei. Mai ales că numai așa am 'avut prilejul să ajung la dumneavoastră. Până acum toate încercările mele au fost zadarnice. V-am căutat chiar și acasă de vreo trei ori.

— îmi pare rău, murmură Aldo. în ultima vreme am fost foarte ocupat.

— Da, desigur, Armino v-a răpit mult timp, spuse ea, a-

runcându-mi o privire. Nu știam că sunteți prieteni atât de apro- piați, continuă ea, vrând să-i arate că e la curent cu relațiile dintre noi.

— Dar e foarte normal, spuse Aldo scurt. Doar suntem frați. E adevărat că o vreme fiecare am crezut că celălalt a murit în război... Duminica trecută ne-am revăzut pentru prima dată după douăzeci și doi de ani.

Vestea căzu ca un trăznet asupra Cariei Raspa. Dacă mă acceptase fără să clipească în ipostaza de criminal, acum se făcu roșie ca focul.

— Nu știam... bâigui ea. Nu mi-am dat seama... Armino nu mi-a spus nimic.

Se uită câțva timp de la unul la altul, apoi, spre consternarea mea, izbucni în lacrimi.

— Mi-am pierdut amândoi frații în război, suspină ea. Erau mult mai mari decât mine și îi iubeam nespus. îmi pare* rău... Iertați-mă, vă rog.

Se repezi spre ușă, dar Aldo o ajunse dintr-un pas și, înșfăcând-o de braț, o întoarse spre' el și o privi în față.

— Ia spune-mi, cât de singură te simți? o întreabă el.

— Singură? repetă ea, încercând să-și ascundă fața care i se făcuse ca de ceara sub stratul de machiaj brăzdat de lacrimi. N-am spus că m-ași simți singură...

— Nici nu-i nevoie, replică el brutal. Se vede destul de clar după felul cum alergi mereu după bărbați.

Rămăsei cu gura căscată. Nu mi-l imaginasem pe fratele meu capabil de un limbaj atât de violent. Neașteptata criză de nervi a Cariei Raspa arăta că în fond era și ea la fel de vul- nerabilă ca și Signora Butali. De ce n-o lăsa Aldo în pace?

Caria Raspa rămase nemișcată, neputându-și lua ochii de la el. Prefăcătorie de până atunci dispăruse ca prin farmec. Renunțase brusc să mai braveze situația.

— E tot ce mi-a mai rămas, zise ea. Nu mai am nimic altceva de dăruit.

— Dar la viața dumatăle nu te-ai gândit niciodată? Dacă ar trebui să renunți și la ea?

Își retrase mâna și brațul Cariei Raspa căzu inert pe lângă trup. Femeia continua să-l privească ținută, cu ochii pe care se întinsese fardul spălat de lacrimi.

— Mi-aș da bucuroasă chiar și viața, zise ea încet, dacă mi-ai cere-o dumneata.

Aldo zâmbi și se aplecă să-i ridice poșeta care-i alunecase din mână.

— Îți dai seama deci că ăsta-i bunul cel mai de preț pe care-l ai spus el întinzându-i poșeta și bătând-o pe umeri. Îi atinse apoi obrazul cu degetul și-i arătă zâmbind negreala de pe el. Caria Raspa, a cărei privire se-nseninase, zâmbi la rândul ei și începu să-și frece fața cu batista.

— Nu uita ce mi-ai promis, îi spusese Aldo. S-ar putea să-ți cer să-ți dai viața chiar mâine, la serbare. O să te chem la palat. De altfel, o să am grijă să primești instrucțiuni în cursul serii.

— Sunt gata să fac oricând tot ce-mi ceri, repetă ea.

— Dacă tot vrei să mori, continuă Aldo, împingând-o spre ușă, atunci trebuie să-ți spun că n-o să mori în nici un caz singură.

— Oare o să te mai văd vreodată, Armino? mă întrebă Caria Raspa oprindu-se și privindu-mă peste umăr.

— Nu știu, răspunsei eu. Oricum îți mulțumesc că mi-ai dat adăpost.

Se întoarse spre Aldo privindu-l întrebător. Neprimind nici un răspuns, se hotărî în fine să plece și curând îi auzirăm pașii răsunând pe alee.

Un timp am rămas amândoi privind pe fereastra deschisă și ascultând în tăcere sunetul clopotului de la San Donato bătând ora două.

— Trebuie să plec, spusese Aldo deodată, tresărind. Am întârziat deja un sfert de oră. I-am telefonat lui

MAURIER

Cesare și i-am spus că ești aici. El și Giorgio te-au căutat toată dimineața.

Era nervos și vorbea pe un ton ichivoc. Nu-mi dădeam seama dacă voia să-și manifeste astfel supărarea pentru necazurile pe care i le pricinuiam sau dacă avea cu totul alt motiv. Era cert că nu avea nici un chef de o discuție între patru ochi.

— Ascultă, zise el, Cesare va veni aici. Doresc să faci tot ce-ți va cere el. Înțelegeți?

— Nu, răspunsei eu. Acum nu înțeleg. Dar poate că voi înțelege când voi vorbi cu Cesare. Și... Aldo... Nu știu dacă ți-a spus Signora Butali... M-am dus azi dimineață s-o văd...

— Nu, zise el. Nu mi-a spus.

— L-am cunoscut și pe rector, cu care am avut o conversație destul de ciudată în absența soției sale, care ieșise pentru câteva minute din cameră. Mi-a spus... n-are rost să te plictisesc cu amănunte acum... Mi-a spus, cum ziceam, că în timp ' ce a fost internat în spitalul din Roma, a primit o grămadă de telefoane anonime din partea unei femei... Și toate în legătură cu tine.

— Mulțumesc, zise Aldo, fără să-și schimbe tonul sau expresia feței.

— Am crezut, îngăimai, că-i mai bine să te previn.

— Mulțumesc, zise el din nou și se îndreptă spre ușă.

— Aldo! am strigat^ Te rog să mă scuzi pentru acest nefericit incident N-aveam de unde să știu că Signora Butali este aici.... și Caria Raspa...

— De ce nefericit? mă întrerupse el, oprindu-se cu mâna pe clanța ușii.

— Păi... sunt atât de diferite... N-au nimic în comun.

— Aici greșești, zise el, îngustându-și ochii și privindu-mă cu asprime. Amândouă urmăresc de fapt același scop. Atâta doar că această... Caria Raspa e mai sinceră și merge direct la țintă.

Ieși din cameră și peste o clipă auzii ușa de la intrare trântindu-se. După plecarea lui, mă cuprinse disperarea la gândul viitorului nesigur pe care trebuia să-l înfrunt.

Nu doream să rămân singur. L-am strigat pe Jacopo, care se pregătea să se retragă în camera lui.

— Pot să vin cu tine? l-am întrebat sfios.

La început a părut surprins de o asemenea cerere, apoi, un zâmbet i-a luminat fața.

— Bineînțeles, signor Beo. Tocmai curățăm argintăria. Veniți să mai stăm de vorbă.

M-a condus într-o încăpere care servea de bucătărie și de cameră de zi în același timp și a cărei fereastră dădea în via dei Sogni. Era o încăpere veselă, poate și pentru-că un canar cânta în acordurile unei melodii ce venea dintr-un tranzistor, pe care Jacopo se grăbi să-l închidă din respect pentru mine. Pereții erau acoperiți cu fotografii de avioane tăiate din paginile unor reviste și înrămate. Pe masă se aflau o grămadă# de obiecte de argint - cupe, platouri, cuțite, linguri și furculițe - unele lustruite, altele acoperite cu o pastă roz, în plin proces de curățare.

Pe unele mi le aminteam din copilărie.

— Asta-i a mea am zâmbit eu, luând de pe masă o cupă de argint. Am primit-o în dar la botez. Marta nu mă lăsa niciodată să beau din ea. Zicea că e prea frumoasă.

— Căpitanul ține acum zahărul în ea, spuse Jacopo. Se află întotdeauna pe masă la micul dejun. A lui e mult prea mare, adăugă el, arătându-mi o altă cupă pe care n-o curățase încă.

— îmi aduc aminte și de aceea. Mama o ținea în

MAURIER

dormitor și își punea florile în ea.

Ambele cupe erau marcate cu inițialele noastre, A.D.

— Căpitanul ține foarte mult la aceste obiecte vechi moștenite de la părinți. Se supără întotdeauna când se sparge sau când se pierde câte ceva. Și n-ar arunca pentru nimic în lume vreun obiect care ă aparținut tatălui său.

Am pus cupa la loc. Jacopo o luă de pe masă și începu s-o lustruiască.

— Mi se pare ciudat că un om ca el să aibă atâta respect pentru tradiții.

— Ciudat? repetă Jacopo, uimit. De ce? Vă asigur, Signor Beo, că întotdeauna a fost așa.

Poate că da. De când îl cunoști tu... Dar când era copil era mereu neascultător.

Ei, așa sunt toți băieții, râse el. Căpitanul nu mai e de

mult un copil. O să facă patruzeci de ani în noiembrie.

— Știu.

Canarul își reîncepuse cântecul vesel.

— Fratele meu mă îngrijorează, Jacopo, îi mărturisii eu.

— De ce să vă îngrijoreze? se miră Jacopo. Știe el ce are de făcut.

Am luat o bucată de piele și am început să-mi lustruiesc cupa.

— Nu ți se pare că s-a schimbat în ultimii ani?

Jacopo își continuă treaba, ca și când nu mi-ar fi auzit întrebarea.

— Poate că e ceva mai adâncit în gânduri, zise el după un timp și se încruntă. Și uneori are toane, ca toată lumea. Mă feresc întotdeauna să-l deranjez când e singur și se gândește.

— Și la ce se gândește?

— Ei, dac-aș ști! De mult n-aș mai lustrui argintăria din bucătărie. Aș fi, ca și el, director și aș da ordine altora.

Am izbucnit în râs. Jacopo, cu acea înțelepciune a omului simplu, avea dreptate.

— Eu și căpitanul ne înțelegem foarte bine, continuă el. Nu mi-am băgat niciodată nasul în treburile lui, cum făcea Marta.

— Marta? întrebai eu uluit.

— Da. în ultimul timp, nu numai că se apucase de băutură, dar ajunsese și foarte „posesivă” cum zice Căpitanul. ' Cred că din cauza vârstei... Voia să știe totul - ce făcea Căpitanul, unde se ducea, cine-i erau prietenii, ce gânduri avea și câte altele. „Doamne ferește!” - i-am spus eu fratelui dumneavoastră - „dac-aș ajunge așa, n-aș mai merita să trăiesc o singură zi. Să mă-mpușcați că pe-un câine” Și a zis că așa o să facă. Dar n-o să aibă de ce. N-o să ajung niciodată ca ea.

Terminasem de lustruit cupa. Inițialele scânteiau acum în lumină. Am pus-o pe masă și Jacopo mi-a întins-o pe-a lui Aldo. începui s-o frec cu putere.

— Și ce s-a întâmplat până la urmă? Aldo a dat-o afară din casă?

— Era anul trecut prin noiembrie, spuse el. Chiar după ziua lui de naștere. Căpitanul dăduse o mică petrecere la care invitasese câțiva studenți și o doamnă, pe Signora Butali... Se opri puțin, căutându-și cuvintele, profesorul Butali nu era acasă - plecase la Padova la o conferință. Și, cum toți invitații erau studenți, signora și-o fi zis că nu-i nimic rău dacă-l ajută'pe Căpitan să-i primească. Marta a pregătit masa și eu i-am servit. A fost o seară grozavă. Băieții își aduseseră chitarele și s-au distrat de minune. După petrecere, Căpitanul a condus-o pe signora acasă. Marta se îmbătase și n-a vrut să se ducă la culcare. A zis că-l așteaptă. Ce s-a mai întâmplat după aceea nu știu, dar cred că s-au certat rău, fiindcă a doua zi dimineața, și-a strâns lucrurile și s-a mutat la frații Ghigi.

— Și Aldo? insistai eu.

— A fost foarte supărat, recunosc Jacopo. A plecat cu mașina și nu l-am mai văzut vreo cinci zile. A zis că se duce la mare. Când s-a întors, mi-a spus că nici nu vrea să mai audă de Marta și cu asta s-a terminat totul. A continuat totuși s-o întrețină cât timp a stat la frații Ghigi. Am aflat chiar din gura lor că Je plătea pentru casă și masă. Marta nu le-a spus niciodată de ce plecase din casa lui. își ține gura chiar și când se îmbăta - și asta se întâmpla destul de des. Nici măcar nu mai pomenea numele Căpitanului. Dar să știți, Signor Beo, că tot ce a făcut, a fost numai din gelozie. Nici mai mult, nici mai puțin decât din gelozie. Așa-s femeile. Se opri și-și fluieră canarul care-i răspunse ciripind. Cucoane ca Signora Butali, sau țărance ca Marta - toate-s la fel. Scot și sufletul din tine și nu te lasă să-ți vezi de treabă.

Ridicai cupa lui Aldo. spre lumină și-mi văzui chipul reflectat în inițialele strălucitoare. Oare despre ce se discuta la ședința din casa rectorului? Și oare avea rectorul să-l rețină pe Aldo după plecarea celorlalți și să-i pomenească, fie chiar și ca din întâmplare, despre scrisorile anonime?

Deodată, am înțeles adevărul. Autoarea telefoanelor anonime nu era alta decât Marta. De aceea se dusesese la Roma. Alungată din casă după cearta cu Aldo, Marta trebuie să-și fi făcut în săptămânile următoare un plan de răzbunare. Aflase că profesorul Butali fusese internat în spitalul din Roma după Crăciun și că Aldo se apropiase din ce în ce mai mult de soția acestuia, sfârșind prin a-i deveni amant. Cu mintea întunecată de băutură, se hotărâse să-l trădeze...

Am pus de o parte cupa și m-am apropiat de fereastră lângă care se afla colivia canarului. După cum îmi spusese rectorul, telefoanele încetaseră de vreo săptămână - și asta pentru că Marta murise. Acum mă simțeam pentru prima dată bucuros că se întâmplase așa. Femeia aceea care murise nu mai

era Marta pe care mi-o aminteam din copilărie. Alcoolul îi pătrunsese în sânge ca o otravă, tulburându-i mințile și transformându-o într-un câine turbat, ce se repezise să muște mâna stăpânului care-l iubea. Fugise de acasă, neștiind că la capătul drumului o aștepta moartea.

Într-un fel asta-i era răsplata. „Clevetitoarea fusese amuțită pentru totdeauna... Vipera pierise înecată în propriu-i venin”... De ce-mi amintisem oare pe neașteptate de cuvintele nebunești ale Șoimului, pe care învățatul german le amintea în cartea despre viețile ducilor din Ruffano? „*CeZ mândri vor fi doborâți... cei trufași vor fi îngenunchiați... clevetitorii vor fi amuțiți pe vecie și vipera va pieri înecată în propriu-i venin*”.

Canarul își încheie cântecul într-o cascadă de triluri vesele.

M-am apropiat de colivie și l-am privit cu atenție. Gâtul îi mai palpita încă.

— Jacopo, spusei eu încet, când a fost fratele meu ultima dată la Roma?

— La Roma, Signor Beo? mă întrebă Jacopo, care pusese argintăria pe o tavă și se pregătea s-o ducă în apartamentul fratelui meu. Păi să vedem... parcă era într-o duminică... da, acum două săptămâni, în Duminica Floriilor. Ba nu, a plecat la Roma vineri, ca să consulte niște manuscrise de la Biblioteca Națională și s[^]a întors marți noaptea. Îi place să călătorească noaptea. Țin minte că și-a luat acasă micul dejun în dimineața de miercuri.

Jacopo luă tava și trecu în apartamentul lui Aldo, lăsând ușa deschisă. M-am așezat pe un scaun și am încercat să-mi imaginez ce se întâmplase. Probabil că Aldo o ucisese pe Marta. Poate că trecuse și el ca și noi cu mașina pe lângă bise

rică și o văzuse zăcând pe trepte. O fi coborât din mașină, cu gâncjul să-i vorbească, iar ea, ajunsă la disperare, i-o fi spus adevărul. Și atunci o omorâse. Mi-am amintit de cuțitul pe care-l scosese pe neașteptate din mânecă noaptea trecută, când f tăiasse legăturile lui Marelli. Poate că-și luase cuțitul cu el la Roma. Da, acum eram convins că el e asasinul.

Zgomotul unor pași mă smulse din gânduri. Cineva trecea pe sub fereastra bucătăriei. Peste o clipă, auzii o voce strigând: dii-mă pe nume și Cesare intră în bucătărie îmbrăcat în pardesiul meu și purtându-mi pălăria. În mână ducea valiza cu hainele pe care le lăsasem la pensiune.

— Ți-am adus lucrurile, zise el. Giorgio și Domenico au ținut-o de vorbă pe Signora Silvani în sufragerie, cerându-i să contribuie la fondul universității, așa că habar n-a avut că între timp eu m-am strecurat în camera ta și ți-am făcut bagajul. Toată afacerea a durat mai puțin de cinci minute... Am venit – să te scot din Ruffano.

L-am privit de parcă venea de pe altă lume. Nu înțelegeam nimic. De ce trebuia să plec din Ruffano?

— îmi pare rău, dar așa a ordonat Aldo. A pus totul la punct azi dimineață. Ai fi fost acum departe, dacă te-am fi găsit la timp.

— Dar parcă trebuia să joc rolul Șoimului la serbare...

— Acum nu mai trebuie. O să te duc cu mașina până la Fano și o să te îmbarc pe un vas de pescuit. Așa a spus Aldo. De ce? Nu știu.

Fratele meu acționase rapid. Nu știam dacă luase această hotărâre în seara precedentă, când se despărțise de mine pe neașteptate, sau mai târziu, în cursul dimineții și probabil că nici Cesare n-ar fi putut să mă lămurească. Nu mai avea nici o importanță... Nimic nu mai avea importanță, în afară de faptul că Aldo voia să scape de mine.

— Foarte bine, am spus. Sunt gata.

M-am ridicat, mi-am luat haina și pălăria și am ieșit din bucătărie în urma lui Cesare. În hol ne-am întâlnit cu Jacopo care se întorcea cu tava goală.

Dădu din cap, salutându-l pe Cesare.

— Trebuie să plec Jacopo, am zis. Așa am primit ordin.

— O să ne lipsiți, Signor Beo, spuse el, fără ca un singur mușchi să-i tresară pe față.

Mi-a strâns mâna și s-a grăbit să dispară pe ușa bucătăriei. Limuzina Alfa-Romeo era parcată în fața casei. Cesare deschise ușa și-mi aruncă valiza pe bancheta din spate. M-am așezat lângă el pe locul din față și în curând ieșeam din oraș, îndreptându-ne în viteză spre șoseaua ce ducea la Fano.

Îmi păraseam pentru a doua oară în răstimp de douăzeci de ani orașul natal și casa copilăriei. E drept că acum nu mai fluturam steagul dușmanului în mână, dar tot fugar eram... Fugeam de o crimă pe care nu o comiseseam, doar pentru a-i servi de acoperire fratelui meu. Mă obliga să fug din oraș doar ca să pună poliția pe o pistă falsă, care s-o îndepărteze cât mai mult de el.

Mi-am desprins privirile de pe șoseaua ce se desfășura în fața noastră și mi le-âm îndreptat spre orașul ascuns între munți pe care-l lăsasem în urmă și spre ogoarele din stânga, . acoperite de peria deasă a grâului abia încolțit sub soarele primăverii. Drumul șerpuia printre munți, urmând o vreme cursul unui râu care-și mâna apele învolburate spre țărmurile însozite ale Adriaticii. Cu cât ne apropiam de Fano, cu atât mă simțeam mai pierdut și mai cuprins de disperare.

— Cesare, întrebai eu, de ce l-ați urmat cu toții pe Aldo? Ce vă face să credeți în el?

— De ce să nu-l urmărim? se miră tânărul. Vorbește o limbă pe înțelesul nostru. Nimeni nu ne-a arătat dragoste până la el. Suntem toți orfani și el ne-a găsit și ne-a strâns în jurul lui.

— Și cum v-a găsit? .

MAURIER

— A făcut cercetări prin vechii lui tovarăși de luptă, foști partizani. Apoi a obținut burse pentru toți de la Consiliul universității. Și nu numai pentru noi. Au mai fost și alții înaintea noastră, care și-au terminat studiile și au plecat. Dacă au ajuns ceva în viață, asta i se datorează numai lui.

Mi-am dat seama că fratele meu făcuse totul în memoria mea. Fiindcă pe atunci mă crezuse mort. Iar acum, când în fine mă regăsise, mă alunga cât mai departe de el.

— Dar dacă a făcut atâtea pentru universitate și pentru niște orfani ca voi, care n-aveau cu ce să-și plăteacă taxele, am insistat eu, de ce vrea acum să distrugă totul, asmuțindu-vă unii împotriva altora și punând la cale tot felul de glume și mistificări complicate care au uneori un sfârșit tragic, ca în cazul lui Marelli?

— Glume?!? Mistificări?!? se arăta Cesare uimit. Noi nu le considerăm deloc glume. Și cred că nici Rizzio sau Elia, care au aflat în sfârșit ce înseamnă umilința. Cât despre Marelli, n-ar fi murit dacă nu fugea. N-ai învățat la religie, când erai la școală? Cel care încearcă să-și salveze viața, și-o pierde întotdeauna.

— Ba da, replicai eu. Dar asta-i cil totul altceva.

— Nouă nu ni se pare. Și nici lui Aldo.

Ne apropiam de periferia orașului Fano, cu case întunecate și mici, lipsite de personalitate. Eram din ce în ce mai deprimat.

— Unde mă duci? l-am întrebat pe Cesare.

— în port, răspunse el. La un pescar, fost partizan, pe care-l cheamă Marco. O să te ia cu el pe vas și o să te lase peste câteva zile undeva pe coastă, la Veneția probabil. Nu-ți face griji, o să aștepte instrucțiunile lui Aldo.

Da, desigur. Avea să aștepte instrucțiunile lui Aldo, care depindeau de ce mai afla poliția între timp. Dacă reușea să-i adoarmă bănuielile, ce mai conta că un oarecare ghid, Armino Fabbio, dispăruse

fără urmă?

Golful cu apele lui albastre și liniștite apăru curând în fața noastră. Pe plaja albă ca o scoică spălată de mare se vedeau primii turiști, niște puncte negre pierdute pe coastă. Câțiva muncitori vopseau șirurile de cabine pregătindu-le • pentru deschiderea sezonului estival. Mai rămăsese doar o săptămână până la Paște. Aerul cald era îmbibat de umezeală. În dreapta se afla un canal.

— Am ajuns, zise Cesare.

Opri mașina în fața unei cafenele de pe via Squaro, la capătul canalului, unde erau trase bărcile pescarilor. Un om cu fața arsă de soare, îmbrăct în niște jeansi decolorați stătea la o masă, cu un pahar în față și fuma liniștit o țigară. La vederea mașinii sări în picioare și se apropie în fugă de noi. Am coborât amândoi și l-am așteptat.

— El este Armiño, îi spuse Cesare, întinzându-i valiza. Salutări din partea Căpitanului.

— Bine-ai venit, zise pescarul și-mi strânse mâna. O să-mi facă plăcere să am un tovarăș de călătorie. O să-ți duc valiza și pardesiul pe vas. Ne vom imbarca foarte curând. Te așteptam doar pe dumneata și pe mecanic. Până vine el, avem timp să bem ceva.

Niciodată până atunci, nici chiar în copilărie, nu mă simțisem abandonat în voia soartei ca acum. Eram ca un colet uitat pe țărm care avea să fie înșfăcat de colții macaralei și azvârlit pe bord. Cred că până și Cesare mă compătimea.

— Totul o să fie bine îndată ce veți ajunge în larg, mă asigură el. Vrei să-i transmit ceva lui Aldo?

Ce altceva aş mai fi putut să-i spun decât ce știa și el prea bine - că tot ce făceam era doar pentru el?

— Spunei, am zis că *„înainte ca cei mândri să fie doborâți și cei trufași să fie ingenunchiați, clevetitoarea a fost amuțită pe vecie și vipera a pierit înecată în propriu-i venin”*

Pentru Cesare cuvintele mele n-aveau nici un sens. Poate că nici nu știa despre istoria neamțului

MAURIER

aceluia din care tradusese Federico.

— La revedere și mult noroc, mi-a urat el, urcându-se în mașină și demarând grăbit.

Marco, pescarul, mă întrebă ce doresc să beau. L-am rugat să-mi comande o bere.

— Deci dumneata ești fratele cel mic al căpitanului, zise el, măsurându-mă curios din cap până-n picioare. Nu semănați deloc.

— Nu... din nefericire, am murmurat eu.

— Frumos bărbat, Căpitanul, exclamă el admirativ. Am luptat cot la cot în munți în timpul războiului și am rămas buni prieteni. Când se satură de toate, vine pe-aici și-l iau cu mine pe mare. Marea te face să te simți ca un nou născut, zâmbi el și-mi întinse o țigară. Îți uiți pe loc toate grijile și necazurile. Ai să vezi, și cu dumneata o să fie la fel. Când a venit aici ultima dată, în noiembrie, fratele dumitale părea bolnav. Au fost de°ajuns cinci zile pe mare - și nu uita că pe atunci era iarnă - ca să fie alt om.

Chelnerul îmi aduse berea. Am ridicat paharul și i-am urat noroc pescarului.

— Asta s-a întâmplat cumva după ziua lui de naștere? l-am întrebat după un timp.

— Ziua de naștere? N-a pomenit nimic despre așa ceva. Era cam spre sfârșitul lunii. „Am avut un șoc grozav, Marco, mi-a spus el. Să nu mă întrebi nimic. Am venit la tine fiindcă vreau să uit totul” Părea sănătos la trup, ca în zilele de demult și muncea la rând cu oamenii echipajului. Altu-i era necazul. Mi-am zis că trebuie să fi fost vreo femeie... Sănătate! și fie ca marea să te vindece și pe dumneata de griji, îmi ură ridicându-și la rândul lui paharul.

Sorbeam încet din bere, gândindu-mă la ce îmi spusese Marco. Desigur, Aldo venise la el după cearta cu Marta. Așa cum aflasem de la Jacopo, Marta, care se îmbătase, avusese o izbucnire violentă. Credincioasă ca toate țărăncile bătrâne și suj/Usă unui străvechi cod moral, îi reproșase

probabil legătura cu o femeie căsătorită, mai ales că era vorba de soția rectorului. Cuprins de furie, fratele meu o alungase din casă. Nu înțelegeam însă de ce-i vorbise lui Marco despre un șoc.

Un om cărunt, nu prea înalt se apropie de masa noastră. Era și mai pârlit de soare decât Marco.

— El e Franco, zise pescarul, mecanicul vasului.

Franco îmi întinse o mână păroasă ca o labă de maimuță și murdară de unsoare.

— Mai am de lucru încă vreo două ore îi spuse el lui Marco. O să trebuie să ne amânăm puțin plecarea.

Drept răspuns, Marco trase o înjurătură și scuipă.

— I-am promis fratelui dumitale c-o să fim în larg până la amiază, zise el, întorcându-se spre mine și înălțând din umeri. Asta, când mi-a telefonat azi dimineață. Dar după aceea, n-a fost chip să te găsească. Și acum, poftim, colac peste pupăză, ne mai face și motorul necazuri. O să ne considerăm norocoși dacă om putea pleca pe la cinci după amiază.

Se ridică în picioare și arătă spre locul unde erau ancorate vasele.

— Vezi vasul acela albastru, cu catarg galben? Este „Garibaldi” al nostru. Eu și cu Franco o să plecăm acum și o să-ți luăm și valiza dumitale. Poți să te mai învârtești prin oraș dacă dorești și să te întorci peste vreo oră. Sau vrei să te luăm cu noi chiar acum?

— Nu. O să rămân aici și o să-mi termin berea.

O luară de-a lungul canalului și în curând îi văzui urcând la bordul lui „Garibaldi” Nu-mi prea plăcea vasul care urma să-mi servească de locuință în următoarele câteva zile. Marco avusese dreptate când spusese că nu sejnă cu fratele meu. Nu mă entuziasmau deloc călătoriile pe apă. Dimpotrivă, îmi stârneau chiar repulsie. Pe când lucram ca ghid, mă apucase odată răul de mare în Golful Neapole și mă

MAURIER

făcusem de râs în fața turiștilor. Iar acum, Adriatica, cu valurile ei uleioase mi se părea la fel de puțin atrăgătoare.

O vreme am rămas la masă, sorbind din când în când din paharul cu bere și întrebându-mă dacă se sfârșise ședința din casa rectorului. Deodată, m-am ridicat în picioare și am început să mă plimb de-a lungul canalului. Apoi, în loc să mă îndrept spre vas, am luat-o la stânga, spre plajă, unde câțiva tineri se mai prăjeau încă la soare. Un cârd de copii se bălăceau în apropierea țărmului scoțând strigăte de plăcere. În fața cabinelor proaspăt vopsite se înălțau o mulțime de umbrele ce străluceau în soare ca niște ciuperci uriașe, viu colorate. Mă simțeam cotropit de o adâncă tristețe.

În apropiere, un grup de copii în uniforme și cu părul tuns scurt, coborau spre mare, însoțiți de o călugăriță. Arătând cu mânuțele spre întinderea necuprinsă de apă și cu chipurile lor mici exprimând o nespusă uimire, alergară la-călugăriță și-i cerură voie să se descalțe. Femeia, îngăduitoare îi privea cu bunătate.

— Nu vă grăbiți copii! le strigă ea, aplecându-se să le

strângă pantofii și hăinuțele, într-un vârtej de fuste care se umflară în jurul ei ca un balon.

Eliberați de povara hainelor, copiii se avântară cu mâinile întinse spre mare.

— Cât sunt de fericiți, am spus, apropiindu-mă de ea.

— Văd marea pentru prima dată, zise călugărița. Sunt de la un orfelinat și, de Paște, s-a deschis o tabără pentru ei în Fano și o alta la Ancona.

Copiii intraseră în apă până la genunchi și se bălăceau veseli, scoțând țipete ascuțite și stropindu-se unii pe alții.

— N-ar trebui să le dau voie să intre în apă, îmi spuse ea. Dar au atât de puține bucurii...

Un băiețuș care-și tăiașe un deget într-un ciob, alergă plângând la ea și i se azvârli în brațe. Îl mângâie și îi puse un plasture pe rană. Într-o clipă, băiețușul se întoarse râzând la joacă,

— Nimic nu-mi place mai mult decât să-i aduc pe copii la mare, mărturisi femeia. Sunt de la orfelinatul din Ruffano, nu prea departe de aici.

Ce mică e lumea! mă gândii eu, amintindu-mi de clădirea mohorâtă din apropierea noului hotel Panorama.

— Știu orfelinatul acela. M-am născut în Ruffano, dar am plecat din oraș de multă Vreme și n-am avut niciodată ocazia să-l vizitez.

— E o casă veche într-o stare deplorabilă, îmi explică ea. E vorba să ne mutăm într-o clădire nouă din Ancona, unde locuia fostul superintendent al orfelinatului, care a murit cu mulți ani în urmă.

Am tăcut amândoi, urmărindu-i pe copiii care se jucau fericiți. În apă.

— Sunt toți orfani? o întrebai eu deodată, gândindu-mă la Cesare.

— Da, zise ea. Orfani, sau abandonați la ușa noastră la câteva zile după naștere. Uneori se mai

întâmplă s-o găsim pe mamă, prea slăbită ca să poată fugi la timp și atunci îi îngrijim și pe ea și pe copil. Mai târziu, se duce să-și caute de lucru, lăsând copilul în grija noastră. Câteodată, deși foarte rar, se mai găsește vreo familie care îi acceptă pe amândoi. își

ridică mâna, strigându-le copiilor să nu se îndepărteze de țarm. Acesta-i cazul cel mai fericit, atât pentru mamă cât și pentru copil, continuă ea. În zilele noastre, e din ce în ce mai greu de găsit o familie dispusă să ofere adăpost unui copil orfan. Se mai află totuși câte-o perechea de tineri căsătoriți care și-au pierdut copilul la naștere și care apelează la noi, vrând să-l înlocuiască repede, fără să se știe că nu-i al lor. Dar pentru asta e nevoie de o mare încredere reciprocă, zâmbi ea și ochii-i străluciră în spatele lentilelor groase. Contractul se încheie între noii părinți și superintendentul orfelinatului și e păstrat în mare taină. Dealtfel așa e cel mai bine pentru toți.

— Da, am zis, cred că aveți dreptate.

Își scoase un fluier din buzunarul ascuns printre faldurile veșmintelor ei ample și fluieră de două ori. Copiii își întoarseră îndată capetele și ieșiră din apă, alergând spre ea, ascultători ca niște cățeluși.

— Vedeți ce bine i-am educat? spuse ea râzând.

Mi-am privit ceasul. Mai erau doar câteva minute până la patru. Sosise momentul să mă imbarc pe „Garibaldi”.

— Dacă tot sunteți din Ruffano, spuse călugărița, poate că vă veți face cândva timp să treceți pe la orfelinat ca să-i vedeți pe copii.

— Mulțumesc, am să vin, îngânai eu o minciună de circumstanță. Dar parcă spuneți că se construiește o nouă clădire la Ancona. O să vă mutați șvdumneavoastră acolo? o întrebai, mai mult din politețe decât din curiozitate.

— *Da*, bineînțeles, zâmbi ea trist. Viața mea n-ar avea nici un rost fără acești copii. Am fost, ca și ei, un copil părăsit în urmă cu cincizeci de ani.

M-am simțit cutremurat de milă. Biata femeie, atât de urâtă, dar cu un suflet atât de mare nu cunoscuse nicicând o altfel de existență. Asemenea altor sute de copii, fusese azvârlită la ușa unui azil și condamnată să-și ducă viața între zidurile mănăstirii.

MAURIER

— La orfelinatul din Ruffano? o întrebai.

— Da, oftă ea. Nu mi-a fost prea ușor. Regulamentul era mult mai sever și duceam o viață spartană. Nici vorbă nu putea fi pe atunci de vacanțe la mare, cu toate că superintendentul nostru, Luigi Specca, era un om de o bunătate remarcabilă.

Începu să împartă mere și portocale dintr-o sacoșă copiilor care făcuseră cerc în jurul ei.

— Luigi Specca? am repetat eu.

— Da. Dar a murit de mult, în 1929 și, așa cum vă spuneam, a fost înmormântat la Ancona.

Mi-am luat rămas bun de la ea și i-am mulțumit, nici nu știam prea bine pentru ce. Poate pentru că în mintea mea se făcuse deodată lumină. M-am întors și am luat-o spre apus, prin spatele cabinelor de pe plajă, mânat parcă de aceeași putere divină care-l făcuse pe biblicul Saul să apuce pe drumul Damascului. Acum înțelegeam totul. Pricepusem rostul scrisorii tatălui meu și al dublei înregistrări a nașterii lui Aldo în registrul de botez. Fusesse și el un copil părăsit și, cum noul născut al părinților mei murise, Luigi Specca îi ajutase să-l înfieze. Secretul, bine păzit timp de patruzeci de ani îi fusese dezvăluit lui Aldo de Marta abia anul trecut, în noiembrie. Aldo, care era atât de mândru de tatăl lui și de familia în care se născuse nu suflase o vorbă în cele cinci luni care se scurseseră de atunci. Dar se simțise „doborât și ingenunchiat”. își pierduse pentru totdeauna prestigiul, nu în ochii celor din jur, care nu știau nimic, ci în proprii-i ochi. Mistificatorul fusese el însuși înșelat. Cel care făcea atâta caz de ipocrizia altora, pe care voia cu orice preț s-o demaște, se simțise el însuși demascat.

Am mers o bucată de vreme de-a lungul canalului, până când am ajuns în oraș. Nu-mi păsa de cele câteva lucruri care-mi rămăseseră pe „Garibaldi”. N-aveam alt gând decât să dau ochii cât mai curând cu Aldo. Trebuia să găsesc cât mai repede un tren sau un autobuz cu care să mă întorc la Ruffano. A doua zi avea să aibă loc serbarea și nu

puteam lipsi de la căderea Șoimului.

21

Când am ajuns în stația de autobuz, mi-am dat brusc seama că nu aveam decât două mii de lire în buzunar. Întâmplările prin care trecusem în ziua aceea, vizita la Signora Butali, refugiarea în apartamentul Cariei Raspa și plecarea grăbită din Ruffano mă împiedicaseră să-mi ridic salariul. Mi-am amintit că nu-i plătisem Signoréi'Silvani pentru săptămâna aceea... Poate că se gândise Aldo la asta.

Nu puteam închiria o mașină până la Ruffano. Costa mai mult de două mii de lire. Așa cum am aflat de la depoul de autobuze, ultimul autobuz spre Ruffano plecase la trei și jumătate. În stație se afla însă unul care făcea cursa pe coastă până la Pisaro, o localitate situată la vreo zece kilometri de Ruffano. M-am hotărât pe loc și am sărit în el în ultima clipă. În timp ce traversam canalul, m-am uitat spre port, gândindu-mă că Marco și prietenul lui, Franco, mă așteptau la bordul lui „Garibaldi”. Când vor vedea că întârzii, vor crede că m-am rătăcit prin oraș și vor începe să mă caute prin baruri și cafenele. Abia după aceea aveau să-i telefoneze lui Aldo că am dispărut.

Priveam pe fereastră, încercând să-mi fac un plan de acțiune. Aldo n-o omorâse pe Marta pentru că-l amenințase cu dezvăluirea legăturii lui. cu Signora Butali. Nu. Adevăratul motiv al crimei era că se temea că, la. beție, femeia va dezvălui secretul nașterii lui. Toată lumea avea să afle că directorul Consiliului Artelojr nu era decât un copil abandonat, fără nume și fără familie și el nu putea suporta o asemenea rușine. Voiam să-l văd și să-i spun că pentru mine nu se schimbase nimic, că-l consideram, ca și până atunci, ca pe un frate și că voiam să împart tot ce aveam cu el. în copilărie, uneori mă alintase, alteori mă chinuse. La fel făcea și acum. Dar acum știam că e și el vulnerabil ca și mine și de

aceea mă pregăteam să-i vorbesc ca unui egal.
Autobuzul parcursese cei doisprezece kilometri până
la

Pesaro în câteva minute. Am coborât și m-am îndreptat spre p orarul curselor afișat în stație. Următorul autobuz pleca spre Ruffano la cinci și jumătate. Mai aveam de așteptat o oră, pe care mă hotărâi.s-o petrec hoinărind prin stațiune. Străzile erau pline de oameni, majoritatea turiști, care se opreau în fața vitrinelor sau se îndreptau spre locurile de distracție amenajate pe plajă. Deodată, auzii un huruit cunoscut și într-o clipă, două motociclete opriră chiar lângă mine. Printre strigăte și fluierături, auzii un glas tânăr de fată chemându-mă pe nume: „Armino!” M-am întors și am dat cu ochii de Caterina și Paolo Pasquale, care se pregăteau să coboare de pe motociclete, urmați îndeaproape de Gino și Mario, studenții de la pensiunea Signorei Silvani.

— Am pus mâna pe tine! strigă Caterina și n-ai cum să mai scapi. Știm tot ce-ai făcut, cum ți-ai luat lucrurile pe furiș și ai întins-o fără să-i plătești Signorei Silvani.

Fără să mai aștepte explicații, săriră cu toții în stradă și mă înconjurară. M-am uitat disperat în jur. Câțiva trecători se opriseră și ne priveau uimiți.

— Ascultați-mă, am început eu. Am să vă explic...

— Ai face bine să te grăbești, mă întrerupse Paolo. Să nu crezi că o să-ți permitem să te porți în felul ăsta cu signora Silvani. Dă-ne banii pe loc, sau o să te ducem la poliție.

—. N-am bani la mine, am reușit eu să îngân. Nu mi-au mai rămas decât mai puțin de două mii de lire.

Rămăsesem în mijlocul străzii și încurcam circulația. Un șofer scoase capul pe fereastra mașinii și începu să răcnească la noi.

— Te așteptăm la cafeneaua Rossini, îi spuse Paolo Caterinci, făcându-i un semn din cap. O să-l iau

pe Armino cu mine pe motocicletă. O să ne lămurim noi ce-i cu el, acolo. Voi, Mario și Gino, veniți imediat în spatele nostru și aveți grijă să nu încerce să fugă.

N-aveam de ales. Tot nu m-ar fi înțeles dacă aș fi încercat să le spun totul în câteva cuvinte. Am ridicat din umeri și m-am urcat pe motocicletă în spatele lui Paolo. În câteva minute am ajuns în Piazza del Popolo și ne-am oprit lângă colonade, ceva mai jos de palatul ducal. Am coborât, și Paolo a luat-o înainte, iar Gino și Mario m-au apucat fiecare de câte un braț, ducându-mă spre cafeneaua ce se afla la câțiva pași de noi.

Paolo ne-a făcut semn spre o masă mai retrasă de lângă fereastră.

— E foarte bine aici, zise el. Caterina o să ne vadă imediat. A comandat bere pentru toți și după ce a plecat chelnerul, s-a întors spre mine și m-a privit drept în față.

— Ei, și acum să te auzim. Ce-ai zis că vrei să ne spui?

— Sunt căutat de poliție, începui eu. Am fost obligat să fug.

— Așa zicea și Signora Silvani, exclamă Gino schimbând priviri pline de înțeles cu ceilalți. Azi dimineață te-a căutat cineva la pensiune. N-a vrut să spună de ce, dar Signora Silvani a bănuț că e un agent în haine civile.

— Știu, am spus eu. Din fericire, l-am văzut la timp și m-am ascuns. N-am avut vreme să trec pe la universitate ca să-mi iau salariul, așa că n-am avut cu ce să-mi plătesc pensiunea. Și voi ați fi făcut la fel în locul meu.

Se holbară toți trei la mine, incapabili să scoată o vorbă de uimire. Între timp, sosise și chelnerul cu berea.

— Dar pentru ce te caută poliția? Ce-ai făcut? mă întrebă Paolo după plecarea lui.

— N-am făcut nimic.* Și totuși faptele sunt împotriva mea. Cred că cineva încearcă să arunce

asupra mea vina pentru crima pe care a comis-o. Și o să fiu nevoit să mi-o asum. Pentru că... acel cineva se întâmplă să fie fratele meu.

Caterina care alergase la cafenea într-un suflet, se apropie de masa noastră, își trase un scaun și se așază între mine și Paolo.

— Ce s-a întâmplat? mă întrebă ea.

Paolo îi explică totul în câteva cuvinte.

— Eu îl cred, spuse ea după o clipă. îl cunoaștem de o săptămână. Nu e el omul care să fugă fără motiv. Dar despre ce-i vorba? E ceva în legătură cu agenția la care lucrai înainte de a veni la Ruffano?

— Da, răspunsei. La urma urmei', nici nu era prea departe de adevăr.

— Și de ce-ai ales tocmai Pesaro? mă întrebă Mano, care asistase tăcut la discuția noastră, aplecându-se spre mine.

Renunțaseră la tonul aspru de până atunci și parcă începuseră să-și recapete încrederea în mine. Gino îmi oferi chiar o țigară. îi priveam, gândindu-mă că și ei fac parte din aceeași generație ca și Cesare, Giorgio și Domenico. Erau toți tineri și nu știau încă ce înseamnă greutățile vieții. Deși aveau concepții și idealuri diferite, exista totuși o trăsătură fundamentală care-i unea: setea de viață și de aventură.

— M-am tot gândit în cele câteva ore care s-au scurs de când am plecat și am ajuns la concluzia că am făcut o greșeală părăsind orașul, le-am spus eu. Am hotărât să mă întorc. Intenționez să iau autobuzul de cinci și jumătate.

S-au întors spre mine uluiți.

— Și de ce să te întorci la Ruffano? mă întrebă într-un târziu Paolo. Dacă te-nhață poliția?

— Poate c-o să mă-nhațe, am răspuns. Dar nu mai mi-e teamă. Să nu mă întrebați de ce.

Nici n-au zâmbit măcar. Mă tratau cu aceeași seriozitate ca și Cesare sau Domenico.

— Deși nu vă pot da preț multe amănunte, reluai

eu, vreau să vă spun că fratele meu locuiește în Ruffano și că nu purtăm același nume. Tot ce s-a întâmplat – dacă a comis într-adevăr acea faptă abominabilă de care îl bănuiesc – nu se datorează decât unei mândrii de familie prost înțelese. Trebuie să-i vorbesc și să lămurim lucrurile.

Mi-au dat probabil dreptate, căci nu mi-au mai pus nici o întrebare, deși le citeam curiozitatea în priviri.

— Să știi că eu una te înțeleg, îmi spuse Caterina, atingându-mi brațul. Dacă Paolo ar comite o fărădelege, aș lua-o și eu asupra mea, dar aș vrea să aflu neapărat ce l-a împins s-o facă. Cred că relațiile de familie trebuie să se bazeze pe cinste și încredere reciprocă. Dar noi suntem gemeni și poate de aceea suntem mai strâns legați unul de altul.

— Nu e vorba numai de legături de sânge aici, zise Gino, ci și de sentimentul de prietenie. Și eu mi-aș asuma răspunderea unei fapte comise de Gino, dar mai întâi ar trebui să-i cunosc motivele.

— Așa vrei să procedezi și dumneata cu fratele dumitale? mă întrebă Caterina.

— Da, am răspuns. Întocmai.

— O să avem noi grijă ca Signora Silvani să-și primească banii, îmi spuse Paolo, sorbindu-și berea. Dar nu asta-i problema acum. Important este să ajungi în Ruffano fără să te descopere poliția. O să te ajutăm, dar trebuie să ne gândim cum.

Genereozitatea lor m-a mișcat. De ce aveau încredere în mine? N-aveau nici un motiv, așa cum n-avusesse nici Caria Raspa atunci când mă ascunsese în apartamentul ei. Mă crezuse, deși se putea prea bine să fiu un criminal. Iar-acum, tinerii ăștia mă credeau, deși după toate aparențele nu eram decât un escroc.

— Am găsit! exclamă deodată Caterina. Mâine e serbarea. O să-l îmbrăcăm pe Armino în haine de revoluționar și vă asigur că nici un polițist n-o să-l mai recunoască dintre miile de studenți. ” ,

— Cum să-l îmbrăcăm?!? se miră Gino. Doar știi

MAURIER

că Donati ne-a spus să venim îmbrăcați în haine de stradă.

— Păi tocmai asta e, răspunse ea veselă. Poate îmbrăca orice - cămașă, jeanși, pulover. Uită-te la costumul lui ele-; gant. îl recunoaște oricine de la o poștă. Dar ia să-și tundă părul și să-și pună o cămașă colorată și o pereche de jeanși! N-o să se mai recunoască nici el.

— Așa e, îi dădu Paolo dreptate. Hai să-l ducem la frizer ca să-l tundă. Pe urmă o să-i găsim niște haine în piață. O să contribuim toți în mod egal. Iar dumneata, Armino, păstrează-ți banii. O să ai nevoie de ei.

Eram ca o păpușă în mâinile lor. Paolo plăti berea și ieșirăm din cafenea. Mă lăsai târât într-o frizerie, unde din elegantul reprezentant al agenției Sunshine Tours, mă transformai cât ai clipi din ochi într-un tinerel insignifiant. Transformarea deveni și mai evidentă după ce-mi dezbrăcai costumul în spatele unei grămezi de lăzi, punându-mi în schimb o pereche de jeanși negri cu curea de piele și o cămașă verde, o haină de piele și niște pantofi sport, cumpărate toate pe banii studenților.

Tot ei mi-au strâns hainele vechi într-un balot pe care i l-au dat în păstrare Caterinci.

— Sunt îngrozitoare, mi-a spus ea, izbucnind în râs. O să fac tot ce-mi stă în putință ca să le pierd.

Când am ajuns în cele din urmă în fața unei oglinzi, am început să mă îndoiesc că însuși Aldo mă va mai recunoaște, mai ales cu tunsoarea aceea. Parcă eram un imigrant pe jumătate barbar, abia debarcat pe țărmurile Americii. Doar cuțitul îmi lipsea de la brâu.

— Arăți nemaipomenit, mi-a șoptit Caterina, strângându-mi mâna. Mult mai bine decât până acum.

— Acum ai „stil” spuse și Gino. Exact ce-ți lipsea mai înainte.

Admirația lor m-a derutat, descurajându-mă în

același timp. Dacă noua mea ipostază le satisfăcea pe deplin gusturile estetice, însemna că nu puteam avea nimic în comun cu ei. Sau poate nu voiau decât să fie amabili.

— O să mai hoinărim prin oraș o vreme, ne anunță Paolo. N-are rost să ne întoarcem la Ruffano înainte de căderea, întunericului. Caterina va lua mai târziu autobuzul, iar noi o să-l escortăm pe motocicletă. Hai să mergem să vedem dacă s-a deschis Palatul Sporturilor. Ne întâlnim la intrare, Caterina.

Mi-am reluat locul pe motocicletă în spatele lui Paolo și în următoarele câteva ore am gustat alături de ei din plăcerile îndoilenice ale unui weekend studentesc. Am înconjurat plaja în câteva rânduri, am coborât pe viala Trieste urmărind mașinile cu turiști, am intrat în cele mai aglomerate baruri și cafenele în care din aparatele de radio se revărsa o muzică infernală și ne-am sfârșit seara într-un restaurant, consumând cantități uriașe de „bardeto”, o ciorbă de pește cu suc de roșii, sofran și usturoi, pe care Marta se pricepea să ne-o gătească minunat în copilărie.

Se făcuse aproape ora nouă, când în sfârșit am condus-o pe Caterina la stația de autobuz. S-a urcat luând balotul cu haine cu ea, iar noi am însoțit autobuzul pe șosea până la Ruffano, spre furia șoferului. Nu știam ce mă aștepta la întoarcerea în oraș. Nici nu mai îmi păsa de altfel. Încetase să-mi pese încă de când mă aflam pe plaja de la Fano, cu câteva ore în urmă. Am încetat să mă mai gândesc la viitor, încercând să savurez plăcerea călătoriei în goana motocicletei.

Curând, am văzut luminile orașului și Domul ce strălucea printre culmile munților înălțându-se în fața noastră ca o cetate celestă.

Ne apropiam dinspre est și palatul ducal ne era încă ascuns vederii. Lumina albă care se înălța spre cer, lăsa însă să i se ghicească prezența. De cealaltă

parte, printre lumini, se amesteca desigur și cea care venea din casa copilăriei mele de pe via dei Sogni. De la una din ferestrele ei privisem de atâtea ori cu Aldo spre vale, simțindu-ne mult deasupra celor caTe-și duceau viața în căsuțele presărate pe coastele munților.

Am intrat pe Poarta Malebranche. Privirile mi-au fost fără voie atrase de clădirea orfelinatului de pe versantul de nord. în clădirea aceea mohorâtă și mizeră și-ar fi petrecut Aldo copilăria, dacă n-ar fi fost tatăl meu și prea bunul Luigi Specca. Acolo ar fi crescut, îmbrăcat în uniforma cenușie a orfelinatului, cu capul ras și purtând un cu totul alt nume. Iar eu, singurul fiu la părinți, născut mult prea târziu, aș fi primit numele Aldo... Și poate că, dacă n-aș fi crescut în umbra lui, sfios și docil, gata să-i îndeplinesc oricând ordinele, viața mea ar fi fost alta. Și totuși, nu. Asta n-ar fi schimbat nimic. Chiar dacă nu mi-ar fi fost frate, chiar de n-ar fi ajuns fiul părinților mei, tot ar fi pus stăpânire pe mine, pe trupul și pe sufletul meu. Mă dominase întotdeauna și continua să mă domine și acum. Era geniul meu bun, dar și cel rău în acelaș timp. în toți anii aceia când îl crezusem mort, viața-mi fusese goală, fără sens.

Autobuzul se opri la marginea orașului. Paolo, urmat de cei doi prieteni, își conduseră motocicletele în viteză mai departe până la Piazza del Duca Carlo. Ca și în seara de marți, statuia ducelui era puternic luminată. Din înălțimea pedestalului său, ducele părea să privească cu blândețe mulțimea pestriță car© se perinda prin piață. Avea loc o paradă a premianților de onoare ai universității care purtau la gât lanțuri cu medalioane, așa cum era obiceiul, urmați de un lung șir de studenți care-i aclamau și cântau. Muzica armonicilor, chitarelor și fluierelor umplea văzduhul. Părinții, mândri de odrasele lor, asistau la veselia tinerilor cu ochi indulgenți, plimbându-se de-a lungul străzii. Se făceau colecte pentru fondul universității. Artificii izbucneau în

jerbe luminoase spre cer. Mașini în care se îngrămădeau curioșii traversau încet piața și motocicletele conduse de studenți o înconjurau în huruit de motoare, descriind cercuri tot mai largi.

— Ce ți-am spus eu? zise Paolo, când doi carabinieri în uniforme imaculate trecură liniștiți pe lângă noi, fără să ne acorde nici o atenție. Așa cum arăți acum, te pierzi printre ai noștri și nici unuia dintre polițiștii ăștia de care e plin orașul n-o să-i treacă prin cap să se uite mai bine la tine.

Un grup enorm de studenți se adunase ceva mai departe, în fața casei profesorului Elia vociferând și scandându-i numele.

— Elia... Elia... strigau ei. Profesorul Elia apărură în cadrul ușii și le răspunse fluturându-și mâna. Un strigăt izbucni din toate piepturile, urmat de un ropot de aplauze. Elia era secondat de majoritate profesorilor de la facultatea de comerț și după cât se părea reușise să-și recapete măcar parțial aplombul. Avu totuși un moment de ezitare, când un student din mulțime strigă: „Unde îți sunt chiloții de baie?” lansând o ploaie de artificii și toată lumea izbucni involuntar în râs. Își mai flutură odată mâna și se grăbi să se retragă în casă, semn că amintirea acelei serii de marți îi mai stăruia încă în minte,

— Cine și-a permis...? izbucni Gino furios.

Toate capetele se întoarseră spre partea din care venise strigătul. „JE unul de la Litere” se înfuriară și cei din jur. „Să-l prindem! Să-l omorâm”.

Într-o clipă se iscă un vacarm de nedescris, mulțimea se dispersă și toată lumea începu să alerge.

Acum cred că-ți dai seama cam ce urmează să se întâmple, îmi șopti Paolo la ureche. Ce rost o fi avut să alerge după el acum? Oricum n-o să ne scape nici unul mâine.

Își puse în funcțiune motorul, pregătindu-se de plecare. Deodată, Caterina se desprinsese din mulțime și sări sprintenă pe motocicletă, cățărându-se pe

spațiul îngust dintre mânere.

— Grăbește-te, îi strigă ea cu respirația tăiată, avem loc toți trei foarte bine. Hai să vedem ce se petrece pe versantul opus.

Am părăsit în goană Piazza del Duca Carlo, urmați de Gino și Mario și ne-am îndreptat spre șoseaua care se întindea de-a lungul zidurilor vechii cetăți. Acum vedeam palatul ducal cu turnurile lui gemene strălucind în toată splendoarea. Superbul edificiu părea o sculptură uriașă suspendată între pământ și cer, pe fundalul bolții înstelate. Am coborât cât ai clipi din ochi în vale, cu intenția de a urca pe versantul sudic. Când am ajuns însă în fața noii clădiri a universității, ne-am dat seama că orice cale de acces fusese blocată de un grup de studenți înarmați.

— Ce se întâmplă? Mai fac cei de la Litere încă repetiții? răcni Gino, încercând să acopere zgomotul motorului. În aceeași clipă văzurăm strălucind oțelul pumnalelor. Studenții începuseră să alerge spre noi în ordine, fără o vorbă. Gino apăsă pedala motocicletei și încercă să întoarcă. Un cuțit căzu fulgerător, înfingându-se în pământ chiar în fața noastră.

— Aproiați-vă, dacă aveți curaj! ne strigă o voce din întuneric.

— Dumnezeu! zise Paolo, cu ăștia nu-i de glumă, întoarse și pomi după Gino, scăpând ca prin minune de cel deal doilea cuțit care se abătu la fel de fulgerător spre noi.

Am coborât în viteză culmea și nu ne-am oprit decât departe, sub zidurile cetății. Am sărit de pe motociclete și neam uitat uluiți unii la alții. În depărtare, palatul ducal scăldat în lumină strălucea senin în întunericul nopții. Ne albisem la față. Caterina tremura de emoție.

Cel puțin acum știm la ce să ne așteptăm mâine, zise Gino gâfâind.

— Știam de mult, spuse Paolo liniștit. Nu v-

aduceți aminte ce ne-a spus Donati la teatru luni seara? Problema e cine lovește primul. Asta-i tot. Va trebui să-i atacăm cu pietre și să-i dispersăm, înainte de a avea vreme să-și scoată săbiile și să-și lanseze cuțitele. Pe urmă o să fie ușor să-i învingem în lupta corp la corp.

— Ar trebui să le spunem șefilor noștri ce-am văzut, zise Mario. Parcă am auzit că se întâlnesc astă seară în via dei Martiri.

— Așa e, fu de acord Gino.

— Poate că n-ar trebui să te implicăm și pe dumneata în această dispută, spuse Paolo, întorcându-se spre mine, dar acum te considerăm ca făcând parte din ai noștri. Ce se întâmplă însă cu fratele dumitale? Are vreo legătură cu studenții și cu universitatea?

— Doar indirect.

— Atunci ai face mai bine să-l anunți la ce se poate aștepta, dacă va ieși mâine pe stradă.

,— Cred că știe deja.

— Ce ros are să ne pierdem timpul cu discuții inutile, zise Caterina cu fața palidă și încordată, bătând nerăbdătoare din picior. Mai bine ne-am grăbi să le spunem alor noștri ce se întâmplă. Nimeni n-ar trebui să se ducă la culcare în noaptea asta. Ar trebui să ieșim la marginea orașului și să căutăm pietre. Cam așa de mari, arată ea, descriind un cerc cu mâna, și legate între ele ca să aibă mai multă forță.

— Cate are dreptate, zise Gino. Hai să plecăm. Să ne ducem mai întâi în via dei Martiri să vorbim cu ai noștri, poate stabilim un plan de atac. Să mergem, Mario.

, Se aruncară pe motocicletă și dispărură în direcția porții dei Martiri.

— Ei și acum, ce-ai de gând? mă întrebă Paolo, întorcându-se spre mine. Vrei să te ducem la fratele dumitale?

— Nu, am răspuns.

MAURIER

Mă hotărâsem. Nu rezolvam nimic dacă mă întorceam la pensiune. Ba, chiar dimpotrivă, se putea ca Aldo să le fi ordonat băieților- să mă aștepte și să mă ducă imediat înapoi la Fano. Și a doua zi... A doua zi, la ora zece, cortegiul Șoimului avea să pornească din Piazza del Duca Carlo. încă nu știam cine va face parte din el, dar eram sigur că Aldo nu va lipsi.

Vremea era frumoasă și haina de piele cumpărată la Pesaro îmi putea foarte bine ține de cald. îi spusei lui Paolo că intenționez să-mi petrec noaptea pe o bancă din grădina publică.

— Cum dorești, zise el ridicând din umeri. Dar va trebui să vii cu noi mâine, ține minte. O să ne găsești în fața bisericii San Cipriano. Și, ia asta, adăugă, întinzându-mi un cuțit. Eu o să fac rost de altul de la Gino. După câte s-au petrecut astă seară, s-ar putea să ai nevoie de el.

M-am urcat din nou împreună cu Caterina în spatele lui pe motocicletă și am pornit spre parc. Mulțimea se rărise considerabil, majoritatea oamenilor îndreptându-se spre centrul orașului. Eram sigur că peste noapte voi fi singur în parc.

— Nu uita să-ți umpli buzunarele cu pietre, îmi aminti Caterina. Se găsesc o grămadă pe sub copaci. Și i-ați pachetul cu haine. îl poți folosi drept pernă. Îți urez noroc și-ți promit că te vom căuta mâine.

Am rămas pe loc privind în urma motocicletei până ce am pierdut-o din vedere. Luminile din jur se stinseră brusc. Statuia ducelui Carlo nu mai era acum decât o umbră. Orologiul Domului bătuse ora unsprezece, urmat pe rând de clopotele tuturor bisericilor din oraș. Când ultima bătaie de clopot se stinse, mă întinsei pe o bancă și, punându-mi balotul cu haine sub cap, îmi împreunai mâinile și rămăsei cu ochii ațintiți asupra cerului întunecat.

' 22

Nu-mi amintesc să fi închis ochii în noaptea aceea. Țin minte doar că din când în când eram scuturat de frisoane. La un moment dat, am sărit de pe bancă și am început să alerg încolo și înapoi, bătând pământul cu picioarele și suflau du-mi în pumni ca să mă încălzesc. Cu greu am rezistat tentației de a mă târî sub porticul casei profesorului Elia, gândindu-mă că veghea mea în frigul nopții era ca un fel de test. În timpul războiului, Aldo petrecuse nopți întregi sub cerul liber alături de partizani. Antonio, Roberto... băieții aceia crescuseră în munți în anii Rezistenței nu știuseră ce înseamnă un acoperiș deasupra capului. Pe când eu... îmi petrecusem toată copilăria în niște hoteluri nenorocite de mîna a doua, închis într-o cameră mohorâtă, cu iz de igrasie. Bărbații care mă răsfațau și mă mângâiau uneori, sperând să câștige astfel favorurile mamei vorbeau o limbă necunoscută și, în locul mirosului de pământ reavăn și de praf de pușcă al partizanilor, răspândeau o duhoare stătută de vin și de transpirație, care-mi făcea greață. Lui Aldo și studenților lui orfani le servise adesea drept pat pământul tare, sau cel mult un sac de dormit, pe când eu» mă sufocasem în perne de puf și cuverturi de mătase în cămăruța de lângă dormitorul mamei, ascultând șoapte desuete de dragoste, în loc de triluri de păsări și șopot de izvoare.

Eram hotărât că în noaptea aceea să aflu nu numai frumusețile, dar și greutățile unei realități pe care n-o cunoscusem niciodată. Cu cât senzația de frig devenea mai puternică, cu cât înțepeneam mai tare, cu atât simțeam că re trăiesc mai intens senzațiile și sentimentele lor din trecut. Suferința prin care treceam era ca un fel de jertfă târzie pe altarul multelor lor suferințe de odinioară.

MAURIER

Într-un târziu, am ieșit din parc și m-am apropiat de poarta orfelinatului. Am rămas mult timp acolo, privind zorii care mijeau deasupra orașului. La început, întunericul s-a estompat, pentru ca apoi să se transforme într-un cenușiu rece. În cele din urmă, cerul s-a albit și orașul a fost învăluit într-o lumină purpurie. Soarele s-a ridicat încet deasupra culmilor adormite, trimițându-și razele scînteietoare prin văi și mușți, prin ferestrele caselor. Frunzele copacilor au început să foșnească și păsările trezite din nou la viață și-au înălțat spre cer cântecul timid la început, apoi tot mai puternic.

În copilărie mă trezisem adesea strigat de vocea lui Aldo sau de cea a Martei, venind din bucătărie. Pe atunci flecare răsărit de soare părea promisiunea unei fericiri eterne. Acum, când îl priveam transformând turlile bisericilor în săbii de foc, înțelegeam că nu există nimic etem, sau că eternitatea se reduce de fapt la repetarea la nesfârșit a milioanelor de epoci apuse și de oameni dispăruți. Acesta era epitaful lor. Creaseră frumosul și ni-l lăsaseră moștenire. Scurta lor viață fusese ca o flacără ce se consumă într-o clipă, dispărând în neant.

M-am întrebat atunci de ce dorim mai mult, de ce aspirăm să ne perpetuăm într-un fel de paradis etern. Omul este acel Prometeu veșnic înlănțuit de stânca ce simbolizează pământul și toate celelalte stele nedescoperite încă, ce se ascund undeva în imensitatea universului. Totul este să îndrăznească. Să-și depășească condiția și să sfideze moartea.

Am continuat să privesc soarele care începea să încălzească pământul și orașul care se deștepta, ieșind treptat din tihna izbăvitoare a nopții. Mi-am îndreptat gândul nu numai spre Aldo, ci și spre toți acei studenți, care mai dormeau încă • și care peste câteva ore aveau să se bată pe străzi. Serbarea aceea nu era doar o încercare de a reaminti printr-un spectacol splendorile medievale, ci un îndemn și o

chemare la distrugere. N-aveam nici o putere. Era ca un război care, odată declanșat, nu mai poate fi împiedicat de voința unui singur om. Chiar dacă serbarea ar fi fost interzisă în ultimul moment, nimeni nu i-ar mai fi putut opri pe studenți. V^oi^{au} se bată. Voiau să se omoare... întocmai cum se luptaseră și se ucise- seră între ei străbunii lor în urmă cu secole pe străzile acelei cetăți, însângărându-le. Iar eu nu aveam scăpare. Trebuia să lupt alături de ei.

Mai era puțin până la ora șapte, când am auzit deodată tropotul cailor. Zgomotul venea din piața din spatele meu. M-am întors spre statuie și i-am văzut urcând strada. Erau aduși în perechi, fiecare Călăreț ținând de căpăstru cel de al doilea cal. Veneau de pe șoseaua lungă ce urca spre Ruffano din valea de la poalele munților.

Mi-am amintit apoi că în seara din ajun, când înconjurasem orașul pe motociclete, văzusem lumini pe stadionul din dreapta. Nu le dădusem nici o atenție atunci. Acum știam. Caii și însoțitorii lor fuseseră duși acolo înainte de apusul soarelui și acum soseau în piață ca să participe la spectacol. Acesta era cortegiul la care se referise Aldo la întrunirea de miercuri de la palat.

Călăreții descălecară și-și conduseră caii la umbră sub . copaci. Sub căldura soarelui, pământul începuse să se încingă și gazonul din parc părea că fumegă, răspândind în jur miros de iarbă proaspătă.

M-am apropiat și am numărat caii. Erau optsprezece ~ toți niște exemplare superbe. Își ridicaseră capetele mândre și priveau curioși în jur. Nu purtau șei. Părul le strălucea în soare și își agitau cozile ce aduceau cu penele uriașe purtate cândva de cuceritori.

— De unde i-ați adus? l-am întrebat pe unul dintre oameni.

— Din Senegal, mi-a răspuns.

L-am măsurat neîncrezător cu privirea.

MAURIER

— Vrei să zici că sunt cai de rasă?

— Bineînțeles, a zâmbit el. Toți până la unul. Au fost împrumutați pentru serbare și toată iama i-am antrenat în munți.

— I-ați antrenat... pentru ce?

— Cum pentru ce? se holbă omul la mine. Pentru cursa din dimineața asta. Dumneata nu știi ce se întâmplă în propriul duminical oraș?

— Nu, am zis. Nu, Ni s-a spus doar că astăzi la ora zece va pomi o procesiune din piață, îndreptându-se spre palatul ducal.

— O procesiune? se miră el. Poți să-i spui și așa dacă vrei, deși te asigur că nu asta o să vedeți.

Începu să râdă și-l chemă pe unul dintre îngrijitori, care se afla în apropiere.

— Băiatul ăsta este student, zise el și vrea să știe ce o să se întâmple astăzi în piață. Spune-i tu. Dar ai grijă să-l iei cu binișorul.

— Trebuie doar să vă feriți din calea cailor, îmi explică omul. Asta-i totul. Animalele sunt asigurate și pentru propri-

etari, altceva nu mai contează. O să vedeți astăzi un galop îngrozitor, cum n-a mai fost decât acum vreo cinci sute de ani. Cel puțin așa am auzit. Parcar fi numai nebuni în orașul ăsta. Dar dacă vor să-și frângă gâtul, îi privește. Dar ia stai puțin. Uită-te acolo.

O furgonetă se opri în piață și omul de lângă șofer sărise jos și acum deschidea ușa din spate. Coborâră o rampă și scoaseră cu mare grijă un mic vehicul pe două roți, vopsit în roșu și auriu. Era o reproducere perfectă a unui car roman de luptă, purtând blazonul casei de Malebranche - șoimul cu aripile întinse - atât pe partea din față, cât și deasupra roților.

Era deci adevărat. Fapta nebunească pe care o săvrâșise ducele Claudio cu cinci secole în urmă avea să fie reeditată întocmai. Tot ce stătea scris în paginile pe care i le tradusesem lui Aldo mai mult

în glumă duminica trecută, fără să mă gândesc o clipă că e vorba de altceva decât de un spectacol în care vor apărea cel mult .vreo doi cai, avea să fie reprodus cu exactitate, deși Aldo însuși le supusese studenților că nu va avea loc decât o simplă procesiune. Ducele Claudio și tovarășii lui porniseră de pe culmea de nord spre cea de sud, traversând orașul pe optsprezece armăsari. Tot optsprezece se aflau și acum în fața mea. Era de necrezut. Nu puteam concepe că s-ar putea întâmpla una ca asta. Am încercat să-mi amintesc cuvintele istoricului german. „*După ce a omorât o mulțime de oameni, strivindu-i sub copitele cailor, toată suflarea cetății s-a ridicat împotriva lui*”.

O altă furgonetă, ceva mai mică decât prima, se opri în piață și oamenii, alergară să descarce din ea hamuri, hățuri și căpestre, marcate toate cu capul de vultur, pe care le cărară sub copaci, lângă cai. Scurt timp după aceea, piața fii invadată de mirosul dulce-amărui al pielii prelucrate și al sudorii de animale încălzite, amestecat cu parfumul florilor de primăvară.

Îngrijitorii se apucaseră să aleagă hamașamentele încet, cu grijă, metodic. Lucrau în tăcere și tocmai liniștea aceea deplină care pogorâse asupra pieții făcea ca scena să mi se pară fantastică, ireală. Soarele se ridicase pe cer, prevestind că se apropia ora începerii serbării. Începu să mă terorizeze gândul că toată acea grozăvie era iminentă. Simțeam un gol în stomac și o gheară îmi strângea inima. Spaima îmi invadea trupul, paralizându-mi. gândirea. Auzul mi se ascuțise și per- cepeam fiecare sunet, amplificat de zeci de ori. Clopotele bisericilor, care bătuseră chemându-i pe credincioși la slujbă, mai întâi la ora șase în zori, apoi la șapte și la opt, păreau acum să răsună, fără încetare, ca o chemare la judecata de apoi. Deodată, mi-am amintit că se apropia duminica Floriilor și că în vinerea aceea era

MAURIER

sărbătorită Sfânta Fecioară, Mama Mântuitorului. Era ziua când, copii fiind, Marta ne însoțea la biserică, unde puneam buchete de flori sălbatice în fața statuii care o înfățișa înfășurată în văluri, simbolizând durerea care-i sfârșia inima. Îngenunchiam întotdeauna cu aceeași uimire în fața acelei statui, închipuindu-mi, nu știu de ce, că Sfânta Fecioară avusese un rol nefast în viața fiului ei, îndemnându-l mai întâi să schimbe apa în vin și rămânând apoi alături de rudele ei în mulțime, strigându-i numele în zadar, fără a primi nici un răspuns. Poate că aceasta fusese cea din urmă durere, cea care o doborâse și pe care o comemorau acum preoții în bisericile orașului. N-ar fi fost oare mai potrivit să uite durerea unei singure femei și să iasă în stradă pentru a împiedica un asasinat în masă?

În jurul pieții se și formase un cordon de polițiști care deviau circulația și nu permiteau accesul publicului în piață. Nu bănuiau nimic. Glumeau și râdeau, strigându-le din când în / când câte un ordin îngrijitorilor care înhămau caii.

Scena aceea de coșmar mi se părea din ce în ce mai îngrozitoare. Nimeni nu știa nimic. Nimeni nu înțelegea nimic.

M-am apropiat de un polițist și l-am bătut ușor pe umăr.

— Nu se poate să opriți serbarea? N-ați putea s-o împiedicați, acum când încă nu este prea târziu?

— De ce nu-ți vezi de treabă? mi-a răspuns el vesel ștergându-și fața de sudoare. Du-te și-ți caută un loc la vreo fereastră pe traseu. După ora nouă, n-o să mai fie nimeni pe străzi în afară de interpreți.

Nici n-ascultase ce-i spusese. Nu-l interesa. Treaba lui era doar să evacueze piața, ca să aibă caii pe unde trece. S-a întors și a plecat repede, lăsându-mă pe trotuar. Am intrat în panică. Nu știam încotro să apuc și ce să fac. M-am gândit că teama aceea era foarte asemănătoare cu cea care-i cuprindea pe

soldați înaintea unei bătălii, când numai disciplina de fier și frica de pedeapsă îi salvau de la o fugă rușinoasă. Mie îmi lipsea acea disciplină. Tot ce simțeam era doar dorința copilărească de a fugi cât mai departe și de a mă ascunde. Am început să alerg spre copaci, gândindu-mă prosteste că dacă mă arunc în tufișuri și-mi îngrop capul în iarbă, lumea din jurul meu va înceta să mai existe. Nu făcusem însă decât câțiva pași, când am dat cu ochii de limuzina Alfa-Romeo o fratelui meu, care intra în piață. Probabil că mă văzuse și el, păci frână brusc și opri. Mi-am încetat pe loc goana nebunească și m-am îndreptat spre el. Ușa se deschise și Aldo sări din mașină și mă prinse în brațe chiar în clipa când mă prăbușeam la pământ.

Mă scutură și mă ridică în picioare, iar eu mă agățai de el împleticindu-mă.

— Nu lăsa să se întâmple una ca asta... mă auzii eu bâiguind. Nu... te rog... Doamne:..

M-a lovit și am căzut în aceeași clipă, prăbușindu-mă în uitare.

Durerea mă făcuse să nu mai văd nimic în fața ochilor, aducându-mi alinarea. Când am deschis ochii, capul mi se învârtea. Eram sprijinit cu spatele de un copac» iar Aldo se afla în fața mea. Ținea în mână un termos din care turnă cafea fierbinte într-o ceașcă și mi-o puse în mână.

— Bea asta, zise el. Și mănâncă ceva.

Am sorbit din câteva înghițituri cafeaua. Aldo a rupt apoi o chiflă în două și mi-a băgat-o în gură. Am înghițit-o mecanic.

— Mi-am nesocotit ordinele, îmi spuse el calm. Dacă un partizan s-ar fi făcut vinovat de o asemenea faptă, l-am fi împușcat pe loc. Asta, în cazul în care-l găseam. Iar dacă nu-l puteam găsi, îl lăsam să-i putrezească oasele în munți.

Cafeaua mă încălzise, iar chifla uscată mi se părea nemaipomenit de bună. Am mai înfulecat la repezeală una și încă una.

MAURIER

— Nerespectându-mi ordinele, i-ai încurcat și pe alții. Ne- ai făcut să pierdem timpul și să ne schimbăm planul... Mai bea puțină cafea.

În jurul nostru continuau pregătirile pentru serbare.

Caii băteau nerăbdători din picior, scuturându-și hamurile.

— Cesare mi-a reprodus întocmai cuvintele tale, zise Aldo. Am telefonat îndată la cafenea și am cerut să-i vorbesc lui Marco. Când am auzit că nu apăruseși încă, mi-am dat seama ce s-a întâmplat. Nu credeam însă că te vei întoarce aici.

Frica îmi dispăruse, fără să știu prea bine dacă asta se datora loviturii puternice pe care o promisem de la Aldo sau faptului că acum îmi simțeam stomacul plin.

— Unde să mă fi dus? m-am mirat eu.

— La poliție, de pildă, mi-a răspuns, ridicând din umeri, convins probabil că se putea disculpa, acuzându-mă pe față. Dar să știi că te-ai fi dus degeaba. Nu te-ar fi crezut nimeni.

Se ridică și luând o bucată de piele din mâna unui îngrijitor, o în muie într-o găleată cu apă și mi-o întinse.

— Șterge-ți fața, îmi spuse. Ești plin de sânge.

Mi-am frecat fața cu bucata de piele, am mai înghițit o chiflă și am mai sorbit câteva înghițituri de cafea.

— Știu de ce ai ucis-o pe Marta, am zis eu. Și m-am întors, nu cu gândul de a mă duce la poliție – știu că m-ar puteta aresta oricând – ci pentru că voiam să-ți spun că am înțeles.

M-am ridicat în picioare, i-am aruncat bucata de piele și mi-am scuturat pământul de pe haine. Uitasem cât de caraghios arătam, în jeanșii negri și cu cămașa verde, ras în cap ca un ocnaș și nebărbierit. Aldo purta pe umeri aceeași pelerină neagră cu care fusese îmbrăcat miercuri seara la palatul ducal și arăta splendid, încadrându-se perfect

în decor, ca și caii care se înșiraseră acum în fața statuii ducelui Carto.

— Am fost la biserica San Cipriano, zisei eu. Botezul tău a fost înregistrat de două ori. Numai că primul botezat nu ai fost tu, ci copilul care a murit La început, aceste date nu mi-au spus nimic, așa cum nu mi-a spus nimic nici numele nașului tău, Luigi Specca și nici scrisoarea pe care ți-am dat-o miercuri seara. Abia mai târziu, când am ajuns la Fano, am înțeles adevărul. Am întâlnit acolo, pe plajă o călugăriță cu un grup de copii orfani. De la ea am aflat că Luigi Specca era superintendentul orfelinatului acum patruzeci de ani, pe vremea când te-ai născut tu.

Timp de câteva clipe m-a privit ținând în cruntă. Apoi s-a întors brusc spre îngrijitori și a început să le dea ordine. Am rămas nemișcat lângă copac, urmărind înhamarea cailor. Fiecare cal a fost împodobit cu un fel de guler purpuriu, cu ținte aurii și vechile hamuri le-au fost înlocuite cu altele ce purtau pe căpăstru medalioane cu blazonul ducilor de Malebranche. Pe spatele primilor doi a fost așezată câte o mică șa, fixată sub piept cu hamuri late de piele de aceeași culoare purpurie. Carul de luptă a fost apoi atașat de șei cu lanțuri aurite. Cei doi cai formau doar perechea din centru, la care s-a mai adăugat câte o pereche de fiecare parte, alcătuind astfel un echipaj de șase cai, ce urmau să poarte carul de luptă. Ceilalți doisprezece au fost aduși și înhămați la rândul lor în grupuri de câte patru în fața echipajului. Carul, ușor ca o pană, avea două roți de cauciuc și era apărat de o pavăză semicirculară, sub care conducătorul avea să stea în picioare. Nu încăpeau în el mai mult de două persoane și partea din spate nu era închisă și nici prevăzută cu vreo scară. Niște lanțuri fixate în centru și în părțile laterale asemenea unor centuri de siguranță, urmau să asigure protecția ocupanților care, odată carul pus în mișcare, nu puteau cădea decât dacă acesta se răsturna. Atunci însă, n-ar mai

MAURIER

fi avut nici o scăpare, caii târându-i în galop spre o moarte sigură.

Odată cu terminarea pregătirilor, asupra parcului coborî o liniște amenințătoare. Nimeni nu mai făcea nici o mișcare, îngrijitorii încremeniseră parcă lângă cai, ca și polițiștii care înconjurau piața.

Aldo își părăsi locul din fața carului și se apropie de mine. Fața lui ca o mască de ceară avea aceeași expresie impenetrabilă ca în seara de miercuri, când plecase pe neașteptate fără să-mi dea nici o explicație.

— Te-am trimis la Fano, fiindcă am crezut că așa e mai bine pentru amândoi, îmi spuse el. Dar dacă tot te-ai întors, ar trebui să-ți joci rolul. Vreau să zic rolul Șoimului. Asta, bineînțeles, dacă ai destul curaj.

Tonul pe care-mi vorbea mi-a readus în minte zilele copilăriei. Era la fel de provocator și de nepăsător, sugerând disprețul pentru vizibila mea inferioritate. De data aceasta însă nu m-am mai simțit jignită

— Și cine ar fi interpretat rolul Șoimului, dacă m-aș fi imbarcat pe vasul lui Marco? îl întrebai.

— Aveam de gând să conduc singur carul, zise el. Nu existau ghizi acum cinci secole. Șoimul trebuia să-și mâne singur caii.

— Foarte bine, i-am acceptat eu provocarea. Am să te însoțesc.

Am tăcut brusc, la fel de surprins ca și Aldo de răspunsul care-mi scăpase fără voie de pe buze.

Se uită la mine ca și când nu-i venea să-și creadă urechilor. Se așteptase desigur să-l implor să mă cruțe de o astfel de aventură.

— O să găsești pelerina ducelui Claudio în mașină, zise el și umbra unui surâs îi apăru pe față. Jacopo a rămas să aștepte acolo. Cere-i și peruca.

Nu-mi mai dădeam seama ce simt. Nu mai știam dacă mi-e frică. Eram convins că așa fusese scris să se întâmple. Mă hotărâsem și nu voiam să mai dau înapoi.

L-am găsit pe Jacopo stând în picioare lângă mașină. Nu-l observasem la sosirea lui Aldo în piață, deși fusese cu siguranță tot timpul alături de el.

— Plec cu Aldo, îl anunțai eu.

— Desigur, Signor Beo, îmi răspunse. În ochi îi lucea o expresie pe care nu i-o mai văzusem niciodată până atunci. De surpriză, bineînțeles. Dar și de respect și chiar de admirație.

— O să fiu ducele Claudio, îi explicai. Iar Aldo o să mâne caii.

Deschise ușa mașinii și-mi aduse pelerina galbenă a ducelui Claudio. Fără să scoată o vorbă, mă ajută să mi-o pun și-mi legă centura în jurul mijlocului. Apoi îmi întinse peruca, pe care mi-o îndesai pe cap, peste părul tuns scurt.

M-am privit în oglindă. Buzele îmi erau încă pline de sânge închegat de la rana pe care mi-o făcuse Aldo. Peruca blondă îmi încadra fața albă ca varul și nerasă, în mijlocul căreia îmi străluceau ochii cu o privire fixă, întocmai ca ochii ducelui Claudio din pictura de la palat. Sau ca ai lui Lazăr din biserica San Cipriano.

M-am întors spre Jacopo.

— Cum arăt? l-am întrebat eu.

Și-a înclinat capul pe umăr și m-a cântărit o clipă din priviri.

— Sunteți leit mama dumneavoastră, Signora Donati, a zis el în sfârșit.

Nu dorise decât să fie amabil, dar cuvintele lui m-au lovit ca cea mai gravă dintre insulte. Am resimțit pe loc toată umilința din copilărie. Aveam deci să urc alături de Aldo în carul de luptă, nu ca întruchiparea ducelui Claudio, Șoimul din Ruffano, ci a acelei femei pe care o disprețuisem timp de aproape douăzeci de ani.

Ca împietrit, l-am lăsat pe Aldo să-mi fixeze lanțurile de siguranță. S-a legat apoi și pe el de car și a cerut îngrijitorilor să-i treacă frâiele. Ține acum în mâini o grămadă de hățuri și sub apăsarea lor, caii o

porniră înainte', chiar în clipa când orologiul Domului bătea ora zece, urmat de un ecou, de clopotele tuturor bisericilor din Ruffano.

Zborul Șoimului începuse.

23

Am înconjurat mai întâi piața, mândri, fără grabă, într-o procesiune ce amintea de intrarea triumfală a împăratului Traian în Roma. Apoi, cei doisprezece cai din față, ascultători la îndemnul lui Aldo, au luat-o spre dreapta, urmați de ceilalți

șase. întregul echipaj s-a răspândit într-un uriaș evantai în piață, trăgând după el carul ușor de luptă, vopsit în roșu.

Polițistul avusese dreptate. Străzile erau pustii, dar la geamurile deschise ale caselor se vedeau grămezi de capete ce ne urmăreau înaintarea cu murmure de uimire și admirație care sfârșiră prin a se transforma într-un singur strigăt, ce se înălța în văzduh, aclamându-ne. Spectatorii își ridicară apoi mâinile ca pe niște aripi, începând să aplaude. Indiferenți la tunetul aplauzelor, cei optsprezece armăsari își continuau trapul, înconjurând piața. Țintele aurii de pe hamuri sclipeau în soare și clopoții de la gâturile lor sunau, alcătuind o muzică ce se opunea parcă tumultului mulțimii. Nu se auzea nici tropot de copite, nici zgomot de roți... Doar clinchetul clopoțelilor și aplauzele spectatorilor.

Am înconjurat de două ori încet piața, în semn de omagiu față de cei care ne aclamau. îngrijitorii s-au apropiat apoi de cai și i-au condus spre ieșirea din piață potrivindu-le din nou hamurile. După vreo patru minute, timp în care fiecare cal a fost verificat și i s-a raportat lui Aldo că totul este în ordine, oamenii s-au dat în lături și Aldo a apucat iar frâiele. în fața noastră se întindea via del Duca Carlo care cobora spre centrul orașului. M-a cuprins o groază de moarte. N-aș fi fost mar înspăimântat nici dacă aș fi asistat la un holocaust ori la sfârșitul lumii.

Mi-am întors privirile spre Aldo. Era palid ca de obicei, dar ochii îi străluceau ciudat, așa cum nu-i mai văzusem niciodată până atunci, iar zâmbetul din colțul gurii i se transformase într-un rictus.

— Să-mi fac rugăciunea? l-am întrebat.

— Da, dacă crezi că te va ajuta- să-ți înfrângi teama. Roagă-te să capeți curaj. E singura rugăciune de care ai nevoie.'

Nu-mi venea în minte nici o rugăciune potrivită. N-avea rost să spun Tatăl Nostru sau Ave Maria. Gândul mi-a zburat la milioanele de oameni care se

rugaseră Domnului și care totuși pieriseră, așa cum însuși Mântuitorul își sfârșise viața pe cruce.

— E prea târziu, zisei. N-am avut niciodată curaj. Îmi las viața în mâinile tale.

Râse și își îndemnă caii care porniră într-un trap ușor, ce se transformă curând în galop.

— Neamțul acela, comandantul, nu ți-a vorbit niciodată despre Nietzsche? mă întrebă el. Cine nu înțelege măreția divină nu va ști niciodată ce înseamnă măreția, chiar dacă se va strădui s-o creeze.

Ajunsesem la capătul pieții și mulțimea izbucni încă odată într-un ropot de aplauze și strigăte cărora le răspunseră ca un ecou aplauzele celor ce ne așteptau la ferestrele caselor de pe via del Duca Carlo. Din acel punct, aflat pe culmea versantului nordic, vedeam pentru prima dată desfășurându-se în fața ochilor mei întreaga panoramă a orașului cu acoperișurile caselor și turelele bisericilor strălucind în soare, dominate de clădirea Domului și de palatul ducal ce se înălțau undeva departe, pe culmea de sud. Via del Duca Carlo se deschidea sub noi abruptă, ca o prăpastie ce ducea spre iad. Strada se îngusta șerpuind printre casele care, în goana cailor, mi se păreau gata să se prăbușească în fiecare clipă peste noi, ca niște cutii de carton ce abia se mai țineau în echilibru. Tropotul înfundat al copitelor ce izbeau pietrele pavajului se amesteca într-un zgomot infernal cu ovațiile spectatorilor îngrămădiți la ferestrele larg deschise. '

Aici nu mai erau cordoane de polițiști și caii se răspândiseră din nou în evantai la intrarea în Piazza della Vita din centrul orașului, trăgând după ei în galop carul de luptă, rămas încă pe strada îngustă. Era suficientă o mișcare greșită a unuia dintre ei, o scurtă ezitare, pentru a-i trage imediat și pe ceilalți după el și a-i face să se prăbușească grămadă și să răstoarne carul de luptă, strivindu-l sub copite.

În goana aceea nebunească, nu îmi mai dădeam

seama nici că mă aflu în picioare pe platforma îngustă a carului de luptă și nici nu mai auzeam vocea lui Aldo care dădea ordine . scurte cailor. Vedeam doar privirile înspăimântate ale celor de la ferestre și în urechi îmi răsunau țipetele lor de groază. Mâna mi se încleștase pe bara încinsă de metal a carului. în stânga

312
mea, am văzut ca într-o străfulgerare clădirea
bisericii Sun Cipriano pe ale cărei trepte se afla o
mare mulțime de ~~DAFNE~~ ~~MAURIER~~ ce ne ovaționau. Un
număr și mai mare de studenți se adunase pe
străzile ce dădeau în Piazza della Vita, în care am
năvălit în urma cailor, urmăriți de strigătele și
aplauzele spectatorilor de la ferestre. Caii, aflați
acum pe teren neted și-au luat din nou avânt,
izbucnind ca niște săgeți pe via Rossini ce ducea
spre palatul ducal, înnebuniți de țipetele și ovațiile
mulțimii excitate.

Am privit în urmă și i-am văzut pe studenți
revărsându-se în valuri pe străzile laterale și
ocupând piața.

Dar... nici urmă de țipete de furie, de pietre
aruncate în adversari, sau de cuțite zvârlite prin
aer. Nu. Se uniseră cu toții, alergând în urma
carului de luptă, ovaționând, fluturându-și mâinile
și scandând: „Donati... Donati... trăiască Donati”.

În timp ce carul nostru urca versantul de sud,
zguduindu-se și clătinându-se în urma cailor ce-l
purtau în galop, sute de studenți se revărsară din
clădirile ce mărgineau strada și se alăturară
mulțimii care ne urma alergând. Nu dădeau semne
de violență. Ne aclamau toți într-un singur glas. În
întregul oraș nu răsuna decât un singur strigăt:
„Donati”!

— Au început să se bată? îmi strigă Aldo în
urechi, aplecându-se spre mine.

— Nu! am răcnit eu. N-au de gând să se bată.
Vin după noi. Nu-i auzi strigându-ți numele?

Se mulțumi să zâmbească și se-ntoarse spre
cai, care-și încetiniseră goana, acum când trebuiau
să urce din nou strada povâmită.

— Hii! Hii! îi îndemna Aldo, trăgând de hățuri.
Într-un ultim efort, caii intrară în Piazza Maggiore,
purtând ușor carul ‘ de luptă pe pantă, până în fața
palatului ducal. Studenții care așteptau în jurul
fântânii alergară spre noi și punând mâna pe frâie, îi
conduseră încet, oprindu-i la intrarea principală.

Am privit amețit în jur, cu mâna încă încleștată
pe bară, în aceeași clipă, am auzit mii de strigăte
izbucnind din pieptul privitorilor strânși la
ferestrele deschise ale palatului și ale caselor din
apropiere. Piața era plină de oameni care se

urcaseră pe treptele Domului și pe zidurile fântânii, iar din vale, se vedea apropiindu-se în fugă mulțimea studenților care ne urmasese din Piazza della Vita.

În secunda următoare, aveam să fim înconjuțați din toate părțile de studenți. Înainte însă ca ei să ne poată ajunge, din fața ușilor s-au desprins gărzile înarmate ale lui Aldo, care ne așteptau și au format cerc în jurul nostru, protejându-ne de valul care se apropia. În fața fiecărui cal se postase de asemenea un student înarmat, care-i ținea hăturile. Purtau toți pelerine ca și Aldo, alcătuind o imagine pitorească în jurul carului pictat de luptă și al celor optsprezece cai, ce încă mai găfâiau după cursa victorioasă. I-am recunoscut pe rând: Cesare, Giorgio, Federico, Domenico, Sergio... toți cei pe care-i întâlnisem la palat. Se pregăteau acum să oprească masa studenților care înaintau urlând în piață. Strigătul „Donati... trăiască Donati!” izbucni în același timp de pe buzele celor adunați la ferestrele palatului, ale caselor din jur și pe treptele Domului.

M-am uitat la Aldo. Rămăsese cu hăturile în mână și cu privirile ațintite asupra celor optsprezece cai, ca și când n-ar fi auzit strigătele mulțimii.

— Am reușit! zise el, privindu-mă cu mândrie. Am reușit, își dădu capul pe spate și izbucni în râs. Nu se mai oprea parcă și hohotele lui prelungi se amestecau cu ovațiile spectatorilor, îmi desprinsese în sfârșit lanțurile care mă țineau legat de carul de luptă. Apoi se eliberă și el și se întoarse către studenți.

— Iată-l pe Soim. Acesta-i „Ducele” vostru! strigă el, arătând spre mine.

Studenții își fluturară brațele în semn de salut spre noi și ovațiile reîncepură cu și mai multă putere. Acum aclamau și tinerii din garda lui Aldo, care păziseră până atunci tăcuți carul de luptă. Am rămas nemișcat, simțindu-mă caraghios, îmbrăcat în pelerina aceea galbenă și cu penrca aurie pe cap, în mijlocul aclamațiilor care nu mie îmi erau adresate.

Deodată, ceva mă izbi în față, căzând apoi pe platforma carului, de luptă. Nu era o piatră, așa cum m-aș fi așteptat, ci o floare pe care o aruncase o fată... Caterina.

— Armino! Armino! strigă ea izbucnind în râs și ochii ei mari se făcură parcă și mai mari de uimire.

Abia atunci am privit în jos și mi-am dat seama că pelerina mi se desfăcuse, dând la iveală jeansii negri și cămașa verde. Studenții mă priveau toți cu simpatie, râzând fericiți și aplaudând.

— Nu pe mine mă aplaudă, ci pe tine i-am spus eu lui Aldo. N-am primit nici un răspuns. M-am întors deși am mai apucat să-l văd strecurându-se printre body-guarzi și alergând spre intrarea laterală a palatului.

— Oprește-1!... Oprește-1! îi strigai lui Giorgio.

— N-avea nici o grijă, asta face parte tot din spectacol mi-a răspuns el râzând și clătinând din. cap. O să le vorbească oamenilor din balconul palatului.

Mi-am smuls pelerina și peruca și le-am aruncat cât colo, apoi am sărit din carul de luptă și am pornit într-un suflet după Aldo, smulgându-mă din mâinile lui Domenico, care încerca ' să mă oprească. Am intrat pe ușa laterală și am traversat în goană gangul și curtea interioară. Aldo nu se vedea nicăieri, dar i-am auzit pașii alergând pe scări, spre galeria de la etaj. M-am luat după el și l-am văzut smucind ușa sălii tronului și dispărând ca o nălucă. Râdea. Aproape că-l ajunsesem din urmă, când mi-a trântit ușa în nas. Am deschis-o și am intrat în sala tronului, tocmai la timp ca să-l văd fugind spre Sala îngerilor.

— Aldo! am strigat eu. Aldo!

În sala îngerilor nu era nimeni. Dormitorul ducelui era de asemenea gol. Tot goale erau și cabinetul de toaletă și capela din tumul din dreapta. Am alergat spre balconul dintre turnuri, de unde se auzeau voci. Erau Signora Butali și soțul ei, care priveau spre Piazza Mercato de dedesupt. S-au întors amândoi și m-au privit uimiți.

— Ce s-a întâmplat? mă întrebă Signora Butali, cuprinsă brusc de teamă. Am auzit aclamațiile spectatorilor din centru. S-a terminat spectacolul?

— Cum să se termine? se miră rectorul. Donati spune că abia după cursa carului de luptă urmează finalul spectacolului. N-am văzut încă nimic.

Părea derutat și dezamăgit Spectacolul nu se ridicase la înălțimea așteptărilor lui. Din balcon, am trecut în birou și de acolo în sala de audiențe. Erau goale ca și celelalte. L-am mai strigat odată pe Aldo. Mă întorceam să plec, când am văzut-o pe Carla Raspa apărând dinspre galerie.

— Te-am văzut de la fereastră, îmi strigă ea râzând și alergând spre mine cu brațele întinse. A fost minunat. Splendid. V-am urmărit cursa prin Piazza Maggiore. Unde a dispărut fratele dumitale?

Sala nu era păzită în ziua aceea, dar totul părea în ordine. Portretul nobilei necunoscute se afla la locul lui pe șevalet, iar tapiseria era neclintită pe perete. Am alergat spre ea și am smuls-o, descoperind ușa secretă. Am deschis-o, și am început să urc treptele înguste și abrupte, pipăindu-mi drumul cu mâinile și strigându-l întruna pe Aldo. M-am simțit brusc cuprins de aceeași amețeală ca în copilărie. Nu mai vedeam nimic. Simțeam doar treptele care se încolăceau într-o spirală nesfârșită în fața mea. Mă târâm sus, tot mai sus, cu inima zvâcnin- du-mi și simțind sub palme praful adunat de-a lungul anilor. Timpul se opri se parcă în loc. Eram incapabil să mai judec. Nu mai știam decât că trebuie să urc, să urc mereu. Alunecam și mă împleticeam, suspendat undeva între cer și iad. Deodată, am simțit un curent de aer deasupra capului și am îndrăznit să deschid ochii pentru prima dată de când începusem să mă târăsc* pe treptele acelea infernale. Ușa ce dădea spre acoperișul turnului era deschisă și am văzut ca prin ceață un petic de cer strălucind în soare. L-am strigat din nou pe Aldo. O umbră, ca o pasăre cu aripile întinse trecu fulgerător prin fața ușii. Cuprins de un nou val de amețeală, m-am apucat strâns de ultima treaptă, târându-mă orbit de

lumină până în capătul scării.

Ușa era mult prea mică, aproape jumătate din cea pe care mi-o aminteam din copilărie, iar spațiul din fața ei, extrem de îngust și neapărat de balustradă. Atunci am înțeles. Mă că- țarasem nu pe acoperișul turnului, ci pe parapetul din fața minaretului', al cărui turn se înălța spre cer deasupra mea.

Am simțit mâinile lui Aldo apucându-mă și trăgându-mă afară. ✓ '

— Nu fac e-nici o mișcare, îmi spuse el. Și, mai ales, nu privi în jos. Te poți prăbuși pe loc. Cornișa e doar de o palmă.

Mi se părea că tumul se clatină sub imensitatea cerului de deasupra noastră. Mi-am încleștat mâinile umede de mâna lui Aldo, rece și fără urmă de tremur.

— Cum ai găsit drumul? mă întrebă el.

— Ușa... reușii eu să bâigui. Mi-am amintit de ușa secretă de sub tapiserie.

— Ai câștigat., zise el privind-mă uimit și izbucnind din nou în râs. Recunosc... Bietul Beato...

Deodată se încruntă și-mi strânse mâna și mai tare.

— Ai fi făcut mai bine să pleci cu Marco, pescarul. Am știut ce fac, când te-am trimis la el. Nu trebuia să te amesteci în lupta mea. Nu te privește. Mi-am dat seama de asta încă de miercuri seara.

Am rămas întins pe parapet alături de Aldo, ascultând ovațiile mulțimii din piața palatului care nu încetaseră nici o clipă. Alte strigăte și ovații veneau din Piazza Mercato, aflată în spatele nostru. Nu vedeam nimic altceva decât cerul, dar tumultul glasurilor răsunau din ce în ce mai aproape, semn că valul studenților din Piazza Maggiore se apropia de palat. Curând, la câteva sute de picioare sub noi aveau să se afle mii de tineri, înghesuiți între Porta del Sangue și vechiul zid al cetății.

— N-o să fie nici o luptă, am zis eu. Ți-ai făcut greșit socotelile. Degeaba le-ai ținut cuvântări înfocate.

Ascultă-i cum aclamă.

— Asta am și intenționat, răspunse el. Ar fi putut să fie și altfel. Era suficient ca echipajul să se fi prăbușit și noi să ne fi pierdut viețile pentru ca toți Țești tineri de pe străzi să se masacreze unii pe alții. N-ai înțeles nimic. A fost doar un joc.

Avea dreptate. Nu mai înțelegeam nimic.

— Vrei să zici că ai făcut totul în mod deliberat? îl întrebai eu uluit. Că i-ai adus pe toți tinerii ăștia în pragul disperării, făcându-i să-și riște viețile și riscându-ți-o pe a ta, doar în speranța de a-i unii pentru scurtă vreme?

— Nu chiar atât de scurtă, zise el zâmbind. O să vezi.

Voiau miros de sânge. L-au avut. Și nu numai ei, ci și locuitorii orașului. Fiecare om din Ruffano a fost cu tot sufletul alături de noi în clipele acelea. Cred că ăsta-i primul lucru pe care trebuie să-l învețe un regizor – să-și facă spectatorii să , simtă la unison cu el.

Ținându-mă strâns de braț, mă trase spre marginea zidului. Mă aplecai și privii în piața transformată într-o mare de capete, așa cum erau și străzile din jur. Studenții se strânseseră în grupuri compacte în fața palatului și rămăseseră în așteptare, cu capetele ridicate spre turn.

— Dacă mi se va întâmpla ceva, reluă Aldo, dacă prin absurd, cea de-a doua încercare a mea de azi, se va solda cu un eșec, vreau să știi că tu îmi vei fi unicul moștenitor. Totul îți aparține de drept. Miercuri seara, după ce mi-ai dat scrisoarea aceea, mi-am făcut testamentul, avându-i ca martori pe Livia Butali și pe soțul ei. Documentul menționează că sun-tem frați – cred că nu-mi vei înțelege greșit mândria, care m-a împiedicat să recunosc adevărul...

Strigătul „Donati” răsuna acum din ce în ce mai puternic din mii de piepturi sub ferestrele palatului. Probabil că fusesem văzuți pe cornișa îngustă a

minaretului, căci nerăbdarea mulțimii fremătătoare ajunsese la paroxism.

— Ai avut dreptate când ai presupus că aş face orice ca să nu-mi pierd prestigiul de care mă bucur în fața oamenilor, dar ai greșit acuzându-mă că aş fi „amuțit-o pe clevetitoare” Hoțul din Roma a făcut mărturisiri complete, recunoscând că a ucis ca să fure, după cum am aflat de la comisar, care mi-a telefonat aseară. Pe tine însă, poliția nu te-a bănuț niciodată. Tot ce voiau de la tine era să afle dacă nu cumva știi mai mult decât te-ai hotărât să declari.

— Nu tu ai ucis-o pe Marta? am băiguit eu uimit și rușinat. -

— O, ba da. Am ucis-o, dar nu cu pumnalul. Ar fi fost o moarte mult mai blândă. Nu... Am ucis-o cu disprețul meu, cu mândria mea prostească de a nu o recunoaște drept mamă. N-a fost și asta tot p crimă?

Deci Aldo era fiul Martei. Acum înțelegeam totul. Totul se potrivea perfect. Copil din flori, Aldo fusese adoptat de părinții mei, iar mama lui fusese luată în casa noastră ca doică. Aldo îl înlocuise pe fiul pierdut curând după naștere, iar Maita rămăsese să-l crească mai întâi pe el, apoi pe mine. Păstrase secretul nașterii lui până în seara aceea de noiembrie, când, amețită de băutură și simțindu-se disprețuită de propriu-i fiu, îi strigase în față adevărul.

— A fost o crimă... repetă Aldo.

Gândul îmi zbură nu la Marta, ci la propria-mi mamă, care murise de cancer la Torino. îmi scrisese câteva rânduri de pe patul de moarte, implorându-mă s-o iert. Nu-i răspunsesem niciodată.

— Da a fost o crimă, am spus eu. Iar eu mă fac vinovat de una asemănătoare.

Am privit împreună în jos spre mulțimea care aclama. • Uralele „Donati!... Trăiască Donati!” nu ne erau adresat nici unuia dintre noi, ci unui erou

legendar, plăsmuit în mintea oamenilor, în dorința de a immortaliza curajul și vitejia.

— Cursa s-a terminat... Aldo, arată-te oamenilor și spune-le - că spectacolul s-a sfârșit, îl rugai eu.

— Nu, nu s-a sfârșit, zise el. Adevărata cursă începe abia acum, departe, în munți, la fel de teribilă ca cea a carului de luptă.

Se târî de-a lungul comișei și scoase de după parapet un obiect lung și subțire, făcut din milioane de pene argintii care tremurau în adierea ușoară a vântului de primăvară. Penele erau cusute pe mătase de parașută, având în centru un suport de care atârnau niște frânghii ce formau un fel de hamuri. Aldo a înălțat obiectul acela ciudat pe parapet și l-a desfășurat. Mi-am dat seama cu uimire că erau două aripi.

— Sunt aripi adevărate, spuse Aldo, ghicindu-mi parcă gândul. Am lucrat la ele toată iama. M-au ajutat prietenii mei, foști partizani, care acum pilotează plane. Aripile astea sunt proiectate în așa fel încât seamănă perfect cu cele ale unui șoim. Le-am făcut proba în munți; unde am antrenat și caii și te asigur că sunt mult mai puțin periculoase decât ei.

Privi în jos spre mine și izbucni în râs.

— Ultima dată, pe Monte Capello, am plutit prin aer timp de zece minute, zise el. Funcționează fără greș. Mecanismul nu se poate defecta... în schimb elementul uman ar putea avea de suferit. Dar, în cazul meu nu prea e probabil, după atâtea antrenamente.

Nu mai era palid și încordat ca înaintea cursei cu carul de luptă. Își recăpătase zâmbetul obișnuit când se întoarse și salută publicul din piață care continua să aplaude.

— Zborul îmi va reuși cu siguranță, spuse el, întorcându-se spre mine. E posibil totuși ca aterizarea să fie mai dificilă. Am să plutesc pe deasupra pieții și să

aterizez în vale, acolo unde pământul e mai puțin pietros. Parașuta din spatele aripilor se va deschide când voi da drumul corzilor și va acționa ca o frână. S-ar putea ca de data asta să mă avânt mai sus ca la antrenament.

Privi spre crestele munților din depărtare, zâmbind cu o supremă încredere în sine.

— Nu pleca, Aldo, l-am implorat. E o nebunie. E curată sinucidere.

Nici nu mă ascultai Sau poate că nu-i păsa. Părea însuflețit de acea încredere în biruință care-i mânase de-a lungul secolelor pe toți fanaticii spre distrugere. Se îndrepta ca și ducele Claudio, spre o moarte sigură.

În picioare, pe cornișa îngustă, începu să-și lege corzile în jurul mijlocului. Își potrivi legăturile în jurul umerilor și își trecu picioarele prin suporturi. În sfârșit, își întinse brațele, potrivindu-și-le în hamurile de sub aripi. Legat în poziția aceea ciudată, grotescă, de aripile uriașe, mi se părea demn de milă. Aveam sentimentul că nu se va mai putea desface niciodată din hățișul acelor legături.

Mulțimea din piață, aflată la câteva sute de metri dedesubt, nostru tăcuse brusc. Strigătele amuțiseră și spectatorii priveau cu respirația tăiată silueta încătușată de aripi care se proiecta pe cer, lângă parapet.'

M-am târât spre el și i-am înconjurat picioarele cu ambele brațe.

— Nu, am strigat eu, nu...

Fusese probabil un țipăt de disperare care ajunsese în piața de dedesubt, înfricoșând mulțimea, pe care o auzii oftând într-un singur glas. Însăpăimântați, spectatorii începură să se agite, scoțând strigăte de protest.

— Ascultă-i Aldo! țipai eu înnebunit. Nu asta vor. Și lor le e teamă. Le-ai dat destule dovezi de curaj până acum. De ce nu vrei să te oprești, pentru

numele lui Dumnezeu?

— Pentru că... zise el și mă privi zâmbind, tocmai asta e important. O singură încercare nu e niciodată de ajuns. Asta trebuie să învățați cu toții – tu, Cesare, studenții din piață, ca și toți locuitorii orașului – o singură încercare nu înseamnă nimic. întotdeauna trebuie să riști încă o dată și încă odată... să riști mereu, indiferent ce dorești să realizezi. Ferește-te din calea mea!

Cu o lovitură de picior, mă azvârli peste pragul ușii deschise. Am aterizat pe prima treaptă, izbindu-mă cu pieptul de piatra rece. Am reușit să mă ridic în genunchi și am rămas acolo amețit, cu ochii închiși, încercând să-mi recapăt respirația. Când, în sfârșit, i-am deschis din nou, l-am văzut pe Aldo cu aripile întinse, pregătindu-se de zbor. Nu mai era grotesc, ci splendid. În clipa următoare, și-a dat drumul și 'aripile s-au umflat, apoi s-au întins, purtându-l prin aer ca pe o jucărie. Cu trupul în poziție orizontală, cu mâinile și picioarele întinse prinse în suporturi, părea o pasăre uriașă cu penele strălucind aurii în lumina soarelui. Plutea fără efort pe deasupra capetelor mulțimii; avântându-se tot mai sus și îndreptându-se spre valea unde avea să-și termine zborul.

Nu-mi puteam desprinde ochii de la el. Așteptam cu sufletul la gură momentul când se va deschide parașuta. Deodată, am încremenit. Aldo nu trăgea de corzi ca să-și frâneze aparatul, dimpotrivă, se desprinsese de el. L-am văzut întinzându-și brațele ca pe niște aripi și bătând de câteva ori aerul. Apoi și le-acoborât, prăbușindu-se fulgerător în gol. Silueta lui fragilă s-a mai zărit doar pentru o fracțiune de secundă ca un punct negru pe cer.

Extras din „Curierul Săptămânal”

Ruffano.

Moartea profesorului Aldo Donati, directorul Consiliului Artelor și cetățean de frunte al iubitului nostru oraș, care și-a pierdut viața într-un tragic accident ce a avut loc în ziua serbării anuale din Ruffano, este deplânsă nu numai de fratele și prietenii săi, ci și de studenții universității, de colegi și asociați, de toți locuitorii orașului. Primul născut al lui Aldo Donati, fost superintendent al palatului ducal înainte de război, profesorul Donati și-a făcut studiile în orașul natal. În timpul războiului a luptat în cadrul Forțelor Aeriene, ca pilot pe un avion de vânătoare. Doborât de dușman în 1943, a reușit să se salveze și să fugă în munți, unde a luptat în timpul ocupației germane alături de partizani.

Întors în Ruffano după eliberare, Aldo Donati a aflat cu durere, că și-a pierduse întreaga familie – tatăl său murind într-un lagăr de concentrare, iar mama și fratele său fiind dați dispăruți în timpul unui bombardament. Cu o voință de neclintit, și-a continuat studiile, obținând diploma de onoare la absolvirea Facultății de litere. La terminarea studiilor a fost ales membru al Consiliului Artelor, în slujba căruia și-a pus întreaga viață, luptând pentru păstrarea comorilor de artă ale palatului ducal și preocupându-se în același timp de soarta studenților orfani.

Ca rector al universității, am avut privilegiul de a lucra alături de profesorul Donati la organizarea spectacolelor prezentate de studenți anual și am fost surprins de talentul său cu totul ieșit din comun în acest domeniu. Cu inteligența și entuziasmul său, a reușit să și-i apropie pe studenți și să creeze spectacole de neuitat, făcându-i pe interpreți să-și trăiască rolul. Nu există participant la aceste serbări, intrate de acum în tradiția universității, care să nu fi avut impresia că ia parte la evenimente reale și nu la

o simplă ficțiune.

Consider că nu este momentul să discutăm aici dacă subiectul pe care l-a ales profesorul Donati pentru spectacolul de anul acesta a fost sau nu înțelept. Nefericitul duce Claudio este un personaj care întunecă istoria acestei străvechi cetăți și a cărei amintire locuitorii orașului ar dori să și-o șteargă pentru totdeauna din minte. A fost un fel de geniu al răului, urmat doar de un mic număr de admiratori, la fel de nemernici ca și el. Nu ne-a lăsat moștenire decât o nemărginită ură. Aldo Donati a considerat totuși că merită comemorat, fie și numai pentru curajul de care a dat dovadă străbătând cetatea de la un capăt la altul într-un car de luptă tras de optsprezece armăsari. Nu se știe cu certitudine dacă ducele a dus la bun sfârșit această ispravă. Aldo Donati a reușit însă. Cei care au fost de față la acest spectacol nu-l vor uita niciodată.

A fost o realizare fantastică, sublimă. Și ar fi fost destul dacă s-ar fi oprit aici. El însă a ținut mai sus și a plătit această aspirație cu viața. Experții care au examinat aparatul de zbor l-au găsit intact. Se pare totuși că Donati a ignorat o regulă elementară, pe care o cunoaște orice începător, aceea de a declanșa mecanismul de deschidere al parașutei. De ce, n-o să știm niciodată. Fratele său, Armino Donati, care s-a întors săptămâna trecută la Ruffano după o absență de mai bine de douăzeci de ani și care, sperăm că va rămâne printre noi, pentru a-i continua opera, crede că purtat de aripile ușoare, profesorul ar fi căzut brusc într-o stare extatică, ce l-ar fi făcut să nu mai sesizeze pericolul.

S-ar putea să fie adevărat. Asemenea legendarului Icarus, Aldo Donati s-a avântat prea aproape de soare. S-a prăbușit asemenea lui Lucifer. Noi, cei rămași în urmă salutăm acum omul care a avut acest curaj.

324
MAURIER

DAPHNE DU

GASPARE BUTALI

Rector al Universității din Ruffano

Ruffano - săptămâna Paștelui

LA EDITURA DOINA

de acelaș autor: DAPHNE DU MAURIER

A apărut de curând în primă apariție în limba română:

MARY ANNE

Face parte din multele romane ale autoarei, fiecare constituind un adevărat bestseller, consacrarea aducându-i-o Rebecca.

Pornind de la întâmplări reale din viața stră-buniciei ei, scriitoarea a creat portretul unei eroine fermecătoare, cu unele cusururi dar pe deplin credibile, având ca fundal Londra începutului de secol XIX, plină de vitalitate și concepție, intrigi amoroase și scandaluri în lumea mare.

După ce a cunoscut sărăcia, Mary Anne, s-a hotărât să nu-i mai cadă pradă. Având ca atuu frumusețea, inteligența, ambiția ieșită din comun, alege singura cale prin care o fată simplă putea pătrunde în înalta societate de pe vremea Regenței – devine amanta ducelui de York.

Mary Anne are însă o slăbiciune pentru bani și pentru cei care-i risipesc. Declanșează un scandal care a zguduit întreaga Anglie, iar ducele de York ajunge în fața unei comisii de anchetă parlamentară. Mary Anne, această femeie fermecătoare este gata să piardă totul.

Va apare în curând în primă apariție în limba română:

MUNTELE FLĂMÂND

Este un roman scris în aceeași tradiție romantică și sentimentală ca și „Rebecca” și „Golful Francezului”, ce prezintă istoria pasionată a unei familii irlandeze de-a lungul a cinci secole, a cărei soartă se împletește strâns cu cea a minei de cupru de pe Hungry Hill (Muntele Flămând).

Romanul se impune prin prezentarea panoramică a imaginii Irlandei de-a lungul secolelor, într-un stil fermecător care reușește să captiveze.

STICLarii

Povestea plină de căldură a unei familii de meșteșugari din Franța secolului XVIII, a cărei existență este zguduită de evenimentele sângeroase ale Revoluției franceze, pe fondul căreia, întâmplările evoluează spre un sfârșit tragic.

Corector: Valeria Roșca

**Tipărit la Tipografia F. E. D.Calea Rahovei,
nr. 147 Tel.: 623.66.61; Tel./Fax. 623.93.22.**

MARILE
CARTI
ALE
LUMII

"O poveste uluitoare"

- *Daily Telegraph* -

"Un roman strălucit"

- *The Times* -

"Deconectant și totuși captivant și plin de
suspens"

- *Oxford Mail* -

"Du Maurier pe culmea perfecțiunii"

- *Manchester Evening News* -

Țborul șoimului

În premieră în limba română, roman al celebrei scriitoare *Agatha Christie* scris în maniera romantică seducătoare a unor capodopere ca "*Rebecca*" și "*Cartea Francezului*" reînvie în plin secol XX atmosfera de violență și mister a unei epoci medievale învăluite în negura vremurilor. Replică modernă a ducelui Claudio, supranumit Șoimul, cunoscut pentru faptele sale nebunești, de o cruzime nejustificată, profesorul Aldo Donati încearcă să aplice codul moral al acestuia în cercul restrâns al unui mic centru universitar din Italia zilelor noastre, având același sfârșit tragic ca și eroul sângeros pe care îl admiră.

EDITURA DIANA

ISBN 973-96301-8-9

LEI 3600